

מבחר עלוני השבת

ר"ת	בעלזא	מו"ש	ער"ש	עקב
8:51	8:29	8:13	6:59	י-ם
8:48	8:26	8:16	7:14	ת"א
8:51	8:29	8:17	7:07	חיפה
8:48	8:26	8:16	7:14	אשדוד
8:50	8:28	8:14	6:58	ב"ש
8:49	8:27	8:15	7:15	ק"ג

שנת תשע"ח לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

כל שבת מחדש

מתוק מדבש

**חזרו
למדף**
ספרי 'שבת טיש'
כרכים א' ב' ג'
ניתן כעת לרכוש
סט 4 כרכים

ספר גדוש בסיפורים מרתקים ועובדות מגדולי הדורות, פנינים ופרפראות, חידודים ודקדוקים, מסודרים לפי פרשיות השבוע ומועדי ישראל, אשר יעניקו לכם את האפשרות להפוך את שולחן השבת המשפחתי לחוויה מרתקת ומלאת עונג.

**הספר שהפך
לנכס צאן ברזל
בכל בית יהודי
בדרך רביעי חדש,
מהודר ומאיר עינים**

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

והיה עקב תשמעונו (ז, יב) - אין והיה אלא לשון שמחה. עק"ב נוטריקון קדם עסק בתורה, דהיינו לפתח במלתא דבדיחויא לפני עסק התורה, ועל-ידי כך תשמעונו, יפתח הלב ותגיעו להבנת המשפטים האלה. (בן לאשרי)

ונשל ה' אלמיה אתיהגוים (ז, כב) - תבת נשל היא נוטריקון שמחה לב נשבר, כי בשני פחות אלו יש לה לעבד את ה' אלמיה, ואז הקב"ה מבטל ממך את כל המשטינים. (האמרי חיים)

ויענה וירעבה (ח, א) - ויענה נוטריקון ולא נטשתני כל ימי עדני, כי גם כאשר נראה לבני ישראל שהקב"ה מענה אותם, ידעו כי לא יש ה' את-עמו בעבור שמו. (שאריית מנחם)

ורם לבנה ושכחת אתיה' אלמיה (ח, יד) - היה רבי לוי יצחק מברדיטשוב דורש פסוק זה לטובת עם ישראל, שיזכו לשפע גדול. ורם לבנה - כאשר יזכו בני ישראל להתרוממות הלב על-ידי עשר וכבוד, אזי ושכחת - תמצא את ה' אלמיה, כי השרש שכ"ח בלשון ארמית הוא משמעות של מצויאה, ומשם המלה שכיח בלשון הקדש, דהיינו מצוי. (אמרי יוסף)

נחש שרף ועקרב (ח, טו) - נחש נוטריקון שמר נפשות חסידיו, כפי שאמרו חז"ל והיו זהיר בגחלתן שלא תבוה, שעקיצתן עקיצת עקרב וכלישתן לחישת שרף, וה' השומר נפשות חסידיו מעניש את הפוגע בהם. (דורות ישרים)

והיה אסישכח תשפח אתיה' אלמיה (ח, טז) - והיה היא לשון שמחה, והיה אסישכח - אם תשפח את מדת השמחה, אזי תשפח אתיה' אלמיה - תבוא להתרחקות מה'... (מסילות גד)

והיה אס-שמעו תשמעו אל-מצותי (יא, יג) - ראשי התבות בגימטריה תשמעו, כי אם מקימים את המצות בשמחה, זוכה האדם ובא לידי ואכלת ושבעת בשפע רב. (אהבת ישראל)

ושמתם את-ידברי אלה (יא, יח) - ושמתם נוטריקון מצות תפלין מילה שבת, אלה נוטריקון אות הוא לכם, שהם שלשת האותות שהם עדות לישראל שאנחנו עמו וצאן מרעייתו, ועל-ידים בא האדם לקבלת על מלכות שמים לשים עלי-לבכם. (ישמח ישראל)

ספורים בפרשה

והסיר ה' ממך בלי-חלי (ז, יו)

אל רבי דוד מטולנא, היו באים רבים לבקש עצה ומזור לרפואת הגוף והנפש, ובברכתו נושעו מעל לדרך-הטבע. פעם הובא לפניו אברך אחד שחלה בנפשו, ובני משפחתו נאלצו לאחוז בו משני צדיו לבל יתפרץ. כשהגיעו לחדר הרבי והדלת נפתחה לפניהם, ראו את הרבי יושב ועל שלחנו ערמה של 'קויטלך' ופדיונות. לפתע התפרץ החולה, והחל לצעק: "ראו נא! יושב כאן יהודי במנוחה, לחייו אדמות וסמוכות פאחד שאין לו שום דאגה, הוא לא טורח ולא עושה מאומה, ועוד מקבל כסף... בהלה אהזה במלזים לשמע דברי הזלזול ברבי, והיו בטוחים כי הרבי יקפיד על האיש ומצבו אף יחמיר עקב כך, וביאושם זעקו לעבר יקרים: "שתק!" אך למרבה ההפתעה, התפשטה על-פניו של הרבי ארשת של חיוך, והוא אמר: "מה אתם רוצים ממנו? הניחו לו ואל תכעסו עליו, שכן הוא מדבר לענין ואומר דברים של-טעם. אני באמת יושב בלי לעשות מאומה ומקבל על-כף כסף... ואס-פו, באדם פקח המדבר דברים נכוחים הוא". הדבר יצא מפי הרבי, והחולה התרפא על-אתר, והחל לדבר לענין פאחד האדם...

רבי יצחק מוולוז'ין היה משלם בכל המעלות, והיתה לו ידיעה אף בהקמת הרפואה. פעם חלה אחד מבני-ביתו, ואף שבדרך-כלל היה מטפל באנשיו בעצמו, זמן הפעם את החובש היהודי מאינז'ין הסמוכה לוולוז'ין, שהתפרסם כממחה גדול. כאשר הלה הגיע, נכנס עמו רבי יצחק בשיחה בעניני רפואה, ועד מהרה גלה, כי הלה אינו יודע בין מינו לשמאלו במקצוע זה. "חמהני עליך, כיצד אתה דר במקום שאין שם רופא, כנגד דברי חז"ל", אמר לו רבי יצחק, והמשיך: "בשלמא יהודי אינז'ין, יש להם התור, פי הם סומכים עליך שאתה רופא ממחה. אבל אתה בעצמך, שידע אתה שאינך יודע מאומה, מי התיר לך אפוא לעבר על דברי חכמים!?"

בברלין התגורר רופא יהודי בשם מרקוס הרץ, ועל מרפכתו היה חרות שמו בראשי תבות מ"ה. אמר לו פעם אחד מדידיו: "דומה לי, כי נוטריקון זה פרושו מלאך המוות"... והרופא השיב: "לא כי, אלא מ'חיה ה'מתים"..."

נחש שרף ועקרב (ח, טו)

איש אשכולות היה רבי מנשה סלמן שרפני מבגדד, רב הקהלות היהודיות בכורדיסטן. הוא היה מחבר פורה, וחבר למעלה מארבעים חבורים, בהם פרושים נפלאים על התנ"ך, והיה פיתן בחסד עליון שפתב קרוב לאלף פיוטים ושרים. בהיותו כבן שנתים, עמדה אמו ואפתה פעכים, ולפתע בא אליה ובקש פעך בשביל 'החתול עם העינים הקטנות! האם התפלאה לשמע דברי הפעוט, וכיון שידעה שבביתם לא מצוי חתול, היתה בטוחה כי הוא הוזה פדרכם של תינוקות. "הבא לי את החתול ואתן לה פעך בעבורו", אמרם האם בחייה, אולם כשהילד שב במהירות, כמעט ופרחה נשמתה מרב פחד. בגדיו היה נחש ארסי גדול, והתברר כי הוא היה מצוי בעריסתו זה זמן רב, והילד היה משתעשע אתו מבלי שזזק ממנו כלל. התקמו בו באפן פלאי נבואת ישעיה "ושעשע יזנק על-חר פתו, ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה", וכל דרי השכונה נמנו ואמרו כי בודאי עתיד הוא לגדולות ולכן נעשה לו נס, ותוחלתם באמת לא היתה לשוא.

היה היה

שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו

מגדולי המגידים בדורות האחרונים, היה רבי שלום מרדכי הפהן שבדרון, עד שדי לומר עליו 'המגיד' בה"א הידיעה. בסגנונו המיוחד, בו שלב דברים משעשעים המושכים את הלב עם דברי מוסר נוקבים, הצליח להולל פלאים ולהשיב רבים מעון. ולא רק בארץ חולל מהפכה, אלא גם בגולה, לרבות במקומות בהם ירדה קרן התורה אחרנית, הפיח חיים בעצמות היבשות עד שהגולה הייתה במדורת-אש. מטרתו בנטיעותיו לחזיר לארץ, הייתה לשם גיוס כספים לטובת החנוף התורני בארץ-הקדש, בנגד מרשיע-ברית שבקשו לקעקע את יסודות החנוף הטהור. אולם בעדינות-נפש לא היה מסגל לדרש כסף בפרוש, ונאלץ לבלות חדשים ארפים בנכר. באחת הדרשות הראשונות בשנת תש"ז, בטא את אכזבתו הקרה, כפי שכתב לאחר מכן במכתב למשפחתו: "סלחו לי שאני יודע אנגלית ואני מדבר רק באידיש, אבל משפט אחד באנגלית אני יודע", וכאן חזר על המשפט אותו שמע כליהעת, שמשמעותו "צר לי, אך הארון אינו בפית... מסתבר, כי גניי-פית או המשרתת שפתחו את הדלת, זהו אותו ממשלח מארץ-ישראל, וקדמו את פניו במענה לקוני זה..."

תובנות רבות למד רבי שלום מנטיעותיו ברחבי העולם, ובדרשו היה לומד מכל מארע שארע עמו או שהיה עד לו, מוסר-השכל ולקח לחיים, אותם היה מעביר ברגש למאזיניו. "בהיותי בפעם הראשונה באירופה", ספר, "הזדמן לי לנסע ברפכת מאנטורפן שבבלגיה, לאמסטרדם שבהולנד. אני יושב ברפכת, שכל נוסעיה נכריים, והנה אני נדהם לשמע דבורים בלשון-הקדש. הדבר היה לפלא בעיני, והשכתי לרגע שאני מדמון, אבל עבדה. אני מתבונן מסביבי, ורואה שבמרחק לא גדול ממני יושב אדם המביט בי ארבות. על ראשו רעמת-שער גדולה, ומראהו באחד מאלו היושבים מסביב. בשראה שאני מביט בו, קם והתישב לדי. 'שלום!' הוא אומר לי, וכששמעתי את המלה היהודית החמימה הזו בתוך האוירה המנפרת מסביבי, התמלאתי שמחה. אני יהודי פשר, אמר לי להפתעתי, 'אף הספקתי לבקר בארץ-הקדש פעם ופעמים'. הוא התנצל שהשפה העברית אינה שגורה על-פיו, ולכן עבר לדבר בגרמנית. הוא ספר בקצרה על היותו אמן-ציור, ויש לו באמסטרדם גלריה של תמונות אמנותיות מעשה-ידיו, והודה כי אינו יהודי דתי, למרבה הצער. אך כאן באה ההפתעה. אני אוכל רק פשר! הצהיר האיש, ואני מתפלא לשמע זאת. לא בגלל שאני דתי, הוא ממהר להסתייג, אלא בגלל שאני פשוט לא מסגל לאכל נבלות וטרפות. אלו שאוכלים מאכלים כאלו, הם בעיני חיות-טרף הנוחרים סוסים ואוכלים בשר מזוהם, ונפשי נגעלת מזוה. ובעוד אני תמה, הוא ממשיך ואומר 'אתה פגאה נוסע לאמסטרדם, ומיר-הסתם כבר בררת מראש על מקום בשר שם, אשמה אפוא אם תוכל להעביר גם אלי את הפתכת הזו, כדי שגם אני אוכל לאכל שם..."

"המשכנו לשוחח על-דף ועל-הא, ובתוך הדברים הוא החל לספר לי על אביו. אני אמן לא דתי, אבל אבי היה יהודי שומר תורה ומצוות, ולא באפן שטחי אלא ממש עד כדי מסירות-נפש. וכאן החל האיש לספר לי ספור נפלא על חרוף-נפשו של האב שלא להתגאל במאכלות אסורות, וללאכל אך ורק מזון פשר. ספור שהסביר לי את פשר הקפדתו היתרה של הבהן על דבר חשוב זה. 'וכן, הדבר ארע בתקופת מלחמת-העולם הראשונה. אבי שרת בצבא גרמניה, תחת פקודו של פרידריך וילהלם, הקיסר האחרון במשפחת האצולה הגרמנית שהתקיימה במשך שמונה מאות וחמשים שנה, והתפטר עקב תבוסת הגרמנים במלחמה זו. בתקופת שרותו הצבאי, עמד אבי על דרישתו כי הוא זקוק למזון פשר בלבד, ולכן התקיים על לחם וירקות בלבד. מפקדו הבחין שהוא נעשה רזה וחלש מיום ליום, והחל לאים עליו, כי אם יתמיד בעקשנותו ולא יאכל מהמאכלים המזינים שבמחנה, יענישו חמורות. המפקד אמנם קים את-דבריו, ופעם הפה את אבי קשות. ואבי הפאוב, התישב יום אחד ביהודי תמים, ושלח מכתב אל הקיסר וילהלם בבבדו ובעצמו. אני חיל יהודי, המשרת בצבא הקיסר. לפי חקי הדת שלי, אני שומר על פללי ההלכה היהודית, והנה לא רק שאיני זוכה לקבל מאכלים פשרים בצווי הדת, עוד מפליאים בי מפות נאמנות על שאני מסרב להתגאל במאכלי טרפה". עברו כשבועים, והחילים זמנו למסדר פתע. כלם עמדו דם עם נשקם, ולפתע הכריז המפקד כי הגיע מכתב מהקיסר, והחיל פלוני, וכאן נקב בשמו של אבי, מתבקש לצעד שלשה צעדים קדימה. בדרך פלל היה זה סמן מבשר רעות, ולבו של אבי הלם בו בפראות, שפא מבקשים להענישו על שהעז לפנות אל הקיסר. אולם להפתעתי הקריא המפקד מתוך המכתב את פקדתו של הקיסר, כי יש לספק לחיל היהודי מזון פשר, ואם אין אצלך פזה מצוי במחנה, יש להעבירו למחנה אחר. ואם גם פתרון זה לא יהיה נח, יש לצידו בכסף הדרוש לו, כדי שיוכל לרפש בעצמו מדי יום את מזונו. מוכן מאלי, כי לאחר הטקס עלה קרנו של אבי בעיני המפקד והחילים שבעה מונים, ומאז ועד סוף המלחמה, נזו אבי ממאכלים פשרים ללא טרדה..."

"איש-שיחי סים את הספור הנפלא על אביו", סכם רבי שלום, "ובכל לא חש בקשר שבין ספורו לבין העבדה שהוא שומר בשרות, וזה עתה בקש ממני כתבת של מסעדה פשרה באמסטרדם. אך אני עמדתי מדי, כי מה שהאב מסר עליו את-נפשו, הוא זכה את בנו ללכת בעקבותיו והשפיע עליו מקדשתו וטהרתו. ללמדך כמה פחו של מעשה טוב שהאב עושה, ומעשה אבות סמן לבנים".

מאורות

רבי משה יצחק אביגדור משקלוב ז"ל
ליום ההוללה כ"ג במנחם-אב תרכ"ה

נכד רבה האחרון של וילנה רבי שמואל ב"ר אביגדור, ובירודו של רבי צדוק הפהן מלפלין. תלמיד רבי לוב חסיד אבי רבי בנימין דיסקין, ונשא את בת רבי יהודה לוב בוטינסקי רבה של מזהלי. בן כ"ח בלבד התמנה לרבה של סלונים, ומאז משך ליו שנה שמש פרננות בקהלות שונות, ונודע באחד מגדולי מורי-ההוראה. מסלונים לזשילישוק, משם לסני שבפולין, בה יסד ישיבה במתנת ישיבת וולוז'ין הנוצעת, אך עקב הלשנה פאלו בישיבה מסיתים להצטרף למתנגדים לצאר הרוסי, נסגרה הישיבה והוא גרש מפולין. סקריו הרבים, עליהם הופיעו רבות מחדושו וקרתותיו, וכן כתבי-חידושו הרבים, הקרמו בידי השלטונות ולא החרו לו. הוא נאלץ לשוב לליטא והתמנה לרבנות קובנה, ומשם התעלה לשקלוב בה שמש בארבע שנים עד פטירתו בשנת תרכ"ה. קנה את שמו בספרו "פרדס רמונים", שחשב באחד מספרי-היסוד בהלכות טהרה, וידוע על חבורים נוספים שכתב, ביניהם 'נטעי אביגדור' שהשתמר בכתב-יד, ותשובות רבות שכתב בהלכה, ורק לא נשמרו. למעט כמה תשובות שהתפרסמו במאספים שונים, ומתן נגרות תריפותו ובהיותו באחד. נשתמרה עדות של 'הגדול ממינסק' שאמר עליו ש"הוא מסגל להחזיק פריעונו ענין שלא נתברר לו כלי-צרכו, עד שנתים, ולשוב ולעין בו שוב ושוב..." וזה להערצת גדולי-דרו, והסמיד את הבית הלוי מבריסק לרננות, ועל-פי המלצתו התמנה רבי שמואל מוהליבר לרבה של סובלק.

יוסיף דעת

בפרשה שבה מוזכר משה רבנו חזר וזוהר את עם ישראל לכל ילכו לעבוד אלהים אחרים, מענין להתחזקת אחר המסורת על דבר היות ערבים רבים בארץ ישראל, וצאנים ליהודים שגאצו להתאסלם עבר, בכפר שא, היא ישה הנוכרת בספר יהושע, מתגוררת עד היום חמולת ערבית גדולה בשם חמולת מח'אמה. הפירוט לשם הוא 'עושי היין', וכיון שבאסלאם נאסרה שתיית יין, מיחסים אבוא אבות החמולה כיהודים. בני החמולה טוענים, כי מוצאם משבט יהודי מן 'פר הסמוכה לעיר המוסלמית הידועה 'מדינה' שכרע הסעודית, בה התגוררו שבטים יהודיים עד שמוחמד וצבאו כבש את המקום קרב המפורסם, שמוחה עד היום מקור השראה לפרועים הערבים במעשי האיבה נגד עמנו. לטענת חוקרים, נקראת החמולה על-שם אביהן הקדום 'מיומר', שעלה מהמדבר לפני כ-2500 שנה עם בני שבט, וכבש את הכפר. ואומנם מוצאו שרידים מונחים יהודיים בקרב החמולה, כבן שאינם אוכלים בשר מגלים, בתקופת החנוכה הם יוצאים אל בית בבואי הכפר ומדליקים בו נרות, והזונות היו עדיין מדליקות נרות במוצאי יום המנוחה המוסלמי שחל כידוע ביום ששי, והיינו ליל שבת. בכפר מוצאו גם שרידים של בית-כנסת יהודי שנתחבב בשנת תשכ"ו אל הרשויות ולדרוש את חיבור הכפר לרשת המאור, בטענה שהם יהודים צאצאי אברהם יצחק ועקב... ולחוכת טענתם, הציגו מנורת חנוכה יפהפיה ועתיקה, שטענתם עוברת אצלם מדור לדור, ובה הם מדליקים נרות מדי שנת חנוכה, מנורה שהוצגה גם לפני כמה שנים לחוקרים שבאו אל הכפר, ואשיו המקום שאלו אותם אם באו לחפש את חמולת 'אל יאהוד' וכיוון אותם אל השכונה שלהם. מאידך, יש גם כמה מבני החמולה ששבו ליהדותם בשנים האחרונות, בהם שלוש אחים שהתגיירו לפני שנים ספורות, אך שומרים על חשיבות מחמת הסכנה. היו לצערו מקרים נוספים של המרת דת בארץ לאסלאם, בהם כמה מעולי תבורת ר' יהודה חסיד, שאחר פטירתו סבלו מתקופת המוסלמים שדרשו את כספם על מכירת החצר בבניית בית-הכנסת הליבה, וכמה עולים התאסלמו מחמת המצוק. כך מספר גם רבי עובדיה מברטנורא, כי המסגד שנבנה במרכז הרובע היהודי, ולימים נבנה החורבה לידו, נבנה בידי יהודים שהתאסלם בגלל 'קטטה ומחלוקת שהיו לו עם היהודים'.

ואשר עשה לדתו ולאבירים

דורשיך שזמות אומרים כי בני קרח לא־מתו, ואין לה דור שאין בו בעלי־מחלקת היוֹרדים לחיי הרבנים ומקוררים את־חיייהם. אולם אין הקב"ה מבליג על צער בניו, וסופם של החולקים שהם משלמים בזה ובבא על פגיעתם הרעה, ויוצאים בשן ועין. על מקרה כזה, אנו למדים מספור חיייו של רבי אליעזר שמחה רבינוביץ, רבה של לומז'ה, בה התמנה לאחר שרבי אליהו חיים מיוזל, עזב את לומז'ה לטובת לודז'. בעודו צעיר לימים, נקלע לסטויסק, ובאכסנייה בה פקר היה גם רבי איז'ל הריף. סביבו התכנסו תלמידי־החכמים רבים, וכשנכנס רבי אליעזר שמחה והתערב בשיח התורני, התפעל רבי איז'ל: "הנה גאון לפנינו". הנהגתו בלומז'ה היתה תקיפה, ואת משרתו נהג ברמה. הוא לא נרתע מעשירים ומעוֹפנים, וזרק מרה בקלי־דעת. בהיותו בעל־מזון, רכש בנין גדול בלומז'ה, שהתפרסם על־פני שני רחובות רבועים, וכיון שפך לא חשש גם מגבירים ובעלי־זרוע. ויתרון נוסף היה לו, בכך שהיה בקי בחקי המדינה ובמשפט האזרחי, טוב יותר מעורכי־הדין ופקידי הצאר. הוא ידע את זכויותיו וחובותיו של כל ארח באימפריה הרוסית, ולא פעם נלחם גם בשרה־הפלך בעצמו ללא מורא. פעם יצא שרה־הפלך לטיול בעיר, וכשהגיע ליד בית הרב, ראה כי אין שם מדרכה. כיון שלא רצה לטנף את מזגיו המצחצחים בנשם, פקד על הרב לסלק מדרכה במקום. אולם הרב כלל לא התרגש מהדרישה, שכן ידע היטב כי אין חק כזה בנמצא, והתעלם אפוא מבצוע המלאכה. השור לא התעצל, וזמן את הרב למשפט, אולם בבית־המשפט יצא השור וידו על־התחתונה, לאחר שהרב הוכיח לשופטים 'המלמדים', כי לא נתן לכפות עליו דבר שאינו מופיע בספר החוקים... השור המביש הגיש ערעור בבית־המשפט המחוזי, והפעם שחד מבעוד־מועד את השופטים, ואלו אמנם צדדו בעדו, אולם רבי אליעזר שמחה הבין מי־ד בהחלטתה התקבלה בזכות השלמונים של השור, ועל־אתר הגיש ערעור בבית־המשפט העליון שבעיר הביירה פטרבורג. שם זכו השופטים את הרב בדין, ופני השור חפו. אולם לאחר נצחוננו המתוק של הרב, הודיע זה לשור המובס: "עכשו, פשהדין אחי, עושה אני לפנים משורת־הדין, ואני מזמין פועלים על חשבוננו לסלילת מדרכה סביב ביתי..."

והנה קמה נגד הרב קבוצת מתחררי ריב מתוף הקהלה, עשירים עזי־מצה, שהחליטו להתפטר מהרב 'המגלה עצמאות רבה מדי' לטעמם. העלה למרובה היתה מנויו של שוחט מסים, שנחשב כקל־דעת, והרב התנגד נמרצות להעסקתו. "כל זמן שאני רב בלומז'ה, לא יתקבל איש זה בשוחט", אמר הרב נחרצות, והתחזפים השיבו לו: "אם הוא לא יהיה שוחט, אנה לא תהיה רב בלומז'ה..." והוא כלל לא נרתע: "אני לא זקוק לרבנות של לומז'ה, שכן מקהלות רבות וחשובות בהרבה שלחו אלי פתי־רבנות, ואין אתם מאימים עלי בפטרורין". עמדו בעלי־המחלקת וקפצו על־המצויאה. "הנה, גם הרב בעצמו אומר שהוא מוכן להתפטר", ומיד שלחו תזמיר לשרה־הפלך, שעוד נטר לו שגאה מאז הביטו במשפט, להודיע כי הרב הסתלק באפן פמבי מתפקידו כרב הקהלה. השור שלח מיד הודעה לראש־העיר, כי עליו להפסיק לשלם לרב את משרתו ואף לדרש ממנו לעזב את דירתו שבבית־הקהל. מתחררי־הריב פונו את־השעה, והשוטרים באו לבית הרב, וזקא עָרַב שבת בין השמשות. בחמת־זעם התפרצו פניהם, השליכו החוצה את כלי־ביתו וספריו בדמון אשר על־פני השדה, והרב ובני משפחתו עמדו נכלמים ואבלים. המחזה היה קורע־לב, וזקא פמה 'הודי עמד', המימים ופשוטים, הם שנחלצו לעזרתו של הרב, ובמהירות רבה, טרם פניסת השבת, הכניסו את כל חפציו לבית 'הכנסת אורחים' הקרוב, ובמוצאי שבת דאגו הלכו לדירת־מגורים לרב. "על העלבון שהעלבתם אותי, אני מסגל לחול", אמר הרב לרודפיו, "אולם על כך שגרמתם לרבנית שלא תוכל להדליק נרות־שבת, על־זה לא אסלח לכם לעולמים, והאלקים יבקש את עלבונה!" ימים מעטים לאחר מכן, התמנה רבי אליעזר שמחה לרבה של קלוריה, והגיע למנוחה ואל הנחלה.

אולם בלומז'ה לא שקטו הרוחות מאז. מתנגדי ורודפיו שתו את כוס התרעלה עד־תמה, ובלם ראז בחוש כי מן־השמים תובעים את עלבוננו של הרב. פמה ירדו מנכסיהם והגיעו עד פתי־לחם, ואחד בה התדלדל עד שנסע לפריז, שם נפטר במושב זקנים בעירם ובח־רבל. אשתו של האחר הלתה קשות, ובאשר בקשה ממנו לפסי את הרב, לא אבה לשמע זאת ועוד הוסיף לחרפו. לבו נותר קשה כאכן גם אחרי מות אשתו, ולבסוף מת גם הוא מיתה חטופה. היה אחד מתושבי העיר, שכור ידוע, שבעלי־המחלקת שפו אותו רב, וכשיצא מהמקנה בערב שבת, נטפל אליו והחל לזלזל בו ברבים. "שכור אתה", אמר לו הרב, "לך הפיתה ושכב לנוח". והלה שב לביתו, שכב ולא קם יותר... ורק פקח אחד היה בחבורה, שהבין כי פלחה אליו הרעה, ומהר להגיע תלוז־עלם אל הרב, ומתוף בכי בקש את סליחתו, ואמנם הוא היחיד שנצל. לאחר שנים אחדות, הגיע הרב לבקר בלומז'ה כדי לבקר את בתו ואת נכסיו, ולשם שנוי יצאו כל בני־הקהלה, לרבות הנכבדים שבה, לקבל את־פניו. בעודו צועד, ראה הרב לקראתו את ראש־העיר שמרן את־חיו, והלה איש גברתן ורחב־כתפיים. "העודנו חי, ערל זה? הביע הרב את תמיהתו בקול, והנה לא יצאה שעה, וקרסולי הרשע מעדו, והוא שבר את שתי רגליו ומת ביסורים קשים. ואף שרה־הפלך לא יצא נקי וקבל את 'שכרו' משלם. בתו צנחה מעל הסוס עליו רכבה ושברה את־רגלה, ובגו יחידו חלה בשחפת קשה ומת ביסורים. ואלו רבי אליעזר שמחה האריך ימים בכהנתו החדשה בקלוריה וראה עולמו בשלום ובשלחה. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

והיה עקב תשמעו וגו' (א.י.) - צריך לדעת אומר והיה, מה יתיר? אם השמירה שהוא אומר בסמוך, לא היה צריך לומר אלא עקב תשמעו ושמר, ומה צורך בתבת והיה? עוד צריך לדעת אומר עקב, ולא אומר אִם־תשמעו, כדרך אומר אִם־תבקתי. ורבותינו ז"ל דרשו, אם מצות שהאדם יש בעקבו תשמעו, וזה דרך דרש. ויתפאר על־דרך אומרים ז"ל אין והיה אלא שמחה, והנה אדון הנביאים בא בגעם־דבריו להעיר במוסר נעים, כי אין לאדם לשמח אלא כשישמח לעשות את כלי־אשר־צוה ה' לעשות, אז ישמח לבו ויגל כבודו, אבל בליעוד שיחוש שחסר אחת מקל מצות ה', בין מצות לא־תעשה, בין מצות עשה, עליו אמר שלמה ולשמחה מהיאה עשה, והוא אומר והיה שמחה תהיה לה עקב תשמעו, פרוש, עקב הוא סוף ותכלית, כדרך שמצוינו שישמשו חז"ל בלשון זה בלשון המשנה בעקבות משיחא וכזו, כי בגמר זמן ביאתו יקרא עקבות, כמו־כן אמר עקב תשמעו את המשפטים ושמרתם ועשיתם אז הוא זמן השמחה, וכל שלא הגיע לזה אין לו מקום לשמח, וכמאמר חסידו ישאל שהפריש אכלו בלבו וזהלתו בפניו, כי אין נכון לשמח מי שהוא עתיד לעמד בבוישה ובלקמה לפני מלך הגדול, ואין צורך לומר מי שמחויב ראשו למלך, וכפי זה שעור עקב הוא סוף שמיעת כל המשפטים: עוד נתפנו לומר, שאין שמחה לאיש אלא בסוף השמיעה, וכל עוד שלא גמר אדם עבודתו לא יאמין בצדקות מעשיו, על־דרך אומר הן בקדשיו לא יאמין: עוד נתפנו שצריך שילמד התורה בשמחה ולא בעצבון, כי דברי־תורה אסורין לאכל:

ברוך תהיה וגו' (א.י.) - פרוש, שלא תהיה אמה גדולה מהם. או יצעה על־זה הדרך, ברוך תהיה וגו', ומה היא הברכה? שלא יהיה וגו', ואומר בה וגו', פרוש שלא ימצא אדם עקר מעצמו, וכנגד עקרות האב עלי־די אמו וחסיד ה' אמין כלי־הי הסובב, וזה תהיה נפרת הברכה של לא יהיה בה עקר, כשלא יהיה בישאל אדם שאינו מוליד:

דברי הימים

כ"ג במנחם־אב תער"ב, נולד בן בבית רבי יצחק דוד ברנשטיין, בנו של רבי בצלאל דיין בבית־דין החסידים בירושלים, ונכד רבי יצחק דוד בידרמן בנו של רבי משה מלעלוב. היה זה שש שנים לאחר נישואיו, וזוגתו הפצירה רבות ברבי דוד בידרמן מלעלוב־ירושלים, שיעתיר בעדם להיושע. בערב יוס־הכיפורים הלכה אל הכולל המערבי, ובדרכה נטתה הצדה מפני הרבי ששב מתפילתו עם מלוויו. הוא הבחין בה, ואמר: "את הולכת אל הכולל המערבי לבקש על בנים, אני מוכן להבטיח לך כעת בן, אם תנני 150 נפוליון זהב להוצאות נישואי יתום ויתומה". היא הסכימה מיד, "אולם אינך בעלת הכסף", אמר הרבי, "וצריך לשאול את רבי יצחק דוד". מיד נדבה מחרוזת פנינים יקרה שעל צווארה, ואמרה: "זה הרי שלי..." לאחר יוס־הכיפורים נועד הרבי עם בעלה, וסוכם כי הוא ישלם את הסכום בעשרה תשלומים. כעבור עשרה חודשים, ביום כ"ג במנחם־אב, נולד להם בנם רבי משה טוביה. רבי דוד בידרמן הזומן כמובן להיות המוהל, ובשעה הקבועה הודיעו לאבי הבן כי רבי דוד עומד למטה ואינו מוכן לעלות. "הרי כולם כבר ממתנים" אמר רבי יצחק דוד לרבי, והוא אמר: "גם אני מוכה, לתשלום האחרון שלי להוצאות חתונת היתומים..." האב מיהר כמובן להשלים את הסכום, ורבי דוד שימש כמוהל של הבן הנולד. רבי יצחק דוד התקשר לרבי דוד בידרמן בעבותות־אהבה ושימש כיד־ימינו בכל ענייניו. שימש כספרא־ודיינא בבית־דין החסידים בירושלים, ופעם כשבאה כלה יתומה בטענה שהפקידה אצל פלוני עשרה נפוליונים לנישואיה, והלה הכחיש את הדבר, שילם מכיסו את הסכום ודרש מכולם שלא לגלות כלום. אך חתנה, הסופר הנודע רבי יהודה אשר ראטה, גילה את הסוד לכבודו.

נאמר בפרשה "ושמרת את מצות ה' אלקיך ללכת בדרכיו ולראה אתו" ודרשו חז"ל שהאדם צריך להבין בקב"ה, מה הוא רחום וגומל חסדים אף אתה בו, ועל ידי זה יבוא האדם ליראת ה'.

ספר רבי ישראל גרוסמן: "פעם בקש ממני יהודי חשוב, לגשת אל הרב מבריסק ולבקש עזרה פספית ליהודי תלמיד חכם מבני ירושלים המדפא ביסורים קשים, ומלכוד ההוצאות הרפואיות הגדולות מטפל הוא במשפחה ברוכה ולרש איך כל. תהיתי באזני האיש, הכיצד נתן לבוא אל הרב מבריסק בבקשה כזו, פאשר הוא עצמו שרוי בדחק, אולם חזקו עלי דבריו של האיש שהפציר בי מאד לפנות אל הרב בבקשת התמיכה. לא יכלתי לעמוד בפני תחנוניו, ואכן עלייתי לביתו ושטחתי בפניו ארכות אודות מצבו הקשה של אותו תלמיד חכם הזקוק נואשות לסיוע של ממש לבריאותו הלקויה. הרב מבריסק שמע בקשבר את דברי, אולם התנצל בסופו של דבר כי אין באפשרותו לסייע במקרה זה, עקב מצבו הדחוק. מובן, כי חשתי מאד שלא בנות, שהרי ידעתי היטב על-ידי להתחלה, וחשתי אפוא צריך להצטרף לפניו ולומר לו, כי גם אני ידעתי שאין מן הראוי לרש ממנו עזרה חמרת, אלא שחזקו עלי ההפצרות הרבות שהפצירו בי, עד שלא נותרה בידי הבררה כי אם לבוא ולשטח בפניו את הבקשה. לאחר מכן נפטרתי ממנו בשלום והלכתי לביתי. אולם למחרת בשעת בקר מקדמת מאד, שזמע אני נקישות על דלת ביתי, ולתדהמתי רואה אני בפתח את רבי רפאל, בן הרב מבריסק, שהסביר: 'אבא לא היה מסגל לישן בלילה, לאחר ששמע מפיך אמש על מצבו הקשה של אותו תלמיד חכם, וזאת פיון שציננת בתוך דברך שמצבו של האיש הוא בגדר ספק פקודת נפש. ועם אשמרת הבקר, בקש ממני ללכת לנגיד פלוני ממדיעו, ולבקש ממנו סכום גדול להלוואה, ושלח אותי עם הכסף'... וכבר התבטא פעם הרב מבריסק: 'מקבלני מאבי, בי צריך אפלו לשבר קירות, כדי לעשות טובה לאדם יחיד'.

הרב מטשבין הפליא את רבי דוד בהר"ן, שהתגורר בשכונתו בשערי חסד, כי לא היו לו חמרות מיוחדות להלכות פסח, למרות שהיה ידוע כזהיר במצות באפן מכלל ונדיר. ולאילו שתמחה בפניו, שהרי כל הפוסקים מחמירים בהלכות פסח וכך נהוג בקרב הצבור, השיבו: 'יש לי באמת חמרות רבות בפסח, אולם אלו הייתי יודע שתעשו זאת בעצמכם הייתי מגלה לכם אותן, אבל יודע אני הרי שתטילו את כל העבודה הקשה על נשותיכם שממילא יגעות בעבודה, וזכה אניי חפץ'...

ספר הישיש רבי משה הירש פהנא, שנמלט לאנגליה בעצומה של השואה האיימה פאוד מוצל מאש, לאחר שאבד את כל משפחתו. הוא היה אז בן ארבעים שנה, והציעו לו לבנות את ביתו מחדש עם אשה שנצלה אף היא מהמלחמה, ועדיין לא זכתה להנשא, אולם כיון שגם היא הייתה מבגרת, חשש שמא לא יזכה להבנות ממנה ולהעמיד תולדות, ופנה לשאל בעצת רבי שלום משאץ. "משה הירש! מדוע אתה רוצה להנשא? האם כדי שתהיה לך מישיחי שתדאג לך ולצרכי ביתך, או שפונתך לשם שמים כדי להעמיד דורות בישוראל?" נענה השואל ואמר בגלוי לב: 'בדאי שלא אוכל לומר שאין לי פאן גם מטרה אישית, אבל בודאי פונתי ורצוני להקים שוב בית נאמן בישוראל'. "אם כך", אמר הרבי, "בטוחני שתזכה לסייעתא דשמיא, כי מי שתפונ לשם שמים הקב"ה מצליח בעדו", והוסיף: 'ואספר לך עבודה שארעה לי בעצמי. בשבאתי ללונדון, היו לי פמה אנשים ששלחו אלי דמי מעמדות לתמוך בי (הפנוי הלוטזי של חברים תומכים הוא 'ממברס', אולם הרבי פנה אותם בהלצה 'טרמברס', שפן רבם היו הדיוטות ופשוטי-עם, ויצאי רומניה ומרמורוש שהעיר שאין בה מן לפנים ברבנות, היתה בסביבתם). באותה תקופה, הייתי שרוי בדחק גדול, ולעתים לא היו בכיסי מעות לרכישת דברי מזון לשבת, למעט חלה והרינג. היה לי 'טרמבר' אחד, שהיה משגר אלי לעתים שני שילינג לתמיכה. פעם ערך הלז חתונה לבנו ושגר אלי הזמנה, אך כיון שידעתי שהיא לא התנהלה ברוח התורה והקדשה לא תשמר שם, לכן מנעתי את עצמי להפגס, והבטחתי למחתן כי אבוא עם מכונית עד אולם החתונה, אולם אפוא בחוץ ואברך אותם שם. ואמנם, הגעתי בפספס אל האולם, ושלחתי להודיע כי אני מקמתן בחוץ. יצאו החתן ואביו אלי, והחלו להפציר בי להפגס פנימה, וכשראיתי שאני מצער אותם מאד בסרובי, הספמתי להפגס בתנאי שאשב ליד שלחן בירכתי האולם, פאשר פני אל הפתל. בעודי יושב זמן-מה, פנה אלי יהודי גסירות ושאל מדוע אני משתתף בשמחת חתן וכלה כראוי. אמרתי לו שיש פאן תערכת, והוא אמר בזלזול 'אלו היית צעיר יותר בודאי היית נוטל חלק בשמחה'... ואני המשלתי לו משל קולע, עד שעזרתי את לבו, ובהתרגשות בקש את פתבתי. לאחר זמן רב קבלתי מכתב מרומניה מיהודי אחד ממכירי, ובו מספר שעליו לעבר נתוח בעלות של חמש עשרה לירות אנגליות ולרש איך כל. לא ידעתי כיצד להושיע לו בלי פרוטה בידי, ובדיוק אז נשמעו דפיקות בדלת ביתי ואותו אדם שפנשני פחתנה נכנס. 'זכרתי רבני שעזר אותי לתשובה ובאתי לסייע בידכם בפונסתכם' אמר, אולם אני אמרתי שבשבילי איני נצרך לדבר, אך הראיתי לו כי זה עתה קבלתי מכתב בבקשת תמיכה, והאיש שלף מיד את הפסכום הנדרש ואותו שלחתי לאיש מרומניה. "אתה רואה, אפוא, משה הירש", סיים הרבי, "פאשר רוצים לעשות מצוה ומצטערים עליה, עוזר הקב"ה. וכן יהיה אצלך, שאם פונתך לטובה בודאי תזכה לבנים ובני-בנים עוסקים בתורה ובמצות". בהרכה עשתה רשם, והוא אכן זכה למשפחה מפארת.

מטעים

והיה | עקב תשמעון (ח.י.)

סמיכות הפרשה לסוף פרשת ואתחנן, בחובה לשמור את מצות ה', ובזכות כך יצאו מהגלות, שכן שם נאמר ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים ושעמי הפסוק הם קדמא ואזלא מנח רביעי, דהינו אם ישמרו את המצות יקדימו ויצאו מגלותם, ולהפך יהיו מנחים בגלות הרביעית עד שישובו בתשובה שלמה ואז יושעו. (אשל אברהם)

ולמדתם אתם את בניכם (יא. טז)

הבת אתם בטעים חביבי, לשון שבירה ועצירה, כדברי חז"ל, שיהא למועד תם, לתת רוה בין הדברים, כגון על-לכבוד, שלא להדביק שתי איתיות למ"ד הדומות. את בניכם בטרחא, לרמוז על התורה שבעליפה, שאותה צריך ללמד בעמל וטרחא, וגם מרמו לדברי חז"ל שדרשו את בניכם ולא בנותיכם, שאין לנשים ללמד תורה, ופסק הרמב"ם כי האסור הוא רק על התורה שבעליפה, דהינו התורה שנלמדת בטרחא ועמל. (תפוחי חיים)

כי אם-שמור תשמרון (יא. כב)

בטעמי תלישא קטניה, קדמא ואזלא, לרמוז לדברי המדרש, אם תעבני יום ימים אצובה, ואם האדם תולש עצמו אפלו מעט מדברי-תורה, אזי דומה הדבר לשני אנשים שמתפרדים, זה מתרחק וזה מתרחק, ונמצא שהמרחק ביניהם כפול. (אוצר אפרים)

מדגש

קריאת שמע נקראת ברהיטות, וכל המדקדק באותיותיה מצנני לו זיתים. בירושלמי מובאת דגמה לדייק באותיות, להשמיע עין רגנית חבת אשר נשבע, שלא תשמע חליקה אשר נשבע, לשון שבירה כלפי מעלה בגדוף, וראיה מענינת הביאו מכאן בעל-הדקדוק, שהבדל קטן יש בין הקמץ לפתח, שהרי נשבע לשון שבירה נקראת בקמץ, ואילו נשבע לשון שבועה פתחה, ואם ההבדל נכר במבטא האשכנזים כיום, עדין נכר בשארם אמר נשבע בלי בטוי העין כמו נשבע, ועדין אין פאן משמעות של שבירה, כך היה מבטא רב הראשונים, לרבות האשכנזים שבהם, רש"י ובעל-התוספות, וכן גדולי הפוסטים להורותיהם שהריו למשל את שם אדוני' עם פתח ואתריו יו"ד, וכך גם המבטא בתרגום השבעים. אולם ברבות השנים נשפח אצל רב בני ספרד, ההבדל הקטן שבין הקמץ והפתח.

ממלה

עם-הארץ בקש להפך לשוחט כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם, וכל בני-בשר יקראו בשמך... בא לרבי שלום מקמינקא להפחו: 'מהו סבין אוגרת?' והלה השיבו: 'נערה שהגיעה לפרקה'. 'ובוגרת?' והשיבו: 'תרגלה על ביציה'. 'ודוגרת?' - 'תאנה צמוקה'. 'ומהי אפוא דוגרת?' והלה השיבו בלי הסוס: 'הרי זה פשוט, ספק זכר ספק נקבה'... 'ומה פשר השם אנדרוגיניוס?' 'זה הים הגדול'. 'ומהו אנקינוס?' והפעם שתק הפסיל במבוכה. פסל אותו הרבי משחיטה, והלה התמרמר 'גגלל שאכה אתה שאינה קשורה כלל להלכות שחיטה, צריך לפסל אותי!...'

בפרשת עקב אמר ה' 'אמרי נעם' מדו' יקוב: 'ועתה ישראל, מה ה' אלקיך' - פאשר ויצה אדם מישוראל לדעת את מדתו של הקב"ה ושבחיו, אזי 'שאל מעמך' - יש לו לשאל דבר זה מעצמו, דהינו יתבונן בגופו ויראה כיצד אינו יכול אפלו לנענע את אצבעו אלא בכחו של הקב"ה... (מכתב ויחי)

אגנעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת עקב תשע"ח

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנאיך (ז, ט"ו)

אומר האוהב ישראל מאפטא - זה מה שכתוב בפסוק ויקרא ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח...
למה התכוון הנביא ישעיהו ???

יש להבין מדוע בישראל כתיב לשון "שימה" ולא ישימם בך, ואילו גבי שונאך כתיב לשון "נתינה" ונתנם בכל שונאך.

לעתיד לבוא, כשאדם יבוא לפני בית דין של מעלה, ויראו לו מה משלמים עבור פסיעה אחת, לה משלם הקב"ה על צחצוח נעליים לכבוד שבת ויקרא ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח - כולנו נפרוץ בבכי!
ריבונו של עולם, אם היינו יודעים, שזה מה שאתה משלם עבור צחצוח נעליים לכבוד שבת, מהבוקר היינו מצחצחים את הנעליים של כל השכונה!

ויש לבאר עפ"י מה דאיתא במנחות (נט, א) "א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן נתן "משהו" שמן על גבי כזית מנחה פסל, מאי טעמא? לא 'ישימ' כתיב, שימה כל דהו. נתן "כזית" לבונה על גבי משהו מנחה פסל, מאי טעמא? לא 'יתן' כתיב, עד דאיכא נתינה", הרי לנו ש"שימה" זה כל שהוא ואילו "נתינה" זה עם שיעור. וא"כ י"ל שזהו ביאור הכתוב "והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא 'ישימם' בך" אפילו כל דהו, אך 'ונתנם' בכל שונאך דהיינו שיעור נתינה.

(מהרי"ל דיסקין)

והיה עקב תשמעון (ז, יב)

האוהב ישראל מאפטא, מביאים רבותינו שתי רעיונות ממנו. שני רעיונות שווים, כל אחד "מלביש" את זה, על מדרש אחר.

אומר הכתוב והיה עקב תשמעון - אלה המצוות שאדם דש בעקביו.
אומר האוהב ישראל מאפטא - זה מה שכתוב והיה עקב תשמעון...
הלוך ילך ובכה - כשאנחנו נשמע לעתיד לבוא, מה הקב"ה משלם על צעד לכבודו - כשאדם צועד לבית הכנסת, כשאדם צועד לניחום אבלים, הוא קם מכיסאו ל'ברוך שאמר'...
אם הקב"ה משלם לעגלון מלך, על זה שהוא קם לכבודו של הקב"ה, נותן לו את שלמה שיש על כיסאו, אנחנו שמצווים ועושים, כמה הקב"ה ישלם לנו, על והיה עקב תשמעון!

בספר רזים דאורייתא הוא מביא מדרש אחד ובספר אחר, בשם האוהב ישראל מאפטא, הוא מביא פסוק אחר.

ישנו פסוק בשיר-השירים - מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב הדא הוא דכתיב ויקרא ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח (ישעיהו כב, יא).

(ברוך שאמר)

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

מובא מדרש נוסף - והיה עקב תשמעון הדא הוא דכתיב (תהלים קנו, ו) הלוך ילך ובכה.

בגמ' ברכות (לה, א) שהמקור לברכה על המזון 'לפניה' נלמד בקל וחומר "כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן?", ואילו בברכת התורה מצאנו להיפך ש'לפניו' יש מקור מן התורה "כי שם ד' אקרא הבו גודל וכו'", ו'לאחריו' נלמד בקל וחומר. הרי שבברכת המזון נאמר בפירוש הברכה לאחריו, ולפניה למדינן מק"ו. ואילו בברכת התורה נאמר מקור לפניו, ולאחריה למדינן בק"ו.

מה הקשר בין והיה עקב תשמעון ל - הלוך ילך ובכה.. ומה הקשר בין מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב ל - ויקרא ה' אלוקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרח (ישעיהו כב, יא)?

בטעם הדבר כתב הגר"א, שהנה מה ההבדל בין הנאה אמיתית מדברי תורה לשאר ההנאות של עולם הזה? שבשאר ההנאות, מכניס היצר חשק גדול ומגדיל לו את ההנאה בדמיונו עשרת מונים, ורגע אחד אחרי ההנאה כבר מאבד את כל טעמו, ורואה שהכל היה דמיון, ואילו בלימוד התורה הוא להיפך, שלפני לימוד התורה אינו מרגיש חשק ורצון ללמוד, אבל כיוון שמרגיל נפשו בלימוד, מרגיש בהם טעם עד שקשה לו להפסיק.

מביאים שתי הספרים הללו בשם האוהב ישראל מאפטא, זה לא כתוב בספרים שלו, אבל שניהם מביאים את זה בשמו - משל לעשיר שירד מנכסיו. לא היתה לו ברירה, הוא היה צריך לחטט את רגליו כדי להשיג כסף. הלך ממקום למקום מפניה לפניה. הגיע לארץ החבילה, ארץ שבה יש מחצבות של יהלומים. הלך ומילא לו שק ביהלומים ושם על גבו. יום אחד, במהלך מסעו, הגיע לאיזה בית של עני אחד וביקש ממנו אם יוכל לתת לו לאכל משהו.

אמר לו העני - אם היה לי משהו לאכל, הייתי נותן לך גם מבלי שתבקש, אבל לצערי אין לי מה לתת לך לאכל. אני יכל לתת לך מיטה לישון, מים לרחוץ, הכל, חוץ מאוכל שאין לי. אין לך איזה גרוש? אני אקח אותך למאפיה תקנה.

בזה מובן היטיב, שבאכילה יש ק"ו שאם לאחריו צריך לברך - כשכבר נוכח לראות שהכל היה דמיון - לפניו לא כ"ש, כשעדיין מרגיש את תאוות האכילה וודאי שצריך לברך. ואילו בברכת התורה, אם לפניו מברך - כשעדיין לא מרגיש שום חשק - לאחריה לא כ"ש, כשכבר מרגיש את הטעם הטוב, טעמו וראו כי טוב ה'.

- לא אין לי שום גרוש.
- אני יגיד לך משהו, אספתי באיזה מקום, חצץ מאוד יפה, אולי זה שווה משהו...

- בא אני אקח אותך, יש כאן איזה שמאי של אבנים, אולי זה שווה משהו...

(הר"א דיסקין)

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

ניגשים לשמאי, השמאי בודק את האבן.... "אדוני, \$10,000 !!!

בגמ' ברכות (כ, ב) "אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא ריבונו של עולם כתוב בתורתך 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד' והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב 'ישא ה' פניו אליך' אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך, והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה".

שמע את זה הסוחר - מה !!!!!!!!!!!!!

- לא, לא סליחה - \$20,000 !!!

מה !!!!!

- לא, לא סליחה \$30,000 !!!

מה !!!!!!!!!!!!!

שואלים המפרשים, וכי לא מצאנו חומרות נוספות שקבלו ישראל על עצמם? למה נושא פנים דוקא בגלל חומרא זו? הגר"ח מוולוז'ין מבאר, שהנה לכאורה חומרא זו עשויה להביא לידי קולא, שכן אם יבוא עני יתנו

- לא, לא סליחה \$100,000 !!! זה גרוש לא יותר מזה!

ועתה נבאר את הרמז בשני הפסוקים שלפנינו: "האלף לך שלמה" הקב"ה – מלך שהשלום שלו – יש לו אלף זהובים לשלם לכל יהודי עבור מאה ברכות בכל יום. "ומאתיים" – והלא בשבת חסירות עשרים ברכות שהם מאתיים זהובים. "לנוטרים זהובים" – עשה ברכות על פירות וכך תשלם למאה. "היושבת בגנים, חברים" – תלמידי חכמים היושבים בפרדסה של תורה ונקראים חברים. "מקשיבים לקולך השמיעיני" – הם יכולים לשמוע ברכות מאחרים.

(הגדש"פ ומתוק האור)

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ד' (י, יב)

נציין את דברי המדרש (מדרש תהלים מזמור כז) עה"פ אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי לחזות וכו' אמר לו הקב"ה, בתחלה אתה אומר, אחת שאלתי, שבתי בבית ה'. וחזרת ואמרת, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו (יצפנו בסוכה ביום רעה יצילנו). אמר לפניו, רבונו של עולם לא יהא העבד שוה לרבו?! בתחילה לא באת עלי באחת, שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך. ואחר כך, פתחת עלינו במצוות הרבה, שנאמר (שם) ללכת בכל דרכיו ולאבה אותו וגו'. הוי, דיו לעבד שיהא כרבו". יש להבין מה היה הדין ודברים בין דהמע"ה להקב"ה, וכי מה תשובה היא זו לא יהא העבד וכו'? אלא, מתרצים המפרשים, הקב"ה אמר "ליראה אותך" זה העיקר, ומי שיש לו יראת שמים אמיתי, ממילא כבר מקיים בו "ללכת בדרכיו" "לדבקה בו" הכל תלוי ביראת שמים, לכן זה באמת דבר אחד.

ואצל דוד המלך, גם היה בקשתו רק דבר אחד, ונקדים הסיפור (מובא ב"ומתוק האור" מספר 'הנהגות הח' בשם ספר 'מגד גבעות עולם'): הבחור יענקל' פארברנקא (הוא ה' יעקב משה שורקין מבחירי התלמידים בראדזין), נכנס פעם בעת סעודה מפסקת בערב יו"כ אל ביתו של החפץ חיים וביקש ברכה שיזכה לזיווג הגון. נענה החפץ חיים ואמר: "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". אחד מבני הבית חשש כי החפץ חיים לא שמע עלייב את הבקשה, על כן שב וביקש עבורו בקול חזק יותר: "הבחור זקוק לשידוך". ועוד פעם חזר החפץ חיים על ברכתו "שהקב"ה יברך אותך שתישאר בלימוד". כאשר יצא משם פגש יענקל' את הגאון רבי אלחנן וסרמן וסח בפניו את אשר אירע אותו בקודש פנימה. "אי אי" – נענה מיד רבי אלחנן – "מדוע אינך מבין? מדוע אינך מבין?" בלי שידוך – אי אפשר להישאר בלימוד. בלי "שטעלא" – קשה להישאר בלימוד. בלי מנוחת הנפש ומשפחה טובה – קשה מאוד להישאר בלימוד. בברכה זו שברכך החפץ חיים אתה האיש המאושר בעולם! הוא נתן לך הכל! עם יסוד זה מבאר החת"ס שכל כוונתו של דוד המלך בבקשותיו היה "שבתי בבית ד'" שיוכל ללמוד ללא שום מפריעים, לכן אף הוא בעצם התכוון רק לדבר אחד, שיוכל ללמוד בשלווה.

ולמדתם אתם בניכם לדבר במ (יא, יט)

בלימוד התורה יש כידוע שני חלקים: ידיעת התורה, ועצם לימוד התורה. פעם בא יהודי לפני החפץ חיים וצ"ל, בנו לומד בישיבת ראדזין, ולפי מושגי האב כבר למד דיו. בא האב לבקש רשות מהחפץ חיים ולקבל ברכה ליטול את בנו שיעזור לו במסחרו. "למה תפסיקו מללמוד" שאל החפץ חיים, "מה אומר לכם רבי", ענה האב, "ככל שאני רואה רבי עקיבא אייגרי שני כבר לא יצא ממנו. אז לפחות שיעזור לי בפרנסה".

"במה אתה עוסק" התעניין החפץ חיים, "ירקן בשוק" ענה "והעבודה קשה". "תמנהני עליך, למה לך לעבוד כה קשה. הרי ר'וטשילד' שני כבר לא יצא ממך, אז למה לך לעבוד..." "מה פירוש", הזדעק "צריך לעבוד כדי לחיות!" "אכן, וצריך גם ללמוד כדי לחיות..." ("והגדת")

מאוצרות המגידים

רק באבותיך חשק ד' ויבחר בזרעו אחריהם (י, ט"ו)

בפרשה אנו רואים כמה פעמים את העניין של זכות אבות – אבותינו אברהם יצחק ויעקב "רק באבותיך חשק ד' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם" ועוד כהנה בתחילת הפרשה ועוד.

כי מצוה גדולה או מסירות נפש של הורים יכולה להועיל לבניהם אחריהם. נזכרתי במעשה שהיה לפני שנות דור. ביום בהיר אחד החזון איש קרא לי וסיפר כי בחור מהקיבוצים בא ללמוד בישיבת פוניבז', אך הישיבה לא הצליחה לסדר לו פנקס מזון למחייתו. אם ידוע לכם, פעם היו מקבלים דף כזה בו היה כתוב לדוגמא: יעקב גלינסקי כך וכך ילדים מקבל חצי ק"ג סוכר שני ק"ג קמח וכו'. אמר החזון איש "בעיירת חדרה שם אתה

לו רק כזית... ויצא שכרו בהפסדו, אבל אם נדקדק נראה שכתוב והם מדקדקים "על עצמם" עד כזית, שרק על עצמם מחמירים לברך בכזית ולא עם העני. לכן אומר הקב"ה כמו שבברכת המזון אתם מחמירים לברך אפי' על כזית וכביצה, אבל עם אחרים אתם מטיבים ונושאים פנים, לתת להם כדי שביעה, אף אני אשא פנים לכם.

ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה (ח, יז)

נביא סיפור אותו מספר הרי"מ שושן, בשנת תש"ז היה מלחמת סיני, אימה ופחד היה על הישוב כאן בארץ ישראל, ולמעשה היו ניסים גלויים עד למאוד. היו כמה תלמידי חכמים שהגיעו אל הבריסקער רב והוא דיבר איתם ואמר להם, אתם חושבים שהניסים שהיו פה זה בגלל הצבא שלנו, הטנקים והמטוסים? לא! זה היה רק בזכות כמה יהודים צדיקים כמו רבי שלמה בלוך התלמיד של החפץ חיים עם התהילים שלו ורבי ועלוועל צ'צ'יק עם התהילים שלו ועוד כמה יהודים טובים וצדיקים, רק בזכותם ובגללם היו כל הניסים.

שאל אחד היושבים שם את הרב מבריסק, אם זה אכן בגללם אז לא היו צריכים להיות בכלל פצועים וכ"ש שלא הרוגים, ולמעשה הרי כן היו! ענה לו הרב אני יספר לכם מעשה, אצל הסבא ה"בית הלוי", היה לו בן עילוי גדול, אח של רבי חיים, והוא השתדך עם משפחה מסויימת, וכמובן להיות מחותן של הבית הלוי זה חשיבות גדולה ועוד לזכות בכזה עילוי, וכנדוניה, התחייב לתת סכום עתק כמו מליון דולר. בכדי שיוכל החתן לשבת וללמוד בלי שום דאגות. בין האירוסין והחתונה שם לב בעל הבית הלוי שבנו החתן זחה קצת דעתו עליו, והחליט שצריך לשים אותו במקום... פנה הבית הלוי אל בנו ואמר לו, נדמה לך שמה שקיבלת נדוניה על סך מליון דולר זה בגלל שאתה כזה מיוחד וחשוב? לא לא, כל מה שהם נתנו כזה סכום זה רק בגלל שהם רצו להשתדך איתי לא בגלל שאתה שווה את זה...

אמר לו החתן, שגם הוא הרי היה עילוי, סליחה אבא, אם באמת הם נתנו את הנדוניה בגלל החשיבות שלך, אז היו צריכים לתת עשר מיליון, לא רק מליון, אלא ודאי שנתנו את זה בגללי,

ענה לו הבית הלוי, נכון, הם רצו לתת עשר מיליון אבל מה אפשר לעשות שאתה הוא החתן וזה הוריד את הערך למליון בלבד...

אמר הרב מבריסק, אף גם כאן, מכח תפילותיהם של אותם צדיקים לא היה צריך להינזק אפי' ציפורן של יהודי אחד, אבל מה נעשה שגם הציפורנים עם הצבא מעורבים כאן...

ועתה ישראל מה ד' אלקיך שאל מעמך (י, יב)

דרשו חז"ל "אל תקרי 'מה', אלא 'מאה'" הקב"ה מבקש מאתנו מאה ברכות בכל יום. דוד המלך תיקן זאת כשהיתה מגיפה, ובכל יום מתו מאה בחורים, ולא ידעו מה הסיבה לכך, עד שראה דוד המלך ברוח הקודש, שעליו לתקן אמירת מאה ברכות בכל יום והמגיפה נעצרה.

למעשה, ה'משנה ברורה' כבר כתב שבכל יום אנו מברכים מאה ברכות כסדר. וזה החשבון: **תשע עשרה ברכות בתפילות שמונה עשרה שלוש פעמים ביום, יחד חמישים ושבע ברכות. עשרים ברכות השחר, פעמיים נטילת ידיים לסעודה, וברכת המזון לאחר הסעודה שזה שתיים, שהן שתיים עשרה ברכות, ועוד בבוקר שתי ברכות לפני קריאת שמע ואחת אחרי, ובלילה שתיים לפני ושתיים לאחר, סך הכל עולה לתשעים ושש ברכות. הוסף לזה את ברכת אשר יצר שמברכים כמה פעמים ביום הרי לך מאה ברכות. אבל בשבת יש לנו רק שבע ברכות בתפילות שמונה עשרה, וא"כ בשלוש תפילות חסרות שלושים ושש ברכות. מצד שני יש לנו את מוסף שיש בה שבע ברכות, סעודה שלישית עם שש ברכות (שתיים לפני וארבע אחרי), קידוש בערב שתי ברכות ובבוקר ברכה אחת, סך הכל שש עשרה ברכות, ואם כן חסירות בשבת עשרים ברכות.**

ה'שלחן ערוך' מייעץ להשלים זאת על ידי אכילת פירות ושתיה. ומה יעשו תלמידי חכמים שהוגים בתורה יומם ולילה, ואין להם זמן להתעסק עם פיטטוקים? פסק ה'משנה ברורה', שיוכוון לצאת בברכות שאחרים אומרים, ואפילו יכול לכוון לצאת בברכות של העליה לתורה.

כתב החיד"א, שענין זה רמוז בפסוקים "האלף לך שלמה ומאתיים לנוטרים את פריי", ובפסוק לאחריו "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני. ובהקדמת שני דברים: א. אמרו חז"ל (שבועות לה, ב) כל מקום שנאמר בשיר השירים 'שלמה' הכוונה להקב"ה, מלך שהשלום שלו. ב. אדם שגונב מחבירו ברכה צריך לשלם לו עשרה זהובים, כך מבואר בגמרא בחולין אודות אחד ששחט ובא השני וגנב לו את מצוות כיסוי הדם, עליו לשלם לו עשרה זהובים על גניבת המצוה. ברכה שווה איפוא עשרה זהובים.

ראש ישיבה, יש קצין אחראי, דרכו תוכל לפעול להשיג אישור לאותו תלמיד.

בסיום בקשתו אמרתי "יש לי שאלה לשאול". "אני לא הרב בזכרון מאיר (שכונת מגוריו) גש להרב וואזנר" חייך החזון איש והשיב, אלא שאח"כ הסכים לשמוע את השאלה. "מדוע ואיך זכה בחור כזה ללמוד בפוניבז' מה הוא שונה מחבריו, שהרי הוא והם מאותו קבוץ?". "זכות אבות" ענה החזון"א. אתם, בני ישיבה – ישיבת בין הזמנים, אשריכם, ואספר לכם עוד בעניין הקיבוצים. בתקופת העלייה לארץ כאשר החלו להעביר על דתם את ילדי העולים מארצות המזרח, יצאנו בשליחות החזון"א למעברות. להציל אותם.

אחד הקשיים בהצלחת הילדים היה לדעת מי ומי מהעולים מעוניין ללמוד במוסדות חרדיים, ולתבוע מהממשלה לתת לאותו אחד חינוך דתי. כי המפ"מניקים סגרו את מחנות העולים ניתקו אותם בכח מהרחוב החיצוני, ולא היתה גישה אליהם. בתקשורת ובממשלה אמרו כי לא ידוע להם בכלל שיש מישהו שרוצה ללמוד במוסדות דת חרדים, אין עולים המעוניינים בחינוך דתי. ובתוך המחנות איימו עליהם שמי שיתבע חינוך לא ממלכתי יישאר רעב ללחם (וכך גם עשו הלכה למעשה). אך עם כל זאת מפעם לפעם הסתננו החוצה מכתבי זעקה לגדולי ישראל: "תושיעו אותנו". יום אחד יצאנו קבוצה למחנה עולים לא הרחק מראש העין. המטרה הייתה להסתנן פנימה להציל כמה שיותר בזמן הקצר שעמד לרשותנו, למשל להחתים יהודים על כך שהם מעוניינים בחינוך עצמאי או חינוך חרדי לצאצאיהם. כמו כן לשמוע שמות ופרטים טכניים. המקום היה מגודר. החלטנו להסתנן מתחת לגדרות התיל ולהיכנס בכל מחיר. אחד הבחורים הגביה מעט את הגדר, השני חפר עם מוט ברזל, נוצרה חפירה קטנה. מי יכול להיכנס בפתח כזה צר? יעקב גלינסקי, שהיה נמוך וקטן... נשכתי על הארץ דחקתי את הראש ועד שהספקתי להשחיל חצי גוף כבר הבחינו בי האחראים מבפנים – שעטו אלי ברכבם משכו אותי פנימה ונתפסתי בידיהם. החברים מיהרו לשוב לבני ברק להזעיק עזרה "גלינסקי נתפס". דבר ראשון הם נכנסו מבוהלים אל החזון"א וקראו: "תפסו את יענקל'ה גלינסקי!", החזון"א לא נבהל, ולא עוד שהעלה חיוך על פניו: "לא הם תפסו אותנו, אלא הוא תפס אותם" אמר ולא יסף. הבחורים לא יכלו לרדת לסוף דעתם, וחזרו לישיבה. ומה באמת היה שם?

רבות! שם במעברות למדתי טוב את הפסוק "שלא לחמך על המים כי ברוב הימים תמצאנו" לא יאומן כי יסופר. וכך זה התגלגל: בתחילה קיבלתי כמה דפיקות ודחפיות, הובילו אותי למשרד המחנה, החלטתי לתת להם להבין שאני מדבר רק אידיש, והם חיפשו פקיד כזה שמבין והכניסו אותי אלי. מיד כשנכנסו ראינו שאנחנו מכירים מסמרקנד שברוסיה. היה זה בסוף ימי המלחמה, כשגלינו למעמקי רוסיה, הרעב שם היה נורא נוראות ויהי היום ואותו בחור - שכעת פקיד - הבחין שיש לי בידיים צלחת איטיריות, הוא ניגש אלי בתחנונים שאתן לו לאכול, ראיתי שהמצב שלו קשה ונענעתי קצת בראשי, הוא מיד התנפל על הצלחת ולא השאיר לי כלום. והנה כעת נפגשנו שוב... מיד הזכיר לי הוא את הסיפור, שוחחנו, עד שהוא שאל עצה איך יעזור לי מבלי שיעיפו אותי מתפקידו. השבתי לו כך: תאמר לאחראים כי תפסת 'דג שמן', אחד הפעילים המסוכנים ביותר, ודבר ראשון יש להסתובב איתו ולהתריע מפניו בכל האוהלים. התכנית הצליחה בסייעתא דשמיא, הוא עבר איתי מאהל לאהל והצלחתי להעלות על דף כשישים שמות של ילדים, שוודאי ירצו מוסדות חינוך חרדיים. ואז זרקו אותי ב"בושת פנים" עם כמה בעיטות מהמעברה, ו...העיקר שהסחורה בידיים שלנו.

כאשר חזרתי לב"ב סיפרו לי את דברי החזון"א, השתוממתי והשתוממו כולם מחזונו. ולמדתי כיצד מנת אטריות הצילה שישים ילדים, שיש להם זכות אבות.

וברך פרי בטןך (ז, יג)
אספר לכם מעשה שהיה:

ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו.

אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בעירום ובחוסר כל, וכך נפטר.

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לבן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!"

הרב היה לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלוז, והשני הרב של טעלוז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכנ אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמוכן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים.

רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס איליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע איליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודיויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי'ה, מה עשיתי לך? מה פשעתי ומה חטאת שככה הרבי'ה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרבי'ה מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרבי'ה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזהב ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביזנע'ים. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנתורה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרבי'ה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רבי'ה! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלהגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דיויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

(יחי ראובן)

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לבן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!"

אחד הקשיים בהצלחת הילדים היה לדעת מי ומי מהעולים מעוניין ללמוד במוסדות חרדיים, ולתבוע מהממשלה לתת לאותו אחד חינוך דתי. כי המפ"מניקים סגרו את מחנות העולים ניתקו אותם בכח מהרחוב החיצוני, ולא היתה גישה אליהם. בתקשורת ובממשלה אמרו כי לא ידוע להם בכלל שיש מישהו שרוצה ללמוד במוסדות דת חרדים, אין עולים המעוניינים בחינוך דתי. ובתוך המחנות איימו עליהם שמי שיתבע חינוך לא ממלכתי יישאר רעב ללחם (וכך גם עשו הלכה למעשה). אך עם כל זאת מפעם לפעם הסתננו החוצה מכתבי זעקה לגדולי ישראל: "תושיעו אותנו". יום אחד יצאנו קבוצה למחנה עולים לא הרחק מראש העין. המטרה הייתה להסתנן פנימה להציל כמה שיותר בזמן הקצר שעמד לרשותנו, למשל להחתים יהודים על כך שהם מעוניינים בחינוך עצמאי או חינוך חרדי לצאצאיהם. כמו כן לשמוע שמות ופרטים טכניים. המקום היה מגודר. החלטנו להסתנן מתחת לגדרות התיל ולהיכנס בכל מחיר. אחד הבחורים הגביה מעט את הגדר, השני חפר עם מוט ברזל, נוצרה חפירה קטנה. מי יכול להיכנס בפתח כזה צר? יעקב גלינסקי, שהיה נמוך וקטן... נשכתי על הארץ דחקתי את הראש ועד שהספקתי להשחיל חצי גוף כבר הבחינו בי האחראים מבפנים – שעטו אלי ברכבם משכו אותי פנימה ונתפסתי בידיהם. החברים מיהרו לשוב לבני ברק להזעיק עזרה "גלינסקי נתפס". דבר ראשון הם נכנסו מבוהלים אל החזון"א וקראו: "תפסו את יענקל'ה גלינסקי!", החזון"א לא נבהל, ולא עוד שהעלה חיוך על פניו: "לא הם תפסו אותנו, אלא הוא תפס אותם" אמר ולא יסף. הבחורים לא יכלו לרדת לסוף דעתם, וחזרו לישיבה. ומה באמת היה שם?

רבות! שם במעברות למדתי טוב את הפסוק "שלא לחמך על המים כי ברוב הימים תמצאנו" לא יאומן כי יסופר. וכך זה התגלגל: בתחילה קיבלתי כמה דפיקות ודחפיות, הובילו אותי למשרד המחנה, החלטתי לתת להם להבין שאני מדבר רק אידיש, והם חיפשו פקיד כזה שמבין והכניסו אותי אלי. מיד כשנכנסו ראינו שאנחנו מכירים מסמרקנד שברוסיה. היה זה בסוף ימי המלחמה, כשגלינו למעמקי רוסיה, הרעב שם היה נורא נוראות ויהי היום ואותו בחור - שכעת פקיד - הבחין שיש לי בידיים צלחת איטיריות, הוא ניגש אלי בתחנונים שאתן לו לאכול, ראיתי שהמצב שלו קשה ונענעתי קצת בראשי, הוא מיד התנפל על הצלחת ולא השאיר לי כלום. והנה כעת נפגשנו שוב... מיד הזכיר לי הוא את הסיפור, שוחחנו, עד שהוא שאל עצה איך יעזור לי מבלי שיעיפו אותי מתפקידו. השבתי לו כך: תאמר לאחראים כי תפסת 'דג שמן', אחד הפעילים המסוכנים ביותר, ודבר ראשון יש להסתובב איתו ולהתריע מפניו בכל האוהלים. התכנית הצליחה בסייעתא דשמיא, הוא עבר איתי מאהל לאהל והצלחתי להעלות על דף כשישים שמות של ילדים, שוודאי ירצו מוסדות חינוך חרדיים. ואז זרקו אותי ב"בושת פנים" עם כמה בעיטות מהמעברה, ו...העיקר שהסחורה בידיים שלנו.

כאשר חזרתי לב"ב סיפרו לי את דברי החזון"א, השתוממתי והשתוממו כולם מחזונו. ולמדתי כיצד מנת אטריות הצילה שישים ילדים, שיש להם זכות אבות.

וברך פרי בטןך (ז, יג)
אספר לכם מעשה שהיה:

ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו.

אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בעירום ובחוסר כל, וכך נפטר.

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לבן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!"

הרב היה לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלוז, והשני הרב של טעלוז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכנ אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמוכן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים.

רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס איליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע איליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודיויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי'ה, מה עשיתי לך? מה פשעתי ומה חטאת שככה הרבי'ה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרבי'ה מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרבי'ה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזהב ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביזנע'ים. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנתורה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרבי'ה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רבי'ה! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלהגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דיויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

(יחי ראובן)

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לבן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!"

הרב היה לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלוז, והשני הרב של טעלוז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכנ אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמוכן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים.

רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס איליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע איליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודיויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי'ה, מה עשיתי לך? מה פשעתי ומה חטאת שככה הרבי'ה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרבי'ה מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרבי'ה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזהב ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביזנע'ים. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנתורה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרבי'ה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רבי'ה! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלהגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דיויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

(יחי ראובן)

שלוש העצות

לפני שנים רבות שמעתי מאחד המגידיים דרשה נפלאה על הפסוק: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות" (דברים ח, א). אין המקרא אומר אלא 'דרשני': פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. מדוע. הסביר זאת בסיפור מעשה –

מעשה ביהודי תם וישר, שעלה אל הרב לשאול שאלה: "רבי, אני חפץ בכל לבי להיות לבן העולם הבא, אבל אני עם הארץ ואיני יודע מה לעשות. אין באפשרותי לקבוע עתים לתורה. הורני ארחות חיים בדרך קצרה!"

הרב היה לו שני חתנים, גדולי תורה, האחר היה ראש ישיבת טעלוז, והשני הרב של טעלוז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו.

במה זכנ אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמוכן היו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם הגיע רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל למעונו של דיויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מליאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרזה לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכסאות המרופדים.

רבי אלחנן הכיר היטיב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס איליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו, וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח?

הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "רבי אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע איליו, נהיה לו יום "שמחת תורה".

רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח.

כשדיויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי. רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדיויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!"

ודיויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רבי'ה, מה עשיתי לך? מה פשעתי ומה חטאת שככה הרבי'ה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרבי'ה מקלקל את הבנות שלי?"

רבי אלחנן לא הבין מה הלה שח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!"

"אסביר לרבי'ה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב בזהב ובכסף. ביהלומים ובתכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו, הוא ביזנע'ים. הבנות שלי רואות כל זה. חשש כבד ממלא את ליבי: מה פתאום הן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זכר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה.

התקוה היחידה שנתורה בליבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל ליבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב.

כעת הרבי'ה בא לביתי, ומספר לבנותי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון, ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות יותר חשובות מראש הישיבה! בשביל לשמור על נקיין השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!

"ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו רבי אלחנן.

"רבי'ה! תן לי את ידך ובא וניכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, בבוץ שלהגליך, על השטיחים, תלכלך אותן, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפל. כך יכנס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה."

והוא הדין במה שאמרתי לך שתחשוב כאילו רק היום עליך לקיים מצוות, כדי שלא תדחה את המצוה מיום ליום, עד שתדחה כליל.

וזוהו שנאמר: "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות". פתח בלשון יחיד, וסיים בלשון רבים. אלא שזוהי ההוראה לכל אחד ואחד. שיראה כל מצוה כאילו היא היחידה: "כל המצוה". ויראה את עצמו כאילו הוא לבדו בתבל: "אשר אנכי מצוך". ויראה את היום הזה בלבד: "היום" וכן לא, ואז תהיה בידיכם היכולת לקיים את כל המצוות!

ובאמת ידוע הרעיון בשם הגאון מוילנא זצ"ל, וה"חפץ חיים" זצ"ל הביאו (ב"אהבת חסד" ח"ב פרק יא בהג"ה) בשם גאון אחד, והסביר בו את הפסוק (דברים ו, ו): "והיו הדברים האלה", תחשוב שאין עוד יהודי בעולם מלבדך, ועליך האחריות לקיום העולם בלימודך, שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ (נדרים לב ע"א), "היום", אין אלא יום זה בלבד, ואם לא עכשיו אימתי, כמה תנצלו!

ואספר –

העיר פתח תקוה נוסדה לפני כמאה שנה על ידי יהודים יראים ושלמים, ובהכוונת מהר"ל דיסקין, השרף מבריסק זצ"ל. מתי מספר היו, אבל שטח המושבה היה רחב מאד. עד היום משתרעת העיר על פני שטחים נרחבים, מפני מעשה שהיה.

השטח נרכש מידי הערבים, ולא היו מפות מסומנות כמו בזמננו. הגיעו עם הערבי לעמק השוה, ואז היה הקונה הולך במצרי השדות. כל השטח שהספיק למדוד בשעליו עד לשקיעת החמה, היה שלו.

רבי יהושע שטמפפר היה הקונה. השכים קום מבעוד לילה, התפלל עם עלות השחר, ובהניץ החמה החל בצעדה כשהערבי רוכב לצידו על החמור בצעד מהיר הלך והלך. לא היה כביש ואף לא משעול. פסע על האבנים ונתקל במהמורות, עלה גבעות וירד גאיות. השמש טפסה במעלה השמים והזעה נגרה פלגים פלגים. לא האט את צעדיו ולא התפנה לשתות או לאכול.

עוברים ושבים בקשו לשוחח ולפטפט, והוא לא עצר ולא השיב, בהתמדה חתר הלאה והלאה.

הערבי הותש, ביקש שיעצור מעט, שילגום לגימה. גם לו לא ענה.

התנשם והתנשף, כבר לא צעיר היה, וגרר עצמו ממערב למזרח, ומשם צפונה.

כשהחמה עמדה לשקוע אזר שארית כוחותיו ופרץ בריצה. רץ עד שהחמה שקעה, ואז קרס והתעלף.

וכל השטח היה לשלו, של בני המושבה.

אילו היינו מנצלים כך את ימינו, כמה היינו רוכשים –

ולעצמנו!

(והגדת)

והיה עקב תשמעון (ז, יב)

בעל הכלי יקר, עומד על הפסוק (בראשית ג, טו) "הוא יסופך ראש ואתה תשופנו עקב" – ויאמר זה גם על העבירות החמורות ע"ג גילוי עריות ושפיכות דמים ודוגמתם לא יוכל יצרן להעבירך עליהם כל כך בנקל מי פתי יסור הנה ומי ישמע לו לדבר הזה לעבור עבירות ראשיות אלו, אבל בעקב דהיינו המצות קלות שאדם דש בעקביו אתה תשופנו כי יהיה נקל לך להעבירו עליהם כי היצה"ר זה דרכו שמתחיל בעקב ועולה ומבצבץ עד הראש כמו הארס של הנחש המתחיל בעקב והולך ומבצבץ עד הראש, כך היצה"ר מתחיל להעביר את האדם על המצות קלות שבני אדם דשים בעקביהם ואחר זה עבירה גוררת עבירה ויעלה מן הקלות אל החמורות עד כי עוונותיו יעברו למעלה ראש כמו שאמר (תהלים לח.ה) כי עונותי עברו ראשי. והוא משל על העבירות שהם ראש לכל העבירות לכך נאמר (איכה ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה.

ישנו משל נפלא, של המגיד מדובנה, על הפסוק (איכה א.ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה – היה אדם אחד שרצה לרכוש אריג יקר מאוד. כל מטר שם עלה 1000 ₪. הוא הלך ורכש 4 מטר מהבד הזה. אמר לו בעל החנות – תשמע, אתה רוצה את האריג הזה, לאורך ימים ושנים.

כן.

השקעת 4000 ₪, לך תשקיע עוד 100 ₪.

במה להשקיע?

תלך לתופרת, ותבקש ממנה שבקצה של הבד, תעשה לך מכפלת,

אמר לו הרב: "הסכת ושמע, וחרוט בזכרוניך: דמה לנפשך כי יש רק מצוה אחת לעשותה, וכי אתה היהודי היחיד בעולם, ואין עליך לקיים מצוות אלא ביום זה בלבד!"

שמע זאת, ושמח מאד. אם כן הוא, אין קל מזאת! מיהר לצאת מבית הרב, והרב קרא אחריו בקול: "עמוד, אל תמהר לברוח, ברצוני להסביר לך את דברי!"

אבל היהודי מיהר לדרכו, וקרא מאחרי כתפיו: "אין מה להסביר, רבי! איני אטום כל עיקר, הבנתי את דברי היטב!"

האיש מיהר אל חנותו, חנות לממכר שיירי אריגים. יהודי קשיש נכנס, בחר אריג, ושילם תמורתו. בטעות נתן שלושה דינרים במקום שניים. המוכר הבחין בדבר אבל לא אמר דבר, והקונה פנה והלך. שעת הצהריים התקרבה. האיש נעל את חנותו ופנה הביתה לאכול.

"טול ידיים", אמרה האישה. "מיד אגיש את האוכל".

"את יכולה להגישו מיד", ענה בעלה. "אין עוד צורך ליטול ידיים!"

האישה הנדהמת נעצה בו עיניים שואלות.

"הייתי הבוקר אצל הרב, והוא פסק שאיני חייב לקיים אלא מצוה אחת. ואני כבר הנחתי היום תפילין, וגם התפללתי – הרי זה די והותר להיום. ומחר אהיה פטור אף מזאת. כך אמר הרב, שאיני צריך לקיים מצוות אלא היום בלבד!"

פיה של האישה נפער בתדהמה. לא הספיקה לסגרו, ומישהו נקש בדלת. אדם זקן נכנס. "קניתי אצל כבודו אריג", אמר הזקן, "ועתה נוכחתי לדעת ששילמתי בדינר אחד יותר מדי".

"אמנם כן", ענה המוכר בשוויון נפש, "אך מה בכך? היום הייתי אצל הרב, והוא הורה לי לחשוב שאני היהודי היחיד בעולם. אם כך, כבודו חשוב בעיני כגוי, וטעות הגוי מותרת..."

עכשיו נפער פיו של הקשיש בתדהמה, והאשה פרצה בצווחות אימים: "הצילו, דעתו של בעלי נתבלעה עליו, הוא השתגע!" הקשיש צרח אף הוא, והאיש נס על נפשו וברח מן הבית.

ברחוב העיר עמד, ואמר לנפשו: "רגע אחד, הלא הם צודקים, מי לא יצחק לשמע הדברים? יהודי אחד, מצוה אחת, יום אחד?! הרב אשם בכל אשר קרני, הוא הורני את ההוראות המוזרות האלו!" ובצעדים נחושים שם את פניו אל הרב, לתבוע הסבר.

הרב ראה את פניו והנהן בראשו: "שבת, אפוא", אמר לו "הרי בקשתי ממך לשוב ולשמע את הסבר".

הוא טרם הספיק לענות, ואל הבית התפרצה אשתו: "הושיעה, רבי, בעלי השתגע!"

הרב טרח להרגיע את רוחה, ואז הופיע יהודי קשיש, נושם ונושף, לתבוע את המוכר לדין תורה...

אמר הרב: "הסכיתו כולכם ושמעו. אמנם, הוריתי לו את שלושת הדברים, אבל עתה הנני להסבירם.

ראשית, אמרתי, עליך לחשוב שיש רק מצוה אחת לעשותה. וכוונתי היתה, שהרי יש לנו תרי"ג מצוות לעשותן, והעצל אומר לנפשו: מצוה הבאה לידי, אוכל להחמיצה. אם לא אקיים את זו, אקיים אחרת במקומה. ואף באותה מצוה עצמה אומר הוא לעצמו: מה לי למהר, היא לא תברח.

הוא יושב ליד הספר, ומרשה לעצמו לחלום. אמנם יש כאן מצות תלמוד תורה, אבל היא לא תברח, אפשר ללמוד גם בשעה הבאה.

בא עני לבקש נדבה, והוא מניד בכתפיו. אמנם יש עמו מעות, אבל יבוא עני אחר, ואולי יתנם לו...

לכן אמרתי: אל תחשב חשבונן של מצוות. יהיה דומה בעיניך, כאילו רק מצוה זו לפניך, ואין עוד. רק לימוד זה, רק תפילה זו, רק מצוה זו שבאה לידך.

ועוד אמרתי: דמה לנפשך, כאילו אתה היהודי היחיד בעולם. ומדוע? מפני שכאשר באים להתרים לדבר מצוה, משתמט כל אחד ואומר: מדוע באו אלי, הלא יש אחרים מלבדי. וכך נדחה העני מאחד לאחד, ונותר בדלותו.

כאשר יש ללכת לשיעור תורה, אומר כל אחד: מדוע אעזוב את ביתי בשעת לילה, והגשם טורד? יש משתתפים רבים בלעדי. וביתניים, אין מנין בשיעור.

שתתפור אותו מכל הארבע כיוונים שלו.

למה? זה אריג טוב!

נכון. אבל אריג שהוא לא מקופל, והוא לא מסודר כמו שצריך, הוא יכל להתפורר לאורך זמן.

עזוב... אם זה אריג טוב, הוא יחזיק לאורך זמן.

חלפו להם כמה חודשים, כאשר בני המשפחה יושבים לאכול מסביב לשולחן, והילד הקטן משתעמם, ורואה חוט אחד בולט מהמפה, הוא נותן משיכה. חולפים להם עוד כמה שבועות, ועוד חוט הוא מוציא, וככה בס"ד משבוע לשבוע, עד שהמפה שלו הפכה להיות כמו מגרש של שש-בש... הכל הפך להיות מחורר.

אומר המגיד מדובנה – זה מה שאמר הנביא (איכה א.ט) טומאתה בשוליה לא זכרה אחריתה – גם בשוליים, יכל יצר הרע לתפוס אותך. דוקא בדברים הקטנים הוא יפיל אותך.

לכן באה התורה ומזהירה "והיה עקב תשמעון" – תשים לב לפרטים הקטנים, שבהם התורה אומרת 'כאן מתחיל היצר הרע'. תחילתו של יצר הרע, היא דוקא 'בחוטים הקטנים', שהוא מושך החוצה, וככה הוא מפורר את המפה כולה.

האמת היא, שזאת גמרא מפורשת במסכת יומא (פ"ג, ב).

מביאה הגמרא שתי סיפורים, על דברים קלים, שהביאו לדברים חמורים, מבלי לשים לב.

אומרת הגמרא (מסכת יומא פ"ג, ב) - מים ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש

מביאה הגמרא מעשה שהיה, בשעת השמד. הגויים אסרו על האנשים לאכול בשר כשר, ואסרו על היהודים שהיו להם מסעדות, למכור בשר כשר, אז מה עשו?

היות והיה להם מסעדות, ובמסעדות הם צריכים להמשיך לכלכל את עצמם, התחילו למכור בשר טרף. אבל היות שהיו באים יהודים, והם לא היו רוצים להכשיל אותם, אז הם קיימו שתי מערכות נפרדות של כלים, ושני מערכות נפרדות של בישולים.

כתוב בחז"ל – שאותו מוכר, שהיה בבעל המסעדה, עשה לעצמו סימן – לכל אחד שמגיע, הוא נותן לאכול לחם, וכאשר הוא מגיש לו לחם, אז אם הוא יראה שהאיש ניגש ליטול ידיים, הוא ידע שהוא יהודי, ואם הוא יהודי, הוא יתן לו לאכול בשר כשר. אם ניגש ישר, תופס את הלחם ומנגב את החומוס, אז הוא ידע שהוא לא יהודי.

אומרת הגמרא – נכנס יהודי אחד, ואיך שהוא נתן לו את הלחם, הוא התחיל לאכול, מבלי ליטול את הידיים, ובלי לברך. הגיש לו בשר חזיר.

הסתיימה הסעודה, שאל אותו הלקוח – כמה מגיע לך?

50 ₪.

אבל אתמול שילמתי 40 ₪!?

אם שילמת 40 ₪ אתמול, אז כנראה שאכלת אוכל כשר.

מה, האכלת אותי חזיר!?!?

כן.

אוי ויי, מה עשית!?

תשמע, אנחנו עושים בדיקה פשוטה – אם אתה ניגש ליטול ידיים, אם אתה מברך, אנחנו יודעים שאתה יהודי. אתה נכנסת, ולקחת איתך ישר את הלחם וניגבת איתו את החומוס, אז הבנתי שאתה לא יהודי!

אומרים חז"ל - מים ראשונים האכילו בשר חזיר – היו שואלים יום לפני את אותו אדם – תגיד לי, יש סיכוי שאתה תאכל אי פעם חזיר? אני חזיר! בחיים לא! אני מוסר את הנפש שלי על בשר כשר!

והנה על עבירה קלה "והיה עקב תשמעון" – מצוות שאדם דש בעקביו, נטילת ידיים, הביאו את האדם לאכול חזיר!

אומרת הגמרא - מים אחרונים הרגו את הנפש – מים אחרונים גרמו לאדם, להרוג את אשתו:

מספרת הגמרא – פעם הגיעו שלושה תנאים לאכסניה, ובאותו יום זה היה ערב שבת. הם חיפשו מקום איפה להניח את המטלטלין, אז שאלו את בעל המלון, אם יש לו כספת.

אמר להם כן, שיש לו כספת.

אמרו לו שהם רוצים להפקיד את הכסף שלהם בכספת שלו.

אומרת הגמרא, ששלושת התנאים היו ר' יהודה, רבי יוסי ור' מאיר.

ר' מאיר שואל את בעל המלון – תגיד לי, איך קוראים לך?

ענה לו – כידור.

אמר ר' מאיר לר' יהודה ור' יוסי – אני אצלו לא שם כסף!

למה לא??

אומרת הגמרא – היה ר' מאיר בודק בשמות, ולכן אמר – איך אפשר לתת כסף בידיים, למי שקוראים לו כידור, שהתורה אומרת שאי-אפשר להאמין לו, שנאמר (דברים לב, כ) "כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון במם".

אומרת הגמרא, שר' יהודה ור' יוסי, לא דקדקו בשמות, והיות וכך, הם נתנו לו את הכסף. ערב שבת, באו אחר-הצהריים, ונתנו את הארנקים שלהם למשמורת. ר' מאיר לא שם אצלו את הכסף, אז איפה המקום הכי בטוח? בבית קברות.

הלך ר' מאיר, חצי שעה לפני כניסת שבת לבית הקברות, חפר ליד קבר מסוים, שם הכסף וכיסה. יום ראשון בע"ה נבוא לקחת את הכסף.

יום שבת בבוקר, מספרת הגמרא, אכלו שלושת התנאים בבית המלון, מגיע אדון כידור לשלושת התנאים ואומר להם – איזה חלום חלמתי בלילה, פחד פחדים!! מה קרה?

אבא שלי בא אלי בחלום, ואמר לי שאני יבוא מהר בבוקר בשבת, יש לי "בוכטה ליד הראש" מישוהו שם לי ארנק ליד הראש, אמר לי לבוא מהר לקחת את זה. אפשר לסמוך על החלום או לא???

אמרו לו – אה... חלומות של שבת.. הם באים מעודף אוכל, לכן יש לך מחשבות על כסף. תשמור דיאטה.

רץ מהר ר' מאיר לבית הקברות, שאדון כידור לא יחליט פתאום לעשות סיור ברגע האחרון, לראות אם אבא שלו צודק או לא.

ביום ראשון אומרת הגמרא, באו ר' יהודה ור' יוסי לאדון כידור – בבקשה תביא הכסף.

איזה כסף?! על מה אתם מדברים??

אמר להם ר' מאיר – אמרתי לכם אה!?! "כי דור תהפוכות המה בנים לא אמון במם" למה לא שמעתם בקולי!?!

אמרו לו – לא אמרת לנו במפורש לא לשים אצלו, אמרת שאתה בודק בשמות, אבל אם היינו יודעים שאתה ככה, לא היינו שמים אצלו.

אומרת הגמרא, שהם החליטו לקחת אותו לחנות של יין, את אדון כידור, אולי ישקו אותו איזה כוסית, יקבל כמה סיבובים בראש ואז יתחיל לזמר.

בחנות של היין, אומרת הגמרא, הם הבחינו שעל השפם שלו יש עדשים.

אחרי שראו את העדשים, אמרו – טוב לא צריך ללכת לחנות של היין, יש פטנט יותר טוב.

הלכו בחזרה לבית המלון, עלו לחדר איפה שיושב בעל המלון, ואמרו לאשתו – תשמעי, בעלך אמר שהארנקים שהוא הביא, נתני לנו, והראיה שהיום בבוקר אכלתם עדשים, נכון?! נכון. רק אני והוא אכלנו עדשים!

הלכה והוציאה את הארנקים ונסעו הביתה.

בצהריים חוזר אדון כידור הביתה.

שואלת אותו אשתו – מה קרה לך?! התחרטת? אמרת יש שתי ארנקים, יש פרנסה לכמה חודשים, ופתאום השתבשה עליך דעתך?? על מה את מדברת!?

הגיעו לכאן הרבנים, ואמרו שאתה אמרת לתת להם את הארנקים, והראיה הם אמרו – שאכלנו עדשים.

אני אמרתי עדשים! לקח מארוך והוריד לה את הראש!

אומרת הגמרא - מים אחרונים הרגו את הנפש – אם הוא היה נוטל ידיים למים אחרונים, והוא היה מנקה את הפה שלו, כדי לברך ברכת המזון כראוי, לא היו נשארים לו עדשים על השפם.

רואים מכאן, שממצוות קטנות, מדברים קטנים ביותר, יכל אדם להגיע לעבירות הגדולות ביותר.

רבתינו מלמדים אותנו, שתחילת ההידרדרות בכל דבר, כמו שכותב הכלי יקר (פרשת בראשית) – הכל מתחיל מדברים קטנים.

בספר דבר בעתו הוא מביא, שהט"ז שלח את בניו להתחקות אחר דמותו של שבתאי צבי – שם רשעים ירכב.

הוא שלח אותם ואמר להם – לכו תראו מי הוא, אומרים שהוא אדם גדול.

הם הלכו לבדוק מי הוא. הם חזרו הביתה וסיפרו כמה דברים אודותיו, אמר להם ה"ט"ז – הוא משיח שקר.

סיפרו הבנים, שהוא ישן אפרקדן, והוא קשר את נעלו הימנית לפני נעלו השמאלית.

אמר להם ה"ט"ז – מי שלא מקפיד על דברים כאלה, משיח הוא כבר לא יכל להיות.

לכאורה, יאמר האומר – מה זה נפקא מינה נעילת הנעלים!?

התשובה היא – כן! "והיה עקב תשמעו"ן זה המצוות שאדם דש בעקביו. מהדברים הקטנים, מגיעים לדברים הגדולים.

רבותינו, וכך מביא גם ר' אהרון קוטלר בספרו, שישנם דברים שבכלל אצלנו, אינם נחשבים לעבירה, והדברים הללו, הביאו לעבירות החמורות ביותר.

כותב ר' אהרון קוטלר (בספרו משנת רבי אהרון, חלק א, עמוד קכ"א) – הנה אביא לך דוגמא, האם מיישהו מאיתנו חושב שחמדת הממון מהווה עבירה?

מביא רבי אהרון קוטלר תוספתה, שמופיעה בסוף מנחות, על בית שני – מכירים אנו בהם שהיו עמלים בתורה וזהירים במעשרות.

שואל המדרש – ומפני מה גלו? מפני שאוהבים את הממון, והיא שגרמה להם לשנאת חיים, כי הרוחניות אינה מביאה לשנאה, רק אהבת החומריות, היא שגרמה.

שואל ר' אהרון קוטלר – מי שמע על חמדת ממון שתיביא לשנאת חיים! אדם אוהב כסף, זה יביא אותו לדבר הנורא ביותר!?

ואומר – כן. בן-אדם שהוא חומד ממון, זה אדם שאין לו אמונה בקב"ה.

בשביל מה אתה צריך ממון! אדם שאוסף כסף, אוסף רכוש, זה אדם שרוצה שיהיה לו בטחון כלכלי.

למה אתה רוצה בטחון כלכלי?

כי אתה לא רוצה להיות בטוח בקב"ה, אתה לא רוצה להיות דואג ליום המחר. אתה רוצה שיהיה לך כסף בבנק, כדי שתהיה רגוע.

אומר ר' אהרון קוטלר – מחמדת הממון הגיע לחורבן הבית.

וכך כותב הרב וולבה בספרו עלה שור, פרק ב' עמוד קפ"ט – גוף האדם מורכב ממיליוני תאים קטנים.

בא נעשה מהפך במחשבה – כשאדם רוצה לדעת, איך תרופה עובדת. תרופה עובדת, כאשר מכניסים לשם מ"ג אחד של חומר מסוים, שאם תיקח ממנו במקום מ"ג אחד, שלושה מ"ג בבת אחת, זה ירעיל את האדם.

רואים לפעמים, אומר הרב וולבה, שמ"ג אחד יכל לרפאות את האדם, ומ"ג אחד נוסף יכל להרע לו, ולהרוג אותו.

זה מראה, אומר הרב וולבה, שאסור לאדם לזלזל אפילו בפיזור הכי קטן של מצוה, ועל זה הוא מביא פסוק (זכריה ד, י) "מי בז ליום קטנות".

עפ"י זה, מבארים רבותינו גמרא מפורסמת מאוד (מסכת עבודה זרה יח, א) – תנו רבנן כשחלה רבי יוסי בן קיסמא הלך רבי חנינא בן תרדיון לבקרו אמר לו חנינא אחי אי אתה יודע שאומה זו מן השמים המליכה שהחריבה את ביתו ושרפה את היכלו והרגה את חסידיו ואבדה את טוביו ועדיין היא קיימת ואני שמעתי עליך שאתה יושב ועוסק בתורה [ומקהיל קהלות ברבים] וספר מונח לך בחיקך אמר לו מן השמים ירחמו אמר לו ר' יוסי בן קיסמא אני אומר לך דברים של טעם ואתה אומר לי מן השמים ירחמו תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש אמר לו רבי מה אני לחיי העולם הבא האם יש לי סיכוי לקבל חלק בעולם הבא? אמר לו כלום מעשה בא לידך יש לך איזה סיפור על מעשה טוב שעשית? אמר לו מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחילקתים לעניים אני הייתי גבאי צדקה. היה לי בכיס שקית של צדקה, ובכיס השני, היה לי ארנק, שהכנתי כסף לסעודת פורים. בטעות הוצאתי את הכסף של סעודת פורים, ונתתי את זה לצדקה. אז במקום ללכת ולקזז את הכסף שהיה לי בארנק של הצדקה, נתתי את שניהם לצדקה אמר לו אם כן מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית? מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית? מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית? מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית? מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

שואלים המפרשים שאלה נפלאה – ברגע שהוא פוגש אותו, הוא מוכיח אותו – תשמע, שמעתי עליך שמועה, שלמרות שאתה יודע שהאומה הזאת, משמים המליכו אותה, והיא אסרה ללמד תורה, שמעתי שאתה מקהיל קהילות ברבים, וספר תורה מונח לך בזרועך, תמה אני אם לא ישרפו אותך ואת ספר תורה באש.

אחרי זה הוא שואל אותו – תגיד, יש לך איזה מעשה טוב שעשית? מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

למה זה שהוא מקהיל קהילות ברבים ומסכן את נפשו, זה מעשה רע!?

מה הוא שואל אותו – כלום מעשה בא לידך??

מה מעשה!?! אני מסכן את החיים שלי, זה לא מעשה מספיק טוב!?

שאלתי אותך – מה אני לחיי העולם הבא? ומה היית צריך להגיד לי?? "אדם שמסכן את נפשו להרבצת תורה, מובטח לו גן עדן!"

שואלים המפרשים – למה הוא התכוון בזה שהוא שאל אותו כלום מעשה בא לידך? עונים המפרשים כמה תשובות.

אחד התשובות שכתוב במפרשים, הרמב"ם אומר, שצריך שתהיה מצוה אחת נקיה, כדי לזכות לעולם הבא, לכן הקב"ה נתן לנו 613 מצוות, כדי שאדם צריך שתהיה לו מצוה אחת נקיה, שבזכותה הוא זוכה לחיי העולם הבא.

כל מצוה שיש בה סרח של כבוד, או רצון לקבלת שכר, איננה מצוה נקיה. צריך מצוה, שתעשה אותה אך ורק לשם שמים. צריך האדם לחיות 90 שנה, כדי שתבוא לו מצוה אחת שהיא לשם שמים.

לכן הוא שאל אותו – כלום מעשה בא לידך האם יש לך מצוה אחת נקיה?

אבל ביאור נוסף, שנאמר שם בגמרא – זה שהאדם לפעמים עושה מעשה של גבורה, זה שאנשים לפעמים מוכינים להקריב את הנפש, למען הקב"ה, זה מעשה חד פעמי, שיכל לקרות רק פעם בחיים.

יכל אדם לעשות פעולה, שלכאורה, מי שעומד יגיד – מה, כזו פעולה הוא עשו לכבוד הקב"ה!?! ברגע אחד, הוא לבש לעצמו מן כתר של גבורה, ואמר "אני הולך לעשות את המעשה הזה!" אבל זה לא יכל לחזור על עצמו, יום יום, שעה שעה.

שאל אותו ר' יוסי בן קיסמא – כלום מעשה בא לידך? אל תספר לי שאתה מקהיל קהילות ברבים, את זה אני יודע, בא תספר לי מה קורה אצלך בחיי היום יום, והמעשים הקטנים שקורים אצלך כל יום בבוקר, שמה אתה גם משתמש בגבורה הזאת??

אמר לו – כן. גם שם אני משתמש.

אם ככה – מחלקך יהי חלקי ומגורלך יהי גורלי.

עפ"י זה מבאר הרב ז'ולטי זצ"ל, את מה שאומר רבינו יונה, בביאור המשנה בפרקי אבות, פרק ה' – עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם...

כולנו יודעים, שהניסיון העשירי שהיה לאברהם אבינו, היה ניסיון העקידה, שהקב"ה אמר לו "עתה ידעתי כי יראה אלוקים אתה"

בא רבינו יונה ואומר – לא. הניסיון העשירי לא היה העקידה, זה היה הניסיון התשיעי. מה היה הניסיון העשירי? קבורתה של שרה.

הקב"ה אומר לו – הארץ הזאת שלך, ופתאום הוא צריך לשלם 400 שקל כסף, כדי לרכוש את המערה.

היה צריך לשאול אברהם אבינו את הקב"ה – רגע, שלי הארץ או לא שלי!?

אבל הוא לא שאל!

אומר הרב ז'ולטי – אדם שעובר את העקידה, מה זה בשבילו הניסיון הזה של קבורת שרה!?

הכל מתגמד לעומת העקידה.

אומר הרב ז'ולטי – היא היא הנותנת. מעשה שאדם עושה פעם אחת בחיים, אדם מקבל כוחות, אני לובש על עצמי כח של גבורה, אבל דברים שנעשים יום יום, לבחון אותך שם בפעולות הקטנות, זה מהווה מבחן, עד כמה אתה דבוק בקב"ה.

זה הפשט של "והיה עקב תשמעו"ן במצוות הקלות, שאדם דש בעקביו.

(ברוך שאמר)

"ברכתך!"

יש בשולחן ערוך דין תמוה. כלומר ההלכה פסוקה, אבל המציאות לא מובנת: "אכל ואינו ידוע אם ברך ברכת המזון אם לאו, צריך לברך מספק, מפני שהיא מן התורה. ככתוב (דברים ח, י): "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך" (אורח חיים קפד, ד), ומקור בתלמוד הירושלמי (ריש ברכות).

"כי אם שמר תשמרון את כל המצוה הזאת אשר אנכי מצוה אתכם לעשתה" (דברים יא, כב). וידועים דברי רש"י (ויקרא כב, לא. דברים ד, ו) "ושמרתם ועשיתם", "ושמרתם" זו משנה, "ועשיתם" זה המעשה. אם כן, מהו כפל הלשון "שמור תשמרון", כך דרשו בספרי (עקב יב): רבי שמעון בן יוחאי אומר, משל לשני אחים שהיו מסגלים ממון אחר אביהם, אחד מצרף דינר ואוכל ואחד מצרף דינר ומניחו. זה שמצרף דינר ואוכל נמצא שאין בידו כלום, וזה שמצרף דינר ומניחו נמצא עשיר לאחר זמן. כך תלמיד חכם לומד שנים או שלושה דברים ביום, שנים או שלושה פרקים בשבת, נמצא עשיר לאחר זמן. ועליו נאמר: "קובץ על יד, ירבה" (משלי יג, יא).

ואספר –

אברך בא, והציג עצמו. הוא מתגורר בבני ברק, ומכהן כרב בית כנסת ברמת גן הסמוכה. ביום שלישי הם עומדים לערוך סיום מסכת ליד שולחנות ערוכים, "סעודה לגמרה של תורה" (שיר השירים רבה א, ט), עם תזמורת כדת וכדין, ומבקש שאבוא לדבר לכבודה של תורה.

"נו, ודאי. אם ירצה השם, בלי נדר. איזו מסכת מסיימים?" אני מתענין. "תענית", הוא משיב.

נו, באמת, כזה טררם, סעודה ותזמורת ונאומים, על שלושים דפים שרובם אגדות, אחת הקטנות והקלות שבמסכתות! מילא, מסכת שבת על למעלה ממאה וחמישים דפיה, והלכותיה החמורות. כתובות על מגוון נושאים, יבמות על חשבונותיה, מסכתות מסדר קדשים. אבל תענית!?

"ובמשך כמה זמן למדו את המסכת?"
"במשך שבע שנים".

איהר הערט? שבע שנים!

"שיעור חדשי", אני שואל בנימוס.

גם אז, בשבע שנים כתשעים חדשים. שני שלישי עמוד לשיעור, ועוד אגדתות –

"לא", הוא עונה, "שיעור שבועי".

"שיעור שבועי? ועל זה עורכים מסיבה? עצרת התעוררות היה צריך לעשות!"

בשבע שנים למעלה משלוש מאות וחמישים שבועות. במסכת שלושים דפים. הוה אומר, עמוד בשישה שיעורים, חודש וחצי. ממש כמו בישיבות!

ואז הוא אומר לי: "כן, השיעור ניתן בשבת, לאחר התפילה במשך כעשר דקות בלבד" –

והתמונה השתנתה מן הקצה אל הקצה.

יהודים טובים באים לתפילה, שומעים קריאת התורה ומתפללים מוסף. בבית מחכים. החמין על הפלטה, ויש לנוח מעמל השבוע. ונשארים לעוד עשר דקות, לשמוע כמה שורות מעניינות, הרבה סיפורים ואגדות. ובכל פעם לומדים חמש עד שבע שורות. וכך, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש. ושנה אחר שנה –

ומסיימים את המסכת –

"ודאי שאני בא! לא זו בלבד, אף אומר 'הדרן' על המסכת!"
כמה שמח.

הגעתי, ואור בעיניים. עשרות יהודים מסבים לשולחנות ערוכים, שמחים בשמחת התורה, והתזמורת מרעישתה. האברך ערך את הסיום ואחד המתפללים אמר את הקדיש והכל איחלו "מזל טוב" – ממש "יום חתונתו, זה מתן תורה" (תענית כו ע"ב) – וקמתי לדבר.

מסכת תענית מסיימת בשתי מימרות. האחת שייכת למשנה האחרונה במסכת, שבט"ו באב וביום הכפורים בנות ירושלים היו יוצאות ומחוללות בכרמים. ואמרו בגמרא: תנא, מי שאין לו אשה, נפנה לשם. תנו רבנן, יפיפיות שבהן אומרות תנו עיניכם ביופי, מיוחסות שבהן אומרות תנו עיניכם במשפחה, מכושרות שבהן אומרות קחו מקחכם לשם שמים.

והמימרא השניה: עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן, וכל אחד ואחד מראה באצבעו. שנאמר: "ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה [ובכל מקום שנאמר "זה", יש בו גלוי כהוראה באצבע: החודש הזה לכם, זה קלי ואנוהו, וזה מעשה המנורה, ועוד] קוינו

ה"חתם סופר" זצ"ל שקוע היה כל כולו בעולמה של תורה. בפלפול ההלכה, בלימוד התלמידים, בתשובותיו להלכה. לאחר השיעור שמסר לבני הישיבה היה שב לחדרו, מותש. עיניו בשאלות ההלכתיות שהגיעו אליו מכל קצווי העולם היהודי ובתוך כך אכל בפזיז נפש את העוגה שהגיש לו משרתו. כל מעייניו, בשאלות הסבוכות. ראה המשרת, ונחמץ ליבו: עוגה כה טעימה, פשע הוא לכרסמה כך, בהסח הדעת. עוגה כזו יש לאכול בריכוז, למצות את טעמה, להתענג על כל לעיסה... הרב אינו מודע כלל ועגה, אחת היא לו אם אוכל הוא אם לאו, דברי התורה מתוקים בפיו מדבש ונופת צופים. החליט לעשות חסד עם העוגה, ולאכלה בכוונה כדבעי. אמר, ועשה. ה"חתם סופר" התיישב במקומו ושקע בעיון בהמון המכתבים. הבחור נשא את העוגה בצלחת, ואכלה בעצמו בחדר החיצון. את הצלחת הריקה ובה שרידי הפרורים הציב בפאתי השולחן.

ה"חתם סופר" סיים את העיון במכתבים, ובמהלכו גיבש את התשובות ההלכתיות. נשא עיניו אל הבחור, ושאל: היכן העוגה?"

נדהם, אך התעשת מיד: "הרב אכל, האיני זוכר?"

איזו עזות!

השיבו ה"חתם סופר": "האמת היא שאיני זוכר האם אכלתי, טרוד הייתי בעניי השאלות". אבן נגולה מעל לבו של הבחור. "אבל זאת יודע אני לבטח, שלא ברכתי –

ואם לא ברכתי, לא אכלתי!"

והאבן העניקית שבה וסקלה את לבו!

ואני שואל: ה"חתם סופר" לא זכר אם אכל, אבל ידע לבטח אם ברך –

מדוע אצלנו קורה שאיננו זוכרים אם ברכנו, אבל יודעים לבטח שאכלנו!?

נו, באמת, איזו שאלה. כי מעיניו של ה"חתם סופר" היו בברכה, ושלנו באכילה!

ה"חתם סופר" לעיס בפיו, ומוחו הגה בדברי תורה. ואנו ממלמלים בפיו, ובמה הוגה מוחנו!

לא רבים יודעים את הדין שנפסק בשולחן ערוך (אורח חיים קפג, ח): "לענין לשאול בברכת המזון מפני היראה או מפני הכבוד, יש מי שאומר שדינה כתפילה!"

דין הפסק בברכת המזון, כהפסק בתפילת העמידה!

ויותר –

מובא בשם המגיד ממזריטש זצ"ל שיש להקפיד בברכת המזון עוד יותר מבתפילה. לפי שהתפילה מדרבנן, וברכת המזון מדאורייתא!

אבל יתכן שלא כדאי לפרסם דין זה, ומשום מעשה שהיה.

ה"חפץ חיים" זצ"ל ביקש מהאברכים שעסקו במכירת ספריו בעיירות ישראל, שבבואם ידרשו ברבים בענין שמירת הלשון, חשיבותה וחומרתה.

הגיע אחד מהם לעיירה שאנשיה אינם בני תורה. קם ודרש. אמר: "מורי ורבותי, כשרות המטבח היהודי מושרשת ברוך השם, איש אינו חשוד לרכוש בשר שאינו כשר, ומי מדבר על בשר 'דבר אחר'!"

"חלילה וחס!" הזדעזעו כולם.

"יכולם מפרידים הפרדה מוחלטת בין בשר וחלב, ומקפידים על שמירת שש שעות מלאות מארוחת הבשר לאכילת מוצרי חלב" –

"ודאי!" הנהנו כולם.

"ובכן", רעם קולו, "דעו לכם: המתנת שש שעות, מנהג הוא, המעוגן בהלכה. איסור בשר עוף בחלב, מדרבנן. בשר חזיר, לאו אחד על כל 'כזית', וכמה 'כזיתים' עלולים לאכול –

ובדיבור אחד של לשון הרע, עלולים לעבור על שבעה עשר לאוים מדאורייתא, וחמור ענינה כשלוש עברות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו ע"ב)!"

נדהמו.

באמת חידוש, לא ידעו!

בצאתו, שמעם מחליפים רשמים: אם שמירת הכשרות חמורה פחות מלשון הרע, אולי באמת הגזימו בה...

ואם הפסק בברכת המזון הוא כהפסק בתפילה, אולי מותר לענות בתפילה לשיחת טלפון, ולהציץ בה לכותרת בעיתון...

אלו ויושיענו, זה ה' קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו" (ישעיה כה, ט). וכתב מהרש"א: "מפורש במפרשים שהוא דבר סוד", ואין לנו עסק בנסתרות. אבל יש להבין, מה ענין המימרה הזו לכאן. קשה לומר שכל הענין הוא הסמכת מחול למחול.

אסביר לכם, אבל אפתח בסיפור –

הלא תבין, אותי נטעה ההשגחה העליונה בליטא, העניקה לי חינוך בוילנה, הפגישה אותי עם רבי ישראל מסלאנט, נטעה בי את המחשבה לכתוב ספרי הלכה ומוסר בענין שמירת הלשון. נתנה לי את הכלים, את הכשרונות וההזדמנויות, והייתי ל"חפץ חיים". ואותך שתלה ההשגחה העליונה בגרמניה, וניתן לך חינוך "תורה עם דרך ארץ", והיית לרופא חרדי המקפיד על שמירת המצוות ועוזר לבריות ומקדש שם שמים ומקדיש עתים לתורה –

ומכל אדם אין דורשים, אלא כיכלתו!
כמה נפלא!

והיכן ראינו כעין זה? בבנות ישראל, שכולן יוצאות ומחוללות בכרמים, כולן לבושות בגדי לבן שאולים, כדי שלא לבייש מי שאין לה, וכולן מכריזות על ידן. היפות ומעלתן, המיוחסות ומעלתן, אף המכוערות אינן שותקות, מחפשות מי שיקח מקחו לשם שמים. ומה? אשה לאיש (מועד קטן יח ע"ב), כולן ימצאו זוגן –

לפיכך הסמיכו לזה את המימרה השניה, שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים, דהיינו עיגול. והוא כביכול, במרכז. וכל אחד מהם עומד במקומו שלו במעגל: ל"חפץ חיים" מקומו שלו, ולרופא מקומו שלו. וכל אחד מורה באצבעו למרכז, כולם קרובים במידה שווה, כולם עובדים לקל אחד –

בתנאי אחד, כמו שאמר ה"חפץ חיים": שכל אחד עושה כיכלתו!
מקיים המצוות כיכלתו, מקדש שם שמים בסביבתו כיכלתו, ולומד תורה כיכלתו!

האברך יכול ללמוד יומם ולילה, וחייב ללמוד יומם ולילה.
העובד יכול ללמוד משנה בבוקר, שיעור בערב, וחייב ללמוד.
אבל גם לאברך וגם לעבוד יש 'כיסוי אויר' קטנים, רווחים זעירים 'בין הזמנים'. חמש דקות פה, חמש דקות שם. מה אפשר כבר לעשות בחמש דקות. נותנים להם להתאדות.

מה אפשר לעשות?! אתם הראיתם, את הוכחתם מה ניתן לעשות!
בעשר דקות בכל שבת, עשר דקות בלבד, ולבסוף מסיימים מסכת!
איזו מסכת מתחילים כעת ללמוד, שאלתי את הרב.
מסכת ביצה, ענה. מסכת לא קלה.
אז יש לי הצעה, אמרתי. מעכשיו, שתים עשרה דקות –
חמש עשרה, קראו מהקהל.
אשרם, ואשרי חלקם! כשיסיימו, נכין "הדרן"...

(והגדת)

בדרך הדרוש

שאלו אנשי אלכסנדרי את ר"ב בן חנניא וזה אחד מהם כתיב אשר לא ישא פנים וכתבי ישא ד' פניו אליו ומשני כאן קודם גור דין כאן לאחר גור דין ונ"ל דקושיית התוס' לק"מ דודאי התירוץ כאן קודם גז"ד וכו' הוא העיקר אבל התירוץ שמשני הגמרא בברכות אינו עיקר דלפי התירוץ דברכות דמשני דמ"ש"ה הוא נושא פנים לישראל דהם מדקדקין על עצמן עד כזית כו' קשה כי ע"כ צ"ל דקרא אשר לא ישא פנים קאי על אומות העולם כמ"ש התוס' וזה דוחק גדול דהא משה אמר לישראל כי ד' אלקיכם כו' אשר לא ישא פנים אמנם אם יש אכתי קושי' על תירוץ דנדה ע"כ צריך לתרץ כמו שתירצו בברכות דהא יש לדקדק בגמרא דאמר כאן קודם גז"ד כאן לאחר גז"ד דין קודם גז"ד דין הקב"ה נושא פנים אבל לאחר גז"ד אין הקב"ה נושא פנים וקשה כיון דקודם גז"ד תמיד הקב"ה נושא פנים האך יכול להיות גז"ד על אדם וצ"ל דאיירי ע"י תשובה והכי קאמר אם עושה תשובה קודם גז"ד הקב"ה נושא פנים ומקבל התשובה אבל לאחר גז"ד אין הקב"ה מקבל התשובה אלא כו"א וכאביי הנ"ל דבעל תשובה עדיף מצדיק ולא צריך לנשיאת פנים א"כ ליכא לתרץ בתירוץ הגמרא דנדה לכן הוכרח שפיר הגמרא לתרץ בברכות משום אך לפ"ז קשה כיון דעשה תשובה מה זה נשיאת פנים ולמה צריך לנשיאת פנים אך אי אמרינן דזה גופי (חנכות התורה)

לו ויושיענו, זה ה' קוינו לו, נגילה ונשמחה בישועתו" (ישעיה כה, ט). וכתב מהרש"א: "מפורש במפרשים שהוא דבר סוד", ואין לנו עסק בנסתרות.

אבל יש להבין, מה ענין המימרה הזו לכאן. קשה לומר שכל הענין הוא הסמכת מחול למחול.

אסביר לכם, אבל אפתח בסיפור –

מעשה ברופא חרדי מגרמניה, יהודי טוב, מקפיד על קלה בחמורה ומקדש שם שמים בכל הליכותיו, ששמע על עולם התורה הפורח בליטא.

הסתקרן. מצא ממלא מקום ויצא לחופשה קצרה. נסע למרכזי התורה ועינו לא שבעה מראות: מאות מאות בחורים השקועים בריתחא דאורייתא ומתנצחים בסוגיות שאינו מכיר, במסכתות שמעולם לא למד. סבלודקה ומיר, גרודנא וטלו, קמניץ וקלעצק, פוניבז' וראדין.

חלשה דעתו. נכנס אל הכהן הגדול, רבם של ישראל, ה"חפץ חיים" וצ"ל, הציג עצמו ושאל בדכדוך: "רבי, מה אני לחיי העולם הבא?"

"תנוח דעתך", ענהו הצדיק, "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא!"

"כן", התמרמר משנה זו אף הוא יודע. "אבל איזה חלק יהיה לי?"

עד עתה שמחתי בחלקי, מי ידמה לי ומי ישוה לי. רופא חרדי, שומר תורה ומצוות, עוזר לאנשים כיכלתו, מרפא מדוים ומאריך חיים. משתתף בשיעורי תורה ופעיל בעניני הקהילה. מחנך בניו בדרך וסולל נתיבו ל'מזרח' בגן העדן. אבל עכשיו, כשהתודעתי לעולם התורה התוסס, לממיתים עצמם באהלה של תורה, מרבים תורה ומרבים בה חיים, עכשיו רואה אני למי יגיע באמת גן העדן!"

כשראה את גדולי ראשי הישיבות וענקי המשגיחים התמזער בעיניו כל כך, התגמד והתאפס. איפה ישבצו אותו שם?!

הביט בו ה"חפץ חיים" ואמר: "יתכן, בהחלט יתכן, שתהיה שכני בגן העדן!"

הוא – שכנו של ה"חפץ חיים"?

אבל ה"חפץ חיים" איש אמת הוא, ואינו חומד לצון. ודאי לא, עם אדם שבור לב!

ובכל זאת, איך יתכן?

ה"חפץ חיים" עם כל ידיעותיו וגאונותו, ה"חפץ חיים" עם כל זכויותיו וצדקותו, ה"חפץ חיים" עם ספריו וזיכוי הרבים שלו!

נשמע מופקע, האין זאת?!

"אסביר לך", אמר לו ה"חפץ חיים". והמקור – כמו כל דבר בעולם – מן התורה.

הכתוב אומר: "ועץ החיים, בתוך הגן" (בראשית ב, ט). גן העדן. "עץ החיים" הוא חיי הנצח בגן העדן. "בתוך", בתווך. היינו באמצע הגן (תרגום, ורש"י). ויש להבין מה משמיענו הכתוב כך שעץ החיים היה באמצע הגן. ואם היה בצידו, מה.

ולא יהי' בך עקר פי' רש"י עקר שאינו מוליד וזה תיבוא, ונ"ל דאיתא בגמ' דברכות על פסוק רני עקרה לא ילדה ומקשה הגמ' משום דלא ילדה רני וכו' ומקשוין למה לא הקשה הגמ' על תחילת הפסוק משום דעקרה רני ונ"ל ע"פ פשוטו ובוה יתורץ דאיתא בגמ' למה היו האמהות עקרות משום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים וא"כ גם כאן יש לתרץ על פסוק מתחילה לא מצי להקשות משום דעקרה רני דהוי מצי לתרץ משום דהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים אבל השתא מכח דלא ילדה מקשה שפיר הגמ' וק"ל וא"כ בזה יתורץ ג"כ כאן דברי רש"י עקר שאינו מוליד כלל אבל לא שעקר ואח"כ יהי' מוליד ודו"ק: (מדרש יחונתן)

ואכלת ושבעת וברכת אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע כתבת בתורה אשר לא ישא פנים ואיך אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ד' פניו אליו אמר להם הקב"ה איך לא אשא פנים לישראל שכתבת בתורה ואכלת ושבעת והם מדקדקין על עצמן עד כזית ועד כביצה והקשו התוס' אמאי לא משני הגמרא הכי בנדה דאיתא שם פ' תנוקת (דף ע' ע"ב) י"ב דברים

אוינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פעה"ק צפת ת"ו

פֿרשט עקב • תשע"ח ♦ גליון 269

אינטרעסאנט

שבעת המינים

בפרשתנו התורה מפרטת את שבחה של ארץ ישראל, בין הדברים היא אומרת על גידוליה הטובים: "אַרְצָה חֲטָה וְשִׁעָרָה וְגִפְזָה וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבָשׁ".

מה המעלה בשבעה מינים אלו דוקא? הנה האר"ז ז"ל (לקוטי תורה בפרשתינו) שאלו נשפעים משבעה מדות הקדושה העליונות. ורבנו ה'בת עין' (פרשת בהר) אומר שעל ידי אכילת שבעת מינים אלו אפשר לדבק בשבעה המדות העליונות⁴.

אך על פי הפשט מינים אלו הם עיקרי מזונו של אדם (רבנו בחי").

חיטה ושעורה

הם דגן שזה עיקר מאכלו ושביעתו של אדם, ובהם נכללים כל חמשת מיני הדגן שהם מאותו המין (ר"י בכור שור) [וגם השעורה היא מאכל הנצרך לבהמות].

גפן

ממנו עושים היין שהוא עיקר המשקה של האדם.

גפן תאנה רימון

על פי מה שכתב הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות הי"א) כי כל הפירות אינם טובים לגוף, רק משלשה אלו אפשר לאכול כדי צרכו⁵. וכן אנו מוצאים במרגלים שהביאו מארץ ישראל: "אַשְׁכּוֹל עֲנָבִים ... וּמִן הָרְמָנִים וּמִן הַתְּאֵנִים" (במדבר יג, כג). גם כאשר התלוננו בקדש אחר פטירת מרים אמרו (במדבר כ, ה): "וְלִמָּה הֶעֱלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם ... לֹא מְקוֹם זֵרַע וְתֵאֵנָה וְגִפְזָה וְרִמּוֹן".

זית

הוא השמן הטוב ביותר לבריאות הגוף וגם טעמו משובח [ומשמש גם למאור ולסיכה].

דבש

הוא דבר מתוק המאיר את העינים.

1) ואומר שם שבלא אכילת שבעת המינים קשה מאוד לדבק בבחינת קדושה עליונה ולעורר שבעה מידות עליונות. 2) שם הגירסא "תאנים ענבים ושקדים" אמנם בקיצור שו"ע (סימן לב סט"ז) כתב "רימונים", ונראה שכך היתה לו הגירסא ברמב"ם.

והתחזקתם

בשבועות אלו אנו מפטירין ב'שב דנחמתא', נדמה שלפעמים אין צורך להרבות בדבורים, אלא פשוט די לקרא בדברי הנחמות של הנביאים, שיש בהם די חזוק כדי לשובב כל לב ונפש.

הלא נחמות אלו נאמרו בזמן שישראל לא היו במצב טוב, ואלו נאמרו במקביל לתוכחות הקשות של הנביאים, אשר כמובן אין לזלזל בחשיבותם ונחיצותם כדי להביא לידי הכנעת היצר. אך מתוכחות לבד אפשר גם להגיע לידי יאוש, ועל כן צריכין את הנחמות לומר לנו כי בשום מצב שהוא לא אבדה תקוה.

בהפטרת השבוע אנו קוראים ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני, הזמן של הגלות נראה כאלו ה' חלילה איננו אתנו ועזב אותנו ולאנחות ושכח מאתנו. אך ישעיה הנביא משיב להם זה לא יתכן, אין מציאות כזאת שהקב"ה יעזב וישכח אותנו: **הַתְּשַׁח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה?!** הֲרֵאִיתֶם דָּבָר כֵּזֶה שְׂאִשָּׁה שְׁכַחָה אֶת עוֹלָלָהּ, וְשׁוֹכַחַת מִלְרַחֵם עַל יַלְדֶיהָ.

אבל הנמשל הרבה יותר חזק מהמשל, שאפילו אם גם אלה תשכחה, שתמצא מציאות רחוקה של אשה ששכחה את עוללה והרחמנות על בן בטנה, אבל אנכי לא אשכחה זה דבר שלא יקרה לעולם.

וזאת אומר לנו הנביא, כי גם בזמן הגלות אשר החשך יכסה ארץ וערפל לאמים (בהפטרת פי תבא), גם אז הקב"ה נמצא אתנו כל הזמן, רק בסבת החשך לא רואים, אבל ברגע שעליך יזרח ה' שייפסק החשך וידלק האור, מיד וכבודו עליך יראה שיראו את כבוד ה' שהיה תמיד אתנו, גם בחשך וההסתרה הגדולה ביותר.

קוֹרֵץ אֶת שְׂאֵרָךְ

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן. וְהָיָה (לשון שמחה) שמחה גדולה היא בשמים עֵקֶב שבדור שפל של עקבתא דמשיחא עדיין תִּשְׁמָעוֹן - מקיימים את התורה והמצוות.

(אורח לחיים)

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן וְשִׁמְרָתֶם וְעִשִּׂיתֶם אִתְּכֶם. וְהָיָה עֵקֶב הרי הסוף יהיה שתִּשְׁמָעוֹן שישאל עתידים לחזור בתשובה כי הקב"ה יחייבם על ידי יסורים, אם כן מדוע וְשִׁמְרָתֶם - מה לכם להמתין (לשון ואביו שמר את הדבר) וְעִשִּׂיתֶם אִתְּכֶם - עשו כבר עכשיו. (אוהב ישראל)

פִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה. פִּי ראשי תיבות כנסת ישראל, כשישראל יהיו מכוונסים באחדות ה' אֱלֹקֶיךָ מְבִיאֶךָ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה יזכו לגאולה השלמה.

(דברי אמת להרבי מלובלין)

אִם תֹּאמַר רַבִּים הַגּוֹזִים ... לֹא תִירָא מֵהֶם. אִם תּוֹדָה ותאמר שרבים הגוזים האלה מִמְּנֵי ואני בכחי אֵיכָה אוכל להורישם - רק בעזר אלקי אוכל לנצחם, אז לא תִירָא מֵהֶם - כי אז ה' יהיה בעזרך. (של"ה הק')

וְהָיָה אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ. וְהָיָה (לשון שמחה) אִם שָׁכַח - אם ישכח ממך השמחה, אזי ח"ו תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כי אי אפשר לעבוד את ה' כי אם מתוך שמחה. (הרבי ר' ברוכ'ל ממעזיבוז)

מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שׂוֹאֵל מַעֲמָךְ פִּי אִם לִירְאָה. מָה את הענוה (-כמו 'ונחננו מה') ה' אֱלֹקֶיךָ שׂוֹאֵל מַעֲמָךְ פִּי אִם לִירְאָה רק כשזה בא לצורך יראת ועבודת ה', ולא כשהיצר רוצה לקררו מהמצוות לומר מה שוה המצוה שלך.

(דודאים בשדה)

אֶת שִׁינֵי נְוָאֲרֵט

הרצונות וההחלטות גם הם מהשי"ת

וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל. פְּתוּב: הַרְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטוֹת, וְקָשָׁה אִם הֵם מְלֵאִים חֲרָטָה עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים מְדוּעַ נִקְרָאוּ רְשָׁעִים, הָרִי אָמְרוּ בְּגִמְרָא הַמְּקַדֵּשׁ אֶת הָאִשָּׁה עַל מְנַת שְׂאֵנֵי צְדִיק גָּמוּר, וְנִמְצָא רִשָּׁע גָּמוּר הָרִי הִיא מְקַדֵּשֶׁת, כִּי שְׂמָא הָרַהֵר תְּשׁוּבָה בְּדַעְתּוֹ, זֹאת אוֹמֶרֶת שְׁעַל יְדֵי הָרַהֵר תְּשׁוּבָה כְּבָר נִקְרָא צְדִיק גָּמוּר. אֲלֵא הַכּוֹנֵן שְׁהַרְשָׁעִים מְלֵאִים חֲרָטָה עַל

מִלֵּי דַעְלָמָא, כְּלוּמַר שְׂאֵם עָשָׂה אֵיזָה דְּכָר בְּסוּף הוּא מִתְחַרֵּט וְאוֹמַר אֵלֹו הֵייתִי עוֹשֶׂה בְּאִפְּן אַחַר הֵייתִי יוֹתֵר מְצַלִּיחַ אוֹ הֵייתִי מְרוּיחַ יוֹתֵר. וּמַחְשְׁבוֹת אֵלֹו בְּאִים מַחְסֵר אֲמוּנָה, שְׂאִינוּ מֵאֲמִין שְׁהַקְב"ה הוּא שְׁשַׁלַּח לוֹ אֶת הַמַּחְשְׁבָה כִּי צֵדַר וּמָה לַעֲשׂוֹת, וְלֵאחֶר שְׁעָשָׂה הַמַּעֲשֶׂה כִּפִּי שְׁעָשָׂה אֵינן לוֹ מָה לְהַתְחַרֵּט, לְכֵן הַמַּתְחַרְטִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם נִקְרָאִים רְשָׁעִים שְׂאִינֶם מֵאֲמִינִים בְּהַשְׁגַּחַת הַבוֹרָא. וְהִנֵּה הַתְּרָגוּם מִתְרָגֵם "הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ" - הַנּוֹתֵן לְךָ עֲצָה, וְאוֹמַר הַכְּתוּב "וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כִּי הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל", שְׁעֲלִיךָ לְזָכַר שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא הַנּוֹתֵן לְךָ אֶת הָעֲצָה וְהַמַּחְשְׁבָה מָה לַעֲשׂוֹת. (בעל שם טוב)

פְּנִינֵי בַּת עֵינָן

בְּרוּהַנְיֻת יְרַצָּה יוֹתֵר וּבְגִשְׁמִיּוֹת

יִסְתַּפֵּק בְּמַעוּט

וְהָיָה אִם שָׁמַע... וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ. כְּתוּב בְּשַׁלְחַן עָרוֹף שְׁבַמְזוּזָה כְּנִגְדַת תְּבַת וְהָיָה בְּפָנִים כּוֹתְבִים הַשֵּׁם שְׂדֵי מִבְּחוּץ. יֵשׁ לוֹמַר הַרְמֵז בְּזָה, כִּי וְהָיָה הוּא לְשׁוֹן עֲתִיד, שְׁבַענִינֵי פְּנִימִיּוֹת דְּהֵינּוּ הָעֲנִינִים הַרוּחָנִיִּים, תְּמִיד יִשְׁתַּוְּקַק שְׂיִגִיעַ לְעוֹד, שְׂיִחֶשֶׁב וְיִשְׁתַּוְּקַק שְׁעֲתִיד הוּא לְהוֹסִיף וּלְהַתְעַלּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר. אֲבָל מִבְּחוּץ - עֲנִינֵי חִיצוֹנִיּוֹת דְּהֵינּוּ עֲנִינִים גְּשָׁמִים יְהִיָּה בְּכַחֲנֵת שְׂדֵי, שְׂיִסְתַּפֵּק וְיִהְיָה לוֹ דֵי מָה שְׂיֵשׁ לוֹ.

אֶת שִׁינֵי נְוָאֲרֵט

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוֹן. אֵיטָא כַּמְדַּרְשׁ אֵינן עֵקֶב אֵלֵא לְבַסוּף, אִם בְּסוּף וְרוּב יִמְיוֹ שֶׁל אָדָם תִּשְׁמָעוֹן כַּעֵקֶב הַזֶּה שֶׁהוּא בְּסוּף הַגּוּף. לְהַבִּין כּוֹנֵת הַמְדַּרְשׁ, דֵּהֵנָּה הַפְּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת מִסְתֵּימָת בְּתִיבוֹת "הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתֶם" וְדַרְשׁוּ חוּ"ל 'הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתֶם וְלִמְחַר בְּעוֹלָם הַבָּא לְקַבֵּל שְׂכָרֶם' דֵּהֵינּוּ שְׁבַעוֹלָם הַזֶּה מִקִּיָּיִם אֵת הַמְצוּוֹת אֲבָל מִקּוֹם תְּשׁוּלָם הַשְׂכָּר הוּא לְעוֹלָם הַבָּא, וְשִׁכָּר מְצוּוֹת בְּהֵאֵי עֵלְמָא לִיכָא. וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מִפְּרָשְׁתֵּינוּ שֶׁהַתּוֹרָה הַבְּטִיחָה שְׂאֵם "תִּשְׁמָעוֹן וְשִׁמְרָתֶם וְעִשִּׂיתֶם אִתְּכֶם" יִקְבְּלוּ שְׂכָר בְּעוֹלָם הַזֶּה, "וּבְרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אֲדָמְתְךָ" וְגו' שְׂכוּלָם

זית העושה שמן, כלומר הזית הוא השכחה עושה שיעמול בתורה, ועל ידי זה עושה שמן שנזכר במה שלמד מכבר.

(מהר"א הגה"ק ר' אהרן מבעלזא

[י"ד כ"א מנ"א ז"ע ועכ"א])

מַעֲשֵׂה הַלֵּעַן אֵין מְלִיצוֹת

מדרך העולם הוא, שמי שאת העשיר מהללים ומשבחים בכל המעלות הטובות שהוא פקח ונדיב וגאון וכו', אף דברים שאין בו כלל, וכתב השל"ה בדרך מליצה שזה מרומז בפסוק: **וְכִסְף וְזָהָב יִרְבֶּה לָּךְ, אִזְ כֹּל אֲשֶׁר לָּךְ יִרְבֶּה** - כל המעלות הטובות ירבו בך...

וביאר בזה הגאון רבי וואלף מבאסקאוויטץ מה שכתוב במשנה: **'איזהו עשיר השמח בחלקו'**, ולכאורה מה השאלה 'איזהו עשיר', מי שיש לו רוב בכסים הוא עשיר, אלא הכוונה שכיון שנתרבו בכסיו נתרבו בו כל שאר המעלות, לכן הוא שואל איזהו עשיר בלבד בלי שיהיה גם חכם וגאון בתורה וכו', לזה הוא אומר השמח בחלקו ששמח במה שחנן אותו הקב"ה ואינו מתהדר במה שאין לו.

(ילקוט הגרשוני)

על הפסוק **מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שָׂאֵל מַעֲמֶךָ כִּי אָם לִירָאָה** שואלים חז"ל: וכי יראה מילתא זוטרתא היא, ומתרתת: אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא. מבאר ה'קדושת לוי' בדרך מליצה דהנה כתוב: "ויהי כי יראו המילדות את האלקים ויעש להם בתים", ופירש רש"י בתי כהונה ולויה ומלכות. נמצא שמשה רבינו נולד בשכר יראת השמים של יוכבד אמו. לכן אמר משה בעבותותיו, אם זה כל השכר שמקבלים עבור יראה, אם כן דבר קטן היא...

טרם שנתקרב הגה"ק הישמח משה' צוק"ל אל רבי הקדוש מלובלין ודרך החסידות, היו לו הרבה קושיות על דרכי החסידים. לאחר שדבק בחסידות שאלוהו חבריו: מה עם כל אותן קושיות שהיו לך, ענה להם הישמח משה', כתוב **וּמִלְתָּם אַתְּ עֹרֶלֶת לְבַבְכֶם וְעֵרְפְּכֶם** לאחר שתזכרו את עצמכם מכל פגם אז **לֹא תִקְשׁוּ עוֹד** - שוב לא יהיה לכם קושיות.

דברים השייכים לעולם הזה. ויש לומר הטעם מדוע אין שכר מצוות בעולם הזה, כי אם יקיים אדם מצוה ששכרה אריכות ימים, ולאחר מכן יעבור עבירה שחייבים עליו כרת, לא יוכל לקבל ענשו שכבר הובטח לו אריכות ימים, מכאן אמרו חז"ל שכל מקום שהובטח בתורה אריכות ימים הכוונה לעולם הבא. והנה אמרו חז"ל על הפסוק "רגלי חסידיו ישמור" שכיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא, אם כן באיש כזה אין חשש שיעבור איסור של כרת, ויכול הוא לקבל שכרו בעולם הזה. וזה כוונת המדרש 'אם בסוף ימיו של אדם תשמעונו' שאז כבר מובטח לו ששוב אינו חוטא, ואז הוא יכול לקבל שכרו משלם אף בעולם הזה, ואז "וברך פרי בטנך" וגו' כל הברכות.

וְשָׁמַר ה' אֱלֹקֶיךָ לָּךְ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְתָּיךָ וְגו' בְּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים. אמרו חז"ל: כל מה שישראל אוכלים בעולם הזה הוא מכח הברכות שברכם בלעם, אבל הברכות שברכו אותם האבות כולם משומרים לעולם הבא, שנאמר "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך" - שיהיו שמורים לעולם הבא. אך אם כן קשה שהרי ההבטחות הכתובים בפסוק הם דברים השייכים בעולם הזה "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך". לזה אומר הכתוב "ברוך תהיה מכל העמים", שזה לא מברית האבות אלא מברכות העמים כמו בלעם וכדו'.

(אמרי שפר הגה"ק ר' שלמה קלוגר מברודי)

אַרְצֵי זֵית שְׁמֵן וְדָבֶשׁ. ברש"י 'זיתים העושים שמן'. יש לדקדק וכי הזיתים עושים את השמן, היה לו לכתוב זיתים שעושים מהם שמן. גם יש לדקדק שאם עיקר חשיבות הזיתים הוא השמן היוצא ממנו, למה לא כתב רק שמן כמו שכתב בדבש. אלא יש לומר דהנה ידוע שהזית משכח תלמודו ושמן זית משיב את מה ששכח. והנה אמרו חז"ל שהתינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התורה, וכשבא לאויר העולם בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה. והוא שתכלית התורה הוא שתבא בעמל ויגיעה, וכאשר מתיגע ללמוד ולחזור הוא יכול להחזיר את כל התורה שנשכחה הימנו, וכך זוכה לתורה ביתר שאת כיון שבאה על ידי טורח ועמל. וזה הרמז במה שכתב רש"י

אַר"י בַּנְּסִתָּרִים

הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת גַּלְיָ וְהַפְּצַת כְּתָבֵי הָאַרְיז"ל

במאמר הקודם ספרנו על אודות האוצרות הגנוזים שנגזם מהרח"ו בבית החיים בצפת טרם עקירתו לדמשק.

האוצרות הקבורים

נוסף לכך היו כתבים אחרים שאותם צנה המהרח"ו לגנוזם בתוך קברו אשר נכרה בדמשק. חכמי הקבלה שבאותו הדור, הלא המה רבי אברהם אזולאי ורבי יעקב צמח, ידעו על הדבר וברב השתוקקותם לקבל תורת האריז"ל בשלמות, התענו כמה תעניות ועשו יחודים ועל ידי שאילת חלום קבלו את רשותו של מהרח"ו לפתח את קברו ולהוציא את הכתבים משם. כתבים אלו השתלבו בספר 'עולת תמיד' שהעתיק רבי יעקב צמח, ובספר 'דרוך עץ חיים' שסדר רבי מאיר פאפירש¹.

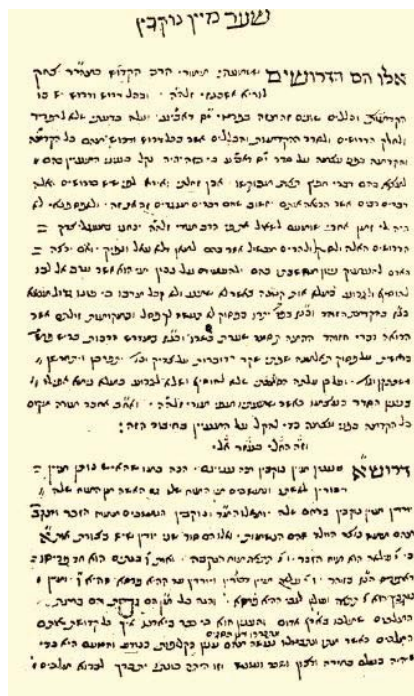
יש לציין כי רבי שמואל ויטאל, על אף שכתב נשלמה מלאכתו מלאכת הקדש, וכבר היה ספר 'עץ

חיים' על שמונת שְׁעָרֵי עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים, עִם זֹאת הַחֲזִיקוֹן תַּחַת חִיקוֹ וְלֹא הוֹצִיאָם מִרְשׁוֹתוֹ, אֲבָל לַתְּלִמִּידִים הַמְּשֻׁתַּקְקִים נָתַן רְשׁוֹת לְבֹא לְבֵיתוֹ לְלַמֵּד בְּסִפְרִים בְּלִיל שֵׁשִׁי² וּבִשְׁבַת אַחֵר סְעוּדָה שְׁלִישִׁית³, שְׁהָיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל יוֹשֵׁב וְקוֹרֵא לַפְּנֵיהֶם מִתּוֹךְ הַסִּפְרִים. רַבִּי יַעֲקֹב צָמַח שְׁהָיָה תְּלִמִּידוֹ הָיָה שׁוֹמֵר בְּזִכְרוֹנוֹ פְּנִינִים יְקָרִים וְחִדוּשִׁים שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבַּת הָיָה מַעֲלָה עַל הַכְּתָב, אוֹתָם כְּסֵל לְסַפֵּר רְנוֹ לְיַעֲקֹב.

האוצרות שבחברון

מאחר יותר התגלו כתבים נוספים בעיר חברון על ידי רבי משה ויטאל (בן מהרש"ו), מזה יצא הספר 'מבוא שערים'⁴.

ספר זה הוא מהדורה אחרת משאר ספרי המהדורא בתרא, בעוד ששאר הספרים היו בעקר באורים והרחבות בדברי רבו, הרי כאן חשף זרוע קדשו, וכתב משנה שלמה וסדורה בתורת האריז"ל, בלשון צח וחלק. ספר זה הוא חלק מממהדורא שלמה שכתב מהרח"ו⁵. ולא ידוע אם מהדורא זו קודמת לשאר כתבי המהדורא בתרא או מאחרת להם.

ספר קהילת יעקב בכתב ידו של המקובל רבי יעקב צמח

1 ומה שמזכיר החיד"א את הספר 'עולת תמיד' גם בין הגנוזים וגם בין הקבורים, כי ספר זה לא מכתב יד אֶחָד יָנֵק (כמבואר בהרחבה בפתיחתו של הגרי"מ הלל ל'עולת תמיד השלם' שבהוצאת אהבת שלום), ולפי מה שהבאנו מדברי החיד"א יתכן שהדברים פשוטים שכתב אֶחָד הוא מן הגנוזים והשני מן הקבורים. [ויש מקום לומר שהספר שלא הזכירו מקבלי אותו הדור את ענין ההוצאה מקברו של מהרח"ו, כיון שהוא ענין שהצנעה יפה לו, בפרט שלפי הנראה נעשו הדברים בלא ידיעת בנו מהרש"ו. אבל בשנים שלאחר מכן שמהרש"ו כבר לא היה בין החיים גילה לנו החיד"א את הסוד. מסקנא זו היא על דעת הכותב, ואם טעיתי אשמח שעמידוני על האמת].

2 נראה שהכונה לליל שאחר יום שישי, הוא ליל שבת קודש.

3 וגם בספר 'עץ הדעת טוב' שכתב מהרח"ו בדרוך פשוט רמז ודרוש, עוד טרם בא ללמוד אצל האריז"ל.

4 רבי יעקב צמח קרא לזה 'תולדות אדם', והמקבל רבי נתן שפירא (בעל מאורות נתן) קרא לו 'עץ החיים'. אף רבי משה זכופא (הרמ"ז) קרא לו 'מבוא שערים' שהוא היה חלק מספר שלם שכתב מהרח"ו.

5 כאשר נרחיב במאמר הבא אי"ה.

1 החיד"א ב'שם הגדולים' מזכיר פמה פעמים את הכתבים הגנוזים של מהרח"ו. הנה בערך רבי חיים ויטאל (גדולים ח, כא) ובערך עמק המלך (ספרים ע, ע) הוא פותב על כתבים שהוציאו מקברו של מהרח"ו לאחר שקבלו רשותו בשאילת חלום, ומהם נסדרו ב'דרוך עץ חיים' של מהר"פ ובספר 'עלת תמיד'. כתבים אלו הגיעו לידם כמובן רק לאחר פטירת מהרח"ו. לעומת זאת בערך רבי יעקב צמח (גדולים י, רנז) כתב החיד"א שהיו בידו הרבה דרושים שהיו קבורים שנגזם מהרח"ו בעצמו, ובהם היה גם פרוש לספר הזהר. גם כבר הבאנו במאמר הקודם מהקדמת מהר"א אזולאי שכותב על הכתבים הנמצאים ומוסיף על שמו של מהרח"ו נר"ו שהיא ברכה הנכתבת על החיים. גם בהקדמת מהר"י צמח ל'אוצרות חיים' כתב מפרש שהכתבים היו גנוזים בבית החיים בצפת, ומהם נערכו הספרים: קהלת יעקב, עלת תמיד, אדם ישר, אוצרות חיים וזהר הרקיע.

על פן עולה לכאורה ברור כי שתי אוצרות נמצאו, האחת 'הגנוזים' שנגזזו על ידי מהרח"ו בחייו בבית החיים בצפת טרם עזב את צפת, והשנייה 'הקבורים' שצננה לקבור עמו בקברו אשר בדמשק.

אגיש מקע ווארט

גליון ת"ח פרשת עקב כ"ג מנחם אב תשע"ח

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבתך" (י, יב)

וברש"י: והיה עקב תשמעון, אם המצות קלות שאדם דש בעקבי תשמעון. והנה מהמשך הפסוקים כל הברכות והשפע מן השמים יגיעו בשכר השמירה במצוות קלות שאדם דש בעקביו, ולכאורה מהו סודו של שכר זה עבור מצוות קלות.

והנה בגמ' סוכה (נב, א): לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה. והביאור דאין זו סתירה, כי הסטי' הקלה מדרך הישר היא רק כחוט השערה, וכל החילוק בין צדיק לרשע הוא רק כחוט השערה. והצדיקים דומה להם כהר, שכן בעין חודרת רואים את העתיד והשתלשלות הדברים, ואת גודל הנסיונות מסטי' קלה, ורואים את ההר הגדול העתיד לצאת מזה. עדים אנו לתופעה זו, שכן תלמידים שישבו בספסל אחד בישיבה, זה נעשה גדול בתורה והשני לא גדל, הוא רק חוט השערה, שכן אחד סטה מהדרך אפילו במשהו, שוב הוליכו דרכו להפסק עלייתו.

משל למה הדבר דומה, לשתי רכבות היוצאות מתחנה אחת, רכבת אחת מגיעה למזרח ורכבת השני' למערב. אף ששניהם התחילו במסילה אחת, אך באמצע הדרך מחלף המסילה, ברזל קטן המכוון את זווית נסיעת הרכבת, החליף רכבת אחת למזרח, ואחת למערב, רק כחוט השערה בלבד, והתוצאה של חילוף זה הוא מרחק של אלפי מילים אחת מחברתה.

כך היא בעבודת האדם, בלימוד התורה ושמירת המצוות - סטיה קלה כחוט השערה, איזו מצוה שאדם דש בעקביו, תניד אותו מדרכי התורה על דרך לא טובה, עד כדי שהמרחק כל כך רב בינו להנזהר במצוות שאדם דש בעקביו. וזהו מ"ש בגמ' (סוכה, שם), א"ר אסי, יצה"ר בתחילה דומה לחוט של בוכיה (עכביש, רש"י) ולבסוף דמה לעבותות עגלה.. (שמחת התורה)

"ולא תביא תועבה אל ביתך" (ז, כו)

אמרתי להרב שליט"א מה ששמעתי מהג"ר שלום שבדרון זצ"ל שסיפר כי פ"א בא ידיד נעורים להגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, דיברו והלכו לישן. בבוקר נתעורר האורח בשמעו את ר' אליהו עומד ליד החלון, חוזר ומשנן לעצמו פעמים רבות את הפסוק "לא תביא תועבה אל ביתך". נרגש ונפחד שאל האורח את מארחו, מה ראה על ככה שקורוהו "תועבה"? וענהו ר' אליהו:

אגדה ובקיאות

"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך" (י, יב)

במדרש תנחומא, כתיב אצל דוד (שמואל ב' כ"ג) נאם הגבר הוקם "על", בגימטריא ק', כנגד ק' ברכות, שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקן למאה ברכות, ועתה ישראל מה ה' אלקיך, קרי ביה מאה, אלו מאה ברכות, כיון שתקנום עצרה המגפה, ע"כ. ועיין בבעל הטורים עוד רמזים בפסוק זה על מאה ברכות, וכן על הפסוק (דברים ד') ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, כתב בעל הטורים וז"ל, תגין על הק' רמז לק' ברכות שצריך לברך בכל יום, ע"כ.

ומבואר הפלגת ענין מאה הברכות, שעליו נאמר מה ה' אלקיך שואל מעמך, והנה עיקר בריאת האדם בעולם הוא בעבור להשיג הדבקות והקירבה להקב"ה, ומתן תורה נמשל בתורה פעמים אין ספור כנשואין וברית אהבה, והרי ידוע בחיי הנשואין שעיקר השלום והאהבה הם על ידי תקשורת נאה בין בני הזוג, כמה פעמים שמענו שני בני הזוג אומרים אחד לשני "איני צריך שום דבר - רק דבר אתי יפה", ועיקר השמחה בבית כשאומרים בצורה יפה בוקר טוב, ותודה רבה. וכן כביכול אומר הקב"ה, וכפשטות המילים, מה ה' שואל מעמך - מה אני מבקש, שתדברו איתי יפה, בכל עת ובכל שעה, שזה המובן מאה ברכות, לאורך כל שעות היום, תודה על העינים - פוקח עורים, שותה מים, תודה רבה - שהכל נהיה בדברו, שזו הדבקות הנאות והטבעי בכל עת ובכל שעה במשך החיים, ועל זה כתיב ואתם הדבקים בה' אלקיכם - חיים כולכם היום.

והטעם שדוד תקן דוקא אמירת מאה ברכות כשראה שמתים מאה מישראל, נראה שזה דומה לשני אוהבים שכועסים זה על זה, ולפעמים כועסים עד להשחית, אבל אם תוכל להביא אותם עכ"פ שידברו יפה זה אל זה, כבר רוב הכעס שקע, ועכ"פ ודאי לא להשחית, וזה שעשה דוד, אמר לבית ישראל, דברו יפה אל השי"ת, כפשוטו, תודה על הלחם תודה על המים, מאה פעמים ביום, מיד שקע הכעס.

וכבר אמרו קדמונינו, כל המקודש מחברו חרב מחברו, ולכאורה מכל שש מאות ועשרים מצוות התורה, תרי"ג דאורייתא ושבע דרבנן, כת"ר הילומים שעל הראש, אין מצוה שדורכים עליה ומזלזלים בה כמו הברכה, ממש בולעים את המילים ולא אומרים אותם כמו שצריך, ואין ספק שמי שיזהר לומר כל ברכה מילה במילה, אף עם קצת כוונה, וזה ענין של הרגל, עליו יאמר - חיים כולכם היום, ויפתחו לו שערי ברכה.

(תפארת תורה)

ח"ו, לא עליך אני מתכוין, אלא בכל יום כאשר נכנס אני להיכל הישיבה קמים בפני, בק"ש ותפילת שמו"ע ממתנינים עלי, ואפשר יגב לבבי איזה שמץ גאווה, לכן משנן אני את הפסוק הנ"ל שהרי על בעל גאווה נאמר "תועבת ה' כל גבה לב!"

ואמר הרב: כבר בגמרא אמרו (יומא פז, א) כי רבא כשראה גדודי בני"א הולכים אחריו לכבודו, אמר פסוק לגרש הגאווה מלבו, ע"ש ברש"י, כי חשש שמא יכשל. בשמחת תורה כשהיו הולכים אחרי אבא זצ"ל היה לו צער גדול, ולא יכול היה לחזור לעצמו. ובסוף מסכת כלה רבתי תניא: "אמר רבא, גס רוח אסור להכניסו בבית, דאמרי רבנן כל אדם שיש בו גסות הרוח נכשל באשת איש, דכתיב תועבת ה' כל גבה לב".

(שיחה)

דפתח בשני סכנות, 'נחש שרף ועקרב, וצמאון אשר אין מים', שהוא סכנת חיות רעות וצמאון. ומסיים 'המוציא לך מים מצור החלמיש' במים להציל מצמאון, ולא מסכנת נחשים. וביאר, דהגמרא ברכות דלעיל מרומז בפסוק הנ"ל, 'המוליך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב' - ואם כן יש לחשוש מאוד שישכנו נחש, 'וצמאון אשר אין מים' - ואי אפשר להנצל ולרץ אחר מים, שהם רפואה לנשיכת הנחש, ואם כן החשש גדול יותר, שמא יבוא הנחש קודם למקום מים, בעמקי האדמה, וימות האדם. ועשה הקב"ה נס 'המוציא לך מים מצור החלמיש', שכל נשיא היה עושה במקלו כמו נהר לשבטו, ועל ידי זה היה מים מצוי לכל אחד מבני ישראל, ולא היו יראים מנשיכת נחשים.

(המאור הגדול)

"ואתפלל אל ה' ואמר ה' אלקים אל תשחת עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך אשר הוצאת ממצרים

ביד חזקה" (ט, כו)

כתיב בתהלים (קמט יט) "רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם".

הנה יש לעיין אם "רצונם יעשה", א"כ אין זה מגיע כלל למצב של "ואת שועתם ישמע ויושיעם", דהרי כבר בשעת "רצונם" נעשתה "בקשתם"?

ביאר זאת מרן הגר"ח זצ"ל, דהנה איתא בגמ' תענית [כ"ה ע"א] גבי מעשה דר' חנינא בן דוסא, שהיה עני גדול ובעי רחמי ונתנו לו רגל של זהב. וראה בחלום דהצדיקים אוכלים על שלחן

"המוליך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, המוציא לך מים מצור

החלמיש" (ח, טו)

מסופר בגמרא ברכות (לג, א) בערוך אחד שהיה ממית את הבריות, ונשך את רבי חנינא בן דוסא, ומת הערוך. ואמרינן בירושלמי (פ"ה דברכות), הובא ברש"י שם בברכות, דהערוך שנושך לאדם, אם הערוך בא קודם למים, ימות האדם הנשוך, ואם האדם בא תחלה למים, אז הוא נצול והערוך ימות. וכאן כאשר נשך הערוך לר' חנינא בן דוסא, עשה לו הקב"ה נס ויצא מעין מתחת לרגלו.

ואמר רבינו הגדול הגר"א מוילנא זי"ע, דלפי זה יש להבין, מאי

בעומק הפרשה

ריתחא דאורייתא

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך" (ח, י)

בהגהותיו לשלחן ערוך מביא הגאון רבי עקיבא איגר ספק הליכתי מעניין: קטן שאכל פת ביום האחרון של שנתו השתים עשר, לעת ערב קודם הלילה, ובתחילת הלילה, כאשר כבר נעשה גדול, עדיין לא נתעכל המזון במעיו - האם מתחייב בברכת המזון מדאורייתא, כיון שעתה הוא כבר גדול ובמעיו יש מזון שעדיין לא נתעכל, או שמא מאחר והאכילה היתה בעודו בקטנותו, אינו חייב בברכת המזון מדאורייתא, אלא רק מדרבנן, ככל קטן?

מספק זה, נגזר ספק נוסף: אם נסיק שחיובו הוא מדאורייתא, יהיה עלינו לברר מה יהיה הדין אם בירך ברכת המזון קודם הלילה, האם ברכה זו, שבירך כאשר עוד היה קטן, יכולה לפטור את חיובו הנוכחי, שהוא מדאורייתא?

רבי עקיבא איגר מוסיף, שהראה לו חתנו הרב ר' שמואל (הלא הוא הגאון רבי שמואל סגל בירנבוים, מגדולי חכמי דובנא ובעל "מעשה חושב") שכעין זה הסתפק הגאון בעל "חכמת אדם", לגבי אדם שאכל כאשר היה אונן, ונקבר המת קודם שנתעכל המזון - האם צריך לברך? אולם רבי עקיבא איגר מחלק בין האונן, שחיובו נמשך מתחילת האכילה ועד לאחר העיכול, אלא שבזמן האנינות שאז היה עוסק במצוה, פטור מלברך, ואם כן יש מקום לומר שמיד כאשר גמר את

המצוה צריך לברך ברכת המזון, אבל לגבי קטן, הנדון הוא כאשר בזמן האכילה הגברא בעצמותו לא היה בר חיובא, ואם כן יש מקום לומר שלעולם אינו מתחייב בברכת המזון מדאורייתא? והוא נשאר ב"צריך עיון" לדינא.

גם הגאון בעל "כתב סופר" בתשובותיו (אורח חיים, סימן לא) הסתפק בזה, וצדדי הספק שלו הם: האם אכילתו צריכה להיות בזמן חיוב, או שמא די בכך שהוא שבע בזמן שבא לידי חיוב?

ואילו הגאון רבי צבי פסח פראנק, רבה של ירושלים, הסתפק באופן אחר: מי שאכל כזית ויותר בשעה שלא היה בר חיובא, ועדיין לא נעשה שבע באכילה זו, ולאחר שנעשה בר חיובא, הוסיף לאכול עוד כזית ונעשה שבע - מה דינו? האם העיקר תלוי בשיעור אכילת שביעה, ולפי זה לא יתחייב, שהרי לכשנעשה בר חיובא לא אכל כדי שיעור שביעה, אבל אם העיקר הוא שיהיה שבע לאחר אכילתו, נצטרך לומר שהתחייב ברכה, שהרי לכשנעשה בר חיובא אכל כזית ונעשה בו שבע?

והוא מוכיח מכך שרבי עקיבא איגר וה"כתב סופר" לא הסתפקו אלא בכגון שלא אכל כלום לאחר שבא לידי חיוב, שכנראה הם שסברו שבאופן שלאחר שבא לידי חיוב אכל כזית ודאי שהתחייב בברכת המזון מן התורה, שהרי לאחר אכילה זו נעשה שבע!

(הגהות רעק"א לשו"ע - אורח חיים סי' קפ"ב, שו"ת כתב סופר - אורח חיים סימן לא, הדרת קודש - על עניני בר מצוה, תפילין וקטן - סימן י)

שאלות מענינות בהלכה

(בענינים שונים, מבית הגר"ח קנייבסקי)

"ואכלת ושבעת וברכת" (ח, י)

נסתפק הרב שליט"א באכל מזונות ואורז, שברכת מעין ג' על המזונות פוטר את האורז, מהו כשלא היה בדעתו בעת ברכת מעין ג' על האורז, אם יצא יד"ח, ואמנם בב' מיני פירות ממין שבעה יצא בכה"ג כי שניהם שוים, אבל כאן שאורז ברכתו בורא נפשות ורק דינא הוא שבאוכל מזונות פוטר גם את האורז, אולי בכה"ג לא יצא?

והעירו להרב כי יש שדנו כבר בזה, ויש שהוכיח ממה שברכת בפה"א פוטר את העץ, אבל כיון שזה רק בדיעבד, אם היה סתמא אינו פוטר. ואמר הרב שאין לו הכרעה בזה, כי אפשר דאינו דומה לשם, דיתכן שבאורז הוא בדיעבד רק כשאכל אורז בלבד, אבל אם אכל מזונות אפשר שהוא לכתחילה, לכן אין הדבר ברור וצ"ע.

אורח סמוך על דעת בעל הבית:

אמר הרב שליט"א שבאה לפניו שאלה, הרי הדין (אור"ח סי' קע"ט ס"ב) אורח שאף שלא חשב על מאכל מסויים שיאכל עוד או על מין אחר שהובא אח"כ, אינו צריך לברך שוב כי סומך על דעת בעה"ב, מהו כשהבעה"ב עצמו לא היה זאת בדעתו, רק אח"כ הביאו לו המאכל, אם גם אז א"צ האורח לברך, כי בשעה שהאורח בירך לא היה עדיין המין הזה, ואמר בזה הרב שאדעתא דבעה"ב היינו שיש לו דעת על הכל, ומה לי אם יביאו אח"כ או שיש לו עתה.

(דרך שיחה)

נצטוו להיות מצויינים שלא ישכחו ממצות אלו התלויים בארץ. אלא שהמדפיס טעה וכתב הניחו תפילין, עשו מזוזות.

שמעתי ממו"ר הגאון רבי משה לייב שחור זצ"ל, דאיתא בצרור המור (מגולי שפניא) דהאנוסים שנבצר מהם להניח תפילין מאימת המציק, היו קושרים על ידיהם חוט אדום, כדי שלא ישכחו מצוות תפילין, ומציין להכתוב הציבו לך ציונים. ולפי זה מבואר היטב דברי רש"י שהכוונה הניחו תפילין היינו היכר של תפילין, שיהיו מצויינים בסימנים שלא ישכחו מצוות תפילין, וכן הוא אומר הציבו לך ציונים.

(משמר הלוי)

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. למען ירבו

ימיכם וכו'" (יא, כ-כא)

שמעתי כי פעם ביקר האדמו"ר מגור האמרי אמת זצ"ל אצל רבה של טבריה הגאון ר' משה קליערס זצ"ל, אירע ובאמצע שיחתם נשמע קול אשה המזמרת לעצמה, הרים ר' משה קולו בגערה על כך, נענה האמרי אמת, הלא זוהי כל חייהם. ואמר ר' משה קליערס זצ"ל דכוונת הרבי היא, דהרי איתא בגמ' (קידושין לד.) מנין שהאשה חייבת במזוזה דכתיב וכתבתם על מזוזות וגו' למען ירבו ימיכם, גברא בעי חיי נשים לא בעי חיי. ולכאורה הרי כתוב כאן שנשים אינן צריכות חיים, אלא שניגון הגמרא הוא בלשון תמיהה, נמצא שכל חיותן הוא מניגון.

(כרם חמד)

זה של ג' רגלים, והוא אוכל בשולחן של שני רגלים, בעי רחמי ושקלוהו. "תנא גדול היה הנס אחרון מן הראשון, דגמירי דמיהב יחבי מישקל לא שקלי".

ועתה הבה ונתבונן, דמבואר דיש ג' דרגות בצדיקים. א, צדיק שלא נותנים לו בכלל בעולם הזה. ב, צדיק שנותנים לו בעולם הזה ולא לוקחים בחזרה. ג, צדיק אשר נותנים לו בעולם הזה, וגם לוקחים ממנו בחזרה.

ומעתה צדיק שהוא בדרגה ב', הרי יותר גרוע לו מצדיק שהוא בדרגה א', שאח"כ כשנותנים לו ויראה שיצא לו מזה רעה - וכעובדה דר' חנינא בן דוסא - לא יקחו ממנו בחזרה. ואם היה רק בדרגה א' הרי לא היו נותנים לו כלל.

לפי"ז נראה דזהו הביאור הפסוק דלעיל, דמתי "רצון יראיו יעשה", כאשר "שועתם ישמע ויושיעם". היינם אם אח"כ גם את "שועתם" שיקחו מהם מה שנתנו להם שומעים, בצדיק כזה "רצון יראיו יעשה". אבל כאשר "שועתם לא ישמע" לקחת מהם את מה שנתנו להם, היינו דאיננו אלא רק בדרגה ב', אזי לכתחילה לא יתנו להם, כדי שלא תצא מזה רעה להם, וכנ"ל.

(הגר"ח צוק"ל)

"מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" (י, יב)

אמר ר' חנינא: הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. שנאמר "מה ה' אלקיך שואל מעמך - כי אם ליראה" [ברכות לג ב'] ושואל הגאון ר' איצלה פטרבורגר זצ"ל מה חידש לנו רבי חנינא? וכי היינו חושבים אחרת? והרי אם יראת שמים לא היתה בידי האדם היתה נשללת ממנו הבחירה ולא היה מקום לשכר ולעונש?

ושמעתי מדודי הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל שהמשיל זאת לאדם הנמנע ללכת בלילה במקום שומם מחמת הפחד. אך אם יתנו לו סכום כסף נכבד הוא יילך, למרות פחדו. האם נאמר לפי"ז כיון שיכול ללכת ע"י תשלום שכר נמצא שאין לו פחד, ורק הוא יוצר לעצמו את הפחד? ודאי שלא! יש לו פחד! אבל ע"י תשלום כסף ילך למרות הפחד.

אבל יראת שמים אינה כן. אין כלל מצאות ליראת שמים בלי שהאדם יצור אותה בעצמו. הוא אינו יכול מבחינה מציאותית להיות ירא שמים מבלי שיעבוד על כך. וזה בא התנא לחדש - שאין אפשרות שהאדם יעשה לירא שמים אפילו על ידי השפעה משמים, כי זוהי מציאות, שיראת שמים היא אך ורק יצירה עצמית, ואינה יכולה לבוא משום מקום אחר!

(מראש אמנה לגרא"מ שך צוק"ל)

"ושמרתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין

עיניכם" (יא, יח)

פירש"י אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצוות הניחו תפילין עשו מזוזות כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר הציבו לך ציונים, ע"כ. וכבר הקשו המפרשים והלא תפילין ומזוזות אינם מצוות התלויות בארץ, והייבם בהם גם בחוץ לארץ, ולמה הוצרך להזהירם שלא יהיו חדשים כשיחזרו לארץ. ואיתא מהגאון מוילנא זצ"ל שטעות סופר הוא ברש"י, שהיה כתוב בראשי תיבות ה"ת ע"מ - שפירושם הפרישו תרומות עשרו מעשרות' שעל זה

"למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ" (יא, כא)

"והנה היא מדברת על ליבה" על עסקי ליבה, כך אמרה חנה רבנו של עולם, כל מה שבראת לא בראת דבר אחד לבטלה. בראת עיניים לראות, אוזניים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר... (ברכות דף לא)

"למען ירבו ימיכם וימי בניכם" מרגליה בפומיה דר' אליהו "למען ירבו ימיכם על האדמה אשר נשבע לאבותיכם כימי השמים על הארץ".

מהי הסגולה של ארץ ישראל? בשביל מה נאחזים כל כך בארץ ישראל? כי "ארץ אשר עיני ד' אלקיך בה מראשית שנה ועד אחרית שנה". הסביר ר' אליהו:

"למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה" על האדמה הזאת הימים שלכם יהיו גדולים ויתרבו "ירבו ימיכם" יתרבו בכמות ויתרבו באיכות ימים גדולים, איזה ימים יהיו לכם? אי, אי, שתוכלו לחיות בארץ הזאת "כימי השמים על הארץ" על הארץ הזאת אתם יכולים לחיות ימי שמים. כאילו מלאכים אתם: ימים שמימיים. על האדמה החומרית זוהי הסגולה של ארץ ישראל.

זהו הסוד שחז"ל אומרים: "כל הדר בחוץ לארץ דומה כאילו שאין לו אלוך". מפני שאין בה את הסגולה של "כימי השמים על הארץ".

ואודות כך תבע ר' אליהו מתלמידיו. זה מה שהוא היה, וזה מה שדרש מאיתנו, לחיות חיי מלאך, חיי טהרה, חיי קדושה, חיי אמונה על הארץ.

נקדים דוגמה אחת של "כימי השמים על הארץ" מתוך מאמר אחר של ר' אליהו, אה, נורא מאד.

הגמרא בברכות אומרת על הפסוק: "וחנה היא מדברת על ליבה" על עסקי ליבה, כך אמרה חנה רבנו של עולם, כל מה שבראת לא בראת דבר אחד לבטלה. בראת עיניים לראות, אוזניים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר, ידיים לעשות בהם מלאכה, רגלים להלך. דדים הללו שנתת על לבי למה נתת? כדי להניק בהם. תן לי בן ואניק להם".

שואל ר' אליהו, א"כ כל אישה עקרה תטען כך לפני הקב"ה ובקשתה תתקבל!... ועוד שאל, ממה נפשך אם ה' לא ברא דבר לבטלה, גם את העקריות לא ברא לבטלה, ומה את רוצה מהקב"ה?

אה, תשמעו באיזו גאווה הוא למד גמרא, ונשמע היום יסוד גדול ממש לכל החיים, כמובן, למי שיש לב להבין.

"כל מה שברא הקב"ה לא ברא דבר אחד לבטלה". לדוגמה, הקב"ה ברא עיניים באדם, בשביל מה בראם? כדי לראות. אבל מה לראות? להביט בדברי תורה, לראות דברי יראה, להסתכל היכן שהקב"ה מעוניין, ולא להיפך, זו תכלית בריאת עיניים באדם. ואם חלילה משתמש בהם בעיניו כדי לראות מה שלא רצוי להקב"ה, נמצא שהוא מכחיש בריאתו של הקב"ה, כאילו אומר - בראת דבר לבטלה. וכי הם נבראו בשביל שח"ו תסתכל במקום שאסור להסתכל! הרי זה לבטלה. וכן אוזניים אם שומע בהם לרצון ה', מתקיימת הבריאה שלהם - לא לבטלה, אבל אם מאזין לדברים בטלים, לשון הרע ורכילות, דברים אסורים, הרי מעיד כי בריאתו של הקב"ה לבטלה ח"ו. וכן הידיים, וכן הפה. אם הפה מדבר דברי מצוה ותורה, הרי זה רצון ה' אבל אם ח"ו משתמש בו לדבר דברים אסורים, דברי נבלה ח"ו, עושה בריאתו של הקב"ה לבטלה.

חנה אמרה, אתה, רבנו של עולם, חוקר לב ובוחן כליות, יודע כי כל האיברים שלי לא נבראו לבטלה. מפני שהשתמשתי בהם רק לרצונך. בראת בי עיניים כדי לראות - ראיתי מה שצריך לראות. בראת בי אוזניים לא לבטלה וכו'. ולפיכך אני מבקשת שגם הם לא יהיו לבטלה: בשביל מה בראת לי דדים על לבי, כדי להניק בהם. אגא, גם בריאה זו לא תברא לבטלה. אני מבקשת תן לי בן ואניק בהם.

הנה דוגמה של "כימי השמים על הארץ".
(היסוד הזה כמובן גם כן בנפש החיים. שאומר כתוב: "ותתפלל חנה על ד' לא כתוב: "אל ד'?" אמרה רבנו של עולם איני מתפללת עלי, תפילתו עליך כביכול: "בכל צרתם לו צר". זוהי תפילה).

אמר לנו ר' אליהו זצ"ל עוד. אבקש להקשיב היטב היטב. מועט המחזיק את המרובה. ישנם בחורים צעירים אחרים החושבים לעצמם נו, ב"ה ספגתי לתוכי הרבת תורה, המון יראת שמים, היו לי רביים טובים וסביבה טובה, בטוחני שלא אפול. הביטחון הזה, התולעת הזה מכרסמת ואוכלת כל חלקה טובה. וכמה לבבות שרח"ל מה נהיה איתם... הגמרא מביאה כי יוחנן כהן גדול שימש בכהונה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי. שואל ר' אליהו הרי זה פלאי פלאים. איך יכול להיות אדם שנכנס בבית קדש הקדשים, בשעה שכל כהן שהיה לו איזה פגם קטן, נשאר בקדש הקדשים ומת שם. ולמות של היה גם דרגה מסוימת כי בקדש הקדשים לא מתו על ידי מלאך המוות שלא היתה לו כניסה לשם, וכי כהן שלא היה בעל מדרגה, אכן כן יצא מקדש הקדשים אבל לא הוציא את שנתו. יותר משלש שאלות הכנים היו בביהמ"ק השני, וזה מספר נורא מאד. רוב רובם לא הוציאו את שנתם. והנה יוחנן כהן גדול שימש בכהונה שמונים שנה. ולפי חשבון פשוט היה אז בן יותר ממאה שנים. אדם ששמונים שנה יצא חי כל שנה מבית קדש הקדשים, כיצד נאחזו יכולים להעלות על הדעת שאדם כזה יעשה צדוקי?

אומר ר' אליהו כי התירוץ פשוט. בדוגמה מהעולם הגשמי.

אדם שהוא בריא בגופו, נולד בריא ולא היו לו שום מחלות ונוהר במאכלים ובמשקאות וכן הלאה. אומר הרמב"ם אני מבטיחו שלא יחלה לעולם ויחיה את שנותיו כפי שקצבו לו מהשמים. אבל מסיים הרמב"ם דבר פשוט, במה דברים אמורים? בזמן שאין מגיפה בעיר. אך אם יש ח"ו מגיפה, אוי ואובוי, אם האויר נעשה מעופש, אם הצבילים (חיידקים) מתהלכים ברחובות, נכנסים בבתים, אפילו אדם הבריא וחזק ביותר עליו לפחד ולהזדעזע, אוי ואובוי, מי יודע אם הוא ח"ו לא ייפגע במגיפה. ורואים רחמנא ליצלן אלפים, אלפי אנשים בריאים שנפגעים. ככה, בעולם הרוחני, אדם בריא בזמן שאין מגיפה. לומד בסדר, מתפלל בסדר, מקיים מצוות בסדר, לא יחלה. אבל במה דברים אמורים? בזמן שאין מגיפה בעיר. אבל בזמן יוחנן כהן גדול, בפרט בזמן האחרון שלו היתה מגיפה של צדוקים ברחובות. התחילו הצדוקים להשתלט על הרחוב. החלו הצדוקים להיכנס לבתים. המחלה האיומה של הצדוקים הרעילה את כל האויר. וכיון שהאויר נעשה מורעל, גם יוחנן כהן גדול ששמונים שנה שימש בכהונה גדולה יכול להיעשות צדוקי....

נו - מסיים ר' אליהו, קל וחומר ברחוב שלנו במגיפה האיומה הזאת מגיפה של טיפשות, מגיפה של חומריות, מגפה של חילוניות, מגיפה של עקמימות. מי יודע? כמה חומות בצורות אדם צריך להיעזר ולהקפיד עצמו כדי שלא ייפגע במחלה האיומה הזאת.

שמה תאמר א"כ מה אני יכול לעשות? מגיפה. לא, לא. ר' אליהו אומר במקום אחר "הוציאה ממסגר נפשי יהודות את שמך" (תהלים קמ"ב) מביא ר' אליהו מדרש. משל לאחד שתפס ציפור בידיו ואמר: "אומרים לי שהציפור הזו יכולה לעוף למעלה למעלה. אני לא רואה". אומרים לו: "שוטה שכמוך. פתח את היד ותראה איך שהיא תעוף". ועל זה אמר דוד: "הוציאה ממסגר נפשי".

אי, האדם יש לו נפש כל כך גבוהה. "ויצר אלהים את האדם עפר מן האדמה" אבל "ויפח באפיו נשמת חיים". הנשמה יכולה לעוף למעלה למעלה! אורח חיים למעלה למשכיל. רק למה אתה לא רואה שהיא עפה? מפני שאתה סוגר את הנשמה שלך. בקנאה בכבוד, בשנאה, בגאווה ובכל המידות המגוננות. אי, תוציאה אותה ממסגרי! ותראה שהיא תעוף! והאמצעי שהאדם צריך לעשות ולפעול בודאי, אי, התפילה. צריך להתפלל - בראש ובראשונה, באחרון ובאחרונה ובאמצע "למען תשכילו את כל אשר תעשו". שמעתי מהרבי השכלה מלמעלה השכלה מלמטה אבל עשיה באמצע, וההשכלה הראשונה היא תפילה שתתפלל להקב"ה: "הוציאה ממסגר נפשי".

בעוד מקום אומר ר' אליהו, אי, אדם חושב שרודפים אחריו, היצה"ר רודף אחריו, היצה"ר לא נותן לו מנוחה, מונע ממנו לעבוד את ה'. מי הוא היצה"ר? זה אתה בעצמך. "הצבילי מרודפי כי אמצו ממני". אתה בעצמך עשית את הרודפים. נורא מאד. "כי אמצו" מהיכן הם כ"כ אמיצים הרודפים שלי? "ממני" ומה עלי לעשות למעשה?

אומר ר' אליהו הגמרא אומרת (יומא דף לז) כי את כל הדלתות של ניקנור לא החליפו. למה? כי דלתותיו של ניקנור נעשה להן נס. איזה נס? מספרת הגמרא, ניקנור יצא לאלכסנדריה שבמצרים להביא דלתות לבית המקדש. חזר, לקח את הדלתות הטיל אותן על הספינה. בזמן ההפלגה עמד נחשול של מים להטביע את הספינה. מה עשו הספינים בעת צרה כזאת? זרקו את המשאות. לקחו דלת אחת והטילו אותה לים. עדיין לא נח הים מזעפו. לקחו את הדלת השנייה ורצו להשליכה גם כן לים. קשר ניקנור את עצמו עם הדלת ואמר: "איני נפרד מהדלת. הטילוני איתה אל הים". נו, לפי החשבון - איך אומרים? הוא פשוט לא יכול היה לסבול לאבד את כל התקווה והטרחת העצומה. כי רצה להיות חלק בבית המקדש להביא דלתות לפאר את בית המקדש. דלת אחת כבר אבדה, וכי הוא יאבד גם את הדלת השנייה? "הטילוני איתה אל הים. איני יכול להשאר בלי דלת". זה נקרא מסירות נפש. בלי חשבונות. "איני יכול להפרד מהדלת של בית המקדש!".

כיון שהראה את מסירות נפשו ואמר: "הטילוני איתה אל הים" מיד נח הים מזעפו. "והיה מצטער על הראשונה" כלומר היה מצטער למה לא עשיתי כן בראשונה והייתי מרויח את שתי הדלתות והיינו כעין תשובה, חרטה על העבר מדוע לא מסר נפש על הראשונה לפיכך הועיל ונעשה נס גם לראשונה וכיון שהגיע לעכו בצבצה גם הדלת ההיא הראשונה מתחת הספינה ויצאה לקראתו. נטלו את שתי הדלתות, העמידו אותן בבית המקדש, ולא החליפו אותן מעולם. מדוע? להראות לכל באי בית המקדש: ראו את הניסים שנעשו לדלתות של ניקנור. ראו כוחה של מסירות נפש! אם האדם מוסר את נפשו, ראו כמה ניסים נעשים לו!

אומר ר' אליהו יש לנו שתי דלתות. דלת של תורה ודלת של עבודה. עבודה היא הקרבת הקרבות בבית המקדש, תשמעו היטב, הדלת הזאת עדיין בים "מפני חטאנו גלינו מארצנו ונתרחקנו" בזמן שבית המקדש היה קיים, קרבן תמיד של שחר כפר על עבירות שונעשו בלילה ושל בין ערבים על עבירות שעשו ביום (מדרש שיר השירים א' ג') שער העבודה טבע בים התאוה בים הקנאה והכבוד, נותר לנו שער התורה. ובכל דור קמים עלינו אויבים להטביע גם את השער הזה, אבל אבותינו תנאים, אמוראים, רבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, עד לדור יתום שלנו מסרו נפשם ומאדם על התורה, ובודאי בדורנו לאחר ששה מליון שנטבחו בידי העמלקים - נמשך למסור נפש על התורה - נכרוך את עצמנו בדלת השניה -שער התורה, בעמלות, בניעה, בהתמדה, באימה, ביראה, ברמת ובזיע (ונזכור כי עבדנו את שער העבודה ונתאמץ בשעה שאנו עומדים בג' תפילות ביום) ונזכה במהרה שיחזיר לנו ה' גם את שער העבודה בבנין בית הבחירה במהרה בימינו.

(להגיד)

ליקוטים נפלאים פרשת עקב

"והיה עקב תשמעון" (ז, יב)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר, שהאדם נמצא במלחמה עם יצר הרע עד הרגע האחרון בחייו, ולכן אין לו לשמוח רק כשהגיע לסוף ותכלית חייו, וכבר אמרו על יוחנן כהן גדול ששימש בכהונה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי. וגם כשזוכה האדם לקיים חלק מהמצוות, לא תהיה שמחתו שלימה, אלא רק אם יקיים את כל התורה כולה מתחילה ועד סוף.

וזה הרמז בפסוק: 'והיה' - אין 'והיה' אלא לשון שמחה, 'עקב תשמעון' - 'עקב' לשון סוף, כמו העקב שהיא ברגל בסוף גוף האדם, [וכמו שאמרו בעקבתא דמשיחא] שרק כשיגיע האדם לסוף חייו כראוי, וקיים את כל המצוות, יוכל האדם לשמוח. וזה לשון קודשו: 'אדון הנביאים, בא בנועם דבריו להעיר במוסר נעים, כי אין לאדם לשמוח אלא כשישמור לעשות את כל אשר צווה ה' לעשות, אז ישמח ויגל כבודו, אבל כל עוד שיחוש, שחסר אחת מכל מצוות ה', עליו אמר שלמה 'ולשמחה זו מה זה עושה'... וכל שלא הגיע לזה אין לו מקום לשמוח, כי אין נכון לשמוח מי שהוא עתיד לעמוד בבושה וכלימה לפני מלך גדול'.

"והיה עקב תשמעון" (ז, יב)

על פסוק זה הובאו דברי המדרש (דב"ר ג, א): "ואת סבור שמא לרעתך נתתי לך את השבת? לא נתתי לך אלא לטובתך. כיצד, א"ר חייא ברבי אבא: את מקדש את השבת במאכל ובמשתה ובכסות נקייה ומהנה את נפשך ואני נותן לך שכר"...

ולכאוי' כיצד היה עולה בדעתנו שהשבת ניתנה לרעתנו, חלילה? מבאר ה"אהבת שלום" (קאסוב) באופן נפלא: בנביא (ישעיה נ, ב) נאמר "אשרי אנוש יעשה זאת... שומר שבת מחללו", ודרשו חז"ל (שבת קיח): "אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלן לו". אם כן, יאמר יהודי לעצמו שניתן ללכת בשרירות לבו ולהקפיד רק לשמור שבת כהלכתה ובכך יימחלו לו חטאיו. וזו כוונת המדרש "ואת סבור שמא לרעתך נתתי לך את השבת?" דהיינו, ששמירת השבת נועדה עבור סור מרע ומחיקת העוונות. "לא נתתי לך אלא לטובתך", שבת קודש ניתנה לזרע עם קדוש כדי להתעלות במעלות והשגות טובות של עשה טוב. רק מי שמשמר עצמו בששת ימי המעשה מסור מרע, זוכה בשבת קודש להשיג דרגות בעשה טוב. (במחשבה תחילה)

"והסיר ה' ממך כל חולי... ונתנם בכל שונאיך"

(ז, טו)

"אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר: זה חי וזה מת. אמרו לו מנין אתה יודע. אמר להם: אם שגורה תפילתי בפיו, יודע אני שהוא מקובל. ואם לאו, יודע אני שהוא מטורף" (ברכות לד:).

הקשה בספר "מרגניתא דרבי מאיר": בשלמא כשאמר רבי חנינא "זה חי", הרי שבישר בשורה טובה, אולם מדוע כאשר תפילתו לא הייתה

שגורה בפיו, אמר להם "זוה מת". הרי מוטב היה לו היה מניח להם להבין לבד שהתפילה לא נענתה.

אלא ביאורם של דברים כך הוא: למדנו ש"תשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה". מדוע נאמר מעבירין ולא מבטלין? משום שיש פעמים שבהן לא ניתן לבטל את הגזירה, אבל גם במקרים כאלו שייך לפעול ולהעביר את הגזירה מבן ישראל לנכרי.

זהו שאמר רבי חנינא כשלא הצליח לבטל את הגזירה משום שתפילתו לא הייתה שגורה בפיו, הרי שפעל ישועה בצורה אחרת, שהעביר את הגזירה מעליו אל ראשו של גוי כלשהו.

כעת מדויקת הלשון "זה", היהודי, "חי", "זוה", הגוי, "מת"...

(במחשבה תחילה)

"ויענך וירעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבתוך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה

האדם" (ח, ג)

לכאורה עלינו לבאר, איזה שבח הוא זה במה שהקב"ה עינה את בני ישראל והרעיבם? הרי לכאורה אין זו אלא רעה לישראל, וכלום מבקש משה רבינו להזכיר רעות כביכול שעולל הקב"ה לבניו? וכלום תיתכן בכלל רעה שכזו?

אכן לאמיתו של דבר נראה, כי לא רעה היא זו - אלא טובה! שכן הקב"ה ידע, שאילו ישפיע מיד טובה על ישראל - הם לא ידעו להעריך את טובתו ולא יפיקו ממנה את מלוא ההנאה והתועלת! לפיכך, הוא הקדים ועינה אותם, הרעיב אותם, ורק אז - "ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעון אבתוך", כדי שיוכלו להפיק מכך את מלוא התועלת ולהודות לבוראם בלב שלם! (מקדש הלוי)

"כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיו" (ח, א)

הקשה רבינו האור החיים הקדוש, לאיזה מצוה נתכוון הפסוק, ובפרט שהתורה כבר אמרה בתחילת הפרשה 'והיה עקב תשמעון את כל המשפטים ושמרתם ועשיתם', ומה מוסיפה התורה כאן???

ומתוך רבינו הקדוש, שהפסוק בא להזהיר ולהודיע לאדם, שכל מצוות התורה נחשבים כמצוה אחת גדולה, ויש להם יסוד ובנין אחד, וכשהאדם לא נזהר אפילו במצוה אחת קלה, הרי הוא מחסר חלק אחד בקנין המצוות, וכאילו לא קיים כלל בשלימות, את כל מצוות התורה.

ומוסיפה התורה להביא דוגמא לזה, 'למען תחיו' - שכמו שאם יכאב לאדם אבר אחד מרמ"ח אבריו, הרי הוא מכאיב ומשפיע גם לשאר האברים, ואין האדם מקבל

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת עקב

היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד. וכן הוא בפסיקתא זוטרתא נצבים (כ"ט י"ח) כך דרכו של יצר הרע היום אומר לך עשה מעט ולמחר מטהו מן הדרך לגמרי.

והנה כאן בעבודה זרה של העגל הכל קרה במהירות פתאום בבת אחת, וכדכתיב שמות (לב, ח), סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו עגל מסכה וישתחוו לו. וא"כ ההליך של הירידה היה אצלם במהירות ושלא בהדרגה, אלא סרו "מהר" וא"כ י"ל דלהכי צווה הקב"ה את משרע"ה לירד אליהם במהירות כי אם יתמהמה פן לא יהיה עוד מה להציל. (מקרא מפורש)

"ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה" (י, יב)

איתא בגמרא (שבת לא). בשעה שמכניסים את האדם לדין שואלים אותו 'נשאת ונתת באמונה', 'קבעת עיתים לתורה' וכו' ואפילו הכי אומרת הגמרא אי יראת ה' היא אוצרו, אין, ואי לאו, לאו, הרי שמכל מה ששואלים אותו על מעשיו, העיקר הוא אם היה ירא ה', וזה נרמז כאן בכתוב "מה ה' אלוקיך שואל מעמך" היינו שמכל השאלות שישאלו אותך ביום הדין אפילו אם הכל בסדר, אבל "כי אם ליראה" הכל תלוי אם יש בך יראת שמים. (אוהב ישראל)

"ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך היום למען תחזקו ובאתם וירשתם את הארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה" (יא, ח)

יש אנשים שמתרשלים מלימוד התורה, באומרים שהתורה מתשת כוחו של אדם, ובפרט אם צריכים לעשות מצוות אחרות, הם חוששים שהתורה תתיש כוחם. וכך היו אנשים בבני ישראל שאמרו לפני שהלכו לכבוש את ארץ ישראל, שצריך לחדול מעסק התורה, משום מלחמת הארץ שצריך חוזק, והתורה מתשת כוחו של אדם.

ומפרש רבינו האור החיים הקדוש, שהפסוק שלפנינו, בא לשלול מטעות זו, וזה לשון קדשו: 'כל המצוה' ירצה אל עסק התורה, ויחד לה שמירה [תשמרון] ליתן לאו על ביטולה, וגמר אומר 'למען תחזקו', פירוש שאדרבה נותנת לו כח וגבורה להתחזק במלחמת ה'.

ובפרשת בלק כתב רבינו הקדוש לפרש הפסוק 'ולא ראה עמל בישראל' (כג, כא), וזה לשון קדשו: נתכוון לומר שהצדיקים הגם שעושים מצוות, וכל עסקם בתורה, אינם מרגישים שיש להם עמל, אלא אדרבה כאדם המרויח, וכאדם המשתעשע בשעשועים לרוב חשקם בתורה.

גם נתכוון על דרך אומרו 'אני בינה לי גבורה', כי כשהצדיקים עוסקים בתורה ומתמידין בה, אין להם עמל בעסק התורה, שאדרבה היא נותנת לו גבורה'.

מענה על כאבו, במה ששאר אברים אחריים בריאים ושלמים - כמו כן הדבר במצוות התורה, שלא יוכל להשלים חסרון במצוה אחת, במה שמקיים שאר המצוות.

זאת ועוד, מוסיף רבינו הקדוש, שהחיות של אברי וגדי האדם תלויים בשמירת המצווה, שהרי ישנם רמ"ח [248] אברים כמנין רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה [365] גידים כמנין שס"ה לא תעשה, 'וכשאתה מחסר אחת מכל המצוות, אתה מחסר כנגדו חיות אבר אחד'.

"ואכלת ושבעת וברכת" (ח, י)

שאלו את כ"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל על מה שאנו מזכירים בברכת על המחיה "ונברכך עליה בקדושה ובטהרה" ומדוע אין אנו מזכירים בברכת המזון גם כן ענין הקדושה וטהרה.

וענה דהנה לברכת המזון עושה כל יהודי איזה הכנה, כגון נטילת ידים קודם הסעודה, ומים אחרונים לפני ברכת המזון, והרי דרשו חז"ל (ברכות מ:): 'והתקדשתם' אלו מים ראשונים 'והייתם קדושים' אלו מים אחרונים, וא"כ נאמר בזה קדושה שיש בו טהרה, אבל בברכת על המחיה יכולים לאכול בחטיפה חתיכת מזונות שאין צריך נטילת ידים ולא מים אחרונים המביא קדושה, כמו שדרשו חז"ל, לכן תקנו שיאמר על כל פנים בברכה שלאחריו "בקדושה ובטהרה".

(הגה"צ רבי אלחנן הלפרין בשם מהר"א מבעלזא ז"ע)

"וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל, והיה אם שכח תשכח את ה' אלקיך, והלכת אחרי אלהים אחרים ועבדתם והשתחוית להם" (ח, יח-יט)

כתב רבינו האור החיים הקדוש לפרש את סמיכות הפסוקים והעניינים, שהכוונה היא, שאם האדם ישכח שהקדוש ברוך הוא נותן לו כח לעשות חיל, ושהקדוש ברוך הוא גומל עמו טובות תמיד, עלול הוא לסור לחלוטין מדרך התורה, וללכת חס ושלוש לעבוד עבודה זרה.

וכותב רבינו הקדוש דברים נוראים בענין זה, וזה לשון קודשו: 'שצריך לתת לבו על טובתו, כי מה' היתה לו, ודבר זה יעירהו תמיד להכיר בוראו והשגחתו עליו, ותחילת תחבולות יצר האדם, היא להשכיחו דבר זה, ודרך זה יכנס לאבדו... הא למדת, שזכירה זו גדר גדול לעבודת ה', ומחסרונה - ידיחנו השטן ממדריגה למדריגה למטה ממנה.

"ויאמר ה' אלי קום רד מהר... סרו מהר מן הדרך" (ט, יב)

כתיב רד "מהר" וכן סרו "מהר", ויש להבין מהי ההדגשה של סרו "מהר" מן הדרך ורד "מהר" ומהירות זו למה. וי"ל, דהנה עד שהאדם בא לידי עבודה זרה, זה לוקח זמן וכדאיתא בשבת ק"ה: כך אומנותו של יצר הרע

סיפורים נפלאים פרשת עקב

מסופר על הרה"ק רבי רפאל מבראשד זיע"א שאמר: איזה חסד עשה עמנו הקב"ה שאסר לנו את הגאווה, תארו לעצמכם לו היתה קיימת מצוה להתגאות, איך אפשר לקיים מצוה שכזו?

"כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (ט, יח)

בקונטרס "האמת והשלום אהבו" הובא משל מחנך, אחד מגדולי הדורות הקודמים הלך פעם ברחוב, ולנגד עיניו עברה עגלה רתומה לשני סוסים גדולים וחזקים, ובעגלה ישב לו עגלון זקן שמכה בשוט בסוסים והסוסים מקבלים את המכות בצייטנות ודוהרים אל המקום שאליו העגלון חפץ להגיע. עצר אותו גדול הדור ושאל: כלל לא מובן מה שקורה פה, הרי כל אחד מהסוסים הללו בכוחו להפוך את העגלון הזה לגל של עצמות ולא די שהסוס מקבל את המכות מידי העגלון ולא משיב לו העגלון כגמולו, אלא מקבל את המכות בצייטנות ומבצע את הוראות העגלון? התשובה היא כי הוא סוס! וסוס אינו מכיר בכוחות הטמונים בו ולכן אינו משתמש בהם, ובהחלט, אם היה יודע ומכיר בכוחותיו וביכולתיו בוודאי ובוודאי שהיה משתמש בהם.

משל זה אמר הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל על הכתוב "אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו" כידוע השור הינו בהמת עבודה בעלת כוח רב, והוא משמש את האדם בהובלות ומשאות ובעבודת אדמה, והנה למרבה הפלא האדם שכוחו דל רוצה בו ומעביד אותו, מדוע אין השור מתמרד הלא כוחו רב עימו להשיב לבעליו מנה אחת אפיים על הצלפת שוטו ועל רדייתו בו? אלא, התשובה היא, אין השור מודע לכוחות הקיימים בו שכן אילו ידע בוודאי היה קם על בעליו!

בזה ביאר את הפסוק: "אדם ביקר" - אדם יש לו נשמה יקרה וגנוזים בו כוחות גדולים למלא את רצונה הזך של נשמתו "ולא יבין" - והוא אינו מבין ומודע למה שטמון בו "נמשל כבהמות נדמו" - דומה הוא לבהמה שמושל בה האדם אף שהוא חלש ממנה, והיא אינה מודעת לכוחות שבה. כשאדם אינו מאמין בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו מן השמים, הוא במצב גרוע ביותר! ואם מכיר בכוחותיו ובאפשרויות המרובות שהוענקו לו אזי הוא בדרך להצלחה!

"כי אם ליראה" (י, יב)

אמר רבי חנינא הכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים. שנאמר "מה ה' אלקיך שואל מעמך - כי אם ליראה" (ברכות לג' ב) ושואל הגאון ר' איצ'לה פטרבורגר זצ"ל מה חידש לנו רבי חנינא? וכי היינו חושבים אחרת? והרי אם יראת שמים לא בידי האדם היתה נשללת ממנו הבחירה ולא היה מקום לשכר ולעונש? ושמעתי מדודי הגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל שהמשיל זאת לאדם הנמנע ללכת בלילה במקום שומם מחמת הפחד. אך אם יתנו לו סכום כסף נכבד הוא יילך, למרות פחדו. האם נאמר לפי"ז כיון שיכול ללכת ע"י תשלום

שכר נמצא שאין לו פחד, ורק הוא יוצר לעצמו את הפחד? ודאי שלא! יש לו פחד! אבל ע"י תשלום כסף ילך למרות הפחד.

"ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (ז, יב)

אמרו חז"ל: תניא שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל. רחמים, ביישנים, גומלי חסדים. גומלי חסדים מנין. דכתיב "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (ירושלמי קידושין פ"א ה"א).

הצדיק רבי שלמן מוצפי זצ"ל היה רודף אחרי גמילות חסדים אף למעלה מכוחו. הוא אשר כל ימיו צנוע היה ובורח מכל רבנות ושררה ציבורית, משהתעורר ענין צדקה או חסד, היה הראשון המזיעק והמארגן, ומשהגיעה העזרה והעסקנים פעלו, חזר ונתעטף בצניעותו.

בשנותיו האחרונות, ימים אחדים לפני ראש חודש, נותר בכיסו סך 16 ל"י. ראה שיש לו בביתו מזון עד לראש חודש, החליט שהסך הזה מיותר הוא ואין לו צורך בזה לחודש הזה, וגם כי אין משאירין שכר חודש זה לחודש אחר, הלך לחנות וקנה בגדי ילדים, והביאם לבית תלמיד חכם המטופל בילדים קטנים. (עולמו של צדיק)

"והסיר ה' ממך כל חולי" (ז, טו)

מסופר על הרה"ק יעקב מרדזימין זיע"א, שבא אליו פעם עני אחד והתאונן על מר גורלו, לא אז בלבד שאין לו פרנסה כראוי, אלא שלאחרונה החל לסבול ממחשבים וחלאים. אמר לו הרבי, בספר תורה הלא אין נקודות ואם כן יש לקרוא 'והסיר ה' מ'מך' (מך = עני) כל חלי, ה' יתברך יסיר מן המך - מן העני - כל מחלה. הברכה התקיימה והיהודי הבריא.

"והסיר ה' ממך כל חולי" (ז, טו)

ובגמרא (בבא מציעא קז:): אמר רב זו עין. ופירש רש"י: כל חולי - "דבר שכל החולאים תלויין בו, וזו העין, עין רעה".

סיפר הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל: יש לי אח באמריקה שהוא מפורסם כ"האדמו"ר מפילדלפיה"... כשהוא הוכתר להיות אדמו"ר, הצטערה אמו על כך מאד, ובכתה הרבה עד שהכרית שלה היתה ספוגה בדמעות. טענתה היתה: "הרי אנחנו רגילים לעבוד את ה' בצנעה, ללמוד ולהתפלל ולקיים מצוות. מה פתאום הבן שלי התקלקל ונהיה מפורסם, ומחלק שירים..." משראה האח האדמו"ר, עד כמה הדבר מצער את אמנו הסביר לה: "כאן באמריקה האנשים צריכים לעבוד. א"א בלי פרנסה... ואז הילדים שלו גם יגדלו ויעבדו בעבודות שונות ויתרחקו לגמרי מה'אידישקייט'. אבל בזה שאני רבי שלהם והם עומדים לצדי, ומשרתם לסייע בידי וכו', בכך שומר אני על החינוך שלהם!" בדברים אלו הצליח להרגיע את האמא...

(שיחת בין השמשות)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

"ורם לבנך ושכחת"
(ח, יד)

סיפורים נפלאים פרשת עקב

שמו, להיות על כל אדם מורא שמים!", והמשיך בתוכחה נוראה.
(ספרא דמלכא)

"ולעבדו בכל לבבכם" (יא, יג)

מעשה ידוע אירע אצל החתם סופר, שבאו אליו כמה אנשים מעדת המשכילים כדי לבקש הסכמתו להדפיס סידור אשר בו יהיו רק עיקרי התפילה, כגון ברכות התורה, ברוך שאמר, קריאת שמע ושמונה עשרה - באמרם שיש יהודים אשר טורח הוא להם להתפלל מ"מה טובו" עד "עלינו" ולכן אינם מתפללים, ואילו בסידור חדש זה בודאי יתפללו.

אמר להם רבינו: "הלא ברכת שהכל' שהיא קצרה ואינה זקוקה לסידור כלל, גם אותה אין אתם אומרים... ודאי שאין כוונתכם לשמים, אלא פורקי עול אתם ומבקשים לעקור את הכל".

"אשר אנוכי מצוה אתכם היום" (יא, יג)

סיפר מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל: "בכל שבת אחה"צ, היה ה'חתם סופר' לומד עם בנותיו, כדי לחנכם ליראה ולמידות טובות, כי כח החינוך הציל והחזיק את בני ישראל בכל הדורות."
(ספרא דמלכא" אוצר אמרות החת"ס)

"למען ירבו ימיכם וימי בניכם" (יא, כא)

בפני הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע בא חסיד מרוסיה. עמו בא בנו הקטן והוא בעל מראה 'מתחדש', בפיאות קטנות וקצרות, כיפה מעוצבת, ואף יתר בגדיו לא היו כדרכם של בני החסידים. כשהאב הגיש פתקא לרבו, שאלו הצדיק האם הילד הוא בנו. החסיד השיב שאכן זה בנו. הביט עוד הצדיק בפתקא, וחזר ושאל האם הילד הוא בנו. ענה החסיד בשנית שהילד הינו בנו, והוסיף "בימינו אי אפשר לגדל את הבנים כמו שהורגלנו בשנים קדמוניות".

מול קביעה זו הגיב ה'בעלזער רב' "מעולם תמהתי על סדר הפסוקים שבקריאת שמע. אומרים 'וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם' השייך למצוות כתיבת התפילין. ממששים ואומרים 'ולמדתם אתם את בניכם' שעניינו מצוות חינוך הבנים, ושוב חוזרים למצוות כתיבה, הפעם של מזוזה 'וכתבתם על מזוזות ביתך'. יש להבין מדוע כתבה התורה את מצוות חינוך הבנים בין שתי מצוות כתיבה, תפילין ומזוזות?"

"אלא מאי" - דיבר בקודשו הצדיק - "ידוע כי כתיבת התפילין ומזוזות צריכה להיות על פי תקנת חז"ל בד"קנות בכל אות ואות, ואפילו בכל התג ותג. ואם יאמר האדם שאי-אפשר לו לכתוב בזמן הזה כפי שקבעו חז"ל, הרי ללא ספק יהיו התפילין והמזוזות פסולים. כן הדבר בחינוך הבנים! יש דברים שבהם לא משנים! משום כך ציוותה התורה הק' על מצוות חינוך הבנים בין שתי המצוות שהן בכתיבה, ללמדנו, כשם שאין לשנות מאומה באלו, כך לא ישנה בחינוך בשום עניין, לא במלבושים, לא בלשון, ולא בשום הנהגות שבעולם, הכל כפי שהיה, בכל זמן ומקום!".
(חינוך בפרשה)

אבל יראת שמים אינה כן. אין כלל מציאות ליראת שמים בלי שהאדם יצור אותה בעצמו. הוא אינו יכול מבחינה מציאותית להיות ירא שמים מבלי שיעבוד על כך. וזה בא התנא לחדש - שאין אפשרות שהאדם יעשה לירא שמים אפילו על ידי השפעה משמים, כי זוהי מציאות, שיראת שמים היא אך ורק יצירה עצמית, ואינה יכולה לבוא משום מקום אחר!
(מראש אמנה הגרא"מ שך זצוק"ל)

"את ה' אלוקיך תירא ואתו תעבוד" (י, כ)

איזוהי עבודה שבלב, זו תפילה. מספר הגר"מ שלזינגר: "אברך שכמה שנים אחרי נישואיו עדיין לא נפקד בזש"ק, אחר תקופה של דרישה ברופאים, המליצו לו ידידיו לפנות לרופאים בכירים שמשחרים לפתחם מכל העולם. כשהגיע התור המיוחל הניחו את התיק הרפואי לפני הרופא שעיין וברר פרטים אודות מה שעבר על בני הזוג עד היום. קרא להם הרופא למשרדו ואמר להם: 'אני יושב כבר כמה שעות לנסות לאתר איזו בעיה ואני לא רואה שום הסבר. אבל, המשיך הרופא ואמר: 'אני רואה שאתה ואשתך אנשים דתיים, תתפללו לאלוקים הכל יכול, ורק הוא יכול לעזור לכם...' בני הזוג יצאו המומים ועצובים וחזרו לאכסנייתם. כשהגיעו לאכסניה כבר קרבה שעת שקיעת החמה והאברך נעמד להתפלל מנחה. בתוך התפילה עלה בלבו רעיון: כל השנים התרוצצתי עם אשתי בין כל כך הרבה רופאים ואצל רופא כל בשר, עדין לא בקרתי באמת..."

פרץ האברך בתפילתו בבכי מר וזעק: 'ריבוננו של עולם! אני מבקש ממך סליחה שעד היום היה לי קצת ביטחון באנשים שהם יעזרו לי, אבל היום ברחמיך הרבים הראית לי שאין לי להישען אלא עליך. ריבוננו של עולם, מהיום אני סומך רק עליך באמת ובתמים. אני בוטח בך שאתה תושיע אותי...' ובכה מכל ליבו: 'אנא ד' הושיעה נא...' אני, מסיים הרב שלזינגר שליט"א, השתתפתי בברית של הבן שנולד למזל טוב!" (אמונה שלמה)

"את ה' אלוקיך תירא ואתו תעבוד" (י, כ)

כשהגאון רבי מרדכי טאסק זצ"ל ראב"ד פרעשבורג סיים את הש"ס שלמדו ברבים, התאסף לרגל המאורע קיבוץ גדול של תלמידי חכמים, ורבי מרדכי, שמנע עצמו כל ימיו לומר פלפול, סידר בפני הקהל את כל שיטות הראשונים והפוסקים בדף האחרון של מסכת נדה.

כשגמר את דבריו, אמר רבינו החתם סופר בפני הנוכחים, שעל פי דברי רבי מרדכי בשיטה פלונית, אפשר לתרץ קושיא פלונית; ואילו בשיטה האחרת שהזכיר, אפשר לתרץ קושיא אחרת. ומדבריו נעשה פלפול גדול.

בין המתפלפלים היה גם מחבר אחד אשר מינות היתה בו. עצרו רבינו באמצע פלפולו וצעק באש להבה בוערת ביראת ה': "מה מועילים כל החידושים והחילוקים שלך? העיקר הוא ליראה את השם הנכבד והנורא יתברך

גליון 320
שנה ז' תשע"חסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למסעדות קלייטן על האשיר לשריתוש בתמונה

סיפורי חז"ל

מלומד בניסים

פעם אחת גזרה מלכות גזרה על ישראל שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם. הלך ר' ראובן בן אסטרוברי והסתפר כמותם והלך וישב עמיהם. אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר? אמרו לו יעני. אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיהיו עניים. אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבירא? אמרו יכחיש. אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים כדי שיכחישו. אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. אחר כך הכירו בו שהוא יהודי והחזירו את הגזרה. אמרו רבותינו מי ילך ויבטל את הגזרה? ילך ר' שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בנסים. הלך ר' שמעון בדרך יצא לקראתו שד אחד, אמר ר' שמעון שפחה של בית אבא הגר המצרית נודמן לה מלאך שלוש פעמים, אני אפילו לא פעם אחת, יבוא הנס מכל מקום. קדם השד ונכנס בביתו של הקיסר ונשתגע, כשהגיע ר' שמעון לבית הקיסר צוה על השד לצאת, יצא השד והלך. אמר הקיסר לר' שמעון שאל כל מה שאתה רוצה. נכנס ר' שמעון לבית גנזיו של הקיסר ומצא את האגרת שכתובה בה אותה גזרה, נטלה וקרעה. באותה שעה נתבטלה הגזרה.

(לפי מעילה י"ז)

פרשת השבוע

כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם
(ח' - ג')

מסופר על יהודי אחד שבא לפני הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, בבקשה שהרבי יפסוק לו בדין תורה שיש לו עם הרבנו של עולם. נתעטף הצדיק וישב עם בית דינו לדין. טען היהודי, אני עני ואביון, ביתי ממש ריק, ואני מחוייב מהתורה להשיא את בתי הבוגרת, וכי לא דין הוא שהקב"ה יספק לי צרכי החתונה? פסק רבי לוי יצחק: שהדין אתו ונתן לו פסק דינו בכתב. שמח היהודי והלך לביתו עם הכתב בידו. בדרך באה רוח חזקה ונשאה הכתב מידו. רץ היהודי אחרי הכתב שהתגלגל ישר לתוך חלקו של דוכס גוי שישב בכרכרתו. התחנן היהודי לפניו שיחזיר לו את הכתב אך הלה רצה לדעת מה כתוב בנייר שהרוח הביאה ישר אליו? היהודי התבייש לספר. אלא שהדוכס מסר את הכתב למתרגם יהודי שהעתיק את כל פסק הדין לשפה הפולנית. הדברים מצאו חן בעיני הדוכס, שראה בזה שהנייר התגלגל לידיו אות מן השמים, שעליו להיות השליח הטוב לעזור ליהודי בצרכי חתונה. וכן עשה.

ואכלת ושבעת וברכת (ח' - י') מסופר על הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז זיע"א, שבא פעם בדרך מסעיו לקשינוב, והשנה היתה שנת בצורת, ובו ביום גזרו תענית והתפללו על הגשמים. אולם רבי ברוך צוה לערוך סעודה ביד רחבה, והוא וחסידיו ישבו ואכלו ושתו. בא הרב וראשי הקהלה לפניו בקובלנה: רבנו, יום זה הכרונו לתענית צבור, השמים נעצרו ואין מטר, ואם ח"ו לא ירדו גשמים, אנו צפויים לרעב, כי לא יהיה לחם ולא פרנסה, ואנו צריכים לפרנסה. ומה אתם עושים? השיב להם רבי ברוך, הכרזתם צום ואתם מסגפים את נפשותיכם. הרי בזה אתם מראים להקדוש ברוך הוא שיכולים אתם להתקיים בלי אכילה ושתיה, אדרבה, אכלו ושתו, יראה הקדוש ברוך הוא שצרכי עמו מרובים, ויפתח לכם ארובות השמים. וסיים ואמר: בתורה"ק נאמר "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" וכן אמר הנביא (יואל ב' כ"ו) "ואכלתם אכול ושבעו והללתם את שם ה' אלקיכם", פירוש הדבר, אפשר לברך ולהלל את ה', גם ע"י אכילה עד כדי שביעה.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 8:13 ת"א: 8:16 ר"ת: 8:51

פרשת עקב

זמני כניסת שבת

ירושלים: 6:59 ת"א: 7:14

מעשה שהיה

זמן האסיפה ישב הרב הישיש שלי ודומם, כשהוא משפף בין אצבעותיו את קופסת הטבק הזעירה העשויה כסף, ולא נטל כל חלק בכל הויכוח החריף, שומע מה שאומר עסקן זה ומצמיד את אזניו לדבריו של עסקן אחר, אך כיון שניגשו לכתיבת המברק למעשה כפי הנוסחא אשר נקבעה, קם הרב על רגליו נטל את רשות הדיבור ואמר:

אחיי היקרים, לצערי הנני נאלץ לומר לכם שכולכם שוגים בהערכת ענין המברק שהובחלנו והתכנסנו בגינו בשעה זו, אחרי התבוננות אוכל לקבוע כי אין כל אמת בו, יתכן כי הרב אשר שמו חתום על המברק אפילו אינו יודע על כך, ואולי גם אילצוהו לחתום, ויתר על זאת, יתכן גם כי רב בשם זה אינו קיים כלל, ודוקא אם נשלח לפולין מברק העוסק בהשתייכותם של יהודים לפרשת הרצח נגרום בדבר זה לגל התפרעויות על היהודים בפולין. תדהמה נפלה על הנאספים, באולם בית הכנסת הושלך הס לשמוע מפי הרב דברים מעין אלה כמה מהם אף התלחשו ביניהם כי דברי הרב אינם מחושבים כראוי, והם תלו את הקולר בחולשתו בזקנותו המופלגת, אך כאשר נשאל הרב אם כן מה בכל זאת להשיב, רמו למשמשו שיגיש לו ניר כתיבה ובעצמו ניסח את המברק בשתי שורות בלבד, "כרב ראשי באזור השייך לאימפריה התורכית אינני יכול להתערב בעניניה הפנימיים של מדינה אחרת". לא כל הנאספים הסכימו להצעתו של הרב, הויכוחים התלקחו שוב, ואילו הרב גם הפעם לא התערב, הוא פנה למשמשו רבי שמעון מזרחי ואמר קח עמך את רבי חיים מיכל, שהוא מבאי ביתו של ידידי רבם של האשכנזים הגה"ק רבי שמואל סלנט זיע"א (יומא דהילולא כ"ט מנ"א), ולמרות השעה המאוחרת, לכו מיד לעיר העתיקה אל חצר החורבה, העירו את הרב משנתו וספרו לו על כל הענין בלי שתמסרו לו את חוות דעתי, ואת אשר יאמר לכם עשו מיד. בעל ה"ישא ברכה גם מסר בידי השליחים את חותמו והוסיף, הרשות נתונה בידכם לחתום בשמי את המברק אשר ינסח רבי שמואל ולשלחו מיד. להצעה זו הסכימו הנאספים פה אחד.

בן שמונים שנה ויותר היה אז רבי שמואל סלנט רבה של ירושלים, אור עיניו כבר לא היו עמו, ודרכו בקודש, שמיד לאחר תפילת מעריב היה טועם דבר מה, שוכב לישון עד לחצות הלילה, קם לעריכת תיקון חצות, ואחר כך יושב ולומד בחברותא עם אחד הבחורים משיבת "עץ חיים", שהתחלפו בכל שבוע עד אור הבוקר. המרחק בין שכונת אבן ישראל עד לעיר העתיקה היה רב מדי, אפילה שררה בכל והשליחים צעדו לאטם כשמנורת נפט בידם, הם הגיעו לעיר העתיקה, עברו בסמטאותיה העקלקלות, נכנסו לחצר החורבה, עלו במדרגות ביתו של רבי שמואל, נקשו על הדלת וקול חלוש ונמוך ענה מתוך הבית מי שם?

"אני חיים מיכל? מה קרה? נדהם רבי שמואל שממש ברגע זה קם מן הקרקע כשהוא מסיים את המזמורים אותם נהוג לומר בחצות. הוא פתח מיד את הדלת וחייט אחרי הנר כדי להעלות אור, זריז נפלא היה רבה של ירושלים, ולא עברה שעה קלה וכבר ישב ליד שולחנו הכבד לשמוע מה בפי האנשים אשר נזעקו לביתו באשמורה השלישית. רבי חיים מיכל סיפר לפני הרב על כל ענין המברק המשונה, וחזר בפניו על דבריו של ה"חכם באשי" שמשום דחיפות הענין צוה עליהם אפילו להעירו משנתו.

שני רבני ירושלים בדעה אחת

היה זה ביום כ"ג לחודש תמוז שנת תרס"ו לעת ערב, רץ מיוחד של הדואר הרוסי מגיע לביתו של הרב הראשי לקהלת הספרדים בירושלים ה"חכם באשי" הגה"ק רבי יעקב שאול אלישר בעל ה"ישא ברכה" זיע"א ומביא לו מברק ארוך מפולין מהעיר ורשה, המברק הכיל תיאור מאורע שלם בדברים אלה: "בעיר נובימינסק נרצח לפני כחדשיים נכבד נוצרי המקורב למלכות בשם ד"ר ברנס, בין העדים שהעידו כי ראו את מעשה הרצח וזיהו את הרוצח, היו שני אחים בשם הורביץ, שבינתיים הגרו מעירם נובימינסק והנם מתגוררים עתה בירושלים, עתה נתברר בבית המשפט הממשלתי כי אחים אלה העידו לשקר על חמשה נוצרים מסוימים כאילו המה הרוצחים, החמשה נדונו למות והומתו בתליה, עתה מבקשת הממשלה בפולין להסגיר להם את שני האחים, ולעשות בהם כאשר עשו בעדותם עדות שקר, בקשתי מופנית לרבה של ירושלים לקרוא לפניו את האחים הורביץ הללו, לחוקרם ולהוציא מהם הודאה על עדותם הכוזבת, אשר רק היא תוכל אולי להצילם מחבל התליה, ואת היהודים בורשה מהתפרעויות הצפויים להם מתוך צרה זו. הודאתם של האחים הורביץ תימסר לקונסוליה הרוסית בירושלים, והיא תבריק על כך לורשה, בתודה מראש הרב ישעיהו רבינוביץ".

תוכן המברק וארכו שעלה בהון רב, הפליא ביותר את הרב בעל ה"ישא ברכה", וביחוד תמה כיצד עבר מברק מעין זה את הצנזורה הרוסית החמורה, שהחרימה כל מכתב חשוד שנשלח לירושלים, אף על פי כן צוה הרב לקרוא אליו את אחד העסקנים המוכשרים ורבי חיים מיכל הכהן שמו, ובקשהו שיביא לפניו מיד את שני האחים הנזכרים במברק. רבי חיים מיכל לא הכירם באופן אישי, אך לתדהמתו מצאם מיד לפי כתובתם שהופיעה על המברק, הללו היו אנשים פשוטים וצעועים ביותר, שבאותו שבוע פתחו חנות לסנדלרות ליד שער העיר, הם נקראו אל הרב ונחקרו על מה שהתרחש בארץ מוצאם, ובדיוק כשם שנחרדו הרב ואנשיו לשמוע כי אמנם יש מן האמת בסיפור על עדותם, כן השתאו האחים להיווכח כי יודעים בירושלים על ענין זה. אך יחד עם זה השתוממו ביותר על פסק הדין שבית המשפט בפולין הוציא כנגדם, כי העידו עדות שקר אחדי שראו במו עיניהם את הרצח ברחוב העיר, יחד עם עוד כמה אנשים יהודים ונכרים. האחים נשלחו לביתם, הרב הבין עתה כי אין הדברים פשוטים כל עיקר, וכי באמת עלולה לצמוח כאן פורענות נוראה על יהודי פולין, כי הרי סוף סוף נהרגו חמישה נוצרים בגין עדותם של יהודים, והחליט לפעול.

חמשה ימים בדיוק לפני פטירתו של גאון וצדיק זה בן התשעים ושתים, קרה הדבר, השעה היתה שעת לילה מאוחרת קרובה לחצות, אולם נוכח נחיצות ודחיפות הענין אשר נגע לחייה של קהילה שלמה, שלח לקרוא מיד לנכבדי העיר ולעסקניה כדי לטכס עצה מה לעשות בשעה הרת סכנה זו. תוך שעה התאספו בבית הכנסת שבשכונת "אבן ישראל" בה דר הרב, כשני מנינים. המברק הוקרא לפני הנוכחים וויכוח חריף פרץ על נוסח מוסכם למברק המשונה. נוסחה נמוקה אחרי נוסחה, זה מוסיף וזה גורע, ורק אחרי שעתים תמימות של דיונים, נקבע הנוסח המתאים של המברק שהיה מיועד להישלח במהירות האפשרית. כל

משל ונמשל

עלינו להתפלל שנוכל להיות חיילים נאמנים המשרתים

אותו יתברך באהבה ובמסירות

הבה נתבונן יפה בדבר ונראה כי כל עיקר כוונתנו בתפילה אינה אלא בשעה שאנו באים לענינים גשמיים, לעסקי מזונות פרנסה, כאן אנו שופכים דמעות ומכוונים לבנו לתפילה באמת ובתמים, ברם בתפילות על ענינים אחרים כגון תשובה בינה ודעת, אהבת תורה וכיוצא באלה דברים רוחניים כאן יש רק יחידי סגולה שבקשתם יוצאת מעומקא דליבא בדמעות ובכבי.

משל לאותו איש צבא שוטה. פעם אחת נודמן ובא קיסר המדינה לאחד ממחנות הצבא, עמדו החיילים מסודרים בשורה כנהוג, והקיסר עבר ביניהם והתבונן בהם ובעמידתם. אין צורך לומר שכולם השתדלו והתאמצו להיראות יפה כדי שימצא הן בעיני הקיסר, ואמנם הקיסר נהנה ממראיהם ואמר להם: כולכם מצאתם חן בעיני והפקתם ממני רצון, יאמר נא לי איפוא כל אחד מכם מה בקשתו ותיעש. קפץ ויצא חייל אחד שוטה ואמר לקיסר: אדוני המלך, בקשה לי אליך, מהי בקשתך? שאל המלך, בקשתי שתצווה לתת לי את מנת מזונותי דבר יום ביומו. ליגלגו עליו חבריו, שוטה שבעולם, כלום בשביל כך כדאי לך לבוא ולהטריח את הקיסר בבקשתך, הרי ממילא אם אתה עושה את עבודת הצבא באמונה, ניתנת לך מנת מזונותיך כסדרה ובזמנה, ואף לבושך וכל צרכיך האחרים ניתנים לך מקופת המדינה, כמו לכל שאר החיילים המשרתים בצבא המלך, הרי שטות היא לבקש מאת המלך בקשה כזאת בשעה שעלה רצון מלפניו לגמול עמך חסד מיוחד.

והנמשל: ממש כך נוהגים גם אנחנו, אין אנו מבינים כי כל עיקר בקשתנו צריכה להיות שנהיה יהודים טובים, כי אנו חייבים להתפלל ולבקש סיעתא דשמיא, שנוכל להיות חיילים נאמנים המשרתים אותו יתברך באהבה ובמסירות, ואז הרי נהיה ממילא זכאים לקבל את מזונותינו, מלבושינו וכל מחסורנו מקופת המדינה בתורת אנשי צבא של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

רבי שמואל הקשיב לדברי המברק פעם ופעמיים ושאל ומה דעתו של ה'חכם באשי' על כך? אך רבי חיים מיכל סיפר לו שוב על הויכוחים הרבים שהיו בין העסקנים, ואילו את מסקנתו של הרב הספרדי העלים כפי שנצטווה, וסיפר לרבה של ירושלים כי הרב החליט לשאול את פיו וככל היוצא מפיו יעשה. הוא גם הראה לרבי שמואל את החותם שבידו כהוכחה לדבריו. רבי שמואל נשתתק לשעה קלה, הרכין את ראשו על ידיו ואחר כך קם מכסאו ואמר:

שמעו נא ידידי, לפי דעתי אין כל אמת במברק הארוך המשונה שהגיעו מפולין, הרוצחים הנוצרים הם שכתבוהו והם גם שהזילו כסף כה רב עבור הוצאותיו, ועבוד המברק החוזר המצורף לו, יתכן מאד שרבה של נובימינסק אפילו אינו יודע על כך, ואף יתכן שלא קיים כלל רב בשם זה לגמרי. שני השליחים כמעט רקדו על מקומם מתוך התפעלות, דעתם של שני הגאונים עולה בקנה אחד. רבי מיכל התאפק ולא הגיב ושוב שאל את הרב, אם כן מה נשיב על המברק? יכולים אתם להשיב דברים פשוטים שאינם אומרים כלום, אומר רבי שמואל, כגון "מכיון ש'החכם באשי' הינו רב במדינה תורכית אינני רשאי לפי החוק להתערב בעניניה הפנימיים של ממשלה אחרת". לא היו אז בחדרו של רבי שמואל זולתי שני השליחים רבי חיים מיכל הכהן ורבי שמעון מזרחי, אשר יכלו להשתומם עד כדי עלפון בשעה נפלאה זו. נדמה היה כאילו נדברו ביניהם שני רבניה הישישים של ירושלים והחליטו מה לעשות, שוב לא יכלו שני השליחים להבליג על סודם, אוי הכריז רבי חיים מיכל, כמה גדול כחה של דעת תורה וכמה נאה ששני גדולי העיר התכוונו לדבר אחד נענה לו רבי שמעון מזרחי. הדרך אצה להם לשיגור המברק, אך רבי חיים מיכל אינו נרגע ואומר, תאר לעצמך רבי שמעון מה ראינו כאן, המדובר ברבנים שהאחד עבר את גיל השמונים והשני למעלה מתשעים שנה, שניהם חלשים וזקנים אשר רק בקושי עדיין מתהלכים, ואילו כשעולה על שולחנם בעיה ציבורית הרי הם מתנשאים כלביאים ודעת תודה ואחריות הכלל מלווה את כל צעדיהם, כמנהיגים הם דנים בכל צדדי השאלה, ומה שלא עלה על דעת איש עלה על דעתם במשך כמה דקות.

כעבור שבועות מספר הגיע לירושלים כתב העת החרדי של יהודי ורשה ובו הובאה ידיעה יבשה כדלהלן, הודות לפקחותם ולעיניהם החדות של רבני ירושלים, לא הצליחו אויבינו ללכוד את יהודי ורשה ברשת אשר טמנו להם, על ידי מברק כוזב ששוגר לירושלים בשם רבה של נובימינסק שלא ידע עליו כלל, וכן נצלנו מפוגרום נורא, אלמלא היו רבני ירושלים נותנים להולכיכם שולל על ידי מברק זה הרי עתה לא היה גבול לסבלותיהם של יהודי פולין.

צ'ין אדם לחברו

לוותר בעניני שלום בית

מסופר על הרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמאר זיע"א (יומא דהילולא כ"ז מנ"א), שפעם ערכו לכבודו שבת התוועדות בעיר וויליאמסבורג, העסקנים השקיעו בשבת זו דמים תרתי משמע, ואכן, נגידים ונדיבים רבים באו לשבות בצילו הקדוש והטהור של הרבי, ולהשתתף עמו בתפילות השב"ק ועריכת השולחנות, ולפי התוכנית היה הרבי אמור לעשות קידוש בבית המדרש ולאכול יחד עם האורחים הרבים, אך לבסוף לא יצא הרבי לקידוש כי אם אל עריכת השולחן אחרי סעודת השבת, ונתברר שסיבת הדבר היה מכיוון שהרבנית ביקשה מעמו שיעד סעודת השבת בחיק המשפחה. במוצאי שבת שאלו בכאב מקורבו הרה"ח רבי יוסל אשכנזי ז"ל, האם תדיר צריך לילך אחר החלטותיה של הרבנית? כאומר, הרי כל כך השקיעו כאן בשבת זו ולבסוף רבינו לא יצא לקהל לקידוש. ויען הרבי ויאמר, "יש לי בקבלה מאבותי, שבשלום בית, המוותר הוא המנצח באמת".

מכיר טובה גם לחסד שגמלו

עם אחרים

מעשה ביהודי אחד שהיה שרוי בצרה ושהה במדינת הים. הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א טיפל ממכון שבתו בעיה"ק ירושלים ת"ו בכל עניניו הכלכליים והן הטכניים. והיה רבינו מטלפן באופן שוטף לאבסנייתו שבחול. פעם אחת טילפן וענתה בעלת האבסניא, ואמר: "מדבר שלמה זלמן אויערבאך" אמרה מיד, "סליחה בעל הבית איננו" אמר לה רבינו: לא

מחפש את בעל הבית, כוונתי אליך, ברצוני להודות לך על כל מה שהינך עושה בשביל האורח שלכם. עד כדי כך היתה מידת הכרת הטוב בלבו של צדיק נשגב זה. הכיר לה טובה כגמולה הטוב עם היהודי הזה שמתאכסן בביתה.

זהירות מופלגת מלהזיק

לרכוש הרבים

הגה"ק רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א סיפר פעם: נכנסתי למוורי ורבי הגה"ק רבי נחום זאב זיו מקעלם זיע"א וראיתי אותו יושב וקוצץ את צפורני ידיו, ואחרי כן משייפם היטב בפצירה שוב ושוב. לשאלתי הוא הסביר לי את פשר מנהגו, מעיין אני הרבה בספרים השייכים לציבור, חוששני איפוא, שמא עלול אני לגרום בצפורני, איזו שהיא שריטה וקלקול לספר, ואזי אהיה חלילה מזיק לרכוש של הרבים.

זכות השכל אפשר לזכות על ידי

עשיית חסד

הגה"ק רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א שח פעם ואמר: אספר מזה שסיפר לי מזה זמן אחד מן התלמידים המקורבים להגה"ק ה"חזון איש" זיע"א, הלא הוא הגר"ח ברים זיע"א. שהיו מטרידים אותו הרבה יהודים בבקשה להיכנס לחו"א, למסור צרכי יחיד זה וצרכי יחיד אחר, ופעמים הגיעו ממקומות אחרים לבקשו בכל מיני שליחויות. ופנה ושאל את החו"א האם הוא מחוייב בדבר? כי הרי זה מפריע לו בלימודו. והשיב לו החו"א "לקנות תורה ולזכות לתורה, צריך זכות השכל, בלא זכות השכל אי אפשר לזכות לתורה, וזכות השכל אפשר לזכות על ידי עשיית חסד".

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ג מנ"א

הגה"ק רבי דב בעריש גוטליב ב"ר יעקב (יד הקטנה על הרמב"ם - תקפ"ח)

יום ראשון כ"ד מנ"א

הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות ב"ר מנחם מאניש (מטה אפרים - תקפ"ח)

יום שני כ"ה מנ"א

הרה"ק רבי ישכר דב בער מולאטשוב ב"ר יהודה לייב (בת עיני - תקנ"ה)

הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק ב"ר נפתלי מראפשיץ (תקצ"א)

הגה"ק רבי יעקב אורנשטיין ב"ר מרדכי זאב (ישועות יעקב - תקצ"ט)

יום שלישי כ"ו מנ"א

הרה"ק רבי נח נפתלי מקאברין ב"ר ישראל יעקב (תרמ"ט)

הרה"ק רבי יואל מסאטמר ב"ר חנניא יו"ט ליפא (תשל"ט)

יום רביעי כ"ז מנ"א

הגה"ק רבי יהושע אב"ד קראקא ב"ר יוסף (מגיני שלמה ת"ח)

הרה"ק רבי צבי הירש (ר' הערשלה) מספינקא (ב"ר אברהם אביש (תשנ"ז)

יום ששי כ"ט מנ"א

הגה"ק רבי שמואל סלנט ב"ר צבי הירש (רבה של ירושלים - תרס"ט)

הרה"ק רבי יוסף מאיר ממחנבוקא ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תרע"ז)

הרה"ק רבי אברהם דב מראחמיסטריווקא ב"ר מנחם נחום (תש"ה)

הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען ב"ר ישראל אברהם (תשמ"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הר"ם על המצוות.

המתנת שש שעות בין בשר לחלב (ד')

א) אכל בשרי ושיניו מנוקבות, או פרודות, שהמאכל נכנס בתוכם, צריך לנקותם ולהדיחם, חוץ ממה שממתין שש שעות לאבילת חלבי. (מעדני השלחן סימן פ"ט, במטעמי השלחן שם ס"ק ג')

ב) אדם שאכל בשרי, ויש לו שיניים תותבות, שעשו באופן שאפשר להוציאם מהפה ולהכניסם, לא די לנקותם על ידי הדחה בעודן בפיו, כי כידוע שהמאכל נכנס בהם, אלא יוציאם וינקם וידיחם. (מעדני השלחן שם)

ג) חוץ ממה שצריך להמתין שש שעות בין בשרי לחלבי, צריך גם כן לברך ברכה אחרונה על הבשר שאכל, ואם ממשיך הסעודה ולא בירך, אפילו המתין כל היום, ולא אכל עוד בשר, אסור לאכול חלבי. (רמ"א ביור"ד סימן פ"ט, ובט"ז שם ס"ק ב')

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כג מנחם אב תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 6:59 תל-אביב: 7:14 חיפה 7:07 מוצאי שבת: ירושלים: 8:13 תל-אביב: 8:16 חיפה: 8:17 ר"ת: 8:50

פרשת עקב ענוה ושפלות

איזהו מכובד ואיזהו מבוזה...?

אברך מארגנטינה המתין להכנס לחדרו של הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א. והנה הוא שומע צעקות נוראות מאשה שצועקת בתוך החדר ומתלוננת לפני רבי ניסים על כך שבעלה עושה לה צרות כשהיא מפרטת את כל מעלליו הרעים של בעלה. היא ביקשה מרבי ניסים שיכתוב מכתב חריף לבעלה שיחדל מהתנהגותו הנלוזה.

אמר לה רבי ניסים: "לא אוכל לכתוב מכתב בטרם אשמע גם את הצד השני! חייב אני לשמוע גם את מה שיש לבעלך לומר בנידון! הלא גם הוא צד בענין".

האשה לא נרגעה אלא הגביהה את קולה יותר וצעקה כלפי רבי ניסים: "כיצד הרב יכול לקרוא לו צד בענין? הוא לא צד, הוא חיה רעה! הרב חייב לכתוב לי את המכתב!"

השיב לה רבי ניסים בקול שליו ורגוע: "יתכן וכל דבריך אמת. יתכן שאכן הוא "חיה רעה". אבל חייב אני לשמוע גם את דעתו בטרם אתייחס לענין".

האשה המשיכה לצעוק, ומשראתה כי לא תצליח לשנות את דעתו של רבי ניסים, נתנה דפיקה אדירה על השולחן ויצאה מן החדר בטריקת דלת עזה, תוך שהיא ממשיכה לצעוק על כך שהרב לא מתחשב בדעתה...

נכנס לאחריה האברך ההוא מארגנטינה. הוא היה בטוח כי ימצא את רבי ניסים בסערת רוחות ורגשות... מישהו אחר היה צריך לפחות כמה דקות טובות כדי להתאושש מהסקנדל שעשתה לו האשה... אך לתדהמתו הוא רואה את רבי ניסים יושב כשהוא רגוע לחלוטין, כאילו לא אירע דבר...

פנה האברך אל רבי ניסים והביע את פליאתו: "כבוד הרב! שמעתי את כל מה שאירע כאן זה עתה בחדר... איך יתכן שכבוד הרב לא נסער מהתנהגותה של אותה אשה שפגעה קשות בכבוד הרב וביזתה אותו בהתנהגותה?"

נענה רבי ניסים ואמר לו: "וכי מה כבר קרה? והרי ממה נפשך: אם אני מכובד שם למעלה, מה איכפת לי אם ביזו אותי כאן למטה, ואם איני מכובד שם למעלה, מה יעזור לי אם יתנהגו אלי כאן למטה בכבוד..."

יחי ראובן

לנהוג בכניעה ובענוה עם זולתו ולעקור מהלב כל סוגי גאווה וגסות הרוח!

נלמד מהפסוק: "ולא תביא תועבה אל ביתך" (פרק ז-כו) וכן מהפסוק: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (פרק ח-יד)

ודרו חז"ל: כתיב "ולא תביא תועבה אל ביתך" וכתוב: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז) מכאן אמר רבי יוחנן משום רשב"י כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים. וכן: אמר ר' יוחנן, כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו כפר בעיקר שנאמר: "ורם לבבך ושכחת את ה'" (סוטה ד:). עוד דרשו: אזהרה לגסי הרוח מנין? אמר ר' נחמן בר יצחק "ורם לבבך ושכחת את ה'" וכתוב "השמר לך פן תשכח את ה'" וכדר' אילעא דאמר, כל מקום שנאמר "השמר" אינו אלא "לא תעשה". (סוטה ה:).

ידועה אמרת רב יוסף (פסחים ס:): שאלמלא יום זה [של מתן תורה שגרם לו להתעלות ולהתרומם כל כך בלימוד התורה] כמה יוסף איכא בשוקא...

ותמה הגרי"ש אלישיב זצ"ל: הרי רב יוסף היה גדול הענוים וכמו שאמר בסוף סוטה: "לא בטלה ענוה דהא איכא אנא" וא"כ היאך התפאר על מעלתו הגדולה בתורה, וכי יש לך גאווה גדולה מזו!?

אלא ביאר הגרי"ש עפ"י דברי חז"ל (נדרים פא:): על מה אבדה הארץ? ולא ידעו הסיבה, עד שגילו: על עזבם את תורתו וביאר הר"ן שאין הפירוש כפשוטו שלא עסקו בתורה, שא"כ, זה קל לפרש. אלא וודאי עסקו בתורה תמיד, ולפיכך תמהו, על מה אבדה? עד שפירשו עומקם של דברים "שלא היו מברכים בתורה תחילה" והיינו, שהתורה לא היתה חשובה בעיניהם ולא היו שמחים בה שיהא ראוי לברך עליה, וכאילו היא כשאר חכמות ח", ועקרו בזה יסוד התורה.

ונמצא לפי"ז - אמר הגרי"ש - שאדם שלא מרגיש שמחה בלימוד התורה ועל כן הוא מחפש לו - בנוסף לסדריו בלימוד התורה - פעילויות שונות או "פורקן" מחוץ ללימוד, הרי זה בכלל "שלא בירכו בתורה תחילה"!

לפיכך סבר רב יוסף, שאם למד תורה, חייב הוא לגלות ולהראות את שמחתו הגדולה בתורה קבל עם ועולם, שבוזה מחשיב את התורה ברבים, כדי לא להיות ח"י בכלל "שלא ברכו בתורה תחילה". ולכן עם כל ענוותנותו הגדולה לא היתה לו ברירה אחרת אלא לפרסם את גודל שמחתו בתורה בדרך זו.

"איש לרעהו" פרשת עקב הוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' אהרן עבי
בן ר' שמחה הלוי ז"ל פלק

שיום היאהרציט חל ביום כו' מנחם אב

ת.נ.צ.ב.ה.

"איש לרעהו" פרשת עקב הוקדש לעילוי נשמת אמו"ר

ר' יוסף ישראל בן מורינו הרב יעקב יהודה
הלוי הופמן ז"ל

ואשתו א"מ מרת מרים ע"ה בת ר' יעקב ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

לגמול חסד עם הזולת ולהטיב עמו !

נלמד מהפסוק: "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (פרק ז-יב)

ואמרו חז"ל: תניא שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל. רחמנים ביישנים, גומלי חסדים. גומלי חסדים מנין. דכתיב "ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד" (ירושלמי קידושין פ"א ה"א). וכן נלמד מהפסוק "ללכת בכל דרכיו" (פרק יא-כב). והביא רש"י דרשת חז"ל: מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא גומל חסדים אף אתה גמול חסדים.

כתב החפץ חיים (בספרו **אהבת חסד ח"ב פ"ו**): יתבונן האדם איך יוכל לישא פניו אל הקב"ה ולבקש מלפניו "שים שלום טובה וברכה חיים חן וחסד ורחמים עלינו"... אם בעצמו אינו רוצה לרחם ולעשות חסד לחברו.

ובאמת גם כל הבקשות שאדם מתפלל להקב"ה שיטיב ויתחסד עמו, אם אינו הולך בעצמו בדרכי החסד, קשה מאוד שתתקבל תפלתו לפני השי"ת, ובפרט ענין הפרנסה שאדם מבקש תמיד לפני השי"ת, ידוע שהוא תלוי רק בחסדו של הקב"ה, וכמו שאנו אומרים בתפלה: "מכלכל חיים בחסד". מה שאין כן כשירגיל עצמו תמיד במדה הטובה הזו, בוודאי תתקבל תפלתו לפני השי"ת ויעשה בקשתו.

עוד מביא החפץ חיים (שם פ"ט) את טענתו של היצה"ר שמפתה את האדם ואומר לו: "למה לך לידע את גודל החיוב של מצות גמילות חסד ולעבוד על זה, טוב יותר שלא תלמוד כלל ותהיה שוגג בה". אבל שמעתי על זה בשם אחד מן הגדולים, דזה דומה לאחד שהלך בדרך ויעצו לו אנשים שישמור עצמו מלילך בנתיב פלוני שיש בו בורות עמוקים. ויען ויאמר: יש לי עצה לזה, הביאו לי סודר". ויאמרו לו: "מה תעשה בסודר, וכי בו תמלא את הבורות?". ויען ויאמר: "אכסה עיני בו, וכשאפול לא אהיה ללעג, כי הלא עיני היו מכוסות ולא ראיתי את הבורות". ויענו לו: "אי סכל, הלא זה גופא יהיה ללעג גדול עליך, למה היה לך לכסות עיניך וליפול, הלא איש אתה" והיה לך עינים לראות".

והנמשל: היצר מפתה לאדם שיעלים עיניו ולא יביט כלל בתורה לדעת את גודל חיוב החסד ופרטיו איך להתנהג במצוה זו, כדי שכשיעבור על זה יהיה לו תרוץ: "עיני היו סתומות מזה, שלא ראיתי כלל את גודל חיובו". אבל זה גופא יקשה על האדם, למה היו עיניו סתומות מזה, ולא אמרו (ביצה ל.) "מוטב שיהיו שוגגין" רק לענין הוכחה לחברו, וגם בדבר שלא כתוב במפורש בתורה, אבל לענין שיראה האדם ללמוד דיני התורה, לא שייך בזה כלל "מוטב שיהיו שוגגין". וזהו כוונת מה שאמרו חז"ל בב"מ (לג): "שגגת תלמוד עולה זדון".

כשלומדים את הפסוק "ובו תדבק" - כותב הגאון **רבי יעקב ניימן** זצ"ל (בספרו **דרכי מוסר**) - "חושב כל אחד איך אפשר להתדבק בו יתברך. כנראה ע"י פרישות וסיגופים, ע"י צומות, אשר זה אפשר רק ליחידי סגולה לעמוד באלו, ואולם חז"ל הורו לנו איך מגיעים לדרגה זו של "ובו תדבק". שהרי המצוה זו היא כמו כל המצוות, שהם בשביל כל אחד ואחד מישראל בלי יוצא מן הכלל. אם כן, כך גם מצות "ובו תדבק", היא מצוה בשביל כל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל.

כל אדם באשר הוא יכול להגיע למצוה זו של "ובו תדבק". מה עליו לעשות? מה הוא רחום אף אתה... מה הוא חנון אף אתה תהיה חנון. והיינו שהעיקר להתדבק במדותיו של הקב"ה מה הוא גומל חסדים אף אתה תגמול חסדים, ואז ניתן להגיע למדרגה של "ובו תדבק" כי הקב"ה ואורייתא וישראל חד הוא. כי בכל אדם יש חלק מהקב"ה "כי בצלם אלוקים עשה את האדם". וכשהאדם מתדבק ואוהב את כולם כנפשו, ממילא הוא דבוק בהקב"ה וממילא על ידי זה קל לו לעלות יותר במדרגתו.

להתחסד עם הבריות...

סיפר הגרב"ד פוברסקי שליט"א: יהודי שביקש לשנות שמה של אשתו החולה, כדי לקרוע גזר דינה. התקשה להחליט באיזה שם יבחר ופנה להתייעץ על כך עם החזון איש. אמר לו החזון איש: מוטב לקרוא לה "מרים". העיר השואל כי זה שם של בתו. אמר לו החזון איש: אם כך תוסיף לה את השם "דבורה". קיבל האיש את עצתו ויצא מרוצה.

לאחר שיצא, שאלו את החזון איש מה הטעם שבחר דוקא בשמות אלו: השיב החזון איש: "מטעם של חסד"! כי באמת בשביל שינוי השם מספיק בכל שם שהוא, ושיערתני שאם אענה לאיש בשם סתמי, ימשיך להיות מוטרד..."

מעשה איש

פירותיהן בעולם הזה...

אשה צדקנית שלקחה על עצמה להתעסק בילדים חולים ולארגן להם כל מיני פעילויות כדי להקל עליהם את ההתמודדות במחלתם הקשה, נשאלה האישה היאך הגיעה לזה ומה ראתה על ככה להטיל על עצמה כזו מעמסה שכדי לעמוד בה נדרשים תעצומות גוף ונפש. השיבה במעשה הבא שאירע עמה:

"**לאחר** נישואי עברו כמה שנים, ולא זכיתי לפני בטן. עליתי לביתו של הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל וסיפרתי לו בדמעות על המצב ובקשתי ממנו ברכה שגם אני אזכה להיות אמא בישראל.

רש"י ענה לי: "אם לא זכית לפני בטן זה סימן שלא נגזר עלייך, ולמה את רוצה דבר שלא נגזר עלייך. אך אם בכל זאת את רוצה שהקב"ה יעשה עבורך דבר שלא נגזר עלייך, גם את צריכה לעשות מעשה שאת לא חייבת, אלא בהתנדבות, ואם הקב"ה יראה שאת מתאמצת, אזי גם הקב"ה יעשה עבורך מה שלא נגזר עלייך, ויתן לך פרי בטן".

"**בדקתי** וחיפשתי" - מספרת האשה - "באיזה דבר אני יכולה לפעול בהתנדבות מעבר לחובתי, עד שראיתי שיש חוסר בפעילות לילדים חולים אלו, וכך התחלתי בפעילות הזו".

"**והנה** מיד כשפתחתי את ארגון החסד הזה, נפקדתי בעזרת ה' וכעבור תשעה חודשים נולד לי בן זכר. וכך המשכתי בפעילות הזו. כעבור שנתיים הוספתי והגברתי את הפעילות ומיד לאחר מכן זכיתי בחסדי שמים בבן נוסף. כעבור שנתיים הגברתי עוד יותר את הפעילות והנה זה קרה בשלישית וזכיתי לבן שלישי..."

חשוקי חמד

"אין מי שיקטיב לו"...

במשך שנים היה הגאון **רבי גרשון איידלשטיין** שליט"א מקבל בכל עת ובכל שעה אנשים שונים שהיו נצרכים לעזרתו. גם טיפוסים המעורערים בנפשם היו מתקשרים מידי יום ביומו לרבי גרשון והרבו לשוחח עמו במשך הרבה זמן והוא היה יושב ומקשיב לדבריהם ולצרותיהם באריכות ובסבלנות בטוב לב ומאור פנים.

ומספר תלמיד: פעם ישבתי ולמדתי עם רבי גרשון בביתו. והנה במהלך הלימוד בא יהודי המוכר כמוכה סבל, לביקור. במשך יותר מחצי שעה ישב ופטפט עם רבי גרשון והוציא את זעמו ותסכולו על דבר פלוני ועל בעיה אלמונית והדבר הפריע מאד. אך רבי גרשון כדרכו, בשקט נפשו, בלם את פיו וגילה ענין בסיפורי אותו אדם.

כשיצא הלה, הסביר רבי גרשון לתלמיד: "זו מצות עשה של גמילות חסדים שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים. אין מי שיקשיב לו, לכן הוכרחתי לעצור ולשמוע אותו".

אדיר במלכה

להתרחק מן הפרסום ולא להבליט מעלותיו כדי שלא ינזק מעין הרע!

נלמד מהפסוק: "והסיר ה' ממך כל חוליי" (פרק ז-טו)

ובגמרא (בבא מציעא קז:): אמר רב זו עין. ופירש רש"י: כל חוליי – "דבר שכל החולאים תלויין בו, וזו העין, עין רעה". ואומרת הגמרא שרב אומר זאת לשיטתו. שכן פעם עלה רב ונכנס לבית הקברות וע"י לחש שעשה (לשיטת רש"י) הבין בכל קבר את הסיבה למותו, ואמר שרק אחד ממאה מת כדרך העולם (מחולאים) וכל תשעים ותשע האחרים מתו מחמת עין הרע.

אמרו חז"ל בגמרא (ברכות יז:): "לעולם יהא אדם ערום ביראה". וביאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בניחו) שאינו מגלה לעיני בני אדם צדקות ויראת שמים שבו, וכמו שאמרו חז"ל (תענית כו:): על חנן הנחבא, למה קראו לו "חנן הנחבא"? שהיה מחביא עצמו. ופירש רש"י: מתחבא עצמו כי הוה בעי רחמי המיטרא, דמטמיר נפשיה מרוב ענוה. [=כשביקש רחמים שירד גשם החביא עצמו שלא ידעו על כך].

הרמב"ם (בפירוש המשניות סוף אבות) מבאר את המשנה: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות... כי אדם לא יכול לזכות לשלימות האמיתית ולהגיע לחיי העוה"ב אלא א"כ עשה מצוה אחת בשלימות היינו לשמה ללא כוונה אחרת [כמו פרסום וכבוד וכיו"ב] ולכן הרבה להם מצוות שאז וודאי יעשה את אחת המצוות בשלימותה.

והמקור לכך מביא הרמב"ם ממה שמופיר (גמ' ע"ז יח.) על רבי חנינא בן תרדיון ששאל את רבי יוסי בן קסמא: "מה אני לחיי העולם הבא?" והשיב: "כלום מעשה בא לידך" [שבזכותו יהיה לך עוה"ב]? ואמר לו: "מעות של פורים נתחלפו לי במעות של צדקה וחלקתים לעניים". אמר לו "מחלקך יהא חלקך".

רואים מכאן שאף שרבי חנינא עשה דברים נשגבים בחייו שהפיץ תורה במסיו"נ. אעפ"כ המעלה הגדולה והמיוחדת במעשה זו בכך שנעשה בצניעה ולא בכזה פרסום כשאר המצוות ולכן היה בו כח להבטחת חיי עוה"ב.

נאמר במשלי (כ-ז) "מתהלך בתומו צדיק". מה נחשב "מתהלך בתומו"? מבאר רבינו בחיי: שיעשה מצוות כמשפט ויכווין בהם רק למען הש"ת ולא להתגדל ולהתפאר ולהתכבד בעיני הבריות. וכל מי שמפרסם ומשתבח בהם, הרי זה חוטא.

וזוהי מדת הצדיק המתהלך בתומו והוא נקרא "איש אמונים" כפי שאמר שלמה בפסוק הקודם: "איש אמונים מי ימצא". שכן מנהג רוב בני אדם להכריז את הטוב שעושה. אבל "איש אמונים" שעושה טובות, ולא מפרסמם אלא מסתירם, "מי ימצא" כמוהו.

נשאל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל מראשי מוסדות חינוך: האם ראוי ונכון לארגן בתנ"ים חידונים פומביים עם פרסים ותעודות לילדים. כי מצד אחד הם מועילים בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה"... אך לעומת זאת יש ילדים חלשים שכשרואים שאינם מצליחים נשברים מזה.

והשיב הרב שטיינמן: "וודאי שחשוב לעודד ילד, אבל מדוע לעשות את העידוד ברבים? ובכלל, כל דבר שעושים ברבים זו סכנה גדולה. הכבוד הזה בפומבי, לעולם אינו מביא לטוב. ילד שזכה לכבוד פומבי, יתקשה לגדול בעתידו לת"ח אמיתי, החידונים והמבחנים שעושים בפרהסיא זה לא בריא בכלל. מה שעושים בצניעה זה פחות מסוכן... ויש לעודד ולשבח ביחידות וממילא לא יפגעו החלשים".

מצניע עצמו...

מעשה בכ"ק האדמו"ר מוויז'ניץ רבי חיים מאיר זצ"ל שהגיע למירון בערב ר"ח אלול. אך בהתקרבו למערה נוכח לראות שנאספו שם יהודים רבים. וימאן להכנס פנימה ונותר לעמוד בחוץ ושם ערד תפלותיו. שאלוהו מלוויו מה ראה על ככה?

השיב הרבי: "הנה יהודים דבקים ונאחזים ברבי שמעון, איככה אוכל שבהיכנסי אגרום חלילה שינתקו אותם ממנו כדי לפנות עבורי מקום? חלילה לי!"

והוסיף בענותותו: כשהגעתי לכאן לפני מספר שנים והדוחק היה רב, צעק מישהו "פנו מקום לרבי מוויז'ניץ" ושמעתי קול אשה זועק לעברי: "רבי! רבי שמעון הוא גם שלי ולא שלכם בלבד"...

"כל חיי ברחתי מפרסום"...

כאשר הופיע אחד מחלקי ספרו של הגאון רבי יצחק דז'מיטובסקי זצ"ל "ברכת הלוי", הזהיר את תלמידו שעסק בהוצאת הספר, שלא יפרסם את דבר הוצאת הספר בשום עיתון ואף לא לתלות על כך מודעה בשיבה (קול יעקב שבה הרביץ תורה).

והוסיף רבי יצחק: "כל חיי ברחתי מפרסום! תדע לך שכשהייתי בחור הייתי מפורסם מאוד. גם בצעירותי הייתי מאוד מפורסם, ובמשך השנים נעשיתי לפחות מפורסם. חשתי והרגשתי שהיתה לי סייעתא דשמיא מיוחדת כאשר לא הייתי מפורסם"...

שאל התלמיד: האם כוונתו לסייעתא דשמיא בתורה? והשיב: "לאו דוקא, אלא בכל העניינים הרגשתי שהם מסתדרים בצורה טובה יותר"...

מתוך מאמר

החשבות בזולת

שוקל במאזני זהב...

מאזני זהב היו להגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל לשקול מה הנהגת הדין ומה לפניו משורת הדין. מה חומרה ומה הידור, אימתי לנקוט בו ואימתי לא. הגמרא מספרת (ברכות לא:): על רבי עקיבא שכשהיה מתפלל בינו לעצמו היה מאריך ובציבור היה מקצר מפני טורח הציבור. ומכאן הסיק הש"ה שאין לראשי הקהל להאריך בתפלה. לפיכך פסע רב"צ לאחוריו לפני אמירת "אלוקי נצור" ואמר שכך נהג הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל כדי שלא לעכב את הציבור.

ופעם ישב רבי בן ציון בסעודת אירוסין. הגיע המלצר והגיש תבשיל. פנה אברך אל רבי בן ציון בלחשיה: "אשאל את בעל השמחה היכן קנה", האם יש בו חשש.

ענה: "גם אם יהיה בו חשש, אינו אלא ספק איסור מדרבנן. ובשאלתך תגרום לו צער וחלישות הדעת ואולי אף הלבת פנים, והם איסורים מדאורייתא. רצונך אכול. לא תרצה, תאכל דברים אחרים..." (כמובן אין להקיש מכאן לכל מקרה. וכל מקרה נידון לגופו). יגילו במלכם

שלא להדר במצוות על חשבון פגיעה בזולת!

נלמד מהפסוק: "לאהבה את ה' אלוקיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו" (פרק יא-כב)

וכתב רש"י: הוא רחום ואתה תהא רחום. הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים. מכאן נלמד – היה אומר הגה"צ רבי יעקב ניימן זצ"ל – שקיום מצוות שבין אדם למקום מותנה בשמירה וזהירות יתירה בעניינים שבין אדם לחברו. שגם בשעה שמתעלה האדם ומתדבק בקיום מצוות הבורא, אל לו לשכוח את הציווי, ללכת בכל דרכיו מה הוא רחום וכו', וממילא להזהר שלא לפגוע בזולתו.

נפסק בשו"ע (סימן רע"א ס"א) "וכשיבוא לביתו (לסעודת ליל שבת) ימהר לאכול מיד". וכתב החפץ חיים במשנה ברורה שאם אינו תאב לאכול יכול להמתין מלקדש, שכבר זכר את השבת בתפלתו. והוסיף: ומ"מ נראה שכאשר יש בזה שלום בית או שיש לו אורחים, לא יאחר, דכיון שמארחם לא יוכל לעכבם בשביל שהוא רוצה לקיים מצוה מן המובחר.

ואכן כך נהג הח"ח למעשה כשהיה דרכו בקודש להזמין אורח לשולחנו לשבת ומיד בבואו מבית הכנסת הזדרז לקדש ולאכול. אחד האורחים תמה על כך, מדוע לא הקדים לפייט "שלום עליכם" כנהוג?

השיב לו הח"ח: מלאכי השרת אינם זקוקים לאכילה ושתיה, משא"כ האורחים, אפשר שמי מהם רעב ולא היתה לו ההזדמנות לסעוד לבו במשך כל היום, על כן שורת הדין להקדימם למלאכי השרת"...

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'מוח ולב'...

כשהתיישבנו על ספה והדלת נסגרה פרצתי בבכי בלתי נשלט. האמת שהתכוונתי רק לדבר אך זה היה חזק ממני. אפילו אני לא הבנתי עד לרגע זה כמה עמוק זה פגע בי. הרגשתי את ידיו מונחות על ראשי ואת מילותיו המרגיעות באזני. הוא היה נראה מאוד מופתע ולא מבין מה קרה לי.

לאחר שנגעתי מעט הרמתי את עיני האדומות והתחלתי לספר לו מי אני. לקח לו כמה רגעים להיזכר. "אתה שמוליק?" הוא הצביע לעברי באצבע רועדת. ראיתי את ההבנה מחלחלת בראשו. ופניו חוורו כסיד.

נבהלתי. כבר ראיתי את הפנים הללו חיוורות כך... אט אט הוא חזר לעצמו. ואז הגיע תורו. לבכות. כמובן, לא החלפנו יותר ממילים ספורות, אבל נדמה היה לי כאילו שוחחנו שעות ארוכות בשיחת נפש מעמיקה. אבל לא היינו צריכים מילים. הדמעות סיפרו את הכל. את הפגיעה העמוקה, את התסכול והכאב, את ההשפעה הרעילה של התנהגותו בכיתה...

וגם... וגם את החרטה. הוא חיבק אותי שוב ואני החזרתי לו בחיבוק של סליחה. אבן כבדה ירדה לי מהלב. חשתי הקלה גדולה.

"ואני עוד אמרתי לך שכלום לא ייצא ממך" הוא לחש לי, ובקולו נשמעה חרטה עמוקה. הוא ביקש את סליחתי שוב ושוב, ואני סלחתי לו בפה מלא. יצאנו את החדר אל הסלון כשעיני שנינו נפוחות ואדומות. כולם זרקו לכיוונינו מבטים תמהים. כשהוא הגיע למקומו הושיב אותי לצידו והוא בעצמו לא התיישב.

הבית נהפך לדומם תוך כמה שניות. ובעיני כולם נראתה הציפייה להסבר מה קרה. הוא החל לשבח אותי על ההצלה המופלאה ובעיקר הדגיש את המאמצים הלא הגיוניים מהפעלתי להצלתו. הוא התמקד בנקודה העיקרית לדעתו: שפעלתי כנגד כל הסיכויים - שלא הפעלתי את הראש אלא את הלב!

ואז הוא סיפר לכולם מי אני והיכן נפגשנו לראשונה, הוא לא החסיר מילה וסיפר לכולם באילו מילים הוא כינה אותי אז, מול הורי. מול כיתתי. בשלב הזה כולם צרפו את דמעותיהם לנחל הדמעות שדבריו עוררו ואצלו. בקול מרוסק מדמעות הוא ביקש את סליחתי שוב לעיני כולם. אני לא הצלחתי לענות במילים. ורק הנהנתי לאות הסכמה. ואז הוא הכריז: **"לפני עשרים שנה אמרתי לך שאין לך ראש, שאתה לא משתמש מספיק בשכל. ומה שהציל אותי עכשיו זהו בדיקת אותו חוסר מחשבה. אני חשבת שזה חוסר שכל והיום אני מבין שזה פשוט לב ענק"**. הוא חיבק אותי שוב ואני החזרתי לו חיבוק - -

זהו סיפורי. לא קל היה לי לשבת ולכתבו... אתם כבר יודעים שאני לא טיפוס של לשבת ולכתוב. אך התאמצתי בשביל שתזכרו תמיד:

יש ילדים עם מוח גדול!

יש ילדים עם לב ענק!

אלו ואלו בנים יקרים של השם יתברך!!!

שמוליק.

קורא-נאמן שלח לנו את הסיפור הבא שהגיע אליו. במגבלות המקום נאלצנו לצמצם אותו עוד ועוד, אך גם כך הוא נותר חודר-נשמה!

שמי שמואל ואני בן 28 - הסיפור שלי התחיל לפני כ-20 שנה. הייתי אז בן עשר, ילד די רגיל ודומה לשאר הילדים, חוץ מדבר אחד: היה לי קשה לשבת על מקום אחד יותר מדי זמן...

היום היו מצמידים לעובדה הזאת שלל אותיות באנגלית (וגם איזה כדור יומי או שניים...) אבל אז לא היה יותר מדי פרשנויות ולכן הכינוי שהוצמד לי היה פשוט וקליל

'שמוליק קפיץ'. והאמת שלא התרעמתי על כך בכלל. ידעתי שזו האמת, ואפילו די התחברתי לדימוי.

* * *

כאן מתאר 'שמוליק קפיץ' כיצד המחנכים זרמו איתו, העמיסו עליו תורנויות, מטלות ועיסוקים שונים באמצעותם ננסך טעם ברוח התזזית שלו - עד שהגיע המחנך שושני. ממלא-מקום ששם אותו "על הכוונת", ביטל את כל תפקידיו וטען בתוקף: "אצלי כולם חייבים ללמוד" / "מה יצא ממנו אם הוא לא מפעיל את המוח" / "אם לא תתחיל להפעיל את הראש שלך, כלום לא יצא ממך - כלום!"

אבל גם תקופה זו הסתיימה. הוא המשיך לשייבה קטנה, לגדולה, לכולל ובכולם שימש תמיד כעסקן הפעלתן של החבורה. לימים התנדב במד"א שם עשה משמרות למכביר, נהנה מהדרמה, האקשן והחסד העצום.

לילה אחד יצא למקרה, אודותיו הוא מספר:

המצב לא נראה טוב בלשון המעטה... ללא דופק. ללא נשימה. "מבקש נט"ן בדחיפות" אני צועק לקשר תוך כדי פעולות ההחייאה. "אין הרבה סיכויים לבן אדם הזה" חולפת במוחי המחשבה. הנט"ן מגיע ועמו הציוד היותר מתקדם. הצוותים ואני מנסים כל מה שאפשר אך - מאומה. הבן אדם לא רוצה להתעורר. הצוות כבר די מיואש, מרים ידיים. אך אני משקיע את כל הכוחות שיש בי בלי לחשוב. הפרמדיק יאיר מניח את ידו על כתפי ובעיניו הוא מראה לי סימן של "חבל על הזמן, מקרה אבוד" אבל אני ממשיך בשלי.

האמת שהם כבר מכירים אותי היטב, וכבר אין להם כוח להסביר לי שוב ושוב שאני נאיבי.

עוד לחיצה ועוד לחיצה, ואני פתאום חש שמשוה השתנה. בודק בזהירות וצועק כמו משוגע "חזר לו הדופק!" צוות הנט"ן מעיף מבט וגם הם מבינים שאני צודק.

כולם "מסתערים" עליו בשנית. מייצבים אותו איכשהו וטסים איתו לבית החולים הקרוב יחד עם אשתו הדומעת.

* * *

כעבור שבוע מתקשר אליו צעיר, מספר שהוא נכד של החולה ומבקש להזמין את "המלאך המושיע" לסעודת הודיה. הוא מגיע למקום ופתאום מזהה את... המחנך שושני! הוא מבקש לשוחח עם "בעל השמחה" ביחידות. נכנסים לחדר ו:

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מוקדש לעילוי נשמה

רבי דוד ליפמן בן רבי יצחק מרדכי לזכרם ז"ל

שיום היאהרצייט חל ביום ט"ז מנחם אב

ת. נ. צ. ב. ה.

פְּרֻשֵׁת עֵקֶב | תשע"ח

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוּמַר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

יִצְחָק לְאֵאוֹר ע"י בֵּית דִּבְרֵי שְׂכֵנֵי עֵין חֹמֶה - אֲבִשְׂרָת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרֻשֵׁת עֵקֶב – לוחות הַבְּרִית

"וְאֶתְּפֹשׂ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאֶשְׁלַחֲכֶם מֵעַל שְׂתֵי יָדַי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם" (דברים ט, יז)

בספר 'גן רוה' כתב לפרש זאת על פי מה שאמרו חז"ל במדרש, שכשראה משה רבינו את העגל, פרח הכתוב מהלוחות וממילא כבר לא יכל להמשיך ולהחזיק את האבנים מחמת הכובד ולכן שברם.

וכן כתב בעל הטורים, שמשום כך כתוב כאן "וְאֶשְׁלַחֲכֶם" (דברים ט, יז). לא כתוב: "ואשליכם". כלומר האות י' חסרה, שפרחו י' הדיברות.

לפי זה ברור מדוע אמר משה רבינו בפסוק הראשון 'לוחות הַבְּרִית', משום שאז עדיין לא ראה את החטא, ולא פרחו הדיברות והברית עדיין הייתה. אבל אחרי שראה את העגל ופרחו האותיות, הרי שהיו אלו סתם לוחות, בלי הברית. (שכן עשרת הדיברות פרחו להן).

ובזה יבוארו הפסוקים: "וַיִּפֹּן וַיֵּרֶד מִשָּׁה מִן הַקֶּהַר וַשְּׂנֵי לְחֹת הָעֵדוּת בְּיָדוֹ" (שמות לב, טו). "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמִּחְנֶה וַיֵּרָא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלֹת וַיִּחַר אַף מִשָּׁה וַיִּשְׁלַח מִיָּדוֹ אֶת הַלְּחֹת" (שמות לב, יט).

בתחילה, כשירד משה רבינו מן ההר הלוחות היו עדיין בבחינת "לוחות הַעֵדוּת". אבל כשראה את העגל ופרחו האותיות, הרי שנתרו בידי לוחות סתם, ולכן נאמר: "וַיִּשְׁלַח מִיָּדוֹ אֶת הַלְּחֹת" (שמות לב, יט).

אם נתבונן, נראה כי בכל הפסוקים הקודמים כתובים צמד המילים: "לוחות הַבְּרִית".

"בַּעֲלֹתֵי הַקֶּהַר לְקַחַת לוחות הַאֲבָנִים לוחות הַבְּרִית אֲשֶׁר פָּרַת ה' עִמָּכֶם" (דברים ט, ט).

"וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה נָתַן ה' אֵלַי אֶת שְׁנֵי לוחות הַאֲבָנִים לוחות הַבְּרִית" (דברים ט, יא).

"וַאֲפֹן וְאֶרְדּ מִן הַקֶּהַר וְהִקֵּר בְּעַר בְּאֵשׁ וַשְּׂנֵי לוחות הַבְּרִית עַל שְׂתֵי יָדַי" (דברים ט, טו).

ואילו כאן כתוב "וְאֶתְּפֹשׂ בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת" (דברים ט, יז) ולא כתוב "לוחות הַבְּרִית". וצריך להבין מה פשר שינוי הלשון?

ביאר הגאון הרב משה סופר זצ"ל ('החת"ם סופר' זיע"א): אחת ממצוות שנצטוונו היא לעשות תשובה, ומצווה זו אי אפשר לקיים בלי לעשות קודם עבירות. נמצא, שלפני שעושים עבירות מחוייבים ב-תרי"ב מצוות בלבד, תרי"ב הן אותיות 'ברית'.

אם כן, כל זמן שבני ישראל לא עשו את העגל, היו הלוחות לוחות ה'ברית'. כי לא הייתה להם עבירה וממילא לא היו מחוייבים במצוות התשובה.

אולם ברגע שעשו את העגל, אמר משה רבינו, כעת אלו "לוחות" בלבד, כבר לא "לוחות הַבְּרִית", כי עתה מחוייבים אתם גם במצוות התשובה.

העלון מוקדש להצלחה בגו"ר
יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רוחן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נוסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציוג הגון וכשר במהרה
אורן בן אסתר רותית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר
עמית בת טובה יוסף בן רוחמה
נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט
אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית
אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי
שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה

זרע קודש בר קיימא
גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית
נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל
דניאל בן שרה ואשרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה
מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בת פרחה- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה
סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה
אורן בן אסתר דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה ישלח בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישאל בת תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט
רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה קסנט בת דגטו
יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה
זהבה בת שושנה רייזל

04/08/2018		כ"ג באב תשע"ח	
פרשת עקב			
הפטרה: "ותאמר ציון" - ישעיה מ"ט			
ר"ת	יציאה	כניסה	י"ם
21:02	20:10	18:59	י"ב
20:59	20:08	19:17	ת"א
21:02	20:10	19:20	חיפה
20:59	20:08	19:17	ב"ש

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	--	--

שואל ומשיב בהלכה – בשולי בשר וחלב - חלק ב'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורגיה ז"ל

האם יש צורך לרכוש שתי חצובות של גז אחד לבשר והשני לחלב ובמה יש להיזהר?

Ice אה:

תשובה אה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

יש מחמירים לרכוש לכתחילה שתי חצובות של גז, אחת לבשר והשנייה לחלב. אף מי שיש לו רק חצובה אחת - רצוי לייחד צד אחד לבשרי- והצד השני לחלבי. **מקורות:** שו"ת כתב סופר (יו"ד סימן נד) שכן ראוי לכל ירא שמים לנהוג. וכן הוא בחכמת אדם' (כלל עד ס"ד), וכ"כ הי"ד יהודה' (סימן צב פ' הקצר ס"ק עג) לכתחילה יש לבשל תבשיל בשרי ותבשיל חלבי על כירה ביחד, וטוב שתהיה כירה מיוחדת לבשר וכירה מיוחדת לחלב ותבוא עליו ברכה. וע"ע בשו"ת 'תשובות והנהגות' ח"ב (סימן שפז). וכן הביא ב'מטבח כהלכה' (עמ' 32) משמיה דהגרי"ש אלישיב שהמהדרין משתמשים בכיריים נפרדים לבשר וחלב, שבכך נמנע מחשש מכשול באופן המהודר ביותר, וכך נהג הוא.

היות שמותר להשתמש באותן חצובות גם לקדירת בשר וגם לקדירת חלב. **הערה:** היות והאש שורפת וכאן היתרא בלע. ראה משנה ברורה (או"ח סימן תנא ס"ק לד). וכ"כ בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סימן קכד) כיוון שמן הדין אין בחצובה שום חשש פליטת איסור, ורק בחמץ החמירו. **מצוי, שמטגנים על הכיריים, וניתז ממנו שמן לחצובות או למשטח שסביבו. וכן מצוי, שגולש מסיר שיש בו מאכל חלבי או בשרי אל החצובות או המשטח, דבר המהווה בעיה חמורה מאוד מבחינת כשרות הסירים והמאכלים. הערה:** חשש זה רק באופן שיש רטיבות בין החצובה לקדירה. וגם יש לחוש, שיזוב עתה מהקדירה החלבית גם כן, ותהיה החצובה בלועה מבשר וחלב יחד ותיטרף, ואז אפילו אם יבשל עליה אח"כ מאכל פרווה, יש לחוש שמא יעברו הבליעות לדופני הקדירה ויטריפו את המאכל והקדירה.

באופן שאין החצובה נקיה או שגלש מבישול, אם נותרה **ממשות** בעין על החצובה או המשטח- אין כל הבדל אם עברו עשרים וארבע שעות מאז שניתז או פחות, בכל אופן אין טעמו נפגם (לפי שטעם פגום שייך רק בבליעה), ולאחר מכן כשמניח סיר שבו תבשיל בשרי על גבי חצובות אלו - בולע הסיר ונעשה מעורב בבשר וחלב. **מקורות:** ראה שו"ע (יו"ד סימן צה ס"ה) לעניין בליעת קדרה מגבה. ואף שה'בעין' צונן, כיוון שהקדירה רותחת מחום האש, לא נאמר כאן תתאה גבר, כמבואר בש"ך (שם ס"ק לג).

כאשר אין פי שישים בתבשיל ובקדירה כנגד הבליעה, התבשיל והסיר שניהם באיסור בשר וחלב. התבשיל אסור באכילה, והסיר צריך הגעלה. **מקורות:** שו"ע (שם). ואין לסמוך על הסברא שהאש שורפת את כל אשר על החצובות או המשטח הקרמי, היות ומציאותית אין בהכרח כן, לפי שבחצובות האש בדרך כלל במרכז החצובה והגלישה בריחוק מקום ממקום הלהבה. וכמו שכתב הגר"ש וואזנר בקובץ 'בית הלוי' ח"א (עמוד כט) שחצובה בזמנינו שמסגרתה גדולה, אין קצוותיה מונחים כנגד האש ואינם מתחממים כל כך. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל בספר 'אשרי האיש' ח"ג (פנ"ג אות לה) ודעתו שיש לנקות ולכסות בנייר כסף אף את קרקעית הכיריים. וע"ע מ"ש בספר 'מנחת אשר- לונצר' (סימן סא).

כאשר יש פי שישים כנגד הבליעה, התבשיל מותר, אולם הסיר טעון הגעלה. **הערה:** לפי שחוששים שמא לא פלט הסיר את בליעתו בפעם זו ויפליט בבישולים הבאים. ראה רמ"א (יו"ד סימן צב סו"ס ו).

זְהִירוֹת שֶׁלֹּא לִפְגֹּעַ

עד כמה עלינו להיזהר לבל, חלילה, נפגע בזולת, זאת נוכל ללמוד מהסיפור המופלא הבא, המעובד מתוך 'אפיקי אייל'. היה זה כאשר רב העיירה הזקין וחלה ולא יכול היה למלא את תפקידו כראוי. אנשי העיירה חיפשו רב שיוכל למלא את מקומו ולאחר חיפושים נרחבים ביקשו את סבו של הגאון רבי עקיבא איגר למלא תפקיד זה. הלה שקל את ההצעה בכובד ראש, ולאחר מכן נתן את הסכמתו והחל לתפקד בתור רב העיירה.

כאשר הגיע חודש ניסן, אמר לו הרב הזקן, **שמבקש הוא ממנו שלא ידרוש את דרשת 'שבת הגדול'**. במידה ויידרש להשיב לשואלים - זאת כמובן חייב לענות במסגרת תפקידו, וכן שלא חלילה ייכשלו בהלכות ובפרטי הדינים של חג הפסח, שהם מרובים. אבל, במה שנוגע לכבוד הרשמי, **מבקש הוא ממנו, שלא ידרוש כל עוד הוא בחיים.**

סבו של רבי עקיבא איגר היה בדילמה. האם עליו לשמוע בקול הרב הזקן, שטוען כי מדובר בכבודו, או שמא עליו לשרת את הציבור נאמנה. בסיכומו של עניין הוא לא שמע בקולו של הרב הזקן ודרש את דרשת 'שבת הגדול'. כיוון שהציבור ביקשו ממנו. לחצו עליו וטענתם בפייהם: "הייתכן, שלא תהא דרשה ב'שבת הגדול'?!". ועוד אמרו לו: "מנהג ישראל לדרוש, חייבים". כמובן, מעשה זה היה למורת רוח של הרב הזקן.

חלף זמן מה, והרב הזקן נפטר, סבו של רבי עקיבא איגר עלה להספידו. והנה בעת שנעמד ליד הדוכן, החל לצעוק שהרב הנפטר עומד לידו ואינו מניחו להספידו, באומרו, **שפשע בו, שאמר את הדרשה ב'שבת הגדול' והוא מקפיד עליו, ואכן הוא ירד ולא הספידו.** לאחר הקבורה מינו אותו באופן רשמי לשמש כרב העיירה, אולם לא עבר זמן מועט, והוא שבק חיים לבית מועד כל חי. היה זה אחד עשר יום בלבד לאחר ההלוויה של הרב הזקן!. קראו עליו את הפסוק בפרשת השבוע "אחד עשר יום מחורב!".

מנויים לקבלת העלון חנם ב-email מידי שבוע, שלח את כתובתך אל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זווג הגון, חזרה בתשובה וכו"- נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 א.ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
2/4	701 גיליון	פרשת עקב כ"ג באב תשע"ח פניני עין חמד

הרב המקובל הצדיק חכם אברהם חי זצ"ל הידוע כהמקובל מפרדס כץ - נולד בבגדד שבעירק בשנת ה'תר"פ (1920). בצעירותו למד בבתי מדרש של בגדד כאשר תורת ה'בן איש חי' נר לרגליו, לפרנסתו היה רוקח. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ והתפרנס מגילון תנורים. הנהיג את בית מדרשו במשך שנים בשכונת פרדס כץ, ומאוחר יותר בביתו ברחוב השניים בשכונה, תוך כדי שהוא מסתיר עצמו. הצדיק הקדוש, ר' יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל, אשר היה ידוע לכל כאחד מל"ו צדיקים, היה בקשר הדוק עמו והעיד עליו כי **רבינו הינו אחד מל"ו צדיקים הנסתרים שבדור**. רבים פנו אליו ונושעו. סיפורי מופת התגלגלו בבית מדרשו. עקרות רבות נושעו בזכות ברכותיו.

בעל רוח-הקודש. למד עם אליהו הנביא. נודע, כמי שברכותיו מתקיימות. עסק בקירוב רחוקים. ענוותן מופלא. הסתיר את עצמו. כשחשש מיצר הכבוד היה שולף תוך כדי דרשתו עלונים שמחלקים לשבת ומקריא מהם דברי תורה. פעם שח למקורביו: "בטבעי הנני כעסן גדול ושברתי את המידה הזו פעם אחר פעם, עד שהשתנה אצלי הטבע". **גאון בנגלה ובנסתר**. גדולי ישראל רבים מכל החוגים היו מגיעים אליו להיעזר בו. התייעצו עימו מכל גוני הקשת. ערך תיקון בימי השובבי"ם בכל שנה והיה צם צומות לזכות עם ישראל. העיד תלמידו ר' שלמה: "גם במידת הצדקה והחסד הצטיין רבינו". הצדיק שלח את נהגו ר' שלמה ברמי עם סכומי כסף גדולים לחלק לנזקקים.

כשנכנס לסוכת הגאון הצדיק הרב יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל הרים הרב את ידיו אל על והכריז: "מעיד אני, שחכם אברהם והאדמו"ר מערלוי שלמים בגופם שלמים בקדושתם ולא פגמו מימיהם". נפטר ב-כ"ט אב ה'תשע"ו (2016). חי כ-96 שנים. ציונו בבית-העלמין פונביז' בבני-ברק. נטמן לצידו של המקובל ר' יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל.

אביו: ר' שאול. **אימו:** מרת מסעודה. **אשתו:** מרת פרחא (נישא בשנת ה'תשט"ז - 1955). **חברותא:** הרה"ג ר' יעקב אסלן. **מתלמידיו:** המשפיע הרה"ח ר' מאיר שלמה (נשיא מוסדות 'בית ברסלב'), ר' עובדיה מורד, ר' שלמה ברמי. **מספריו:** **ימדור דור**- ליקוטים מתורת ר' נחמן וליקוטי הלכות למוהרנ"ת.

העידה אשתו, הרבנית פרחא ע"ה, כי כמה פעמים שמעה אותו לומד בלילה, כשקול נוסף של אדם לומד עימו. הרבנית קמה ממיטתה לראות מי לומד עימו, אך לא ראתה אף אחד. כך אירע כמה פעמים, עד ששאלה אותו לפרש הדבר, והוא השיב לה: **"אליהו הנביא מגיע בלילה ולומד עימי"**.

יפר תלמידו: "פעם שאלתי, מדוע בחר לגור בפרדס כץ ולא בתוך בני ברק עצמה המלאה תלמידי חכמים ובתי מדרש. הצדיק ענה לי: 'שאלה זו שאל את הרבנית'. לאחר ששאלתי את הרבנית לפרש הדבר, השיבה: "אכן רצינו לעבור לבני ברק, ובפרט אני הפצתי בו. אך בצהרי היום נקש על דלתות ביתי אליהו הנביא ואמר לי, שאסור לנו לעזוב את פרדס כץ, כי בעלי מגן עליה, וכשנשאלה: 'מי אמר שזה אליהו הנביא?' ענתה: 'הוא הרי מגיע ללמוד איתו בלילה'".

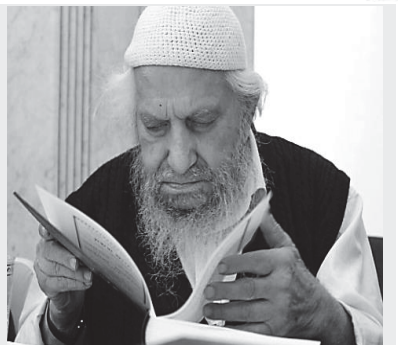
רבי שמעון דיין, מי שזכה לארח את הרב בביתו במשך השנים האחרונות מעיד: "לפני מספר שנים, היה מגיע הצדיק הקדוש ר' יהודה זאב ליבוביץ בכל ראש חודש ובא ללמוד עם חכם אברהם חי. פעם אחת, בעת שעמדתי לידם, שאל ר' יהודה את חכם אברהם: "אמור נא לי, כמה פעמים זכית לראות את אליהו הנביא זכור לטוב?". אולם רבינו התחמק מתשובה בהטעימו, שאין ראוי לגלות דברים מעין אלו. אולם ר' יהודה זאב לא הרפה.

לאחר הפצרות חוזרות ונשנות החווה רבינו באצבעותיו, כאשר הרים שש אצבעות. "אם צודק אתה בדבריך, אמור לי איזו כיפה יש לאליהו הנביא?", בחן אותו ר' יהודה. **"יש לו כיפה אדומה"**, השיב חכם אברהם. "אם כך, אכן היה לך גילוי אליהו", ענה הצדיק ר' יהודה ליבוביץ. כשיצא ר' יהודה זאב מהבית, פנה אליו ואמר: **"אל תאמין לחכם אברהם, דע לך, כי אליהו הנביא התגלה אליו מאות ואלפי פעמים, ומה שאמר, כי התגלה אליו שש פעמים, אמר זאת רק מענווה"**.

הרה"צ שמואל דרזי זצ"ל כשהיה משתתף כמוהל בברית בה רבינו שימש כסנדק, היה שואל בכל פעם את רבינו: "האם אליהו הנביא כבר כאן?". **ורק לאחר שרבינו אישר זאת, היו מתחילים את הברית**.

זקן המקובלים, הגה"צ ר' יצחק כדורי זצוק"ל, כאשר היה פוגש בחכם ר' אברהם חי, היה קם מלוא קומתו בכל פעם לכבודו. כשנשאל לפרש מעשיו: "מדוע רבינו קם לכבוד מישהו צעיר ממנו?", השיב הגאון: **"הרי אל חכם אברהם חי מתלווה התנא האלוקי רבי שמעון ברי-יוחאי. ואם כן, כיצד לא אקום לכבודו?"**.

יפר ראש כולל 'אוצר החיים' הרה"ג ר' יהושע זאן, כי הוא ואשתו שנים רבות לא נפקדו בילדים וציפו לישועה מבורא העולם. באחת השנים בעיצומו של ראש-השנה עלה רבינו על הבמה ואמר: **"השנה ראש הכולל שלנו יזכה לתאומים בט"ו באב"**. ב-ט"ו באב התקשר רבינו לראש הכולל לבשר לו שבו ביום יפקדו בתאומים. ואכן כפי שאמר רבינו כך היה.

כבר שלוש שעות, שאנו מחפשים אותך בשליחות בני ביתך בכל המלונות שבעיר. מיד כשענתה לו רעייתו, נתנה לו מנה אחת אפיים: "מדוע לא התקשרת?", החל העסקן להסביר את עצמו, שהייתה השעה מאוחרת וחשב לעצמו, כי יתקשר מאוחר יותר

אמרה לו אשתו: "דע לך, באותן השעות, ששהיתם על המטוס, מת גוי ונמצאו הכליות המיוחלות"... מיד התקשר העסקן לבית-הרפואה בניו-יורק ואולם התשובה שקיבל הייתה: "אחד מכללי בית הרפואה, שאם החולה אינו עונה תשובה עד שלוש שעות, פונים אנו לחולה הממתין אחריו בתור, **וזו כרבע שעה, ששניים הבאים אחריו ענו, כי רצונם בכליותיו של המת.**"

ליבו של העסקן נשבר בקרבו, אבל התאמץ מאוד שלא להראות מאומה מסערת רוחו... מיד בבוקרו של יום פנו השניים לבית הרפואה כדי לרשום את עצמם ברשימת ממתנים לכליות.

בהמשך זמן המתנתם חקר ר' ראובן את העסקן: "מדוע אין פניך כתמול שלשום?", בתחילה ניסה הלה להתחמק, אולם משרבו הפצרותיו, סיפר לו את כל פרשת הכליות.

מיד נענה ר' ראובן: "הבה נפתח בריקודים להודות ולהלל לבורא יתברך שמו לעד". העסקן חשב, שמא השתבשה דעתו של ר' ראובן לעבור מפח נפש כזה, אך הוא בשלו, והחל מסביר לעסקן:

"שנתיים וחצי מרוחק אנוכי מבית אבי וממשפחתי. כליה זו איננה ראויה להיות עבורי - והראיה לכך, שלא הגיעה לידי. מה עשה הקב"ה... העבירונו למדינה אחרת למשך כמה שעות... עתה, הגע בעצמך, אילו היית מתקשר מיד לביתך והיינו חוזרים לניו-יורק. היו משתילים בגופי כליה שאיננה שלי ה' ירחם... הרי זה 'יום ההצלה' שלי".

בנוסף, מיהר ר' ראובן להתקשר לבני ביתו בארץ לספר על הנס, שאירע עמו. בתחילה חשבו, שהנס הוא שנמצאה כליה, עד שהסביר להם, כי ניצל שלא קיבל את הכליה כי כך גזר ה'.

כעבור שלושה חודשים נמצאה כליה המתאימה לו, והושתלה בגופו, ובס"ד חי עוד כשלושים שנה בבריאות שלימה, ובכל שנה ושנה היה עורך סעודת הודאה גדולה, על שניצל מהיזק ולא נשתלה בגופו כליה, שאיננה שלו.

ובדרך אגב ייאמר, שהעסקן חקר אחר אותן שתי הכליות שהיה נראה כמי ש'הפסידו' אותן, ולמעשה הושתלו בשני גויים הבאים משני קצוות תבל, ושניהם מתו לאחר שישה שבועות, כי הכליה הייתה יפה ושלימה מבחוץ, ומבפנים הייתה מזוהמת לגמרי... ונראה לעין כל, כי צדקה שמחתו של ר' ראובן.

להלן מעשה מופלא המעובד מ'באר הפרשה' לרה"צ אלימלך בידרמן שליט"א, שהתרחש לפני כשלושים שנה עם המגיד מישרים הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל אשר חלה ל"ע בכליותיו והיה צריך להשתיל בגופו כליה חדשה.

בלית ברירה נטל ר' ראובן את מקל הנדודים נסע בגפו לארה"ב לבוורו-פארק כשהוא רחוק מבני ביתו ושבעת צאצאיו (באותם הימים שיחת טלפון מארה"ב לארץ הקודש לא הייתה דבר שמה בכך), כשהוא ממתין, שיגיע תורו לקבל כליה בבית הרפואה.

מאחר שסוג דמו היה נדיר, עברו מספר שבועות, ועדיין לא נמצא תורם מתאים. אחד העסקנים הנוודעים נכנס לעובי הקורה והחל להשתדל בבתי הרפואה השונים, כדי למהר את ישועתו של רבי ראובן, ולא עלתה בידו.

עברו שנתיים וחצי, כשהוא מנותק לגמרי מבני ביתו וצאצאיו, ועדיין לא נראתה כל ישועה באופק... והנה ניגש אליו העסקן ואמר: "אין כל תכלית בישיבתך כאן בבורו-פארק, נראה, כי ההשתדלות הרצויה עתה, שתיסע לסן פרנסיסקו אשר בקליפורניה, שם יש בית רפואה המיוחד לענייני ההשתלות... אולי משם תבוא ישועתך"...

השיב ר' ראובן: "לצערי, אין לי שיג ושיח בשפה האנגלית, ובקושי רב הנני מסתדר כאן, הודות לישיבת רבים מאחינו המסייעים בעדי, אבל כיצד אמצא את ידי ורגלי באותו מקום מרוחק בין אלפי גויים ונכרים, להיכנס לבית הרפואה, להירשם מחדש בתור המיועד לממתנים לכליה, להיבדק שוב מבלי יכולת לדבר עימם אפילו דיבור אחד!"

נכמרו רחמי העסקן, והוא אמר: "אף אני אעזוב את ביתי לתקופה זו ואצטרף אליך בנסיעתך, וה' יהיה בעזרנו". העסקן נמלך בבני ביתו ורעייתו הסכימה, שיטוס עם הרב, אלא שעלה החשש, שמא דווקא באותן שש שעות הטיסה לסן-פרנסיסקו, ימות גוי שבגופו כליה מתאימה. על כן, אשתו הסכימה בתנאי שמיד בהגיעם לשם, יתור אחר טלפון ויתקשר כדי לברר את המצב...

בשעה שלוש לפנות בוקר הגיעו ופנו לנוח מעמל הדרך באחד המלונות. העסקן חשב לעצמו: "עתה בשלוש לפנות בוקר אהפוך את המלון בשביל טלפון? הרי זה מעל שנתיים וחצי, שהוא יושב וממתין, ואין קול ואין עונה".

בשעה שש בבוקר נשמעו נקישות עזות בדלת חדרם, ובפתח עמדו שוטרי המשטרה המקומית, ושאלתם בפיהם: "אתה מיסטר פלוני?" - "כן", אמרו לו השוטרים: "תתקשר מיד לבית.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין- גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל אזור בארץ. ההשגחה החל מזמן הספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרה"ג אליהו חיים פנחסי שליט"א (הנייד באישור ועדה רוחנית) 0526329144

<p>הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אסתר בת בלה ע"ה נעמי בת כותון ע"ה מרים בת בלה ע"ה צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה יונה בן סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מוברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל</p>	<p>הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה שמעון בן חנה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה</p>	<p>הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת אירון ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזיי בן קלרה ז"ל יוסף בן סעדה ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת דהרה ע"ה אברהם בן דינה ז"ל</p>	<p>הרב שבתי בן אסתר יאטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל גאולה בת טובה ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל לטיף בן פרחא ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה</p>	<p>ולד יחיאל בן יוסף ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל שרה בת נרקיס ע"ה אביגדור בן ג'ולי ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל יוסף בן מרים מסורת ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל זילפה בת רנדה ע"ה אביבה לוי ע"ה כל נשמות עם ישראל</p>
--	---	--	---	--

תצב"ה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור בפרשת השבוע

בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 21:45

גליון מספר 553

פרשת עקב שנת תשע"ח

"אָרְץ אֲשֶׁר אֲבִינָה בְרָזַל וּמִהַרְרִיהָ תִּחְצַב נַחֲשֶׁת. וְאָכַלְתָּ וְשִׁבְעַת וּבִרְכַתָּ" (ח, ט-ו)

מדוע סמך הכתוב את המלים "וְאָכַלְתָּ וְשִׁבְעַת וּבִרְכַתָּ" ל"אָרְץ אֲשֶׁר אֲבִינָה בְרָזַל וּמִהַרְרִיהָ תִּחְצַב נַחֲשֶׁת", ולא ל"תִּאֲכַל בָּהּ לֶחֶם" המוזכר לעיל?

באר בספר "פְּרָחֵי שׁוֹשַׁנָּה", לפי שמדינה שיש בה פרות משבחים בשפע, ואין בה מחצבים, צריכה ליבא מבחוץ את כל צרכיה, ועל ידי זה מוצאת היא לחוץ את פרותיה המשבחים, ויושבי הארץ עצמה נאלצים להסתפק בפרות שאינם משבחים או להצטמצם באכילתם.

לכן הקדים הכתוב: "אָרְץ אֲשֶׁר אֲבִינָה בְרָזַל וּמִהַרְרִיהָ תִּחְצַב נַחֲשֶׁת" - יהיו בארץ מחצבים של ברזל ונחשת, ולא תצטרכו ליבאם מבחוץ, ממילא "וְאָכַלְתָּ וְשִׁבְעַתָּ" את פרותיה המשבחים של ארץ ישראל, ואז "וּבִרְכַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ".

"מִמָּרִים הֵייתֶם עִם ה' מִיּוֹם דַּעַתִּי אֶתְכֶם" (ט, כד)

היתכן שפך דבר משה רבנו אל עם ישראל - מאז שאני מכיר אתכם "ממרים הייתם"!!

אלא - מביא ה"רמב"ם אפרים" בשם אחד מאדמו"רי בית רוזין - משה רבנו רצה לתלות את האשמה בו, ואמר: מאז שאני מכיר אתכם, ממרים הייתם עם ה'. כבנכול, הכל באשמתו, לפני כן נהגתם פשוטה.

"אתו תעבד ובו תדבק" (י, כ)

גם כאשר הצליח האדם לטפס לפסגות של דבקות בבוראו, והריהו מגלם את הדרגה של "וּבו תִּדְבַק", עדין נדרשים ממנו עבודה ועמל, והתורה ממשיכה להורות לו "אתו תעבד".

בספר "בישישים חכמה" מובא בשם רבי אלימלך מנחם מנדל מסטריקוב, חזיק לענגן זה מדברי הגמרא בבבבכות (ל ע"ב): "אפלו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו, ואפילו נחש כרוף על עקבו לא יפסיק".

לעתים, מבאר הרבי מסטריקוב, מצליח האדם להתרומם לפסגות שבהן הקב"ה כבר שואל בשלומו, אולם גם באותן דרגות עליונות "לא ישיבנו", לא יחוש עצמו, שמאחר שהוא הגיע לדרגה פה גבוהה, הוא כבר יכול 'ללכת לישון' ולנוח מעבודתו הרוחנית.

מאידך, גם כאשר האדם הדרדר לתחתית המדרגה, והנחש, הלא הוא היצר הרע, כרוף על עקבו, נטפל אליו ומכשילו ללא הרף, אל לו להרים את ידיו ביאוש ולשאל את עצמו מדוע להמשיך להלחם... אדרבה, "לא יפסיק", עליו להתגבר כארי ולהמשיך ללחם, ומן השמים יעזרו לו

"וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֶתֶם וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם וְשִׁמְרֵי ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד" (ז, יב)

הלכה: אדם מישראל שיש לו מנוחה שעשויה פרקים פרקים מהו לטלטלה בשבת, כך שנו חכמים המרכיב קני מנוחה בשבת חייב חטאת (דברים רבה ג, א) מה הקשר בין הלכה זו ל"וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן"?

והנה ישנה שאלה מפרסמת על דברי הגמרא בקדושין (לט ע"ב): "שכר מצוה בהאי עלמא ליבא" [אין שכר מצוה בעולם הזה] - והלא נאמר: "ביומו תתן שכרו" - אסור לעבב שכר שכיר, ואנו, כבנכול, שכירים אצל הבורא ותברך לקיום מצוותיו!

ונאמרו על זה כמה תרוצים:

תרוץ אחד, יתכן שהאדם יתהה חלילה על הראשונות, לכן לא משלמים לו מיד בעולם הזה.

תרוץ שני, נאמר במדרש שכל מה שישראל אוכלים בעולם הזה הוא בשכר האמונה.

שכן, בגמרא מבאר, שאם אדם שוכר את הפועל השכיר שלו באמצעות שליח - שניהם אינם עוברים על "בל תלוי" - לא המשכיר ולא השליח. ומאחר והקב"ה נתן לנו את תורתו על ידי שליח, הלא הוא משה רבנו, אין כאן "בל תלוי".

אמנם, שתי מצוות שמענו מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו: "אנכי ה' ו"לא יהיה לך", שהן בעצם המצוה להאמין בו ותברך. לכן, על מצוות אלו משלם לנו הקב"ה שכר בעולם הזה, וכל אכילתנו בזה העולם היא שכרן של שתי המצוות הללו.

ה"חנתם סופר" כתב תרוץ נוסף, שכלל הוא שכל עוד לא סיים השכיר את עבודתו - יכול בעל הבית לעבב את שכרו. וכך, מעבב הקב"ה את השכר המגיע לנו עד הגיענו לעולם הבא, כיון שעד זיבולא בתריתא עדין לא סימנו את עבודתנו. רק בסוף ימינו, כשתשלם העבודה - נוכל לבא ולבקש שכר על עמלנו.

על פי דברים אלו של ה"חנתם סופר" יתבאר האמור במדרש: "וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְּשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרֵי ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד" כלומר ה' שומר את השכר לעולם הבא. מדוע?

התשובה היא: הרי אדם הלוקח מנוחה של פרקים, אף שכל פרק במנוחה קיים בפני עצמו, אם הרכיב אותם בשבת עובר על אסור "בוונה", וזאת משום שעד שהמנוחה לא תהיה משלמת עדין לא נחשב שסיים את מלאכת בנינה. והוא הדין שכרו של האדם אינו משלם אלא כשמשלם את עבודתו בזה העולם.

במלחמתו, ובסופו של דבר, הוא יצליח להכניע את יצרו הרע.

"ונתתי עשב" (יא, טו)

הקב"ה זן ומפרנס את העולם כולו, ודואג בטובו לכל נפש שהיא, מקרני ראמים עד ביצי פנים - "הוא נתן לחם לכל בשר, כי לעולם חסדו!"

מפני מה, אפוא, מטרדים בני אדם רבים, מתנגעים ומאמצים את מחם בחפוש אחר מקור פרנסה, אשר בין זה וזה היא מוכנה ומזמנה להם?

בספר **"והגדת"** מובא מעשה נפלא שספר על כך **רבי יעקב גלינסקי** זצוק"ל:

בא יהודי לפני רבו, כשהוא שבור ורצוף. הוא חש כי שערי ההצלחה ננעלו בפניו, וכל השתדלות שהוא משתדל בה, מתבררת לפניו כעוד הזדמנות להפסיד את כספו.

"ובכל זאת הגד חי", הזכיר לו הרב.

"אמנם כן, חי אני", נאנח היהודי, "בכל פעם אני מוצא איזו אפשרות להרויח משהו מן היד לפה, אך אינני מסוגל להמשיך כך, מה יהיה הסוף?"

נעץ לו הרב לצאת אל היריד שמתקיים ביום חמישי, ללכת בין הדוכנים השונים ולהביט סביב.

זיק של תקווה נצץ בלבו של העני, מי יודע? אולי מכאן תבוא ישועתו! אולי ראה רבו ברוח קדשו שבריד זה נאיר מזל?

היריד מלא היה בסוחרים ובעגלות מלאות. את העגלות מקמו הסוחרים בכפר הגדולה, כשהן משמשות כדוכנים לסחורה, ואלו את הסוסים הם קשרו לעצים מסביב, ועל צוארם תלו שק שבו שבלת שועל, כדי שיאכלו וינוחו מטרח הדרך.

המוני קונים עברו מעגלה לעגלה, משמשו בסחורה, התמקחו, שלמו ולקחו - ואיש לא פנה אל מידענו בדברים.

לא זו בלבד, אלא שהאנשים דחפו אותו ממקום למקום, בכל מקום הוא הפריע, ולבסוף בלית ברירה מצא לו מקום מקלט בצל העצים, בחברתם של הסוסים.

הוא עדין המשיך לקוות, שמישהו יבחין בו ויפנה אליו, וכשעבר במקום איזשהו עובר ארח הזדקף מיד והחל לכחכח בגרונו, אולם איש לא העיף עליו ולו מבט אחד.

כשנגעל היריד עדין היו גדיו ריקות, ממש כשם שהיו בבואו לכאן... אט, אט, שבו הבעלים לקחת את סוסייהם, והוא נותר לו לבדו ממרמר ועצוב.

הוא שב אל הרב רוטן.

"בגדים ריקות שבת, רבי", אמר.

אולם רבו הפתיע אותו. "לא צפיתי שתעשה שם עסקים", אמר לו, "אולם בנדאי החכמת במשהו, אנא, ספר מה ראית".

"סוסים", השיב האיש, וזכרון 'חבריו' לאותו יום אמלל עלה במוחו.

"נו", המשיך הרב, "גם מסוסים אפשר ללמד, כמו שמבאר באיוב (לה, יא) 'מלפנו מבהמות ארץ'..."

הרהר האיש מעט ולבסוף אמר: "למען האמת, נזכר אני שחשבתני שהסוסים הם כבני אדם, יש בהם חכמים ויש בהם טפשים..."

"מה פונתך?"

"ראה, רבי, קשרו אותם ברסנם לעצים ולצוארם קשרו שק שבלת שועל. לכאורה לא קשה לאכל מן השק, וכך נהגו החכמים שבהם, אולם, בכל אופן, היו מהם כאלו שהתאוו לטעם דוקא מן העשב הגדל תחת רגליהם. הללו משכו עצמם והתיסרו כדי להגיע אליו, אולם החבל הקצר שבש את תכניותיהם, והם מצאו את עצמם נפצעים שוב ושוב, עד שהפנימו את הלקח והסתפקו בשק שלהם..."

"וכי לזאת יקרא לחזר בגדים ריקות?", השתומם הרב, "הלא זה מה שרציתי שתראה!... הבורא יתברך נתן לחם לכל בשר ותולה לכל אחד ואחד מאתנו שק שבלת שועל בצוארו, אולם למרות זאת רבים כל כך מתאמצים, מנסים בכה ובלה, ומושכים את עצמם לשוא ולריק, כשמלבד פציעות וחבלות אין הם מצליחים להשיג דבר! האם לא חבל?... צא ושוב לבינתך, חפש את השק שלך והסתפק בו, בין זה וזה אף מאמץ לא יביא לך תמורה אחרת".

זמירות שבת

מתוך הספר "מתוק האור" על שבת

"ותינוק ללמדו ספר"

הזכות ללמד תורה אשר עליה מבקשים מדי יום: "ללמד וללמד..." חלה, כמובן, גם על תינוקות של בית רבן, אשר עושים את פסיעותיהם הראשונות בעולם הלמוד.

פעם פנה אל **רבי משה פיננשטיין זצ"ל** ילדון בן חמש ואמר שהוא מדאג מאד, משום שאינו מצליח לענות על השאלות שקבל בפתה לחזרה. התענן רבי משה מהו חמר הלמוד שלמד השבוע, בקש ממנו את החמש, והקדיש זמן נכר מזמנו כדי לחזר על החמר שלמדו בפתה ולהסבירו היטב, עד שהילד רגיש פי הוא מבין אותו על בריו.

ראה זאת אחד מתלמידיו ותמה: האם סוגרים את הגמרא של רבי משה פיננשטיין - כדי ללמד חמש עם ילד בן חמש?

נענה רבי משה לעומתו: כאשר התפללתי הבקר: "ללמד וללמד", לא התניתי את הבקשה שלי. לא אמרתי שאני רוצה ללמד רק תלמידי חכמים או ללמד רק גמרא. בקשתי לזכות ללמד תורה לעם ישראל, ואת הזכות הזו קבלתי!

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "עקב"

"וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם" [יא, יח]. קשר התפילין – קשר עם הקב"ה.

אלו תפילין שבראש, ועל שם מנין פרשיותיהם נקראו טטפות: טט בכתפי שתיים באפריקי שתיים (רש"י). מדברי רש"י אנו למדים – אומר הגרי"צ מסלנט זצ"ל בספרו "באר יוסף" – שארבע הפרשיות בתפילין נחלקות לשני עניינים העוסקים באמונה, האמונה ביחוד ה' וביציאת מצרים. התפילין הם הקשר של האדם עם הקב"ה. התפילין קרויים אות. המניח תפילין מוכיח שיש לו קשר עם הקב"ה. וכתב הסמ"ג, שמשש מאות שלוש-עשרה מצוות שנצטוו ישראל אין לך שום מצווה שתהיה אות ועדות כי אם שלושה מצוות והן: מילה, שבת ותפילין, שבשלושתן נכתב "אות" והן עדות לישראל שהם עבדים להקב"ה. וכל מי שאינו מניח תפילין הוא בכלל פושעי ישראל בגופו ועובר על שמונה עשין בכל יום. וכל המניח תפילין מלבד הקרן הקיימת לו לעוה"ב אוכל פירות המצווה בעוה"ז ומאריכין לו ימיו ושנותיו. וכל המניח תפילין אין אש של גיהנום שולטת בו וכל עוונותיו נמחלין.

שומעים אנו מכך עד כמה חשובה היא מצווה זו וממילא חייב כל אדם להקפיד מדי יום להניח תפילין. בכל הדורות הקפידו היהודים לקיים מצווה נעלה זו. גם בזמן השואה האיומה מצווה זו יכלה להתקיים רק מתוך מסירות נפש ויהודים נטלו על עצמם סיכון גדול ובלבד שלא לבטלה.

בעניין זה מובא **מעשה נפלא** בספר "אנשים מספרים על עצמם" מאת הרב חיים ולדר, בעל המעשה הוא מנהל סניף בנק אשר בסניף הבנק שלו יש אגף כספות להשכרה ללקוחות הבנק:

לפני כארבע שנים, הגיע לסניף קבצן לבוש בלויים, מוזנח ועלוב מכל הכיוונים. הוא ביקש לשכור כספת, וכמובן קיבל – לאחר שפתח חשבון ושילם לשנה מראש את דמי השכירות. מאותו יום ואילך, הוא היה מגיע בבוקר, עם פתיחת הסניף, ובידו תיק די גדול, שוהה בחדר הכספות אולי חצי דקה ויוצא. לאחר מכן היה חוזר עם אותו תיק, בערך ב-13.00, עם סגירת הסניף, ולעיתים גם אחר הצהריים. העניין הזה די סקרן אותי. יכולתי להבין מדוע הוא מגיע בסגירת הסניף – כדי לשמור בכספת את דמי קבצנותו, אך לא הבנתי מדוע הוא מגיע בבוקר לפתוח קופה. האם הוא זקוק לכסף מאתמול? מה הסיפור שלו? כך, במשך שנה וחצי הגיע הזקן פעמיים ביום, והאמת היא שנמאס לי ממנו. לא מפני שהוא היה קבצן זקן ולבוש סמרטוטים. אני חושב שגם אם בן אדם אחר היה מגיע כל יום פעמיים, היה נמאס על כל אחד. אבל אני נאמן לתפקידי. ידעתי שאין שום אפשרות בעולם למנוע זאת בעדו.

יום אחד, הייתה שביתה פתאומית בבנק, שביתה שהודיעו עליה ערב קודם. יצאתי אז לסידורים, וכשאני חוזר הביתה, אשתי אומרת לי שמישהו מחפש אותי בדחפיות. היא עוד לא הופיקה לספר לי במה העניין, והטלפון מצלצל. על הקו היה הקבצן. הא מבקש ממני שאגיע בדחפיות, כי הוא רוצה להוציא משהו מהכספת. מובן שסירבתי. "יש שביתה", אמרתי. "לא שמעת?" "ודאי ששמעת", הוא אומר. "אבל אני פשוט מוכרח להוציא משהו". הסברתי לו יפה, שגם אם הייתי רוצה, אין שום אפשרות לפתוח את הכספת ביום כזה, והוא אומר לי שהוא יבוא אליי הביתה לדבר איתי. בשלב זה התפוצצתי ואמרתי, שאין לו מה לבוא ושאין שום סיכויים שאפתח לו. פתאום התפרץ כל מה שהיה לי נגדו. אמרתי לו בזעם, שכדי לקבץ נדבות, אין לו שום צורך בכסף שהוא שומר בכספת, ושאני לא מבין בכלל מה הסיפור שלו ומה הוא רוצה ממני. הוא סוגר את הטלפון, ולאחר רבע שעה אני שומע צלצול בדלת, ומי שם? כמובן, הקבצן. שלטתי איכשהו ברוחי וחזרתי על סירובי. הוא אמר לי: "אני מתחנן בפניך. אני פשוט חייב להיכנס לשם לחמש שניות. לא יותר". כאשר ראה שאני עומד בסירובי, אמר לי: "אני רוצה לספר לך משהו שלא סיפרתי לאיש, ואחר כך תחליט מה לעשות". הסכמתי לשמוע אותו. רק בגלל הסקרנות.

הוא מספר לי שהוא ניצול שואה, ושבזמנו היה כלוא יחד עם האדמו"ר מסאטמר זצ"ל, במחנה מעבר. הוא סיפר כי על אף שלא היה חסיד סאטמר, התפעל מאישיותו של האדמו"ר וניסה להתקרב אליו.

ויום אחד, כך הוא מספר, אמר לו אחד המשמשים, שהרבי מוטרד מאד, מפני שהתפילין שלו נעלמו, לא ברור כיצד, והוא מחפש כבר כמה שעות מישהו עם תפילין, ואין אחד כזה בכל המחנה. מכיוון שלו עצמו היה זוג תפילין, אותו שמר מכל משמר, הוא הציע מייד שהרבי ישתמש בהן, הלך למחבוא והוציא משם את התפילין, כדי למסור לרבי.

הם קבעו להיפגש כמה שעות לאחר מכן, אך מכיוון שלא הצליח להגיע בשעה היעודה, לא התקיים המפגש, והוא אמר לעצמו שמחר בבוקר, לאחר שהרבי יניח את התפילין, הוא יגיש לקחת אותן. אך באותו הערב, כך הוא מספר, הגיעו כמה אנשי אס-אס ולקחו אותו ועוד כמה עובדי כפייה לעבודות סלילה. העבודות נמשכו כשבועיים, והם שוכנו באגף נפרד מהמחנה. כאשר שב בחזרה לביתן שלו, קיבלוהו כולם בהתלהבות, מפני שחשבו שנשלח להשמדה. הם סיפרו כי שליחו של הרבי חיפש אותו שוב ושוב, כדי לתת לו דבר מה. הם לא ידעו מהו הדבר, רק סיפרו שהשליח נראה מוטרד מאוד, והם אמרו לשליח, שהאיש שהוא מחפש, כנראה כבר אינו בין החיים. הוא ביקש מאוד לקבל את שמו המלא ורשם את השם על פתק.

התברר כי הרבי נלקח יחד עם משמשי לרכבת הצלה מיוחדת, שאורגנה על ידי קסטנר, והוא רצה להשיב את התפילין לפני שיצא לשוויץ. הרבי ביקש להעביר את התפילין לאסירים, כדי שיחזירו אותן לבעליהן, אך אלה אמרו לו שכנראה, בעל התפילין אינו בין החיים, והם עצמם יהודים ניאולוגים, שאין להם כל חפץ בתפילין. הרבי מסאטמר החליט לקחת את התפילין איתו.

את השואה, עבר הקבצן שלנו איכשהו, בגלגולים רבים, ובשנת 1948 עלה לארץ ישראל, הרוס ובודד. המראות שראה בשואה והסבל שעבר, גרמו לו ללקות בנפשו. הוא התאשפז בבית חולים לחולי נפש לתקופות ארוכות. עניין התפילין נשכח ממנו.

אלא שבשנת 1953, הגיע לבית החולים מכתב מהרבי. נכתב בו, כי יהודי ששמו זהה לשלו, הפקיד בידו דבר מה, והרבי חפץ לדעת האם הוא האיש. הוא מיהר לכתוב לבית הרבי על פי הכתובת הרשומה, כי אכן הוא האיש שנתן את התפילין לרבי. תוך כמה ימים ביקר אצלו שליח של הרבי מסאטמר, שנהג בו בכבוד רב והודיע לו, כי הרבי מזמין אותו לביתו בחו"ל, ברגע שיוכל לעשות זאת.

למן אותו היום, זכה לביקורים סדירים של חסידי סאטמר, דבר ששיפר מאוד את מצב רוחו ואושש את מצבו הנפשי, עד שיכול היה להשתחרר. הוא קיבל כרטיס טיסה, נסע לארצות הברית, ושם התקבל בכבוד גדול ובחמימות על ידי הרבי וחסידיו. במעמד מרגש מסר לו הרבי את התפילין, חיבק אותו, ושניהם בכו בכי תמרורים. הרבי הסביר לו ששקל להשאיר את התפילין במחנה, אך מפני שנמסר לו שהיהודי אינו בין החיים ושעלולים לבזות את התפילין, החליט ליטול אותן איתו, ואף להשתמש בהן, ושיחיה הדבר לזכותו של מי שנתן לו זאת.

הרבי הציע לו להישאר בארצות הברית, אך הוא העדיף לשוב לארץ, על אף שלא היה לו מכיר וגואל. הוא שב והתאשפז מרצונו בבית חולים לחולי נפש, וכאשר היה משתחרר, היה מתגורר בדירה קטנה שהסוכנות העמידה לרשותו כשעלה ארצה. לפרנסתו עסק בקיבוץ נדבות... אולם הרכוש הגדול ביותר שהיה לו, היו התפילין שקיבל מהרבי ואותן הוא מקפיד להניח מדי יום ביומו, גם ברגעי הזיכרון הקשים ביותר.

שנים עברו והוא הזדקן, וכבר לא חש צורך להתאשפז. הוא מתפלל בבית כנסת נידח, ואיש אינו מכירו, פרט למוסדות סאטמר שמדי פעם שולחים לו מכתבים, ובחגים שולחים שליחים לעודדו ולשוחח עמו.

כאשר נפטר הרבי הזקן לפני כמה שנים, היה בטוח שמעתה ישכחוהו, אך להפתעתו, נמשכו הביקורים והמכתבים כמימים ימימה. הוא ציין באוזניו בהתרגשות את העובדה, שעל אף שהרבי הזקן כבר אינו בין החיים, והוא אינו נמנה עם התורמים של סאטמר – הם עדיין שומרים לו אמונים. כאמור, כל הזמן הזה הוא מקבץ נדבות, עד שיום אחד פורצים לדירה העלובה שלו וגונבים משם את כספי הקבצנות שלו. הגניבה משפיעה מאוד על מצבו הנפשי, לא בגלל הכסף, אלא בגלל החשש, שהתפילין היקרות לו כל כך – בעצם, הצידוק היחיד לקיומו – ייגנבו. הוא מברר מה אפשר לעשות ומחליט לפתוח אצלנו בבנק כספת. וזה מסביר את הביקורים שלו בבוקר בכל יום בשעה שמונה וחצי, ואת החזרה לאחר התפילה וקיבוץ הנדבות אל הכספת, להפקיד את התפילין. כעת הוא מבקש ממני לעשות הכל כדי להגיע אתו לכספת ולהוציא את התפילין מפני שכבר 12.00 בצהריים והוא עדיין לא הניח תפילין. אני כמובן מתקשר למי שאני מתקשר, ומקבל אישור מיוחד לפתוח לו את הכספת. אני הולך איתו ועם התיק הגדול שלו, פותח לו את הכספת, ובפעם הראשונה מרשה לעצמי להסתכל לתוך הכספת, ומסתבר לי מלבד התפילין אין שם דבר.

אני שואל אותו: "תגיד לי, אם כבר – אז כבר, מדוע אינך משתמש בכספת כדי לאחסן את דמי הקבצנות שלך?" והוא עונה לי: "אני לא משתמש בכסף לצרכי הפרטיים בלבד. אני קונה בו תפילין לילדי עולים".

מובן שזה מציג אותו באור אחר לגמרי. זה כבר לא היה הקבצן שנרתעת ממנו ולא כל כך סבלתי אותו, בגלל מה שראיתי כבולמוס של קבצנות. מדובר באדם מסכן ואציל נפש, שחי בזכות התפילין ומקדיש את חייו למצוות תפילין. למן אותו היום, התחלתי להתייחס אליו בכבוד. הוא היה לוקח מדי יום את התפילין, ולאחר שהיה מחזיר אותן, היינו שוקעים בשיחה, לעיתים עד לאחר מועדי הסגירה של הבנק. לפעמים הזמנתי אותו לסעודת שבת. הוא באמת היה יהודי גלמוד, כמותו לא ראיתי מעולם.

יום אחד הוא לא הגיע, ומיד ידעתי שקרה לו משהו. הגעתי לביתו, ומשלא ענה על דפיקותיי, הזמנתי פורץ ומצאתי אותו שוכב על הארץ מחוסר הכרה. הבהלנו אותו לבית החולים, והתברר שהוא לקה באירוע מוחי. הם הצליחו לייצב את מצבו, ואני ומשפחתי סעדנו אותו על מיטתו. לאחר מספר ימים, הוא נפטר.

כעת נותר לארגן לו הלוויה, ואני מעולם לא התקרבותי לנושא הזה, אבל עלה במוחי רעיון. פניתי למוסדות סאטמר וסיפרתי להם את הסיפור. הם מייד רתמו לעניין, ולמרות המרחק הרב בין ירושלים לעיר שלי, הם יצאו לרחוב עם רמקולים, הכריזו שיש הלוויה של "מת מצווה", וארגנו כמה אוטובוסים של אנשים שאספו סתם ברחוב. ההלוויה הייתה גדולה מכפי שאנשי האזור שלנו ראו אי פעם, כי גם בשכונה הדפיסו הסאטמרים החרוצים האלה מודעות ענק על "מת מצווה". ליד הקבר, הספיד אותו אחד מאנשי סאטמר, על אף שהיה ברור כי הוא לא ממש מכיר אותו. הוא אף לא ידע להסביר מה הקשר בין המת לחסידות סאטמר. הנואם היה פשוט בן אדם טוב. שלחו אותו להספיד משהו, והוא מספיד. זה קצת הפריע לי.

על אף שאני ביישן מטבעי ומעולם לא נאמת, ביקשתי להספיד אותו. אמרתי להם שאיש אינו מכיר את הנפטר, מלבד מי שמכיר אותו כקבצן. אבל אני מכנה אותו "איש התפילין". וכאן סיפרתי לכולם את הסיפור הגדול עם הרבי מסאטמר והתפילין. כל חסידי סאטמר שהיו שם, התחילו להוריד דמעות, וכשתיארת את רגע המפגש בין הרבי לקבצן, זה הפך לבכי ממשי שסחף את כל הנוכחים. אני עצמי התקשיתי לדבר בגלל הבכי. סיפרתי לכולם, שכספי הקבצנות שלו שימשו לרכישת תפילין לילדי עולים, וסיפרתי על ההיכרות בת השנה וחצי שהייתה לי איתו. כמעט כולם הגיעו מבית ההלוויות לחלקת הקבר, כיסינו אותו בעפר ואמרנו קדיש. לאחר מכן ארגנתי מניין בביתו במשך ימי הישבעה.

במקביל, התחלתי להתעניין ברכישת מצבה, אולם לפני שפניתי בעניין לחסידי סאטמר, הגיע אליי מכתב מעורך דין. מסתבר, שלפני מותו כתב האיש צוואה חתומה כדת וכדין. נפגשתי עם עורך הדין והוא נתן לי עותק מהצוואה, ממנה עלה כי את דירתו הוא מוריש לבית החולים לחולי נפש, לרופאיו הוא חש הכרת הטוב, ולי הוא מוריש את המעטפה שנמצאת במקום מסויים בביתו. הלכתי עם עורך הדין לביתו של הקבצן. במעטפה היה מפתח של הכספת ומספר חשבון בנק. צורף לזה מכתב, בו הוא מודה לי על יחסי הטוב אליו ומבקש ממני להשתמש בכסף שיהיה בחשבון, כדי לקנות לו מצבה. הוא ציין שאת שאר הכסף אני יכול לקחת לעצמי.

בחשבון היה סכום גדול בהרבה מדמי מצבה. קניתי לו מצבה מפוארת, שם נרשם שמו וכינויו "איש התפילין", ובכסף החלטתי להקים קרן לקניית תפילין לילדי עולים – ממש כפי שביקש.

למחרת הלכתי אל הכספת, הכנסתי את המפתח שלו וסובבתי, אחר כך את המפתח שלי וסובבתי- ובהתרגשות רבה לקחתי את הדבר יקר הערך שהוריש לי: את התפילין אותן הניח הרבי מסאטמר שנים כה רבות.

ובמחשבה שנייה, יש עוד דבר יקר שירשתי – אם אני רוצה או לא – גם את התואר, בזכות קרן התפילין שלו, שהוגדלה על ידי והתפתחה מאוד, ומספקת מדי חודש שלושים זוגות תפילין לילדי עולים.

כיום, אני "איש התפילין" (אור דניאל).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל זוני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה זוני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ מנחם בן פאני ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לזן בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ שמואל בן יוליאנה ז"ל, לע"נ יהודה בן מעתוקה ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

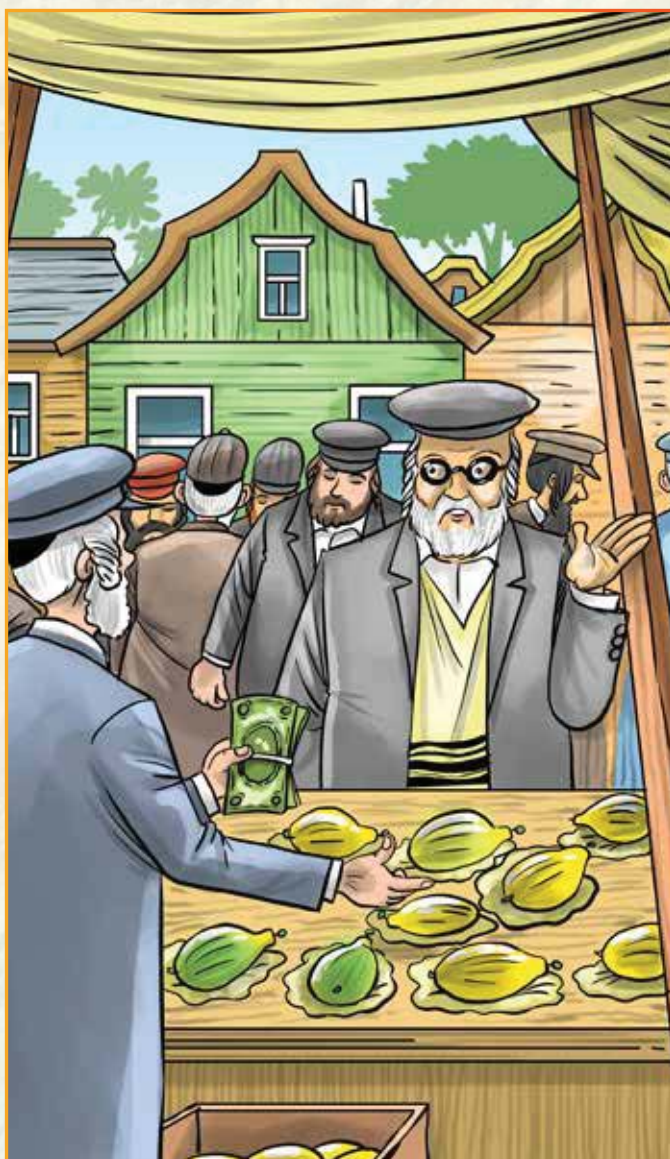
למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

נפת צופים

בעל האתרוג למכר את אתרוגו בעד כל הון. "אסכים למסר אותו לידכם, רק אם יעניק לי הגאון את כל שכרו על המצוה שיקים באתרוג" - הודיע בקול נחרץ. כל נסיונות השכנוע לא הועילו, ובעל האתרוג נותר איתן בדעתו: "רק תמורת זכות מצנתו של הגאון, אתן את האתרוג!"

הססו השלוחים, וחששו שמא לא יסכים הגאון מוילנא לתנאי זה. ואולם, לא נותרה בידם ברירה, הן החג ממשמש ובא, ואתרוג אחר אין. והנה, כאשר נודע לגאון מה המחיר שנתבקש לשלם עבור האתרוג, לא רק שלא נראתה מורת רוח על פניו, אלא נתמלא בשמחה עצומה. לתמיהת הסובבים, הסביר הגאון כי מציאה יקרה נקרתה פאן לידו. "עד עתה, בכל מצוה שקימתי, מספק הייתי אם הצלחתי לקימה לשם שמים בלבד, ושלא על מנת לקבל פרס. והנה, עתה נקרתה לידי הזדמנות נדירה לעשות את המצוה מאהבה, לשם שמים בלבד, ולא מתוך צפייה לקבלת שכר. ועל זאת הנני שמח כל כך."

(ספורי צדיקים)

"כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרון לעשות למען תחיו ורבייתם ובאתם וירשתם את הארץ" (ח, א)
לשם מה נכתבה המלה "תשמרון", ומדוע לא נכתב רק "כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תעשו"?

ונתן להסביר, כפי שפרש רש"י את המילים "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו יא): "היה ממתין ומצפה מתי יבוא" - שיעקב צפה לרגע שיבואו ויתקיימו חלומותיו של יוסף. וכפי זה תהיה פאן משמעות המלים "תשמרון לעשות" - תצפו לעשות. שתצפו ותיחלו לרגע שבו יתאפשר לכם לעשות ולקיים את המצוות. וכה תעשו אף במקרה בו תהיו פטורים מקיום המצוות או מחלקן, כגון שבזמן שתשהו בחוץ לארץ, ששם אין מקימים את המצוות התלויות בארץ. גם בעת כזו "תשמרון לעשות" - תצפו לרגע בו תזכו לעשות ולקיים את המצוות, "למען תחיו ורבייתם וירשתם את הארץ" - שאם תצפו, יהיה שכרכם שתחיו ותבואו אל הארץ, ועל ידי כך תתמלא תשוקת לבכם, ותזכו לקיים את המצוות בפעל.

(קדשת לוי)

"וברכת את ה' אלקיך" (ח, י)

הקשו המפרשים: וכי מה תוסיף ברכתנו לקדוש ברוך הוא, ומה תתן לו, והרי אינו חסר דבר? להבנת הענין יש להסביר שמטרת הקדוש ברוך הוא בכריאת האדם הייתה להיטיב לאדם באחריתו. לשם כך ברא הבורא יתברך לאדם שני יצרים, כדי לתת בידו את האפשרות לבחור בטוב או ברע, ועל ידי שיבחר בטוב יזכה לקבל שכר.

ומכיון שהבורא יתברך חפץ להיטיב לאדם, הרי שאדם הבוחר ביצר הטוב, מאפשר בכיכול לבורא למלא את חפצו.

והנה כשהאדם מברך את הבורא, הריהו מעיד בזאת על הכרתו במציאות הבורא, ועל רצונו שכל יושבי תבל יכירו במציאותו ובמלכותו. נמצא שברכת המברך את הקדוש ברוך הוא היא שיתאפשר לו למלא את חפצו להשפיע רב טובה לכל בני האדם, וממילא תגרום לו נחת רוח. וזוהי הטובה שמעניקה הברכה לבורא.

(אזנים לתורה)

"לאהבה את ה' אלקיכם" (יא, יג)

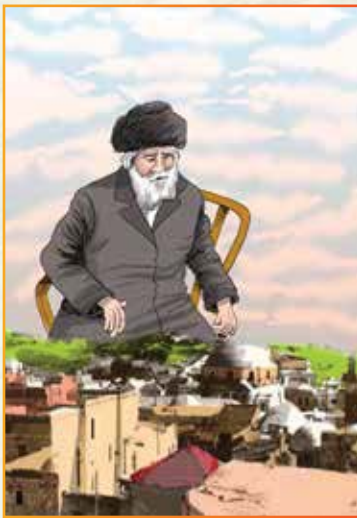
"שמא תאמר, הריני לומד תורה בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רבי, בשביל שאקבל שכר? תלמוד לומר 'לאהבה את ה', כל מה שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה" - רש"י.

באחת השנים, בהתקרב חג הסוכות, ולגאון מוילנא עדין לא נמצא אתרוג. במצנת הגאון לא חסכו שלוחיו במאמצים להשגתו של האתרוג הנכסף. בסופו של דבר, לאחר טרח ועמל, עלה בידם למצא אתרוג מהדר בתכלית ההדר.

נקב בכל מחיר שתחפץ תמורת האתרוג, ונקנהו ממך" - פנו שלוחי הגאון אל בעל האתרוג. ואולם, לאכזבתם לא נתרצה

הלולא דצדיקיא

את כל מפעליו הפכירים הנהיג רבי שמואל סלנט, מתוך חדר קטן שבחצר "החרבה". חלונות לא היו לחדר, וכדי להפנס לתוכו היה צריך לרדת מספר מדרגות. קטן וחשוף היה החדר, אך אור גדול בקע מתוכו לכל יהודי עיר הקדש. בחדר זה היה רבי שמואל יושב והוגה בתורה, פוסק הלכות, משפין שלום בין איש לרעהו ועוסק במעשי חסד רבים.

פעלותיו הנשגבות למען העיר ירושלים הותרו חותם בל ימחה על עיר הקדש, ועד ימינו אנו משגשגות ופורחות השכונות שהוקמו בהשראתו, לצד מוסדות התורה והחסד שהקים יש מאין.

כבר בהיותו בן שלש עשרה שנה, קבל רבי שמואל הסמכה לרבנות, ושאלות קשות ומסבכות היו שולחים אליו. בגיל עשרים וחמש עלה לארץ ישראל מעיר מולדתו וילקאניק שברוסיה, והתמנה לרב העיר ירושלים. בתפקידו זה פהן עד ליאמו האחרון. רבי שמואל נפטר בשיבה טובה ביום כ"ט באב תרס"ט, בהיותו בן תשעים ושלש שנים. ז"ע

מאת: חיים הופקוביץ

יום שני כט אב (תרס"ט) רבי שמואל סלנט

רבי שמואל סלנט, שמש כרבה הנערץ של ירושלים במשך כשבעים שנה. רבים היו פעליו של רבי שמואל. באותה תקופה, הישוב היהודי בירושלים התרכז כלו בין חומות העתיקה. הצפיפות היתה רבה, והמחסור בקורת גג היה מוחשי. עבדה זו גרמה לערביי העיר להעלות את מחירי השכירות, בדירות שבהם התגוררו היהודים. בנוסף לכך פרצו מעת לעת מחלות קשות ומגפות, שהפילו חללים רבים.

רבי שמואל סלנט, שדאגתו ליהודי העיר היתה רבה, החליט להקים שכונות חדשות מחוץ לעיר העתיקה. הוא רתם לכה את השור הנדבב משה מונטיפיורי, והלה קנה חלקת אדמה מחוץ לחומות, עליה נבנו בתיה הראשונים של שכונת "ימין משה". לאחר מכן הוקמו בזו אחר זו השכונות "נחלת שבעה" ו"מאה שערים", כשכל העת רבי שמואל סלנט עוקב מקרוב אחר התפתחות הבניה ומעודד את העוסקים בה.

ובתוך העיר העתיקה, דאג רבי שמואל לבנות בית כנסת גדול בחצר "חרבת רבי יהודה החסיד". כמו כן הקים רבי שמואל ישיבה גדולה ותלמוד תורה - "עץ חיים", שבה למדו אלפים מבני ירושלים.

"ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה" (ח, ט)

ידוע הוא שאין הפרנסה באה לאדם, אלא כפי מדת בטחונו בבורא יתברך. ונתן ללמד זאת ממה שנאמר על אברהם: "וה' ברה את אברהם בכל". בפשטות משמע הדבר שהיתה פרנסתו מצויה ולא חסר לו דבר. ודרשו על כך חז"ל ש"כל" היא האמונה בבורא יתברך, וכוננת התורה היא שהקדוש-ברוך-הוא ברה את אברהם באמונה שלמה. ושני הדברים משלימים זה את זה - האמונה והפרנסה באים זה עם זה.

על פי זה יובן גם פונת הכתוב: "וינתן אברהם את כל אשר לו ליצחק" - שנתן ליצחק את הדבר אשר היה לו, ומהו אותו דבר? "כל" - האמונה בבורא יתברך, והוא הדבר שנתן אברהם ליצחק בנו, את האמונה והבטחון. וידע אברהם, שאם תהיה ליצחק אמונה שלמה בבורא, ויבטח בו בבטחון גמור, תהיה פרנסתו מצויה תמיד, ולא יחסר לו דבר. ודבר זה מרמז פאן במלים: "ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם". משמעות המלה "במסכנת" פאן היא - בחכמה ובתחבולות, כפי פרוש הכתוב: "ילד מסכן וחכם" (קהלת ד יג) - היודע תחבולות חכמה. ועל פי זה, משמעות הפסוק פאן היא: ארץ אשר לא על ידי חכמה ותחבולות, תשיג בה לחם ופרנסה. ואיך פן תשיג בה הפרנסה?

על ידי מדת הבטחון בה' - "לא תחסר כל בה" - אם תהיה לה מדת "כל", מדת הבטחון בה', ישפיעו עליה כל ההשפעות הטובות, וממילא "לא תחסר" - שלא יחסר לה דבר.

(דגל מחנה אפרים)

סדרת ספרים "אור עולם" 5 כרכים

הזדמנות נפלאה לדעת ולהפיר את גדולי ומאורי הדורות

<p>כרך 5 רבי עקיבא איגר הפליב"ם הנצי"ב מוולוז'ין הרמ"א רבי משה פיינשטין הספר"ש רבי יצחק אלחנן</p>	<p>כרך 4 רבי אלימלך מליזנסק בעל התניא רבי מאיר מפרימישלין ה"דברי חיים" מצאנז המנ"ח מקומיץ ה"אבות שלום" רבי אברהם מסוכצוב</p>	<p>כרך 3 רבי שלום שרעבי ה"שני חסד" אב"ד יעקב ה"בן איש חי" רבי עבדאללה סופר רבי שלמה אליעזר אלפנדי הרב עובדיה יוסף</p>	<p>כרך 2 ה"מאור עינים" מטרת נביל הסבא קדישא מראדושיץ ה"חולדות יעקב יוסף" מפולנאה רבי שלמה הלברשטאם השרף מסטרליץ רבי לייב שורש רבי יעקב דוד מאשטנוב</p>	<p>כרך 1 ההר"ר דיסקין הפרי"ל ספר הפלא סקלס ה"קצות החושן" ה"רי"א רבי איצ'לה ספויניו</p>
--	---	--	---	---

להשיג בחגיגת הספרים. נמ להשיג ישירות במספר הנ"ל

ושנתם לבניך
ספרים טובים לבית טוב
בכל עניני העלון

ניתן לקבל את העלון במייל הנ"ל © כל הזכויות שמורות ציורים: מוטי הלר

ניתן לפנות לרב יעקב הופקוביץ: 0527113332

בין הפותרים נכנה ויגדלו ספרי "ושנתם לבניך" תשובות נתן לשלח: או לפקס: 15325382688 או למייל: jhopko@gmail.com

שאלות לפרשת השבוע

- איזה יצור יצור לנו ככבוש הארץ? וחרגת הגויים?
- מתי עלול אדם לשבח את ה'?
- ממה היה עשוי הארון ללווחת הכרית השניות?
- מה לא בידי שמים? (רש"י)

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

שלוש תפלות בכונת הלב

"והיה עקב תשמעו" (ז"ב)

כתב רבי יעקב אבוחצירה בעל 'אביר יעקב':

מפסוק זה נוכל ללמוד רמז על חובתנו להתפלל שלוש פעמים ביום בכונת הלב ובשמחה, וכדלהלן:

"עקב תשמעו" - ראשי תבות: "עבודה קבועה בלב, תפלת שחרית, מנחה ערבית - ובכל נפשכם". הקדים הכתוב לכך "והיה" - לשון שמחה, ללמד כי הרץ בשמחה לבית הכנסת להתפלל שלוש תפלות בכל יום, זכה לשכר הנפלא הכתוב בפסוקים הבאים.

מחשיף הלבן

ברכה מתוך אהבה

"ואהבה וברכה" (ז"א)

פרש האדמו"ר רבי משה יחיאל מאז'רוב:

הקדימה התורה "ואהבה" ל: "וברכה", ללמד שעל הברכה לבא תמיד מתוך אהבה. וכפי שתקנו אף בגססח ברפת הפנהיג: "וצונו לברך את עמו ישראל באהבה", וכן הורגו חכמים בזהר הקדוש (גטא קמז ב) שכל כהן שאינו אוהב את ישראל לא יברך ברפת כהניג.

באר משה' כי תצא

השלף על ה' יהבך

"כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם; לא תירא מהם" (ז"ח)

פרש רבי יוסף חבר רבה של קנישין:

רק לאחר שתשיב אל לבבך כי אכן "רבים הגוים האלה ממני" ואין בכחך לנצחם, אזי "לא תירא מהם". וזאת משום שהבנה זו תביאך לתלות יחבך בה, לשם בטחונך בו ולהתפלל אליו מקירות לבך, ותפלה שכזו - דינה להתקבל.

סדר זמנים, בהקדמת גן המצבר

אמן - הגדולה מכלם

"אריך חטה וישערה וגפנו ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (ח"ה)

במסכת ברכות (מח א) אמרו חכמינו זכונם לברכה, כי הפסוק מונה את הפרות לפי סדר חשיבותם, ולפיכך המקדם בפסוק מקדם לברכה.

בבקורו של נשיא בני אמונים רבי יעקב דב מרמורשטיין במעונו של ראב"ד ירושלים הגר"מ שטרנבוף שליט"א, אמר הראב"ד כי מדברי חכמים אלו נתן ללמד אף על חשיבותה של עניית אמן:

בזהר הקדוש (ראה תיקון חדש ח"ב פג א) מובא, כי בתבת 'צד' ק' נרמזו מכסת הדברים שבקדשה שיש לומר מידי יום: צ' אמונים, ד' קדשות, ק' קדישים וק' ברכות. יש להניח כי אף במיקרה זו נמנו הדברים לפי סדר

חשיבותם, ונמצא אפוא שעניית אמן חשובה מכלם, וכפי שאמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

'כי ה' הוא הנותן לך כח' לעניית אמן

"וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל" (ה"ה)

פרש החיד"א:

ידוע כי מכל מצוה ומצוה שעושה האדם נברא מלאך העומד לזכותו, ונמצא שלצדיקים המורבים במצוות יש 'חיל' שלם של מלאכים העומדים לזכותם. מזהירנו הכתוב לבל יגבה לבנו על 'חיל' זה שצברנו, אלא: "וזכרת את ה'... הוא הנתן לך כח לעשות" את המצוות, שמכחן נוצר 'חיל' זה. ויש להוסיף, כי הנה ידוע שאמן הוא בגימטריה 'מלאך'. וכן שכול האדם לענותה אין ספר פעמים בחייו, נמצא שאין מצוה כמוה שיכולה לזקוף לזכותו מלאכים עד אין מספר. ויש לומר כי על כן נקט הכתוב לשון: "כח לעשות חיל", שהרי האמן צריכה להאמר 'בכל כחו' (שבת קט"ב).

צוארי שלל בקהלו קנטרס 'השירה הזאת' עמ' יח

להסמיך בקשה להודאה

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" (ח"ה)

בסיים ברפת הפזון נוהגים אנו להרבות בקבשות ובתחנונות. כמה באורים נאמרו על טעם הדבר, להלן יובאו שנים מהם:

א. ה'חפץ חיים' פרש זאת על פי היסוד שכתב רבנו בחיי (שמות י"א): "התפלה יותר נשמעת בשעת עשיית המצוה", על כן בשעת קיום מצות ברפת הפזון ראוי שתנפלה על צרכינו.

הוסיף והאיר הגאון רבי אברהם ארלונגר שליט"א ראש ישיבת 'קול תורה', כי אם נקפיד על תקנת האד"מ הקדוש לומר לפני התפלה: "הריני מקבל על עצמי מצות עשה של וזהבך לרעה כמוך", התפלה כלה תאמר מפינו מתוך אהבת ישראל, וכך נרויח שתהיה לה את סגלת 'תפלה בשעת עשיית המצוה' שכאמור היא נשמעת יותר.

ב. באפן נוסף באר זאת הגאון רבי לייב מיינצברג שליט"א ראש ישיבת 'המתמידים', על פי דברי הטור בפרשו לתורה (בראשית כ"ט לה), שבכל עת שמוזה האדם לברוא על העבר, יסמיך לך בקשה על העתיד, כדי שלא ישמע

כמי שקבל את כל מבקשו מרבו ואינו זקוק ליותר. על כן אף אנו, משמסימים הגנו להודות לה' בברפת הפזון, מוסיפים אנו מיד בקשות על העתיד.

'חפץ חיים' עה"ת כי תבא: 'ברפת אברהם' מאמרים עמ' רצו; הגש"פ ג'ן מלך' עמ' קצ

'המתפלל על חברו' מעמק הלב

"שמע ישראל אתה עבר היום את ה'רדן" (ט"א)

"מהו אתה עובר?" אמר רבי תנחומא: שהיה משה מחבט [מתאמץ] לפניו ואומר להם: אתם עוברים, אני איני עובר! ופותח להם פתח, שפא; בקשו עליו רחמים" (דב"ר ג"א).

מדוע לא בקש משה מבני ישראל במפרש שיתפללו בעבורו?

באר רבי יעקב חיים סופר בעל 'פך החיים':

יתכן שהמפציר בחברו שיתפלל עליו, גרם שחברו יתפלל עליו לבסוף מן השפה וזחוף כדי לא להשיב פניו ריקם. אולם המתעורר מעצמו לבקש על חברו, בנדאי עושה זאת מעמק הלב, ולפיכך העדיף משה לרמז לישראל שיתפללו עליו, מלהורות להם במפרש.

באפן אחר פרש זאת האמרי אמת:

בהוראת הקדוש ברוך הוא למשה (לעיל ג טו): "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", נכללה אף הוראה שלא יבקש מאחרים שיתפללו עליו, ולפיכך בקש זאת מישראל בדרך רמז.

'שמח ישראל' לגר"ח סופר; לקוטי יהודה'

ברכה כנגד מגפה

"ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך" (י"ב)

מפסוק זה דרשו חכמים (מנחות מג ב; זתר קרח קעט א) את החובה לברך מאה ברכות בכל יום, בדרושים: "אל תקרי מה' - אלא מאה".

קשיה עצומה הקשה האדמו"ר רבי שלמה איגר מלבלין על מטבע הברכות שבדיני:

במסכת נדרים (י"ב, ע"פ שלי"ה פסחים רנז) הזהירו חכמים את המפדש קרבן, שייאמר בגססח הקדשה: 'קרבן לה', ולא: 'לה' קרבן', שפא ימות אחר שייאמר 'לה' קדם שסיפיק לומר 'קרבן' ונמצא מזכיר שם שמים לבטלה. לאור זאת, לכאורה באמירת ברכה יש לחשש שפא יאמר המברך: 'ה' אלקינו מלך העולם' וימות קדם שישלים ברכתו, ונמצא מזכיר שם שמים לבטלה?

תרוץ נפלא לכך אמר רבי יעקב יהושע פרומן מלודז':

תקנת מאה ברכות' נתקנה על ידי דוד המלך כדי לעצור את המגפה שהמיתה בכל יום מאה אנשים מישראל (במ"ד י"א כ"א), וכיון שהברכה בעצמה מונעת מיתה, אין לחשש שפא ימות המברך קדם סימנה.

נחלת יעקב יהושע'

"הבו גדל לאלקינו!"

ביום חמישי כ"ח במנחם אב יחול יומא דהלולא של הנצי"ב מוולוז'זין.

להלן מובא חדוש עצום שכתב בספרו 'מרומי שדה' (ניו סו"ב) על גדל מעלת עניית אמן:

חכמינו זכונם לברכה (ילק"ש האזינו רמז תתקמב) למדו את חייב עניית אמן מהפסוק (דברים לב א): "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקינו", וכך פרשו את לשון הפסוק: כשאקרא בשם ה' בברכה, על השומעים להוסיף לכך גדלה בעניית אמן.

לפי זה יש לומר שאף על ברכה שחייבה מדרבנן, יש חיוב מן התורה לענות אמן, ומובן מפני מה גדול העונה אמן מהמברך, כי העונה אמן מקיים מצוה מן התורה, והמברך לעתים מקיים רק מצוה מדרבנן.

ברכות השחר בחברותא, מדאורייתא.

קריאת שמע - פרשת ויאמר (ה')

והיה לשון שמחה

כלל ידוע הוא בדברי חכמינו, כי לשון 'והיה' הכתובה בתורה מסמלת שמחה (בראשית רבה מב ב ועוד). אף כאן בפרשת ציצית כתבה התורה: 'והיה לכם לציצית', ובמדור (תחומא שלה טו) הסמיכו לכך את הפסוק בתהלים (צא א): 'אור דרך לצדיק ולישרי לב שמחה'.

וכמה באורים נאמרו על הקשר שבין מצות ציצית לבין שמחה: א. רבנו חיים עמרם מפרקלי צפת באר: 'ל"ב חוטי הציצית יש סגולה לעורר שמחה בלב, שהרי התכלת השזורה בגיהם דומה לכסא הכבוד המשכן השליכה. וכבר אמר דוד המלך בתהלים (מט עד): "וראי ראוני וישמחוני, ועל פן רגמז הדבר בפסוק: "וילישרי לי"ב שמחה" כנגד לי"ב חוטים שבציצית (מטעם המלך ח"ו סי' תשצ"ט הובא ב"קפה ללב סי' כד סי"ח יח אות ג').

ב. השפת אמת (שלה תרל"ט; תרי"ח) באר:

נקטה התורה לשון: "וראי... וזכרתם", כלפי מצות ציצית, כי באמת שרש כלל המצוות טמון ברמ"ח ו"ש"ה האברים והגדים של כל יהודי, קרע הטמון באומה, וכמאמר התנ"כי: "אור דרך לצדיק", ועל ידי מצות הציצית הוא נזכר באותן המצוות, ומתוך כך הוא עושה אותן ומוציאן מן הכח אל הפעל. [על פן נקראת מצוה זו 'ציצית' - מלשון צמיחה, כמו: "וצאץ ציץ" (במדבר יז כב), שהיא 'צמיחה' את דרך המצוות הטמון בקרבו של יהודי].

הגיע בשעת המצוה רק כדי לקיים את רצון ה', אף אם בתחלה לא חש שמחה בשעיתו, זוכה לבסוף שיתיישר לבו. כפי שאומר המשורר הפרשה: "ולא תתורו אחרי לבבכם", ועל ידי שיתיישר לבו ממיילא זכה להבין ולשמח בשעיתו, כמו שפסם הכתוב בתהלים: "וילישרי ליב שמחה".

הבטת בציצית בשעת קיום המצוה כתב הש"שן ערוך: "א"ח כד ד: "יש נוהגין להתפלל בציצית כשמוגים ליראיכם אתו, ולתן אותם על העינים, ומנהגו יפה הוא ונחובי מצוה". והוסף הרמ"א כי אף נוהגים לנשק החוטים בשעה שמוסתכלים בהם, והכל מתוך כביבות המצוה. ובמשנה ברורה (סי' ז) הוסיף בשם השד"ח שכל המעביד את חוטי הציצית על עינו כשקורא פרשת ציצית, מבטח לו שלא יבא לידי ערוין.

הסמ"ק (עש"ן כח) דרש מלשון הכתוב: "וראי אתם אתו", כי ראית הציצית הנה מצוה בפני עצמה, אך רבים מהראשונים חלקו עליו. ואף בשו"ת הרי"ב (ח"ב סי' תפח) פסק שאין זו מצוה בפני עצמה, אך באר שהיא בודאי פרט חשוב מאד בה, שהרי ראית הציצית מביאה לידי זכרון מצוות ה' שזו תכלית מצוה זו.

זמן ההבטת בציצית

בענין הזמן הראוי למצוה זו, בתרגום יונתן (במדבר טו לו) כתב: "ותחמון יתה בזמן דאתון מתעטעט בהון ביממא", ומשמע שכל שעות היום יש מצוה להתפלל בציצית. אך למעשה חקנו הפוסקים (שו"ע שם) שראיה זו צריכה להעשות בשעת אמירת וראיתם אתו.

ובשם האר"ז"ל הביאו שהאדם צריך להתפלל בציציות בכל שעה ורגע, ובכך יקיים את הצווי 'וראי אתם אתו', והוא תועלת גדולה לנשמה. שאם יזהר בכך לא יזדמן חטא לידו וגם ישיג תועלת גדולה, (שער הפנות ציצית דרוש ז). ועוד הביאו (שם, פנות ק"ש דרוש ח) כי אף מי שאין תכלת בבגדו צריך לכוון כשמתפלל בשעת אמירת וראיתם אתו, כאלו יש בבגדו פתיל תכלת.

יש בנותן טעם להביא כאן את שמעב האבן עזרא (במדבר טו לו) בענין מצות ציצית: "והנה מצוה... שיתפסה בו ביום תמיד ולא יסרינו מעליו... לפי דעתי יותר הוא ח"ב להתעטף בציצית בשאר השעות משעת התפלה, למען יזכר ולא ישגה ולא יעשה עברה בכל שעה, כי בשעת התפלה לא יעשה עברה".

"וראו כל עמי הארץ כי שם ה' יקרא עליך"

ספר רבי יוחנן לוריא מקדמוני חכמי אשכנז, אבי סבו של המהרש"ל:

"ב"מי הצטוו כל יהודי המחזו לסמן את בגדיהם בצבע צהב לאות בגיון. פעם פגש בי כמר בשטרסבורג ושאל אותי לפי תמו: "יהודי, הידוע אתה מה משמעו של סימן זה שעל בגדיך?". השבתי לו כי אני עונד אותו בצווי המלך, ולו היה מצוני לשאת עלי משקל גדול, גם אז הייתי עושה כדבריו, אף כי אין בכך כל טעם מובן.

אמר לי הכמר: "אסביר לך אני את טעם הדבר: הקדוש ברוך הוא הבדילכם מכל העמים ונתן לכם את המצוות שראו לעין כל את ההבדל ביניכם לעמים. ומצות הציצית שאותה אתם מקיימים מחמת צווי ה', מעידה על קיימכם את כלל המצוות, הנסמרות והנגלות. כל עוד שהייתם נזהרים בה פת וזכרין, רוח לכם. אף מעת שהחלתם לזלזל ולהתבייש במצוה זו, גר עלים הבורא שמשאו עליכם תחת זאת סימן בגיון, שיהיה אות לכל על סכלותכם".

כאשר שמעתי זאת הוצאתי מיד את הציציות שהיו טמונות תחת בגדי וקלפתי, אך הוא לא התרצה בכך וטען כלפני: "היה עליך ללוכשן מבחוץ, כדי שתהייה נפרות לכל..." (מש"ב ב' ע"ט).

באותו ענין מעשה היה בצמח צדק מלובאוויטש ז"ע אשר פעם נשאל מפי קיסר רוסיה: "מדוע הנך לובש הציציות, אף הוא לא התרצה בכך וטען כלפני: "היה עליך ללוכשן מבחוץ, כדי שתהייה נפרות לכל..." (מש"ב ב' ע"ט).

השיב לו הצמח צדק בחכמה ובענוה: "הציצית נתנה לנו כדי שנגיב בה ונזכר את מצות ה'. והנה, יש יהודים אשר זכרונם חז, ודי להם להגיש ציצית מפעם לפעם לשם זכר. אולם אני, זכרוני קשה, ורק אם אראה את הציצית בכל עת אזכר את המצוות כפי שצטווית" (דעת זמנים | לר"א איטינגא | פי"א אות א).

תפלה במנין שחברה עולמות

יהודה גדל במשפחה טובה. ילדותו עברה עליו בטוב ובנעימים, בבית שקיחותיו היו ספוגים בתורה ובמצוות, אך מאידך, המחסור החמיר שלט בו דרך קבע. התמזג בו ביהודה מאמר חז"ל (נדרים פא א): "הזהרו בגני עניים שמיהו תצא תורה", והוא גדל והצליח בכל אשר פנה; בתלמוד תורה, בישיבה הקטנה ובישיבה הגדולה, תמיד היה הוא מהאיריות שבחבורה שהכל חפצו בקרבנותו.

אלא שבהגיעו לפרקו התהפכה המגמה, והעניית ששררה בביתו עמדה לו לרושץ. רבים חפצו בו כחתן לבתם, אך כמנהג העולם, פיון שהיתה מעליו גבנות של אה ואחות ששרם נשאו בשל חסר אמצעים, אך שדוכו על יהודה התעקב חסר חסד ורחם, אך נאלץ הוא לצפות בתכליון עינים זמרו וישאים גזה אחר זה, ולהמתין לישועתו שבוששה מלהגיע.

לשבוח יאמר כי במשך כל זמן הצפייה הארוכה והמיוגעת, אף כי כל חבורה לשיעור כבר נשאו, לא הרפה הוא לרגע מעליותו בתורה. הוא שמר בכל חלקו על סדרי הישיבה, כאלו היה זה שנתו הראשונה ביישיבה.

לאחר פשישה טובה זכו אחיו ואחותו למצא את זוגם, גילו של יהודה היה מבגר יחסית, והשרכים לא מהרו להדפס על זולתו. חלק נכבד מהשדוכים שהציעו לו, לא התאימו כלל לרמתו הרחנית והלמודית, והמעט שהתאימו, נפלה מסבות טעות.

מיום ליום גברו בלבו רגשות הבדידות והבושה, ורוחו הלך והשתוחקה - אך לא נשברה; הוא היה מוצא לה פרקן בתפלותיו שהפכו לשם דבר. בדמעות ובכביות היה מחונן את פני אביו שבשמים, ולרגע לא התאילו מקלותו ולהתפלל לישועת ה' שתבוא הרף עין.

והנה, ביום מן הימים התדמן לידיו של יהודה ספר מוסר ישן ונדיר. הוא קרא בו בשעת מנוחת הצהריים שנתכתבו בו מצאו מסילות ללבבו, כביכול נכתבו במיוחד בעבורו, וכה היה כתוב בו:

"המבקש להעביר מעליו את רע הגזרה, יקבל על עצמו מצוה או מנהג טוב, ויקפיד לשומרו מכל שמור, מתוך התמסרות מחלטת, אף כנגד טבעו. העושה כן, מבטח לו שמון השמים ינהגו בו מדה כנגד מדה, וכנגד הטבע ישנו את הגזרה שנגזרה עליו. מצוה לרונה".

מחבר הספר השיעור ופרט בדבריו רשימה ארוכה של מצוות והנהגות הנראות פשוטות ליטום. יהודה נמלך בדעתו ולבסוף החליט לקבל על עצמו להקפיד על תפלה במנין בכל מחיר, יהיה כל ימיו.

יהודה נזכר במאמרי חז"ל ובדברי הפוסקים על אודות מעלת התפלה בצבור, אשר היא נשמעת תמיד לפני ה'. הוא נזכר אף בדברים שכתבו רבותינו על המעלה היתרה שיש בתפלה בצבור, שעל דה נקח לצבר אמנים ללא מספר, והוא היה בטוח כי בחר בבחירה הנכונה ביותר.

מיום זה ואילך לא הפסיד ולו פעם אחת תפלה בצבור, בישיבה או בבית הפנסת הסמוך לה. לא היה זה דבר המובן מאליה, שכן הישיבה שכנה בשכונה צדדית, אשר מתי מעט מיני תפלה היו בה, ואם הפסידם, היה עליו לכתת את רגליו בניסיעה או בהליכה מפרכת עד למקום שבו ימצאו מנין.

באחד הימים, עם תחלתו של סדר אחר הצהריים, נתקף יהודה בכאב ראש עז. הוא נסה להתעלם ממונו אך הכאב התעצם ולא הרפה. משך, בקש יהודה את סליחת החברותא, ופנה לחדרו לתפס תנומה קלה, בתקנה כי לאחריה יחלף הכאב.

יהודה התעורר אל תוך החשכה. הוא הביט בשעונו ובהלה וגלה כי השעה מאחרת מאד. חבריו לחדר כבר נמו יש נעמם, והוא מרר ללבב בשקט את מונבעתו וחליפתו ויצאת אל הרחוב השומם.

אורי הלילה הקריר הפך בפניו, והוא היה אובד עצות: "היכן אמצא מנין עכשיו?", הררה ביעגמה. לפתע, כמו משמים עצרה לצדו מונית לבנה בחריקת בקמים. "צריך עזרה!", שאל הנגה

החביב, והיהדה, מבלי לחשב פעמים, בקש: "סע לאיצקוביץ!". הנהג שחבש לראשו כפה, לא היה זקוק להסברים נוספים ועד מהרה עצב בפנת בית הפנסת הנוצט.

השעה, כאמור, היתה כבר מאחרת מאד, ואף באיצקוביץ כבר בקשי היו מונינים. יהודה המתין שעה ארוכה עד שסוף סוף התאספו לצדו עוד ששה אנשים, וכשכבר כמעט חשבו להתאיש, הופיע לפתע טוב נהג המונית המכר, פשעונו יהודי אמריקני בגיל העמידה, מלנה בנגדו הצעיר.

"משמים זמנו לכם עוד שני מתפללים", הכריז הנגה בתמימות ובשמחה, "וגם אני אצטרף אליכם", הבטיח, והתפלל החלה.

משוה באיירה המיוחדת ובמאמץ שקדם לכך, גרם ליהודה להשאב בעבותות קסם אל מעמקי התפלה. היתה זו תפלה שונה מתמיד. רגשותיו קודש אפסוהו, הפולים התארכו בפיו ואך בקושי הוא הצליח לעצור בעד רגשותיו ולהתפלל יחד עם יתר המתפללים.

יתר המתפללים כבר סיימו 'שמונה עשרה', אך יהודה התקשה להתנתק. הוא המשיך לעמוד, מתנועע בפנתו, ומשראו הללו כי הוא אינו מסיים, צרפו לעורתם עובר ארח שישלים להם למנון, וכן הסתיימה התפלה.

משך מחצית השעה שלאחר מכן היה יהודה שקוע בתפלת 'שמונה עשרה', כשהוא אינו חש בעינים הנינוצות בגבו. היה זה היהודי המבגר שהגיע עם נהג המונית. הוא לא יכול היה להתיק את מבטו מהבחור ירא השמים העומד מולו בתפלה שהוא מתמוגג בדמעותיו. הוא חש כי יבדו לסייע לו, והמתין בסבלנות עד שייסיס.

סיים יהודה את התפלה באמירת 'עלנו לשבח' בשמחה ובדבקות, ופנה לצאת מבית הפנסת. היהודי המבגר צא אחריו. יהודה התלבט בינו לבין עצמו כיצד יחזר לישיבה, אחר שאת כל הפסל שהיה לכיבוש שלם לנהג המונית, ולפתע חש בטפיחה חביבה על כתפו.

"שלום עליכם", לחץ היהודי המבגר את ידו של יהודה בחביבות, "עליכם שלום", השיב יהודה בבשינות ובקש לישטט את ידו, אלא ששאיש חביב לא הרפה. הוא החל לשוחח עם יהודה, תוך שהוא מתענג פברטי משפחתו ובמקום למוזיקה, וכששמע שיהודה טרם נשא, התעורר לפתע זיק בעיניו.

נכדה היתה לו בארץ נכר. כלילת המעלות והמודות, שבגורת שמים, בארז בלתי מובן בושישה שועתה מלובאו. בגיל עשרים חמש טרם מצאה את זוגה, ועתה, חש הסב, כי משמים זמנו לו לפגש את יהודה, ולא לחנם.

הוא לא מרר להצטיר על פגותיו. השיחה בינו לבין יהודה הלכה והתארכה, ומרגע לרגע הלך הסב והבין כי לפניו פחור איכותי משמכו ומעלה. הוא לא נפרד מיהודה בטרם הזמין על חשבונו מונית ששטיע אותו לישיבתו.

בדרך לבית המולד שבו שהה, מהר להתקשר לארצות הברית, אל בתו ותתנו, ובשר להם כי משוה טוב מתבלשל... מן הפרטים שמסר הסב הבינו הורים כי אכן יש דברים בגו, ומהרו להזמין פורטים טיטה לארץ.

חדשים ספורים לאחר מכן נכנס יהודה לחפה באשר ובעשר. בדרפו לחפה פוטטו עיניו הנרגשות ביעות להקה המוסיקלי, ששולפתע הן נתקלו בדמות מקרת. היה זה נהג המונית החביב, זה שמשמים נשלח להפגיש בינו לבין סב אשתו, והוצרפו אליו למנון. הנהג חיד לבקר יהודה, ויהודה השיב לו בחיפז נרגש שהסגיר את סודם המשפטי.

מתפלל במנין - רק מרויחים.

שבת ט"ו י"ב תבא תשע"ה

עליו ש"ח

זמני כניסת וצאת השבת

כניסת שבת: 19:15
שקיעה: 19:37
צאת השבת: 20:15
רבנו תם: 20:50

בזמן התפילה וספר תורה אין לקרוא את העליון

לפי אופק נתיבות שבת שלום ומבורך

המון נחמס לילינו נשמת: מניחה בת נשימה - לבית לוי וסביבה בת נשימה - לבית כבוד

דיון הלכתי בשולחן השבת

שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחן של גדולי ישראל שליט"א

הזמין 30 מיטות ללינה בשבת ואחד כך נתברר לו שחלק מן המיטות הן מיטות קומותיים

שאלה לדיון: מעשה שהיה באים שארגן שבת התאחדות בצפון הארץ, ובא בדברים עם בעל צימר שישיכיר לו שלושים מיטות לצורך הלינה בשבת והסכימו ביניהם על המחיר. ובבואו למקום בערב שבת קודש נוכח המזמין לדעת שחלק מן המיטות הינן מיטות קומותיים, והמשכיר כלל את המיטות העליונות בחשבון שלושים מיטות. והמזמין התרעם עליו שאם היה יודע שהן מיטות קומותיים לא היה שוכר את המקום או עכ"פ לא היה משלם מחיר כזה. האם המזמין צודק בדבריו?

תשובה: הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א אמר שטענת המזמין היא טענה ואינו צריך לשלם מחיר מלא עבור מיטת קומותיים, ויתפשר עם המשכיר על המחיר. וכן הורה הגאונים רבי יצחק זילברשטיין ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א.

והגאון רבי משה שאול קליין שליט"א אמר שאין לקבוע מסמרות בדבר, דאמנם אם שכר מיטות במלון יודע בודאי לא היתה דעתו לקבל מיטת קומותיים, אולם מי ששוכר צימרים יודע שהם משתדלים לנצל כל פינה, ויתכן שיהיו כמה מיטות קומותיים.

ואמנם אם כל המיטות היו מיטות קומותיים באופן שחצי מהמיטות הן מיטות עליונות, זה בודאי דבר לא מקובל והיה צריך להודיע למזמין, אולם אם רוב המיטות הן רגילות וכמה מיטות הן של קומותיים, כמדומה שזה בגדר המקובל והרגיל, ואין המזמין יכול להפחית מחירי השכירות המוסכם בעבור זה. וכן דעת הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א.

וכעין זה אמר הגאון רבי מנדל שפרן שליט"א שאם המחיר ששילמו הוא כמקובל בצימרים ולא מעבר לזה, אין המזמין יכול להוריד מהמחיר שהתחייב עליו, כי דבר כזה מקובל לפעמים בצימרים.

אמנם יש לו תרעומת על בעל הצימר שלא הודיע לו על כך בפירוש מראש, ולא יפה נהג בעל הצימר שהסתיר זאת מן המזמין. והגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א אמר שאם שילמו את המחיר הרגיל יש למזמין טענה על המשכיר, שאינו חייב לשלם את המחיר הרגיל על מיטה עליונה, אולם אם המשכיר עשה למזמין הנחה וגבה ממנו מחיר מופחת, היה למזמין להעלות על הדעת שבמחיר מופחת יקבל שירות פחות טוב, ואין לו טענה אם קיבל בסופו של דבר מיטת קומותיים במקום מיטה רגילה. וכעין זה אמר הגאון רבי יצחק כץ שליט"א, דאמנם זה דבר מקובל בצימרים שיש מיטות עליונות, אולם אין גובים עליהן את אותו מחיר כמו על מיטה רגילה, ולכן זה שלקח על כל המיטות אותו המחיר עשה שלא כהוגן וצריך להפחית מן המחיר כמקובל.

חפניני הפרשה

"והסיר ה' ממך כל חולי"

עני אחד הגיע אל הצדיק רבי יעקב מראדז'מין וביקש מאת הרבי שיעתיר בעדו לרפואה שלימה שכן חולה הוא בכמה וכמה מיחושים ואין בידו אף פרוטה לפרוטה לצורך רופאים ורפואות.

השיב לו הרבי: בתורה נאמר: "והסיר ה' ממך כל חולי" אתה אל תקרא "ממך" אלא "ממך" היינו מעני ומאביון כמותך שאין לו כל סעד אחר אלא הביטחון בה' "הרופא לכל שבורי לב ומחבש לעצבותם". יצא העני מבית הרבי כשהוא שמח וטוב לב והרבי נענה ואמר: כדאי הוא אותו עני מדוכא שנעקם עליו כמה נקודות.

"ואכלת ושבעת וברכת"

פעם אחת בא אל הצדיק רבי יצחק מוורקא אחד מחסידיו שהיה עשיר מופלג אבל נודע כקמצן גדול כל ימיו הסתפק עשיר זה בלחם שחור ובדג מלוח משום שחס על ממונו.

אם נתן לך הקדוש ברוך הוא עושר - גער בו הרבי - עליך לחיות חיי רווחה! עליך לאכול בכל יום בשר ודגים ולשתות יין ישן!

רבי - תמיהו החסידים - וכי מה אכפת אם אוכל הלה ארוחה דלה? האומנם כל כך דואג הרבי מה מאכלו?

לו אני דואג? - לא ולא! דואג אני לעני המקיש בדלתו של זה שהרי אם העשיר עצמו יאכל בשר ודגים וישתה יין אם כן לעני ייתן לכל הפחות פת שחורה ודג מלוח אולם אם העשיר עצמו אוכל מאכלי עניים כאלה מה ייתן לעני?

מזמין מוציא עם פסיק בסווי מלוח שקליס!!

אפשרויות לשליחת פתרונות:
א. במייל: 7665190@gmail.com
ב. בפקס: 08-9941870
ג. בקו "אור השבת" במספר טלפון: 079-590-47-30 שבת 2*

אור התורה

קרקע ואוויר

היכי תימצא, שני שבטים אחד קיבל קרקע ואחד קיבל אוויר?

פרס החדש: תו קניה באחת מרשתות המזון (על פי בחירת הזוכה), + שני זוכים - בספר "כאל תערוג" על מרן הגרא"ל שטיינמאן זצ"ל הנגלה הקרוב: יום המשיח, כ"ו אלול

לקראתנו הנכבדים, ברוך השם זכינו לשדרג את המדור 'המבוקש' שרבים משיבים תשובות וגורם לנחת רוח וננוג רב לרבבות הקוראים היקרים. עתה לאחר בקשות נשנות של קוראיו שבארץ בכלל, וקוראיו שבחול' בפרט, נענינו לבקשתם לשינות את המדור, כך שפעם בחודש תתקיים הגרלה על פרסים יקרי ערך, המתאימים לכלל ציבור הקוראים, ויה"ר שנוכח להמשיך בדרך הזאת אכי"ר.

כללי ההשתתפות בהגרלה: את החידות יש לשלוח עד ליום שלישי בשבוע, ולציין שם טלפון כתובת ועיר. תשובות עם מקורות יועדו בהשתתפות בהגרלה, הנגרלה תיערך א"ה בכל ראש חודש.

העלון להצלחת מר תומר סגרון ורעייתו תחילת ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il
לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454
ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

אספרה

סיפור לפנה"ס

סיפור מצמחה

את הסיפור הבא סיפר
לאחרונה רבי יצחק פנגר
שליט"א, שבזכותו טמון
ערכת חיים כשלעצמה |
מרתק ומיוחד

רבי יצחק פנגר גרוסמן שליט"א

מכתב

חיבור מרגש בין אב לבנו

הפסוק שקראנו בפרשה הקודמת, פרשת 'אתחנן': "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציווך ה' אלוהיך". הוא הבין מיד אבל היה לו מה לומר להגנתו: "אבא הוא אחד שנותן ומעניק לבנו", נענה הבן. "אבא שלי לא נתן לי כלום. זרק אותי מהבית והותירני לבד, ללא גואל או קרוב, וכי חייב אני בכבודו?".

שתיקה רועמת הייתה בחלל החדר, ואז

פתחתי לפניו את ספר 'משך חכמה' והקראתי לו את דבריו של הכהן רבי מאיר שמחה מדוונינסק זי"ע, כפתור ופרח. וכה הוא תוכן דבריו: כבד את אביך ואת אמך כאשר ציווך ה' אלוהיך. שם מה הדגישה התורה "כאשר ציווך ה' אלוהיך", וכי על שאר הדברות לא נצטוונו מפי הגבורה?

אומר ה'משך חכמה': היכן ציוונו במצוות כיבוד אב ואם? במרה. לכאורה שם במדבר לא היו צריכים הילדים את ההורים כלל ועיקר. המן ירד מן השמים, המים הגיעו מהבאר, הבשר מהשלי. ענני הכבוד גיהצו וכיבסו את הבגדים. הבנים לא היו זקוקים לעזרת הוריהם, ובכל זאת, דווקא כאן מגיעה התורה ומצווה על

כיבוד אב ואם. וכי לא דבר הוא? **אלא כי גם במקום בו ההורים לא נותנים לבניהם כלום, מצווה על הילדים לכבדם.**

"אף באופן שאביך ואמך עזבוך ולא גדלוך", אומר ה'משך חכמה', "גם כן כבדם כאשר ציווך ה' אלוהיך במדבר, ששם לא היה טורח גדול על האבות בגידול בניהם... ובכל זאת ציווך ה' לכבד אביך ואמך, כן תעשה לדור אחרון", מתוך ציות לציווי של הקב"ה, הא ותו לא.

ובאותו מקום בו ישב האב לפני שעות אחדות, ישב הבן והליט פניו בכפות ידיו, בוכה בקול רם, מתחרט על העבר, מקבל על להבא.

באותו ערב נפגשנו שלשתנו במרכז הארץ, האב הבן ואנוכי. האב הנרגש לא יכול היה לדבר מרוב התרגשות. הוא רק הצליח לומר משפט אחד: "קיבלתי את אבא שלי בחזרה". תיקנתי אותו: זה הבן שלך, ואז הוא נשנק בבכי ואמר לי: "זה אבא שלי. הוא הנצר היחיד לאבא שנהרג על קידוש ה' וגם קרוי על שמו. איך יכולתי לעזוב את העולם מבלי לפגוש את בני היחיד, ממשיכו של אבא?".

והבן, שכבר התבסס בינתיים בעבודתו והפך לסוחר מצליח, איבד אגל דמעא עקשנית ואמר לאביו: "אבא, אני רוצה שתעבור לגור לצדי, אדאג לך לכל מחסורך", והדמעות זלגו על לחיי בעקשנות וללא הפסקה. מי כעמך ישראל.

גם פסוק קטן בתורתנו הקדושה, מצליח לשנות לב יהודי ענק, כיצד?

מספר הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א, רב העיר 'מגדל העמק':

האב הנרגש ישב מולי והליט את ראשו בכפות ידיו. בכיו הנשנק נגע לליבי. הוא אדם בגיל מבוגר, מדור ניצולי השואה, שנתנה אותו בן. הוא נולד ערב מלחמת העולם השנייה, ודומה שמגיל ניקות רכש את החיים בדרך הקשה. שום דבר לא הגיע בקלות. גם העלייה לארץ, ההסתגלות להמשך החיים והגיעה אחר הפרנסה.

הוא גידל את בנו הצעיר אך בקושי רב. בגיל מסוים ננטש הבן במצוות שירותי הרווחה והועבר לפנימייה במרכז הארץ. בתחילה, היו הקשרים בין האב לבן על מי מנוחות: 'אתה לא מפריע לי אני לא מפריע לך'. עד שבגיל מסוים, ניתק הבן, שבינתיים גדל וחונך, כל קשר עם אביו. לא היה מוכן לשוחח עם מי שזרק אותו מביתו והיה אחראי להרס חינוכו כל השנים.

האב, השבור גם כן, חש חלל ומועקה עמוקה בקרבו. זהו בן יחיד לו, נצר יחיד למשפחתו

המפוארת, והנה אין לו כל קשר עמו. הוא היה שבור ורצוף. לילות שלמים ביכה את גורל בנו שלא אבה להיות עימו בקשר.

במה אני יכול לעזור לך? שאלתי, והרי הבן כנראה גם לא ישמע בקולי. אף על פי כן, אמר האב, היות ובזמן האחרון הוא מתקרב ליהדות, תהיה לרב השפעה עליו. התקשרתי למספר הנייד של הבן והצגתי את עצמי. הבן גיחך ואמר: "אל תעבוד עליי, אני לא יכול לדבר עכשיו, תתקשר אלי מאוחר יותר".

לפני שניתק את הטלפון, אמרתי לו: רק תדע שיש לי עניין שאינו סובל דיחוי שאני רוצה לשוחח עמך. הוא ענה שוב: "מי אומר שזה הרב גרוסמן? תוכל להתקשר אלי אחרי העבודה? אני פשוט עסוק עכשיו". לפתע, אני שומע מישהו פונה אליו ושואל אותו: עם מי אתה מדבר? והבן אומר: "הוא טוען שזה הרב גרוסמן".

ואז, לוקח האיש את הטלפון ומשוחח עימי. מתברר כי זה הבוס של אותו בחור ורק לאחרונה שוחח עימו בנושא מסוים והנה הוא שמח לתפוס אותי בטלפון. כמוהו שמיועדנו קלט מיד במי המדובר, התנצל ושאל למטרת השיחה. אמרתי לו שאני רוצה להפגש עימו בדחיפות. הוא ביקש את רשות הבוס ומיהר לצאת לכיוון מגדל העמק.

הבן נקש קלות על דלתי והתיישב מולי, מופתע מעצם הקריאה לבוא לפגישה דחופה. במקום דברי הסבר פתחתי ואמרתי לו את

לפני מספר שנים למדתי בישיבת 'אור שמח' בירושלים והנה באחת השבתות קרה דבר מוזר לאחר קבלת שבת בישיבה כשעשה ראש הישיבה את דרכו אל עבר הבימה לדרוש בפרשת השבוע נכנסה לפתע חתולה לבית המדרש פסעה לעבר אחת הפינות והתיישבה מיד ניסו כמה בחורים להוציא אותה מאולם הישיבה אך החתולה פשוט סירבה לצאת וחזרה בכל פעם מחדש למקומה המחזה היה מדהים החתולה ישבה בפניה ולא זזה עד סוף הדרשה והנה כשסיים ראש הישיבה את דרשתו קמה החתולה והסתלקה טוב לפעמים אכן מתרחשים דברים מוזרים חשבנו לעצמנו אבל כאשר גם בשבוע שלאחר מכן שוב לאחר קבלת שבת כשעשה ראש הישיבה את דרכו אל הבימה לדרוש כהרגלו בקודש נכנסה החתולה בדיוק באותו הזמן כמו בשבת שעברה והתיישבה באותה פינה בבית המדרש ושוב חזר המחזה על עצמו הבחורים מנסים לגרש אותה אך היא עקשנית לא זזה ולא נעה הבנו שיש דברים בגו שני בחורים מהישיבה החליטו לעקוב אחריה ולראות מהיכן היא מגיעה ואילו כך יוכלו לפתור את התעלומה מיד בסיום הדרשה קמה החתולה ממקום רבצה ושני בחורים קמו בעקבותיה החתולה יצאה מהישיבה והחלה לעבור כבישים ורחובות ממש כאילו יש לה כתובת מדויקת וכך עקבו שני הבחורים אחרי החתולה עד שהגיעה אל בית בשכונת הפחים' בירושלים שם קפצה לתוך חצר ונעלמה.

שני הבחורים שהתדהמה הכתה בהם שוב החליטו לעשות מעשה משם הם פנו אל ביתו של זקן המקובלים הצדיק הגאון הרב יצחק כדורי שהתגורר לא רחוק מהישיבה וסיפורו לו את כל פרטי המעשה הרב כדורי שמע את הדברים וכשסיימו אמר בשבת הבאה אליה אני אגיע לישיבה שלכם אך יש לי בקשה אחת אני מבקש שכל בחורי הישיבה ללא יוצא כלן הכלל יגיעו לדרשה בערב שבת ובאמת בשבת הבאה בית המדרש היה מלא עד אפס מקום כל הבחורים הגיעו ללא יוצא מן הכלל ואת התפילה כיבד בנוכחותו הרב כדורי לאחר שסיימו קבלת שבת קם ראש הישיבה לשאת דברים ושוב בדיוק ברגע זה נכנסה החתולה כאשר כל העיניים נעוצות בה ראש הישיבה נשא את דרשתו ובסיומה קם הרב כדורי ממקומו ואמר אני מבקש שכל הבחורים שנפטר להם קרוב משפחה השנה יקומו לומר קדיש מיד נעמדו מספר בחורים והחלו לומר קדיש הקדיש נאמר ברטט ובזיע מפי הבחורים כאשר כולם מחכים לראות מה יקרה מיד כשסיימו הבחורים את הקדיש החלה החתולה לזנק אל עבר מרכז אולם הישיבה כאילו נכנסה בה רוח החלה להסתובב מספר פעמים עד שנפלה ומתה לא היה אחד שלא פער את פיו נפעם מגודל המחזה בלי להשתתות אפילו רגע אחד נעמד הרב כדורי ואמר בסיום התפילה אני מבקש שכל הבחורים שאמרו עכשיו קדיש יכנסו אלי לשיחה בזה אחר זה תפילת ליל השבת הסתיימה והבחורים נעמדו בתור להיכנס לשיחה עם הרב עד שלפתע יצא הרב עם אחד הבחורים ואמר זהו זה הוא כולם ניגשו אל הבחור לברר מה בדיוק קרה והוא החל לספר בהתרגשות כשנולדתי אבא שלי עזב את הבית והשאיר אותי ואת אמי לבד בלי שום משענת כעסתי עליי מאוד והחלטתי שלא אעשה לא מענה כלום השנה כשמעתי על פטירתו של אבי החלטתי שלא לומר קדיש לעילוי נשמתו אך כשהרב ביקש היום שכל הבחורים יאמרו קדיש לא יכולתי להתחמק כי אם זהו רצונו של הצדיק אני מוכן לומר קדיש בפעם הראשונה על אבי אבי התגורר לא הרחק מהישיבה בשכונת הפחים' והוא היה מגולגל בחתולה הזאת.

ב א פ ש ר ו ת י כ מ
ל ז כ ו ת א ת ה ר ב י מ
ל ל א כ ל מ א מ צ י!
א מ א י ר ע א ת כ מ
א ו מ כ י ר י כ מ
ס י פ ו ר מ ח ז ק
ש ל ח ו א ל י נ ו ב י ת
'א ו ר ה ש ב ת'
ר ח' ח ו נ י 4 1133 נ ת י ב ו ת
ו ל צ י י ע ב ו ר 'א ו ר
ה ש ב ת'
א ו ב פ ק ס:
08-9941870

אסברה

סיפור לפנה

אמרי קודש בראי הפרשה

"ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך" (דברים ה, י)

אכלת? שבעת? ברכת?!

כך תצליחו לדרך גריעת המזון בגלל הכוונות: כתב בספר ה"חינוך" (מצווה תל) כך מקובל אני מרבתי ישמרם אל, שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו.

ועיין במשנה ברורה (סי' קפה) שכתב: "והמדקדק יזהר לברך לכתחילה תוך הספר ולא בעל פה" (ועיין שם מה שהביא מעשה נורא מספר חסידים).

ובספר "לעבדך באמת" מהגה"צ ר' דב יפה זצ"ל (עמ' קצג) כתב: "הנה ברכת המזון שחיובה לכל הדעות מדאורייתא, האם די שנחשוב על פירוש המילים? הרי במזון נותן לנו הקב"ה "חיים"! האם על חיים די להסתפק בכונת פירוש המילים ולברך בקרירות?! איך היינו מברכים אדם שהיה נותן לנו חיים? גם בעולם הזה לא יקופח שכרו של המברך ברכת המזון כראוי כמו שכתב בספר החינוך שכל הזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויים בכבוד כל ימיו, ונראה ש"זהיר" בברכת המזון פירושו עם כוונת השכל ורגש הלב, ומלבד מה שמביא טובה על עצמו שמזונותיו יהיו לו מצויים בכבוד כל ימיו, עוד מושך שפע על כל העולם".

וכתב הגר"ח פלאגי זצוק"ל ב"חיים לראש": "... והחיי יתן אל ליבו דבאותו חשק שיש לאכל היותו רעב המאכל הערב לו והמטעמים כאשר אהבה כי תאוה ונפשו, כך ממש ישב לברך ברכת המזון, ובשובה ובנחת כמונה מרגליות, וכתבו בעלי המוסר דהאומר בברכת המזון בנעימה ובשמחה בדוק ומנוסה דמובטח לו שלא יהיה דוחק פרנסה, ויהיו מזונותיו בריח [עיי"ש דפים עז: עח].

מסופר על הגאון רבי שלום יצחק מזרחי זצ"ל בעל שו"ת דברי שלום, שהיה מברך ברכת המזון מתוך מחזור של ראש השנה.

כשנשאל על מנהגו זה, השיב: טעמי ונימוקי עמי, כדי שאזכור בכך את יום הדין הגדול והנורא, ועל ידי כך אברך את ברכת המזון באימה ובריאה. (ספר קדושת האכילה).

[ועיין באריכות בספר הנפלא "ברכת המזון בכוונה", שהאריך במאמרים נפלאים ובסגולות ברכה"ז שרבים נושעו בזכות שקיבלו על עצמם לברך ברכת המזון כראוי].

ויה"ר שנזכה
כולנו להתברך
בכל הברכות
האמורות
בתורה
הקדושה.
אכ"ר.

עברת שלום ומבורך

חדש!! ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות והערות גם למייל:
or7148454@gmail.com

הכ"ה רבי אלימלך בירמן שליט"א

סגולת ה'בת עין'

לא מבין משהו. אני מוקף (!) סגולות מכף רגל עד ראש... אבל דבר אחד לא מובן לי. הסגולות הללו לא הועילו לי בכלום. שהנה אני אברך מסכן, חולה בעל חוב והמשיך למנות את כל הצרות שלו, ואיך שהוא רואה בכלל את הסגולות הגדולות לאחר כל המצב שלו הנבון. ידידו ניסה מעט להחזיר לו את האמונה. "תבין עצם זה שמנדודי שינה גילו לך דבר שהיה מסכן את חייך במידידות, שהתברך באמת שאתה צריך צינתור דחוף ללא שום דחיה וכי אין זה ניסים ונפלאות." "אבל", המשיך הידיד, "מחר חל יומא דהילולא של בעל ה'בת עין', ואם מעוניין אתה אל תשכח להדליק נר לטובת נשמתו, וגם תאמר בנוסף לזה תהילים ובעזרת ה' אני מבטיח לך שבזכות הצדיק הישועה תהיה קרובה אליך... עד למאוד!"

בגלל שהזכיר הידיד את הילולת ה'בת עין' האברך התבייש מאוד מהעסק... ואמר לידידו: "תשמע אכן כן אני מאלו המאמינים, ובשנה שעברה ביום י"ב בכסליו תשע"ד נערכה סעודה בביתו לעשרה יהודים לעלות את זכרו של הגאון הקדוש בעל ה'בת עין', הכל היה טוב ויפה".

"השנה הזאת", ממשיך האברך, "הוזמנתי לבית המדרש כאן באיזור להילולת ה'בת עין', כדי לדבר בפני הקהל ולדרוש בעניין הלילה המסוגל הזה, וכך אמרתי בדברי: "אומר לכם דבר שבאמת לא ידעתם, וגם אני עד שעשיתי זאת זה נתודע לי".

בדיקו לפני כשנה ערכתי בביתי הילולה של ה'בת עין' כמו פה... אנשים, אוכל והכל, אך, תדעו לכם! שאף דבר לא נשתנה לי כלל וכלל פרנסתי נשארה בכי-רע יום יום אני מגלגל כספים מגמ"ח לגמ"ח, ובמשך שנה שלימה עד עכשיו כלום לא אירע". אחד המתפללים ששהה במקום נסער מדברי האברך ואמר דבר מרטיט: "מי אמר לך שאין זו סגולה, אולי לא היית צריך לסיים את שנתך, ובזכות אותה סעודה שעשית ריחמו עליך מהשמיים והחליטו שכן תסיים את שנתך בעולם הזה בלי שתדע כלל מהגזירה שנגזרה עליך קודם הסעודה, ואיך אתה מחליט כאלו דברים".

עכשיו האברך עמד משתהה למול מה שסיפר, כיוון שאותם דברים שאמר לו אותו מתפלל בשנה שעברה אכן נמצאו כנכונים לכל דבר זה כדברי נביאות ורוח הקודש שהרי התיל מנידודי שינה והסתיים בצינתור מציל חיים בזכות הבדיקה של הרופא וחלילה וחס אם ליבו היה נודם, גם לא היה באותו יום יארציט... ולכן החליט עוד קודם שיבוא חצות לילה וערך סעודת הילולה, שחלילה לא ימנעו ממנו מלחיות... ואכן זה עבד! וב"ה הבריא לחלוטין.

מספר הגה"צ רבי אלימלך בירמן שליט"א: לפני בערך כשנתיים, הפנו אלי סיפור על אברך אחד תושב חו"ל, כמובן אדם ירא שמיים תלמיד חכם משכמו ומעלה, שסבל מנידודי שינה.

נידודי שינה, לא מוצע לאף אחד, לא ישנים בלילה. אתה קם באחד-שתיים-שלוש בלילה ומסתובב אלף פעמים... לצד ימין ועוד חמש מאות פעמים לצד שמאל, ואתה עדיין לא נרדם. זו מחלה מאוד קשה, ושכל אלה המחלות יוחלו אי"ה רק על הגויים ולא מעבר לכך... באחד מן הלילות, זה אמור להפריע כמובן... החליט שהוא הולך לרופא לבדוק על מה הסיפור וכבר בבוקר הלך לרופא כשהוא הראשון בתור.

הרופא שעשה לו בדיקת קג"ב, השאתה למעט ונחרד. ומיד שאל את האברך" מתי בקרת בעם האחרונה אצל רופא הלב שלך. האברך השיב לו שלפני חצי שנה ערך את הבדיקות אצל רופא כן וכן. מיד שלח הרופא וציווה עליו ללכת למחרת בבוקר אל הרופא לעשות את הבדיקות, האברך באמונתו הפלאית נשאר כך המום, ומשראה הרופא שאין הוא מתייחס כל כך לדבריו קבע לו תור למחר בבוקר, בעקבות המצב הקשה.

וכמובן למחרת הלך האברך אל הרופא וערך לו את הבדיקות, וגילה לו בבדיקות דבר מסוכן עד למאוד; העורק הראשי המוליך אל הלב סתום ברובו ככולו, במצב כזה רח"ל כל שניה ושניה הם קריטיים. אם חלילה וחס יסתם כל הגיד כולו זה יכול להגיע לסכנת חיים ממשית. הרופא הציע לו להכנס לצינתור בלב, כמובן בטוח המידי.

אך האברך שלנו איך לא... שוב פעם סירב והפעם אמר לרופא שחייב עוד יום אחד להיות בבית ולטפל בעניינים שלו. העניינים דחופים למאוד- מנהל הבנק איים שאם לא יבוא וישלם את החוב- פשוט החשבון שלו יסגר לאלתר. החוב בבוה, ואם יכנס עכשיו לצינתור החשבון שלו יכול להתעכל וחבל סתם שיתבך עוד ועוד.

הרופא שלא היה לו צד של איזושהי התנגדות בעקבות שיחה של מנהל הבנק תוך כדי הדיבור של האברך, והסכים לו להשתחרר לחצי יום בכדי להסדיר את החוב, והחל משעה שתיים עשרה בלילה שלא יאכל כלום שביבוא למחרת בבוקר יערוך לו את הצינתור המדובר והדחוף.

באותו יום התקשר האברך אל אחד מידידיו שהינו בעל גמ"ח. וביקש ממנו הלוואה על סכום גדול של כסף כדי לכסות את החוב שמרחף עליו קודם לצינתור שיחול מחר. בתוך כדי דבריו האברך אמר לידידו, אני

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא

בצקה זה ארבעים שנה" (ח, ד)

"ענני כבוד היו שפים בכסותם, ומגהצים אותם כמין כלים מגוהצים, ואף כותנותיהם כמו שהיו גדלים היה גדל לבושן עמהם, כלבוש הזה של חומט שגדל עמו", [רש"י]

למה הוצרכו ישראל לכבס את בגדיהם במדבר והלא ענני הכבוד היו שפים ומגהצים את בגדיהם?

בעיני הפרשה הקשו ממה שנאמר בפרשת קרח (במדבר ט"ז) "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרבוש, וידרו הם וכל אשר להם חיים שאולה", ואמרו רבותינו במדרש רבה (שם י"ח י"ז) אפילו היו בלים ביד הכובס, היו מתגלגלין ובאין ונבלעין עמחן. וצריך ביאור למה היו בליהם בבית הכובס, ובכלל למה הוצרכו לכובס, הרי לא היו צריכים כיבוס שכן ענני הכבוד היו שפים ומגהצים את בגדיהם?

◆ ישוב א' ◆

בגדים שנשמאו והוצרכו טבילה נמסרו להטבילין

עלה בדעתי בס"ד ליישב שאין כוונת הדברים שהוכרחו במדבר לכבס בגדים כפשוטו, לצורך נקיותם. אלא שפעמים היו נצרכים להטבילים כדי לטהרם, כגון באופן שהבגדים נטמאו, וכמו שמצינו בכמה מקומות בתורה שענין טהרת הבגדים נקרא בלשון כיבוס, וממילא זה הוא הכובס שהוצרכו במדבר, שהיה מטביל ומטהר בגדיהם. וכן זה הכובס שהיה אצל קרח, שאף בגדים שמסרו לטבילה, נבלע איתם באדמה. וכמו שמצינו שקודם מתן תורה נצטוו לכבס בגדיהם לטהרם, כמו שנא' וכבסו שמלותם. ועי"ל שאין הכוונה כאן כלל לבגדים שהיו אצל הכובס, אלא כלים ממש, שקנו מהגוי, שהדין הוא שצריך להטבילין.

◆ ישוב ב' ◆

היו נותנים לכובס שיצבע בגדיהם

לכא' עי"ל בפשיטות שאין הכוונה שהיו נותנים בגדיהם לכובס לצחצח ולהדיח בגדיהם, אלא היו נותנים בגדיהם לכובס כדי שיצבעם, כי בזמנם תפקיד הכובס היה גם לצבוע את הבגדים, ורק אחר כך במשך הדורות נפרדה המלאכה לשני בעלי אומנות, וממילא אף בהיותם במדבר היו מביאים בגדיהם לכובס כדי שיצבע בגדיהם, וגם היו נצרכים לצבוע הטליתות בתכלת. ויש להביא ראיה שבלשון הכתוב "צבעי" נקרא "כובס", שנא' (בראשית מ"ט י"א) "כיבס ביין לבושו ובדם ענבים סותו" ותרגם אונקלוס "צבע זהורי וצבענין".

◆ ישוב ג' ◆

בגדים שקנו מתגרי האומות הוצרכו לכבסן

ידידי הגאון מוה"ר אבינועם יהב שליט"א בעל הנועם שיה ור"מ בישה"ק "אהלי תורה" השיבני די"ל עוד על פי מה שדרש רבי ישמעאל ביומא (עה:): שאף שהמן היה נבלע באיבריהם, היינו דווקא במן עצמו, אבל לא בדברים שתגרי אומות העולם מוכרין אותן להם, ועל זה נאמר "ויתד תהיה לך על אונך". וכמו כן יש לומר בנידון דידן שדוקא "שמלתך לא בלתה" אבל שמלות ובגדים שהיו קונים מהתגרים היו צריכים להדיחם ולצחצחן, ולכך הוצרכו ישראל לכובס בהיותם במדבר.

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון - 054-8460007

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות) ויחזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזוק

סיפורים מחפזים

מסופר על הגאון רב איצלה בלאזער ז"ל, שבא אליו ידידו הגאון רב נפתלי אמשטרדם ז"ל בחלום לאחר פטירתו, ושאל אותו רב איצלה - מה נשעה בדיןך? ונהנה הגר"נ ז"ל כי ברוך השם גוף המשפט עבר בשלום, אבל בענין הדיבור ראה שהם מקפידים ומדקדקים במאד מאד.

והיה הדבר לפלא בעיני רב איצלה ז"ל כי היה ידוע שהגר"נ ז"ל שמר מאד את כל מוצא פיו, ובאלול לא היה מדבר כלל בדברים בטלים, וגם כשילדה אשתו ובה לבקרה אמר לה רק כמה מילים ספורים (מזל טוב ועוד). ומכל מקום אמר שבענין הדיבור מדקדקים מאד. ומזה הבין איך הדיבור חשוב מאד בשמים, ואינו ענין פשוט כלל. (מחנה שכניה)

מסופר על אדם אחד, שבא לפני הבעל שם טוב הקדוש, ובכה לפניו על בנו, שהתרחק מן התורה, ויצא לתרבות רעה. יעץ לו הבעש"ט, עצה בדוקה ומנוסה: תשתדל להגדיל את אהבתך כלפי בנך, וללמד עליו זכות, שרק מתוך השפעת החברה - הגיע למה שהגיע, ובתוך תוכו - הוא באמת יהודי טוב עם נשמה טהורה, וכו' וכו'. אם תעשה כך - דבר זה ישר "אוטומט" רגשי אהבה אל בנך, וממילא גם הוא יחוש אהבה גדולה אליך, שכן כך לימד אותנו שלמה המלך (בספרו משלי, כ"ז-י"ט) "כי כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם"! ליבו של חברך יהיה "הדדי" אליך, בדיוק לפי מה שאתה תחשוב עליו...

ואמנם כך היה, האב השתמש בעצה הזו, והצליח עי"ז להכניע את לב ילדו - ע"י כבוד וידידות! עצה נפלאה, כיצד ניתן לקרב בן, שח"ו התרחק מדרך התורה! (אמרי יחזקאל)

מסופר על הגאון רבי צדקה חוצין זצ"ל, שפעם הוזמן לעשות ברית מילה ביום שבת בשכונה מרוחקת, מהלך כשעה מביתו. שעה לפני הזמן המיועד החל רבינו לפסוע לכיוון מקום הברית יחד עם שמשו, בהגיעם, התברר שהמשפחה הזמינה משום מה מוהל אחר, והלה כבר מיהר וסיים את מלאכתו, ולא נותר להם אלא לשוב חזרה על עקבותיהם. המשמש כעס ורצה לגעור באבי הבן על חוסר הדרך ארץ, להטריח תלמיד חכם זקן דרך כה ארוכה לחינם. אולם רבינו השתיקו, ואמר לו: אל תכעס, הרווחנו היום שתי מצוות במקום מצוה אחת, א. החושב לעשות מצוה ונאנס ולא עשה כאילו עשה (ברכות ו). ב. היה לי לכעוס ולא כעסתי, ואם כן גם בזה קיימתי מצוה. עד כדי כך הגיע אורך רוחו והעברתו על מידותיו. (ארי עלה מבבל).

מסופר על הגאון רבי מנחם מנדל מלובביץ זצ"ל, שבשעה שהיה מישהו מקניטו, והיה חושש שמא יגיע לידי כעס ח"ו, היה מבקש שיגישו לו את השולחן ערוך, שיעיין תחילה ויראה את הדין, אם על ענין כגון זה מותר לו לבוא לידי כעס. ובנתיים היה כעסו פג ועבר. (אוצר פתגמים ושיחות).

בספר איש צדיק היה (בעמ' 196) מספר על אסיר שנגש לרבי אריה לוי זצ"ל, והודיעו כי נשבע, שמכאן ואילך לא יעשן בשבת. שאלו הרב לפשר הדבר, והאסיר ספר לו, כי באותו בוקר עת נגש אליו הרב, וברכו בברכת "שבת שלום" ולטף כדרכו את ידו האחת, היתה ידו האחרת מחזיקה בסיגריה. וכך אמר האסיר: אותה שבת שבקרתי וברכתי בברכת "שבת שלום" כשחיון נלבב על פניך ולטפת את ידי בעדנה כזאת, אותה שעה החזקתי בידי השניה מאחורי גוי סיגריה דולקת. ומה אמר לך רבי, באותה שעה הרגשתי כאלו הסיגריה עורבת את כל בשרי. כלום יתכן, אמרתי בלבי, שהרב ילפני בידי ומחיה את נשמותי, בעוד ידי האחרת מחזקת בסיגריה דולקת בעצם יום השבת? אותו רגע נשבעתי שלא אהיה מעשן בשבת לעולם.

מובא במדרש רבא בראשית (פרשה יז,ו), מעשה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת ולא העמידו בנים זה מזה, אמרו אין אנו מועילים להקדוש ברוך הוא כלום, עמדו וגרשו זה את זה, הלך זה ונשא רשעה אחת ועשתה אותו רשע, הלכה זאת ונשאת לרשע אחד ועשתה אותו צדיק, הוי שהכל מן האשה.

**אל תאמר לכשאפנה אשנה
שמה לא תפנה**

היסטוריה של פעם בשנה

השתתפו עכשיו בזיכוי הרבים הגדול בעולם
בהדפסת הספר "אור השבת"
שימו לב!!

נותנו מספר הקדשות בודדות במחיר של חמישים שקלים בלבד, וכן נותרו חמישה פרשיות במחיר של מאה וחמישים שקלים

**הצטרפו כעת במזקד הטכפוני:
052-714-84-54**

לתגובות הערות: שליח 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 19:15

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:15

ר"ת: 20:48

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 359 3.8.2018 - כב' מנחם אב תשע"ח

זוהו השעור לל' צדיקים ובוואו בו

פְּרִשְׁת - יַעֲקֹב

ואהב גר לתת לו לחם ושמלה.. ובו תדבק (י,יח-כ)

מסופר על בעל התניא ושו"ע הרב שבעיצומו של יום כיפורים, ויש אומרים שהיה זה יום כיפור שחל בשבת, עזב את התפילה והלך להביא עצים לבית אחד בקצה העיירה ששכבה בו יולדת שהיתה צריכה שיחממו לה ולתינוקה את הבית. למרות שהיה יכול הרב לשלוח אחד מתלמידיו לעשות זאת, העדיף לעשות את המצווה בעצמו גם כדי ללמד את התלמידים שעשיית חסד עם יהודי יותר חשובה אפילו מתפילתו של בעל התניא ביום כיפור שחל להיות בשבת. ועל כך כתוב בפרשתנו "ואהב גר לתת לו לחם ושמלה" וסמוך לו "וּבו תִּדְבַק" ודרשת חז"ל ידועה כיצד תדבק בו והרי הוא אש אכלה? אלא הידבק במידותיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום וכו'. שלמרות שה' אלוקיכם הוא אלוקי האלהים ואדני האדנים הקל הגדול הגבור והנורא (פרק י' פסוק יז) וזהו גבורתו, ואצל גבורתו אתה מוצא ענותנותו (רש"י שם פסוק יח) שהוא אוהב גר לתת לו לחם ושמלה. כי כל כמה שנמצאים גבוה בהשגות אלוקיות, צריכים להביט על מעשים שנראים פשוטים כמו לתת לו לחם ושמלה ולמעשה הם הם הדברים הגבוהים והנשגבים.

עוד מסופר על תלמידו של ה"חווה מלובלין" שמע מרבו על גודל ושגב מעלת אמירת כל ספר התהלים בכוונה ובמתנינות מריש ועד גמירא ועד כמה פועלת אמירה זו אצל האדם ומרוממת אותו. פינה לו יום שלם מכל עיסוקיו, התכוון כדבעי, הסתגר בבית כנסת והחל באמירת כל הספר בכוונות נפלאות והתעוררות גדולה. בעומדו מעט לפני סיום אמירת הספר, לאחר עמל רוחני שארך מחצית היום, נכנס לבית הכנסת שמשו של ה"חווה" ואמר לתלמיד שרבו מצווה עליו לעזוב עכשיו כל עיסוקיו וללכת לעזור ליהודי פלוני. התלמיד עשה כמצוות רבו אך היטב חרה לו על הדבר שכמעט הספיק להשלים את כל הספר ועתה לא עלה הדבר בידו. ידוע ידע כי רבו ה"חווה" כשמו כן הוא, ידע במה עסק ובכל זאת שלח את השמש להפריעו מעבודת הקודש. בא לו אצל ה"חווה" ושאלתו בפיו למה לא המתין הרב עוד מעט עד שיסיים את כל ספר התהלים ושיגר את שמשו בבהילות למונעו ממדרגה רוחנית. השיב לו רבו: רציתי ללמד אותך שיותר חשוב מאמירת כל התהלים ברצף ובכוונה זה לעזור ליהודי אחד ולעשות עמו חסד.

וּבְרֵךְ פְּרֵי בְטֶנֶךָ (ז, יג)

שתדענה מה עיקר ומה טפלה! אספר לכם מעשה שהיה: ברוסיה, לפני המלחמה, חי יהודי עשיר מופלג בשם דיוויס. הוא "החזיק" בכספו את כל עולם הישיבות בליטא, ברוסיה ובפולניה. כל ראשי הישיבות, הגדולים והמפורסמים ביותר, היו פוקדים את מעונו ואף מתאכסנים בו. אחרי המלחמה הוא נותר עני ואביון. הבולשביקים, הקומוניסטים, לקחו ממנו את הכל. הוא הגיע לירושלים בערום ובחוסר כל, וכך נפטר. אבל היו לו שני חתנים, גדולי תורה, האחד היה ראש ישיבת טעלז, והשני הרב של טעלז. הוא נהג לומר: "מכל רכושי הרב נותרו לי שני יהלומים", כשהוא מתכוון בדבריו לשני חתניו. במה זכה אותו אדם לשני חתנים כה מופלגים? כמובן שהיו לו זכויות עצומות של החזקת תורה, אולם למעשה היתה כאן סיבה נוספת:

פעם אחת רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל הגיע למעונו של דיוויס כדי לבקש את תמיכתו. היה זה ביום חורפי, והדרכים היו מלאות בבוץ. נעליו ובגדיו של רבי אלחנן התלכלכו מהבוץ, והוא הרהר לעצמו כיצד יוכל להיכנס לביתו של העשיר, והלוא ילכלך את השטיחים היקרים ואת הכיסאות המרופדים. רבי אלחנן הכיר היטב את מבואות הבית, וידע כי יש אפשרות להיכנס אליו גם דרך המטבח, שם אין שטיחים, ושם יוכל העשיר לקבל את פניו. וכי רק בסלון יכול העשיר להעלות את תרומתו, ולא במטבח? הוא דפק על דלת המטבח ושתי ילדות קטנות פתחו לו את הדלת. הן הכירו אותו, ומיהרו לבשר לאביהן: "ר' אלחנן הגיע!" הן הכירו את אביהן, וידעו שביום בו ר' אלחנן מגיע אליו, נהיה לו יום "שמחת תורה". רבי אלחנן ביקש מהן למסור לאביהן כי היות והוא מלוכלך בבוץ, הוא לא הרשה לעצמו להיכנס דרך הסלון, שמא ילכלך את הריהוט היקר שיש בו, וכי הוא ממתין לו בדלת המטבח. כשדייוויס שמע את הדברים מפי בנותיו, הוא נהיה חיוור כמו סיד. רץ למטבח ופרץ בבכי.

רבי אלחנן לא הבין מה קורה פה: תמיד הלה מקבל אותו בסבר פנים יפות, בשמחה, ואילו הפעם? מה קרה? הוא פנה לדייוויס ושאל: "שמא צרה התרגשה ובאה לביתך? ספר נא לי!" ודייוויס פתח את פיו, כשבכיו מתגבר מרגע לרגע: "רביה, מה עשיתי לך? מה פשעי ומה חטאתי שככה הרביה מתנהג כלפי? למה מגיע לי שהרביה מקלקל את הבנות שלי?" רבי אלחנן לא הבין מה הלה שָׁח: "מקלקל את הבנות שלך? הרי איני מכירן כלל!". אסביר לרביה את כוונתי. אני עסוק מבוקר ועד ערב עם זהב וכסף. עם יהלומים ותכשיטים. כל היום אני עסוק עם סוחרים. כל יומי, מתחילתו ועד סופו הוא ביזנס. הבנות שלי רואות את כל זה. חשש כבד ממלא את לבי: מה פתאום שהן תסכמנה להתחתן עם תלמידי חכמים? הלא הן לא רואות בבית, כמעט, כל זָכָר לתלמוד תורה? לצערי הרב, לא נותר לי זמן במשך היום ללמוד תורה. "התקווה היחידה שנותרה בלבי היא, שהן רואות את אביהן מכבד בכל לבו ונפשו תלמידי חכמים, מארח אותם ומעניק להם מממונו – זה מלמד אותן כי גם אביהן מייקר את התורה מכל הכסף והזהב. "כעת הרביה בא לביתי, ומספר לבנותיי כי הוא לא מעוניין ללכלך בבוץ את הסלון ולכן הוא עומד בכניסה הצדדית של הבית. מה הן לומדות מזה? שהשטיחים יותר יקרים מהתורה, שהכורסאות חשובות יותר מראש הישיבה! בשביל לשמור על ניקיון השטיחים אפשר להעמיד את רבי אלחנן בדלת הצדדית של המטבח, ולא להכניסו בדרך כבוד הביתה! אוי ואבוי לחינוך שכזה!" "ומה ברצונך שאעשה כעת", שאל אותו ר' אלחנן. "רביה! תן לי את ידך ובא ונכנס דרך הכניסה הראשית. ניכנס ונשב בסלון. רצוני שתדרוך, עם הבוץ שלרגליך, על השטיחים, תלכלך אותם, תשב על הכורסאות, תלכלך גם אותן, שהכל יתלכלך! או אז הן תדענה מה עיקר ומה טפלה. כך יִכָּנַס להן לעצמות שהתורה, שרבי אלחנן, יותר חשובים מכל הבלי העולם הזה". בזכות החינוך הזה שהעניק לבנותיו, זכה אותו דייוויס לשני חתנים גדולי תורה מופלגים.

(יחי ראובן)

וּבְרַכַּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (ח,י)
הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל באחת משיחותיו המופלאות פתח ואמר:
הפעם השיחה לא תהיה על מעלות אלא על חסרונות!

אנו מברכים ומודים להקב"ה "בורא נפשות רבות וחסרונן". ופירש הטור שזו הודאה על שברא את ההשלמה לכל מה שחסר לנו. אולם הרשב"א (בשו"ת קמ"ט) מפרש: שזו הודאה על שברא אותנו עם חסרונות. הלוא הקב"ה יכול היה לבראנו באופן שלא נצטרך לאכול, ועל כך אנו מודים, על צורת בריאתו אותנו באופן שאנו חסרים.

להמחיש זאת הובא סיפור: מעשה באדם, פליט שואה שהגיע לארצות הברית, וחיפש אחר מקור פרנסה. בבית כנסת שבשכונתו חיפשו "שמש". מתאים לי להיות שמש – חשב האיש! אלך ואציע את עצמי כמועמד, ואולי מכאן תבוא הישועה. בראיון שהיה לו עם גבאי בית הכנסת, מצא חן בעיניהם, וענה על דרישותיהם. אלא שממש סמוך לעשיית החוזה ביניהם, נשאל הוא, האם אתה יודע אנגלית. משנענו בשלילה, ההצעה בוטלה!

והנימוק, אמרו הגבאים בהתנצלות! כאן בביהכנ"ס באירועי בר מצוות וכדומה, באים אורחים שאינם מכירים צורת תפילה ובית כנסת, ומחובתו של שמש בית הכנסת ליצור להם אווירה חמה ונעימה, ולא יתכן זאת בלי ידיעת שפת המדינה – אנגלית.

בלית ברירה, הלך האיש, והעמיד עגלת רוכל, באחת מפינותיה של רחובות העיר, עמד ומכר. חסך, והעמיד נער בשכר, עם עגלת רוכל נוספת, בפינה אחרת בעיר. וכן המשיך עוד ועוד, עד שעמדה בבעלותו רשת עגלות רוכלים, ברחובות קריה.

לימים, גדל האיש ופתח בית מסחר גדול. ברבות הימים סגר עסקאות בעלי סכומי עתק, עם חברות בינלאומיות. והנה, בסיום אחד מהעסקאות, נדרש מהחברה הפונה, לחתום על חוזה העסקה. לצורך כך, קרא למנכ"ל שעמד תחתיו, וביקשו לעיני החברה הפונה שיקרא ויתרגם לו את הכתוב בחוזה. פעורי פה, תמהים ומתפלאים למראה עיניהם, שאלוהו, היתכן? אתה? מנהל החברה, לא יודע לקרוא אנגלית?!

תשובתו החדה, היא המחשה נפלאה להודאה שאנו אומרים "חסרונן". וכך אמר:
אילו הייתי יודע אנגלית, הייתי היום שוטף רצפות!

הנה לנו, החיסרון, הקושי, הליקוי, הוא הוא שסיבב את מעגל חייו להעמיד עגלת מכירה אחת ועוד אחת, עד לניהול עסק מסועף ומבורך. "חסרונן!" כי החסרון הוא האמצעי להצלחה. (עלון 'להתעדן באהבתך' גיליון 78)

וְרַם לְבַבְךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (ח,יד)
מפסוק זה עולה כי ע"י גאווה עלול האדם להגיע חלילה לשכחת הבורא יתברך רח"ל. רמז לדבר מובא בשם רבי משה מקוברין זיע"א: מובא בגמרא (בבא קמא צב, ב'): 'בירא דשתית מיניה מיא לא תשדי ביה קלא' כלומר 'בור ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן'

ויש לשאול מדוע המילה 'אבן' מתורגמת למילה 'קלא'? יש כאן רמז לתלמידים הלומדים תורה שנמשלה למים שלא יתגאו בתורתם כי הרי מזמור קל"א בתהילים אומר: 'ה' לא גבה ליבי ולא רמו עיניי וזו הכוונה 'בור ששתית בו מים' שזו התורה הקדושה אל תזרוק בו קל"א דהיינו אל תאבד את כל התורה שלמדת אם תכשל בגאווה המופיעה במזמור קל"א.

וְאָכַלְתָּ וְשִׁבְעַתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ (ח,י)

אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, והלא אתה נושא פנים לישראל, אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבת להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה (ברכות כ,ב). ונראה לבאר שאלת המלאכים ותשובת הקב"ה, כי המלאכים שואלים מפני מה אתה נושא פנים לישראל, הלא הם צדיקים, ועליך לדקדק עמהם כחוט השערה כי עם צדיקים מדקדק הקב"ה כחוט השערה, דכתיב 'וסביבו נשערה מאוד'. ע"ז משיב הקב"ה, שהם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, דהיינו כי מה שישראל מברכים על כזית וכביצה, ואין מבקשין לשבוע ביותר, הוא משום שאינם מחזיקין עצמם לצדיקים גמורים שעליהם כתיב (משלי יג,כה): 'צדיק אוכל לשובע נפשו', ולכך מדה כנגד מדה, אין הקב"ה מדקדק עמהם, ונכנס לפנים משורת הדין. (תפארת יהונתן)

כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה (ט,יט)

בגמרא (ב"ב, ט) מובא: אמר רבי אלעזר: גדול העושה צדקה בסתר יותר ממושה רבינו! במשה רבינו כתיב: "כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה", ואילו בעושה צדקה כתיב (משלי כא,יד): "מִתַּן בְּסֵתֶר יִכְפֶּה אָף"

ראש ישיבת פורת יוסף, הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, היה חי חיי צניעות ופשטות. כל ימיו היה מחנך את בני ביתו לפשטות זו והיה מזהירם כי אל להם להוציא ממון יותר מכפי יכולתם, וכן היה אוסר עליהם לקחת הלוואות או לקנות בהקפה. באחד הימים, כאשר רבי עזרא כבר היה בא בימים ושכב רתוק למיטתו עקב חולשה ששרתה עליו, בא בעל המכולת אל בניו של רבי עזרא ואמר להם כי יש במכולת חוב של הרב שצריך לפרוע. התפלאו בני הבית, כי ידעו שהרב אינו נוהג לקנות בהקפה, וביותר התפלאו כאשר נודע להם כי הסכום גדול מאוד!...

לאחר בירור קצר נודע הדבר: בשכנותם חי תלמיד חכם עני בעל משפחה גדולה, ובמשך שנים רבות היה רבי עזרא נוהג באותה משפחה מצות "מִתַּן בְּסֵתֶר", באופן שהיה מבקש מבעל המכולת שייתן לאותו תלמיד חכם את כל צרכיו וירשום את החשבון לחובתו של רבי עזרא, והוא היה משלם הכול מידי חודש בחודשו! רק לעת זקנותו, כאשר היה רתוק למיטתו, נודע הדבר... (וקראת לשבת עונג)

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.

לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
הצלחה ופרנסה בשפע: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארו בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה זיסף בן גורגיה זיע"א

ערוכת
שבתי

עלון מס' 1032

להצלחת צבי בן יפה ודעינתו וביב הי"ז	פרשת עקב כ"ג באב תשע"ח, ירושלים		לע"נ רפאל בן פדחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"נ מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי			לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן מזל הי"ז	6:57	כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לדפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ז	8:13	יציאת שבת	לע"נ חזקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ז	8:45	רבינו תם	לע"נ אייך מרים בת דוולת ע"ה

ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה בך עקר ועקרה, (ב) והסיר ה' ממך כל חלי. מזה ברכה יש לעמים עד שהוצרך לומר מכל העמים שמשמע שיש להם ירושת ברכה? וגבס"ד הכרכה הוא שבירך יצחק את עשו הנה משמני הארץ. ולכן אמר מכל העמים, שיתגברו ישראל בברכה מעולה ומשובחת כמבואר ומובן מהפסוקים, ומה שאמר לא יהיה בך עקר ועקרה רומז שיזכו לזיווג הראוי להם, ולא ישחית ח"ו את זרעו. אלא יזכה לבנים שעושים רצונו יתברך. שנאמר עליהם כל רואיהם יכרום כי הם זרע ברך ה', וסופי תיבות תהיה מכל העמים. אותיות מיל"ה. שע"י שמירת אות הברית זוכה האדם לקבל שפע וברכה ויסיר ה' ממנו כל מחלה. וזהו שאמר אחריו והסיר ה' ממך כל חלי, תיבת „כל חלי" גמט' צ"ה קללות שבמשנה תורה, ועוד כל מדוי מצרים שבא עליהם. כולם ישימם על שבעים אומות ומשפחותיהם, ואתם ישראל לא תפחדו מהם בזכות שמירת הברית, וזהו שכתוב לא תירא מהם. תיבת מהם גמט' מילת, שבזכות שמירת ברית קודש לא יפחד משום בריה כמו שמסופר על כמה צדיקים שאפילו האריות נכנעו ופחדו וברחו מהם, כמו הגאון הצדיק הקדוש רבי חיים בן עטר ז"ל. שמסופר עליו כמה מעשיות שהמלך ציוה לסגרו במקום גוב האריות. וכולם נכנעו וישבו מביכו כמו התלמידים, ועוד הרבה. בעבור ששמר הברית בקדושה יתירה ע"י טבילותיו, וע"י שמירת הברית יהיה לו כח הזיכרון, וזהו שכתוב זכור את אשר עשה ה' אלהיך לפרעה. שע"י שתזכור נפלאות שעשה הש"ת במצרים, או יהיה בך במחון בבורא עולם, ולכן קבעו אנשי בנסת הגדולה להזכיר יציאת מצרים בק"ש ובתפלה ביום ובלילה, עוד לא תירא מהם בר"ת גמט' „עת" שיקבע עתים לתורה. והתורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, ולא ירא משום דבר. ובפרט בלימוד שאחר חצות לילה, כמ"ש בזה"ק בכמה דפים ודפים במעלתו, ושכרו גדול ועצום, וזוכה למחשבות טהורות, ומקיים המצות באהבה ובשמחה ובלקוט המוסר ואבני השתם ובטוב לב:

וצר"ך זהירות הרבה לא לומר לחבירו בבוקר „מרחבה" כמו הגויים, כי האותיות „מר" גמט' „עמלק". אל אחר, ונשאר אותיות „חבה" כלומר תאהוב אותו, וזהו כפרנות רח"ל. ה' יצילנו:

ס' סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

צדקה גוררת צדקה

בחגיגת החתונה של נכדת רבי לוי יצחק מברדי צ"ב עם בנו של רבי שניאור זלמן בעל ה"תניא", מליאדי, סח רבי לוי יצחק אל מחותנו רבי שניאור זלמן:

— מחותן לבי, הנה זכינו מהשם יתברך, שערכנו את החתונה בשעה טובה ומוצלחת, ראוי לנו לעשות יחד איזו מצוה.

הסכים רבי שניאור זלמן ושאל: ומהי המצוה?

אמר לו רבי לוי יצחק:

— ברוך השם, שנדמנה לפנינו מצוה. גידלתי יתומה בביתי שהגיעה לפרקה ואין לי במה להשיאה. אם מסכים מעלתו נלך שנינו לקבץ נדבות לצורך הכנסת כלה.

אמר רבי שניאור זלמן:

— הגם שאני זר כאן הריני מוכן ומזומן לשמש בן-לויה לרב מברדי צ"ב.

שוב אמר רבי לוי יצחק:

— אבל בתנאי אחד, מחותן יקר, בל יתרעם כבודו על מי שיתן לנו נדבה קטנה, ואפילו הוא עשיר, שאינה לפי מעלתם של שני רבנים, אחד מהם מחבר ה"תניא" ושני מרא דאתרא. ואל יאמר הרב מליאדי שזו היא פגיעה חס ושלום בכבודו.

היה בברדי צ"ב חלפן עשיר, שהיה נותן צדקה ביד רחבה לכל עני, כל שכן שתוים בעין יפה לכל עני הגון ולתלמידי חכמים.

הביא רבי לוי יצחק את רבי שניאור זלמן קודם כל אל אותו נדבן להתחלה טובה, שהצלחה גוררת הצלחה.

אותה שעה סיפר רבי לוי יצחק הרבה בשבחו של העשיר.

למרבה הפליאה לא די שהחלפן העשיר לא האיר להם פנים, נתן לרבי לוי יצחק מטבע קטן, פחות מזהוב.

נטל רבי לוי יצחק את המטבע והודה לנדבן. אולם רבי שניאור זלמן לא הסתיר את הקפידה שבלבו. כשיצאו מהבית סח במרירות לרבי לוי יצחק: וכי מידה היא לתת מטבע ששויו פחות מזהוב לרב העיר, המבקש נדבה לצרכי הכנסת כלה? זו תורה וזה כבודה?

אמר לו רבי לוי יצחק :

— מחותן ליבא, וכלום לא היה מוסכם בינינו, שכבודו לא יתרעם על איש כמה שיתן? לא אלמן הכרך ברדיצ'ב מנדבנים, נלך אל אחרים. אם ירצה השם נבוא על שכרנו.

כיוון שעברו כמה פסיעות מבית החלפן שמעו קול קורא להם : חכו, רבותי, חכו! החלפן העשיר, רץ אחריהם והגיש להם עשרה זהובים, אף ביקש סליחה. מחמת פיזור הדעת טעה ונתן להם מטבע קטן ויש בדבר משום פגיעה בכבודם חס ושלום.

הודה לו רבי יצחק בפנים מאירות ואמר :

— טעות לעולם חוזרת. חס וחלילה לומר, ששגגת־פגיעה עולה אדון.

כשהלך מהם החלפן חזר רבי שניאור זלמן בקפידה כבושה : — הרב מברדיצ'ב, וכי בעשרה זהובים מתפייסים לכתבע למצוות הכנסת כלה? החזיר לו רבי לוי יצחק :

— מחותן ליבא, הלא הותנה בינינו שלא להתרעם על שום יהודי. נלך לאחרים. כשהתרחקו קצת מן המקום שמעו שוב קול מאחוריהם :

חכו, רבותי, חכו! החלפן העשיר רץ אליהם והושיט להם שטר בן אלף זהובים. שוב ביקש סליחה. מחמת טרדת הנפש נהג חס ושלום קלות־ראש בשני המאורות הגדולים של ישראל ונתן להם לצורך הכנסת כלה נדבה, שיש בה משום פגיעה מפורשת בשני צנתרי דדהבא אלו. ברשות שני החכמים והצדיקים הגדולים יספר להם את סיבת המעשה והוא מבקש שידינוהו לכף זכות. הוא היה מבולבל, נרגז מאד. בושה לספר, עשה מה שעשה, כאילו דעתו היתה מסולקת ממנו. קשה לספר את המעשה, היינו, את הטעם והנימוק, אבל הוא מבקש משני הצדיקים הגדולים מחילה וסליחה...

אמר לו רבי לוי יצחק ופניו קרנו משמחה :

— מחול לכבודו. בלב שלם אנו מוחלים לכבודו. יהי רצון שמעכשיו ולהבא יהיה כבודו טוב לבריות, כפי שהיה תמיד.

כשנפרד מהם החלפן בפעם השלישית, סיפר רבי לוי יצחק לרבי שניאור זלמן מעשה זה.

לפני כמה שבועות בא אל החלפן עני לבקש נדבה. אותה שעה היה מוטרד במשא ובמתן עם כמה סוחרים נכבדים ולא השגיח במבקש, כי הוא מן העניים ההגונים שאין לפטרם במעות קטנות. נתן לו מטבע

לרפואת הנפש והגוף לגבריאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מול הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טווח הי"ו

שנזדמן ליזו בכיסו. המקבל נתרגז וזרק לנוותן את המטבע בפניו. כשראה החלפן כך נתעוררה טינה בלבו כנגד כל פושטייד, הבאים עליו בטרררות, והסכים בדעתו לבלי ליתן עוד לשום עני, יהיה מי שיהיה, יותר מאותו מטבע. גם עני שני, שבא לאחר כך, סירב לקבל את המטבע מחמת שהיו רגילים לקבל מומנו יותר.

וכך עבירה גוררת עבירה. וכל השבועות האחרונים לא עלה בידו לתת נדבה לעני. אף על הצדקה חל מה שנאמר על התורה הקדושה, אם תעזבנה יום תעזבך יומים. והיה חשש שאותו עשיר ונדבן יגיע לידי הרגל להקשיח את לבו לעניים. לכן, מחותן ליבא, ראוי היה שהרב בעל „התניא" והרב מברדיצ'ב יסכימו לקבל מומנו מטבע קטן, כדי להרגילו לחידוש מעשה הצדקה. וכך ראינו כוחו של מעשה. בכוח אותו מטבע קטן, שנתן לנו בפעם הראשונה, נתחזק בו יצר הטוב לפייסני במטבע בן עשרה זהובים והלך מחיל אל חיל, עד שנתעורר להפריש לנו אלף זהובים להכנסת כלה.

וכן ערך הצדקה הוא לפי מחסורו ודחקו וצערו של המקבל, שהרי פסק הרמב"ם (שם פ"ח ה"י): שפדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ואין מצוה רבה וגדולה כפדיון שבויים. וכן על זה הדרך יצריך האדם הדחוק והצער של העני וירחם עליו כדי שירחמו עליו מן השמים. ולפי זה הכי נמי הערך — בזמן הערך. כגון בערכי ימים טובים, ואם ילד ילד לו ובנשואי בניו ובנותיו, שאז ההוצאה מרבה והדחוק, ובכפרט בנשואי הבנות. הרי הוא כפדיון שבויים שהדחוק והצער הרבה שבאים לידי בזיון, ואב ואם מר להם — עין במר בוכה, והמרחם — ירחמו עליו מן השמים:

”פלא יועץ”

לע"נ גד בן ציפורה ז"ל (גלמוד)

לע"נ אידית חיה בת מאיה ז"ל **מקדש מעט** **לע"נ עדנה בת מלכה ע"ה**
 בעזרת השם יתברך התחלנו לבנות בית כנסת בשכונת הר חומה בירושלים ואנו זקוקים לעזרה מצד הקהל הקדוש לסייע לנו בעזרת בניית בית הכנסת למען ציבור רחב מאוד. ניתן לתרום לרפואה, לע"נ, להצלחה לזרע של קיימא, וכן ניתן להנצחת שם בבית הכנסת. כל המסייעים יבורכו מפי עליון ויתמלאו משאלות ליבכם לטובה אמן.
 פרטים רב בית הכנסת הרב שי בר אשר 050-6229343 תזכו למצוות

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בנייה"ב "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחא, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים

א"י ר' אבינועם שתי בן אשה, אילנה בן שרה, דניאל בת יונת, שרה בת רחל, אהבה בן שרה, שאחן בן דוולת, ישראל בן נחמי, אריק בת אייל

ר' כבא בנימין בן אברהם לחיים, אברהם בן נחמי, יונה כיהה בת נחמה, אייל בת שאר, יוד בן רחל, אנה בן אנה, אהובה בת מרימה, אהבה בן אנה לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן 'ותומכיה מאושר' העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601

לרפואת מאיר בן רחמה

לרפואת ז'וד בן מול הי"ו

לרפואת משה בן זוהרת הי"ו

לרפואת יואל בן אביבה

לרפואת טווח בת גורגיה

לרפואת זכריה בן מול הי"ו

לרפואת מיכה בן מסעודה

לרפואת רפאל בן מולה הי"ו

לרפואת שולמית בת יהודית

טיב הקהילה

פרישת עקב
כ"ג מנחם אב תשע"ח

גליון 418

לפי אופק
ירושלים
זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדו"ג 6:59
מוצש"ק 8:14
ר"ת 8:51

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:29
סוזק"ש ב' 9:18
סוז"ת א' 9:54
סוז"ת ב' 10:27

יו"לע"י קהילת שבתי בביד"ד

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

מברכים א-ל-ו-ל | ר"ח שב"ק ויום ראשון
המולד: ליל ראשון | שעה: 19:33, 9:1 חלקים

טיב הפרשה

שמירת התורה בזכות היראה

בנוסף לכך ממשיך הכתוב ומבטיח לו לזה האדם שהצמיד את עצתו ללבו, ומעורר עצמו תמיד ליראה את בוראו, כי בזכות זאת יבוא גם כן 'לאהבה אותו' וכמו שהאריכו הרבה מענין זה בכל הספרים הקדושים, כי היראה מהש"ת היא הפתח לאהבה אותו, ומבלעדיה אין מבוא למצוא את האהבה, כי היראה היא המעוררת את האדם תחילה לעבודת השם, ובזכות אותה עבודה זוכה הוא לבוא לידי אהבה, כי אורות המצוות הן הם המולידים את האהבה באדם, וזהו מה שסיים הכתוב 'ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך', כי מקודם, כשעדיין לא נולדה האהבה בהאדם זוכה גם כן בזכות היראה ללכת בדרכי השי"ת, כאמור לעיל 'ליראה את ה' אללה ללכת בכל דרכיו' אך אחר שהעבודה מיראה הצמיחה אהבה בלב האדם, מעתה תהיה עבודתו במעלה יתירה, ותהיה 'בכל לבבך ובכל נפשך'. וכך עולה האדם ממדרגה למדרגה, כי העבודה מאהבה הנעשית לעת עתה היא המולידה שוב את מידת היראה ולעומת היראה הקודמת נקראת יראה זו 'יראה עילאה' והעבודה מיראה זו מולידה בחינה של 'אהבה עילאה' וכך עולה האדם מדרגה לדרגה ומוסיף קדושה על קדושתו במעשי התורה והמצוות.

היוצא מכל האמור כי היראה היא העצה לקיומה של תורה, ובאמצעותה יזכה האדם גם להתעלות במעלות ומדרגות עד אין קץ, וזוהי פתחון פינו מול היצר המנסה לפתותו בתחילת דרכיו לבל נקבל עלינו עול מלכות שמים, ונימוקו עמו, כי לא נוכל לעמוד במשימות רבות כל כך, ולזאת עלינו לענות לפניו, כי ע"י התעוררות היראה תהיה ביכולתו לעמוד בכל המשימות, וככל שעלינו לעשות הוא להשריש עמוק בלבינו את מאמר הכתוב (תהלים טז, ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד' וכשאלו התיבות יהיו תמיד לנגד עינינו, ונשכיל לדעת כי יש מי שרואה בכל המתרחש, זה הדבר בעצמו תביא אותו לידי כך שלא תהיה ביכולתו לעבור על קוצו של יו"ד מתורתו הקדושה. מסופר על אחד מהצדיקים המפורסמים מהזרז הקודם, שנתבקש פעם מרבן של ישראל מרן ה'חפץ חיים' לבוא באסיפת גדולים שבו ידונו על כמה וכמה בדקי הדת, ומפאת טרדותו וסדר יומו העמוס של אותו צדיק ביקש לדחות את הופעתו, והתנצל לפני החפץ חיים כי בסיבת טרדותו שהיו גם כן עניני שמים אין הוא יכול להיענות לבקשתו. אמר לו החפץ חיים בזה הלשון: גם לדידי נראה כי טרדותו של כבוד תורתו פוטרים אותו מלהשתתף באסיפה זו של 'חיוזק הדת', אך מאחר שכבודו הוא מבעלי הנפש, על כן מן הראוי שיתבונן היטב בינו לבין עצמו אם בבואו לפני בית דין של מעלה יצדיקו גם הם את מניעותו, או שמא תהיה כאן פתח לדקדק ולמצוא איזה דופי בטענה זו. תיכף כששמע הצדיק את דבריו של החפץ חיים נתעורר ברעדה, והבטיח את הופעתו באסיפה נכבדה זו. סיפור זה הינו המחשה האין אכן יכולה היראה ליישר עמקים, ואפילו בצדיק נשגב המכוון לשם שמים בכל הליכותיו, מתעורר על ידה לדקדק שוב במעשיו לאורה. יעזור השי"ת שתהיה כל מעשינו רצויים תמיד לפניו, ותהיה אהבתו ויראתו תקועה בלבנו.

ותהא ישראל כה ה' אלקיך שאל מעמד כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולא תהא אתו ולעבד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך: (י"ג)

הנה, על פי פשוטו של מקרא כוונה התורה בזאת ההורות בקוצר אמרים מהו רצונו של הקב"ה מברואי מטה, ולכל המתבונן בראיה שטחית בתוכן הדברים יבין כי בזה הציווי נכללים כל ציוויי התורה הרחבה מיני ים, והם כל התרי"ג מצוות כללותיה ופרטותיה, וכפי שמפרט הכתוב, (א) ליראה את השם. (ב) ללכת 'בכל דרכיו'. (ג) לאהבה אתו. (ד) ולעבוד את ה' בכל לבבך ובכל נפשך. וכיון שכן ודאי יתמה זה המתבונן מתחילת לשונו של הכתוב, כי מאחר שחזר הוא כאן על חובת האדם בכל התורה כולה, האין פתח ואמר 'מה ה' אלקיך שואל מעמך' כאחד האומר לחבירו 'איני מבקש ממך כי אם דבר קטן', וכי לזו 'דבר קטן' יקרא? אטו כל התורה כולה מילתא זוטרתא היא? ואפשר שלא כיוונה כאן התורה כי אם להשיא עצה לזה החפץ לקיים את כל מצוות השם, אך מתיירא הוא מהיצר האורב לו, שהרי עצם הדבר שהיצר הינו מלאך, והוא האדם הינו קרוץ מחומר, היא כבר סיבה שתהיה בכח היצר להפילו ולנצחו. ומה גם שהתורה רתבה היא מיני ים, ובקל ימצא היצר פריצה הקוראת לו כנגב לעשות עם האדם כאוות נפשו, מאחר ואין כל אדם שלם בכל תכונותיו ומידותיו, והיה אם ימצא היצר איזה מצוה שהאדם מתקשה בקיומה מחמת תכונה מסוימת החלושה אצלו, או מחמת נטיה מסוימת המערער את חושיו ותכונותיו, תהיה זה הזמן והמקום הזדמנות לפניו לגבות את חובו, ויכביד את כובד משקלו להפר קיומה של אותה מצוה כדי למשוך לרשתו את לב האדם אשר בלאו הכי רפו ידיו מזה המצוה, ונמצא כי כל יגיעו של האדם להתרצות לפני בוראו תהיה לריק, הוא אכן ישתדל לרצות את בוראו בכל משפטי התורה לעשותם על הצד היותר טוב, אך לבסוף יפילו יצרו במצביי החלושים, וכשיתבונן האדם בכך יתרפו ידיו מעבוד אלקים ח"ו.

ולזה האדם באתה כאן התורה להודיעו כי אם ישית הוא לעצתה יכול יוכל לו להיצר, וזהו כוונתה באמרה: 'מה ה' שואל מעמך' עצה אחת יש לו להקב"ה עבורך, ואם תיקח לעצמך עצה זו תצליח בכל דרכיך, ועצה זו היא 'היראה' ואחר שתעורר עצמך ליראה שוב לא יצויר לפניך עול כבד של המון מצוות, ותהיה זה בבחינת 'מה' - דבר קטן בכמות, כי אז, אחר שתהיה מושרש ביראה, תלך היראה עצמה לפניך להאיר לך את הדרך הישרה, ובזכותה לא יהיה ביכולתו של היצר לפתותך ימין ושמאל. וזה מה שממשיך הכתוב ואומר: 'ללכת בכל דרכיו' אין באלו התיבות כוונה לקבלה נוספת מלבד היראה היא האמורה לפניו, אלא זו היא כבר תוצאה מקבלת היראה, היראה היא אשר תנחה את האדם לקיים כל התורה כולה, וגם כשבווא יבוא למצב אשר לולא היראה היה עלול למעוד גם אז תהיה ביכולתו לעמוד מול גלי היצר, כי עצם היראה מהקב"ה הווא את כל מעשיו, ועתידי הוא ליתן לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו, היא אשר תחזק את רפיונו לעת כזאת, ותסייע לו להתחזק בניסונו בשעתו הקשה, ובכך יעבור את כל הקשיים משך כל מי חיי.

טיב המערכת

ויענך וירעיבך - ויאכילך

כולנו באנו לעולם הזה, ועל כל אחד עובר מה שעובר, אין אדם בעולם שאין לו קשיים, אחד יותר ואחד פחות אבל לכל אחד יש את ההתמודדות שלו, התורה הקדושה מגלה לנו שיש כמה סוגי יסורים, יש יסורים שבאים לאדם בגלל עוונותיו, ויש יסורים שהקב"ה שולח לאדם 'למען ענותך לנסותך' כדי לנסות אותו ולראות אם כשהוא מקבל מכות הוא מהרהר אחר הנהגת ד', או שהוא מקבל באהבה ומאמין בקב"ה בלב שלם, וכך מפרש רש"י על הפסוק 'למען ענתך לנסותך לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותי אם לא', מפרש"י 'שלא תנסוהו ולא תהרהר אחריו'. אמנם הנסיונות הם קשים וההתמודדות לעתים קשה מאוד, אבל עלינו לזכור שאחרי הקושי יבוא השכר, כך אומרת התורה 'ויענך וירעיבך' ואח"כ 'ויאכילך את המן', אמנם קודם עוברים 'מבחן אמן', אבל מי שעובר את המבחן בהצלחה מקבל אח"כ ברכות לרוב.

צדיקי הדורות אמרו: למה הדבר דומה? לאדם שנשא במרכבתו אוצר של מטבעות זהב, והסתיר אותו מלמעלה בחבילות קש, אמנם מחמת קושי התנהלה עגלתו באטיות ובקושי רב, ויהי בתנותו על אם הדרך לעת ערב, הגיעו גנבים ורוקנו את אוצר הזהב, ומילאו תחתיו קש וגבבא, ואין איש שם על לב, כאשר קם האיש בבוקר להמשיך במסעו שם לפתע לב כי עגלתו נוסעת בקלות יתר, מיד הלך לבדוק ואכן גילה למגינת לבו את דבר הגניבה. והנמשל הוא: כאשר המשא כבד לאדם סימן הוא כי נושא הוא זהב באמתחתו, אכן כאשר המשא קל, אות הוא וסימן כי אך קש וגבבא משאו ותו לא.

הוא אשר אמרנו: קשה לך? סימן שאתה סוחב זהב ולא שקים עם קש, זה אמנם יותר מאמץ אבל כל זה דעת מבין כי לא מחליפים שקים של זהב בשקים של קש בגלל קושי זמני, ובזמן שקשה לנו, אפשר פשוט לעצור לרגע ולעשות ישוב דעת כי הקושי הוא זמני בלבד, שבסופו מגיע עושר, ובעיקר אושר גדול!

(עפ"י טיב התורה - עקב)

זפני קבלת קהל בבית פורנו ורבנו שליט"א
אך ורק בתא קולי שמספרו
052-7168366

ניתן לשמוע את שיחותיו של
פורנו ורבנו שליט"א
במספר מיוחד וישיב
לשיחות בלשון הקודש: 073-2951320
לשיחות באדיש: 073-2951321

טיב
ההודעות

הלכות זכר לחורבן

דקדמה

א. משרחב בית המקדש תקנו חכמים שהיו באותו הדור שכל דבר שמחה צריך לעשות בה זכר לחורבן הבית, וכמו שכתוב: "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי", וכפי שיפורט בעז"ה להלן (פ"ב ס"ו תק"ט בתחילת הסימן).

ב. וכאן מקום שראוי להרחיב בו הדבור, אלמלא לא היה אלא עון זה ביידינו שאין מתאבלין על ירושלים כראוי, די להאריך גלותנו, והיא בעיני הסיבה קרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הגדולות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורה, על צווארנו נרדפנו, לא הונח לנו להרגיע בגוים עם שפלותינו ענינו ומרודנו, לפי שיצא האבל הלו מלבנו, בהיותנו שוקטים בארץ לא לנו, שכחנו את ירושלים ולא עלתה על לבבנו, ע"כ כמת מלב שנכחנו, מזרז לדור נוסף יגון על יגונו ומכאובנו, וכל אוהב אמת יודה לדברינו... ואין צ"ל בשאר ימי השנה, אין זוכר ואין פוקד ואין דובר דבר ממנה אפילו במחשבה לא בא זכרונה, כאילו מקרה הוא היה לנו וכו' (סידור בת קיעב דיי ת"ת).

שלא לנגן כלי שיר

ג. וכן גזרו שלא לנגן בכלי שיר ומיני זמר, וכן כל משמיע קול של שיר לשמח בהן אסור, ואסור לשומעם מפני החורבן (ס"ו).

ד. אבל שירה בפה אינו אסור אלא על היין (ס"ט).
ז. וי"א דאפילו בכלי שיר אין אסור אלא על היין, או למי שרגיל בהן כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר שזה אסור אף שלא על היין, ולכן יש למחות באותן שיושבין על היין לאכול סעודתן ובחון עומדין ומנגנין ובכל יום עושין כן, אך אפשר שיש מקום למנהגם כיון ד"י"א שאין אסור אלא משתה של יין בלי אכילה משא"כ אם הוא גם משתה של אכילה (וי"א ומ"ב ושע"ז ס"ט).

ז. ולפי דיעה שניה הנ"ל שלא נאסר אלא בקביעות, יש להתייר ברי"ח וחול המועד וכדו', אבל לשמוע בכל יום אסור (הליכות אגן ישראל).

ז. דעת הב"ח דאפילו שיר בפה שלא על היין ג"כ אסור, שלא התייר בגמ' אלא זמר של מושכי הספינות או מושכי הבקרים, אבל של גרדים אסור כיון שהוא לשחוק בעלמא, ולכן נשים המזמרות בפה בעת מלאכתן יש למחות להן, ואם אינן שומעות לנו מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין, אמנם אם הוא במקום שנמצאים שם גם אנשים, ואלו מזמרות ואלו עונין אחריהן, ה"ז כאש בנעורת ומצוה רבה לבטלם (פ"ב ס"ק).

ז. נשים המזמרות כדי ליישן התינוק מותר, אך אם יש עוד אנשים אחרים בבית יש לזהר משום קול באשה ערוה, וכן יש לזהר שלא לזמר שירי עגבים דוברי נבלות לתינוק, דמלבד האיסור דמגרי יצר הרע אנפשיה הרי גם מוליד טבע רע לתינוק, ושומר נפשו ירחק מזה ויזהיר לבני ביתו ע"ז (שע"ז ס"ק).

ז. השומע קול מנגנים, כשיצו נפשו ובפרט בג' צומות י"ז בתמוז ו"ב' וב' בטבת שהם מפני חובת ביה"ק כיון לכפר עליו על מה ששמע קול כלי שיר תופים ומחולות בסעודות הרשות, וע"י עינוי נפשו תכפר עליו נגד התענוג שלקח מהניגון, והיא תשובת המשקל (יפה ללב ח"ג).

זקני ה' יחליפו כה

נמצאים אנו בעיצומם של ימים המכונים בקרב רבים בסם 'בין הזמנים', ומשום מה ישנם כאלו המתעקשים לקרוא להם 'חופש', אך הם מלהזכיר, אין כזה מושג, חופש לא שייך באנשים החיים עלי אדמות, כנאמר (תהילים פח, ו) "פְּמַתִּים חֶפְשִׁי פָּמוֹ תְּלָלִים שִׁבְבֵי קֶבֶר אֲשֶׁר לֹא זָכְרָתָם עוֹד וְהִפּוֹה מִן־זָרְדִי", ומוכח מלשון הכתוב שלאחר המיתה יש לאדם חופש מקיים התורה ולימודה ומעשיית תרי"ג מצוות, אבל האדם בחייו ובפרט ילדי ובחורי ישראל, שכולם חיים וחיות, מה להם ולמה להם 'בין הזמנים', וכי קשה להם העבודה? או עול הפרנסה? או אפשר יש להם עול להביא טרף לביתם? לא! כל אלו אינם שייכים אצלם, כי אין להם כלל עול על צוארם, ואם כן חופשה זו מה היא עושה? וכי גם בעולם הבא כאשר נזכה לישוב בישיבה של מעלה ונהנים מזוי השכינה האם גם אז נחפוץ שישלחו אותנו לכמה שבועות של חופשה?!

והיות ונמצאים אנו בימים האלה אשר רבים מבני הישיבות נוהגים לפוש קמעא ולאגור כוחות רעננים לקראת הזמן החדש העומד לפתחנו, אמרנו להביא לפנינו כמה עובדות ממך ה'חזון איש' ולצדן המוסר השכל העולה מהם, שכידוע נוהג היה לצורך בריאותו לטייל מעט מסביב לביתו לשאוף אויר צח, רבות היה מה ללמוד מאותם דקות של טיול שהיו מלאים בהנהגות קדושות ובשיחת תלמידי חכמים הצריכה לימוד, וכל כולם אומרים דרשני.

א שמעק פון תורה

מסופר שפעם אחת התלווה אליו בטיולו תלמידו החביב, בן אחותו מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. הם יצאו לדרכם במעלה הרחוב הנקרא כיום על שמו - 'רחוב חזון איש', והגיעו עד סוף הרחוב באותה עת, שם עמד פרדס ענק הנקרא 'פרדס ברמן', [כיום נעקר משם הפרדס, ובמקומו קמה שכונת מגורים].

בהגיעם לפרדס ברמן נעצר לרגע החזון איש, ואמר למלווהו הגאון ר' חיים: "מריח אני כאן ריח של תורה! [א שמעק פון תורה], כנראה שלפני זמן לא רב עמדו כאן במקום זה בני תורה, ודיברו בלימוד!". ואכן מבירור קצר שערך ר' חיים לאחר מכן נודע, שממש באותו מקום עמדו לפני כן שני בחורים משיבת פוניבו' הסמוכה, ודיברו ביניהם בלימוד.

עד כדי כך מגעת קדושתה של תורה, שהיא משרה טהרה וריח תורה על פני המקום כולו, והצדיק המזוכך שניחן בחוש ריח מיוחד, כד"א (ישעיה יא, ג) "והריחו ביראת השם", הוא זוכה להריח בריחא דמצוה השורה במקום.

אך כיצא בדבר הוא גם בהיפך, "זה לעומת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד), אדם שהולך ברחוב ונכשל חלילה בהסתכלות אסורה, או בהרהור עבירה, ומגרה יצר הרע בנפשו, הרי הוא מגשם ומטמא את עצמו ואת מקומו, והרי המקום הזה מתמלא בריח של טומאה וזהמא רח"ל. - והוא הטעם שאין אנו חשים ואין מרגישים כיום ביראת ה' כמו בדורות קדמונים, כאשר העולם מלא בטומאה וזהומת התאוות המתרבים בעולם, רחמנא ליצולן.

לא כן היא חרד לדבר ה', המתרחק בכל כוחו מן הרע ומוזהמת העולם, הרי בכל דבר מצוה ובכל תורה ותפילה שעושה ומקיים, הרי הוא מתקדש ומקדש עמו את מקומו, ומביא לתיקונו של עולם.

להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד

שוב מעשה שאירע במהלך הטיול היומי של מרן ה'חזון איש' לצריכי בריאותו, הזמן הקבוע לטיול הקצר היה בכל בוקר עם שחר לאחר שסיים תפילת שחרית כוונתיקן. לפעמים תוך כדי טיולו היה צריך למתוח את השרירים ולחזקם, והיה מרים את מקלו למעלה ומחזיקו בשתי ידיו, או בצורה אנכית מאחורי גבו, וכיצא בזה.

באחד הרחובות בהם היה נהג לעבור התגורר זקן אחד, שלא הכיר את מרן החזון איש. הוא היה איש תם וחם מזג, והנהגה הזו של 'טיול יומי' עם שחר לא מצאה חן בעיניו... הוא סבר לתומו שהטיול הזה נעשה עוד לפני התפילה...

לא יכל להתאפק ויום אחד ניגש הזקן אל החזון איש כך באמצע טיולו, והעיר לו בחריפות, שאין זה מן הראוי לאיש זקן לצאת כך לטיול סתמי ברחוב לפני התפילה... ובפרט שהוא מוסיף לפעמים כל מיני תרגילי התעמלות, ומרים את ידיו עם מקלו וכו'... יותר חשוב יהיה לומר כמה פרקי תהילים לפני התפילה...

למחרת, כשיצא החזון איש לטיול של שחרית הטה את מסלולו הילוכו, ומאז לא הלך יותר בדרך אותו רחוב, כדי שלא יפגוש בו אותו זקן.

והנה לאחר תקופה היה לו לאותו זקן חולה מסוכן ל"ע בתוך ביתו, ובהיות שהגיע לאזני שמעו של החזון איש, ביקש להזכיר את החולה לפניו לתפילה. ויצא לברר היכן הוא ביתו, כשהראה לו את ביתו ונכנס לפניו תיכף חשכו עיניו, כשראה במי מדובר... הוא החל כל כולו לרעוד בפחד נורא, על שהעליבו והוכיחו. - אך רבינו החזון איש פנה אליו מיד בחיבה ואבהה, והחל לדבר עמו דברי קידוב וריצוי, באומרו לו: יישר כח לך שעוררת אותי! טוב מאד אמרת! ואכן מאז מקפיד אני באמירת תהלים כל יום! - כידוע היה נוהג החזון איש לומר פרקי תהלים בכל בוקר.

ללמדנו עד היכן הגיעה מדת שפלותם של גדולי ישראל, עד שהיו שומעים ומקבלים מכל אחד!

ולעבדו בכל לבבכם - כוחה של תפילה!

פירש רש"י: "ולעבדו בכל לבבכם. עבודה שהיא בלב, וזו היא תפילה, שהתפילה קרויה עבודה" ע"כ.

למדנו כאן, הבטחת התורה הקדושה, והסגולה החזקה מפי הקב"ה בעצמו, שאנו

חוזרים ומשננים אותה פעמיים בכל יום. - "ולעבדו בכל לבבכם", באם נתפלל כראוי ונכונן בכל לב, מבטיח לנו השי"ת בהבטחה גמורה "ונתתי מטר ארצכם, ואספת דגנך, ואכלת ושבעת". דהיינו שלא יחסר לנו מאומה, וגם נהיה שבעים ומרוצים, שיהיה לנו כל טוב, ונמצא שכל השפע תלוי באיכות התפילה.

ואם כן אדם שרוצה לשנות את עצמו בענין התפילה בשלימות בלא שום דילוג, באופן שלא יחסיר שום דבר מהתפילה.

ואין מן הצורך לעורר להקפיד על 'תפילה בציבור', כי כוח תפילת הציבור גדול מאוד כנודע.

ויתכן שלכן נאמר כאן בלשון רבים "ולעבדו בכל לבבכם", לרמז במצוה זו שצריך להתפלל בציבור, ולא ביחיד.

ואם כן כשמתפללים בהוגן מרויחים שני דברים, הן ברוחניות - שמתקרב לדבקות השם יתברך, והן בגשמיות - בהבטחת "ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו'", וכן כל שאר הברכות המנויות כאן בפרשה דידן.

[טיב התורה פרישה דידן]

~ ~ ~

הרה"ק בעל 'מנחת אלעזר' זצוק"ל גאב"ד מונקאטש שבהונגריה, חלה בסוף ימיו, ונצרך להתאשפז בבית החולים הגדול שבבודפשט הברייה.

הוא התקבל שם כמובן בכבוד גדול, כראוי וכיאות לגדול הדור. הוקצה עבורו חדר מיוחד ומפואר במחלקה, והפרופסור המומחה מנהל המחלקה נפנה לטפל בו בעצמו, מהחל ועד גמירא.

הרבי הקדוש קיבל את כל ייסוריו בדומיה, והרופאים כולם היו מלאים התפעלות מדמותו ההדורה, מהתנהגותו וממידותיו האצילות.

אך בהגיעו לעבודת התפילה לא שינה הצדיק מדרכו ומנהגו בקודש מימים ימימה, שהיה צועק בתפילה בקולי קולות, ובוכה וזועק בדמעות שלישי. - הפרופסור הנכבד ביקש מן הרבי שלא לצעוק בתפילותיו, כי זעקותיו מפריעים את מנוחת שאר החולים שבמחלקה, והרבי נענה שישתדל אכן שלא לצעוק יותר בתפילה.

והנה למחרת בתחילת התפילה השתדל אכן הרבי לכלוא את זעקותיו, אך לאחר מכן באמצע התפילה לא היה מסוגל עוד להתאפק, והחל פתאום זועק ובוכה וצועק ומתאנח, לאורך כל התפילה.

לאחר התפילה כשנכנס הפרופסור לבדוק אותו כבכל יום, שאל אותו מדוע זה צעק גם היום בתפילתו?

ענה לו הרבי תשובה כהלכה, הנה במשך הלילה שהייתי כל העת בחדרי בהשקט, ושמעתי כמה פעמים באמצע הלילה צעקות ובכיות שבקעו מחדריהם של החולים האחרים, מדי כמה שעות התעורר כאן חולה אחד,

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לערכת ע"י הקוראים

'דלת מסתובבת'

"התקלקלה לי הדלת של המכונת כביסה ואני לא מצליח למצוא בשום מקום את הדגם הזה, יש לי מושג היכן אפשר להשיגו?"

החבר פנה אלי סתם באקראי ושאל אם אולי דרך המשרד שלי אוכל לשלוח תמונה של הדגם לחברות שונות ולאתר את הדלת המבוקשת..

מיד הערתי את תשומת ליבו לכך שלאבי יש גמ"ח ענק של מכונות כביסה בחיפה והוא דאג משך השנים לעשרות אם לא מאות משפחות למכונות כאשר הוא לוקח שני מכונות הרוסות מפרק חלק מזה וחלק מזה ומרכיב בידי המבורכות מכונה תקינה למשפחות נזקקות, אמרתי כי אשאל את אבי ואם יש מישהו בארץ שידוע זה אבא!

הוא התרגש ושמח על ההשגחה והבטחתי לעדכן אותו...

בדיק בשבת הקרובה התארתנו אצל ההורים שלי ושאלתי את אבי אודות הדלת המבוקשת עבור החבר... מצחו נחרש קמטים מנסה להזכר היכן ראה כזו דלת, הוא אישר כי מדובר בדגם נדיר ואין להשיג עבורו חלקי חילוף. הוא חיפש במחסן ונבר בין הדלתות אך לא מצא דבר... אחרי שבת המשין לבדוק במקומות נוספים אחר אך ללא הועיל.

מכיוון שהשעה כבר הייתה מאוחרת החלטנו להשאר במוצי"ש ללון אצל הורי עד ליום ראשון. למחרת, אחרי תפילת שחרית ארגנתי את הילדים והתיקים ברכב והתנעתי את הרכב ליציאה לנסיעה הארוכה ירושליימה, עם תחילת הנסיעה התקשר אלי אבא ושאל אם אני עדיין באזורית, השבתי בחיוב והוא בהתרגשות הודיע: "מצאתי את הדלת!!!" הוא ביקש שאעבור דרכו. כשהגעתי סיפר לי תוך כדי ניקוי והברקת הדלת ואריותו בשקית באופן מכובד, שברוך לכולל קיבל פניה בטלפון מאחד האנשים שהמכונת כביסה עשתה לו בעיות, על הדרך נסע לבית אותו יהודי וסידר לו את התקלה, בגמר המצווה פנה אליו ואמר: "אתה זוכר שלפני שלוש שנים הבאת לי דלת למכונת כביסה ואמרת לי לא לזרוק אותה כי אי אפשר להשיג כזה דלת? היא עדיין מעל המדפים וזה מפריע לנו, יש מצב שאני יכול כבר לזרוק אותה לאשפה???"

אבא הסתכל מעל המדפים בחדר השירות ולא האמין למראה עיניו. זו הדלת בדיק שאנו מחפשים... הדלת הגיע לחברי שלא האמין למראה עיניו ולסיפור השגחה שהקב"ה כבר הכינה עבורו לפני שלוש שנים...

בעל המעשה: י.ס.

והחל לזעוק וליילל בהפריעו את מנוחתם ושנתם של שאר החולים, ואף אחד לא ניגש לבקש מאותם חולים לשתוק מצעקותיהם!

אמר הפרופסור: הם הרי צועקים מתוך כאב, הם סובלים ייסורים קשים ממחלתם, וכשכואב צועקים!

ענה לו הרבי: אף אני צועק בתפילה מתוך כאב, כואב לי מאוד על גלות השכינה, ועל צערם של ישראל בגלות הקשה, וכשכואב צועקים!!!

[מתוך שיעור בענין התפילה בכונת]

~ ~ ~

בתקופת מלחמת העולם השנייה, בימי 'הרס עולם', התארגנו להם בחשאי באחד מן המחנות מנין של יהודים, ובסודי סודות התאספו יחדיו בקצה המחנה לתפילת מנחה בציבור!

הם ידעו היטב שהם מסכנים בכך את חייהם בסכנה נוראה, שכן אם ייתפסו על ידי הז'נדרמים האכזרים שוטרי המחנה, אחת דינם להמית בו במקום! - אך עם כל זאת לא יכלו לוותר על תפילה בציבור, והעמידו 'שומר' שיעמוד מן הצד בתצפית כל עת התפילה, ויסתכל היטב לכל הצדדים להתריע בפני כל סכנה המתקרבת.

הם סיכמו ביניהם על איזו 'סיסמא' חשאית, שבאם משמיע הצופה את אותה סיסמא אות וסימן הוא על סכנה מתקרבת, ועליהם להתפזר לכל עבר תיכף ומיד! היתה שם אישה יהודיה אחת, בת ישראל כשרה וצדקנית, שכראותה מנין של יהודים נעמדים לתפילה בציבור התרגשה עד מאוד, שזה עידן שלא התפללה בבית הכנסת. היא חשה היישר ונעמדה לה מן הצד, והשתתפה באותה תפילה בציבור.

והנה לפתע פתאום באמצע התפילה נשמעה הסיסמא, ובתוך רגעים ספורים התפזרו להם האנשים, זה הולך בכה וזה בכה, כאילו 'מטיילים' הם כאן בחצר המחנה... כעבור שניות מועטות התקרב למקום קצין גרמני חמור סבר, ובעקבותיו פלוגת חיילים, הוא הבחין תיכף שהיתה כאן איזו התכנסות שהתפזרה זה עתה, והביט כה וכה בניסיון להבין מה הלך פה בטרם ראו היהודים את פניו...

והנה צדו עיניו מן הצד את אותה יהודייה עומדת ומתגדנדת חזק, כשכולה בוכייה ומתפללת מעומקא דליבא! - היא כנראה לא שמעה את הכרזת הסיסמא, שקועה היתה בכל ליבה ונפשה בתפילתה, ושכחה מכל הסובב אותה!

מיד הבין הנאצי שהיתה כאן פשוט תפילה! הוא התקרב אל אותה אשה בחמת זעם שפוכה, אולם ברגע האחרון כראותו שאין היא שמה לב למתחולל סביבה כלל וכלל, ואף איננה מרגישה בנוכחותו, נתפס פתאום ביראת הכבוד כלפיה. ובמקום להענישה או להכות בה, כדרכם של הגרמנים במקרים כאלו, הוא גחן אל אוזנה ולחש: התפללי נא גם עלי ועל משפחתי!

לאחר כמה דקות סיימה אותה צדיקה

| הפסח בעמוד ד' |

טיב העשיית | הפשן פעמו ג' | את תפילתה, ופסעה את שלושת פסיעות 'עושה שלום' לאחוריה, והנה רואה היא מן הצד פלוגת חיילים גרמנים ובראשם מפקד נאצי, קצין בכיר, העומדים ומביטים בה בהשתאות! מרוב פחד ובהלה היא קרסה תיכף ארצה והתעלפה, חברותיה נחפזו לעורר אותה מעלפונה, ועזרו לה לקום על רגליה. אך למרבה הפלא, הורה הקצין לפלוגתו לסגת מן המקום, ולהמשיך בדרכם כמי שלא קרה כאן מאומה, ויהי לנס!

תפילתה הנרגשת של אותה אשה צדקנית אכן עלתה למרומים אל כסא הכבוד, והתקבלה ברחמים וברצון. - היא זכתה אכן להינצל מידיהם הארורות של הנאצים, שרדה את כל מאורעות המלחמה הקשה. ולאחר מכן זכתה להינשא להגאון הצדיק המפורסם רבי מיכאל בער וייסמנדאל זצ"ל, בעל מחבר הספר הנודע "מן המיצר".

[שם]

~ ~ ~

לפני שנים אחדות השתתפתי ב'שבת התאחדות' שהתקיימה ברוב פאר והדר בעיר

'טלז' סטון', במתחם ענק שאכלס את כל המשתתפים באותה שבת מרוממת. בליל שבת קודש ישבתי עם הבחורים שיחיו לשבת אחים כנהוג, והארכתי עמהם בשיחה אודות החשיבות להגיע לתפילה בזמן, שבכך מוכיח האדם שחפץ הוא בקרבת ה', ושמתייחס ברצינות לעבודת התפילה. לא כן כשמגיעים מאוחר לתפילה, בעת שהציבור כבר מתקרבם לשמונה עשרה... הרי זה זלזול נורא בתפילה. הזכרתי גם את מה שאומרים העולם, שאם האבא מגיע לתפילה ב'ברוך שאמר', הרי שבנו כבר יגיע לבית הכנסת ל'ויברך דוד', ואילו הנכד כבר יבוא ל'נשמת'...

גודל חשיבות ענין 'עשרה ראשונים', הרי הוא מבטיח בזאת, שעשרת הבחורים הראשונים שיתייצבו למחר לתפילת שחרית, יקבלו כל אחד מהם 'חמישים דולר!' עמדו שם מן הצד, סמוך למקומי, אברך אחד עם בנו הילד, ולאחר שנשמעה אותה 'הכרזה' ברחבי בית המדרש, אמר האב לבנו הינוקא: חבל שאין אנחנו בחורים, שאנכי כבר אבא, ואילו אתה רק ילד.... אילו היינו בחורים היינו יכולים ביחד להרוויח מאה דולר! - זה הרבה כסף!....

לאחר סיום האירוע קראתי לאותו אברך מן הצד, כדי שבנו הילד לא ישמע ולא ירגיש, והערתי בפניו על הדברים שהשמיע באוזני בנו הילך הרך. - הנה מה הבין הנער מתוך דבריך? שבשביל 'מאה דולר' כדאי ומשתלם להיות מעשרה ראשונים, ואילו בשביל הלכה פסוקה שבשולחן ערוך ששכר הבטחתה בצידה, לא צריך להיות מן העשרה ראשונים... - התוצאות מחינוך שכזה עלולות להביא לזלזול בדברי השולחן ערוך חלילה וחס, ועליך לתקן זאת! ואכן בהמשך הערב בנו על גודל כוחו של השולחן ערוך, שיש בו הלכות פסוקות, ועל האמונה השלמה שאנו מאמינים בכל תיבה ואות שבשולחן ערוך. ולפיכך ראוי הדבר שנקיים שנינו את פסקו בענין עשרה הראשונים, גם אם לא נקבל את הדולרים... למותר לציין, שלמחרת היו האב עם בנו הילד מן העשרה ראשונים שהקדימו לתפילה, שלא על מנת לקבל פרס! כן יתן ה' שנוכה להתפלל לפניו כראוי וכנכון, ויתקבלו תפילותינו ברחמים וברצון, אמן.

באורח חיים הלכות תפילה (סימן צ סעיף יד), וזה"ל: "ישכים אדם לבית הכנסת, כדי שימנה עם הי"ד הראשונים". ובטור שם מסיים בה (על פי ש"ס ברכות מז:): "לעולם ישכים אדם לבית הכנסת כדי שימנה עם י' ראשונים, שאפילו מאה באים אחריו, נוטל שכר כנגד כולם" עכ"ל. אם כן הרי סגולה פסוקה לפנינו, שמי שזוכה להיות מן העשרה הראשונים בבית הכנסת, שכרו מובטח כנגד כולם!

בין המשתתפים היה אחד מאנשי הקהילה שהתלהב מאוד מאותה דרשה, והוא קם והכריז בפני כל קהל הבחורים המשתתפים, שאחר שזכינו לשמוע עתה

עוד אמרתי באותו מעמד, במה שנפוץ היום מאוד שמחפשים אחר כל מיני סגולות, כדוגמת אמירת 'פרק שירה' ארבעים יום רצוף, או תפילה במקום המקדש ארבעים יום, אמירת 'שיר השירים', אמירת 'נשמת', אמירת 'פרשת המן' בצירוף התפילה הנודעת 'הרה"ק רבי מאיר מאפטא זצוק"ל, ועוד כהנה וכהנה. - והנה כל אלו הסגולות חשובות ויקרות, כולם אהובים כולם ברורים, אבל בשולחן ערוך אינם מוזכרים. ולעומת זאת ישנה סגולה גדולה אחת, הנזכרת להדיא ונפסקת בשולחן ערוך הלכה למעשה!

הודעה משמחת

הננו להודיע כי בסייעתא דשמיא יצא לאור

ספר

טיב התחזקות עבודת השי"ת

חלק א'

כמו כן ניתן להשיג את שאר הספרים מסדרת טיב התחזקות תורה • שמחה • עינים • חסד • כיבוד אב • מוקומות הקדושים

ספרים אלו ושאר ספרי רבינו ניתן להשיג בחנויות הספרים

על הברכה יעמדו

התורמים להפצת העלון

	 <p>Access Credit צ'ינג'ג' טל' 02-6516090</p>	<p>~ הכל בשקל ~ רח' בר אילן 43 י"ם טל' 052-7619268</p> 	<p>לע"נ הרב חיים נתן בן ר' יצחק הלוי סגל ז"ל ר' אברהם יצחק בן ר' צבי דוד הכהן ז"ל הנודא ביילא בת ר' דוב הלוי</p>	<p>לע"נ האשה מריום בת ר' דוד</p>	<p>לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מרדכי הי"ו</p>	<p>לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה</p>	<p>לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי הכהן ז"ל משה ז"ל</p>
<p>02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il</p> 	<p>רפאלי ביטוחים 02-5377177</p> 	<p>גרפצ'יק טל: 02-5002321</p> 		<p>לרפואת בועז בן מירה</p>	<p>לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול</p>	<p>לע"נ ר' יחזקאל ב"ר צבי ז"ל ולרפואה שלמה ולהצלחת לאה בת איידל תחי' נתרם ע"י בנם יחזקאל יהושע הי"ו</p>	<p>לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה</p>

י"ו ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוריק ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניניים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרפוס) בקובץ להדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173

מאוצרות הפרשה

שלפני לימוד התורה אינו מרגיש חשק ורצון ללמוד, אבל כיון שמרגיל נפשו בלימוד, מרגיש בהם טעם עד שקשה לו להפסיק.

בזה מובן היטיב, שבאכילה יש ק"ו שאם לאחוריו צריך לברך – כשכבר נוכח לראות שהכל היה דמיון – לפניו לא כ"ש, כשעדיין מרגיש את תאוות האכילה וודאי שצריך לברך. ואילו בברכת התורה, אם לפניו מברך – כשעדיין לא מרגיש שום חשק – לאחריה לא כ"ש, כשכבר מרגיש את הטעם הטוב, טעמו וראו כי טוב ה'.

(הרב אליהו דיסקין, חובב באגדאק)

שם. המגיד מדובנא זי"ע היה מסביר את גודל ענין ברכת המזון כדרכו במשל: מעשה באלמן, שהיה לו בן יחיד מאשתו, והיה חביב עליו עד מאד. לימים נשא אשה שנייה, אלמנה אף היא, שהיתה לה בת מנישואיה הראשונים. היה הבעל חושד באשה, שהיה מבכרת את בתה ודואגת לה לכל צרכיה, ומזניחה את בנו במאכלו ובבגדיו. והיתה האשה חושדת בבעלה, שהוא מאיר פניו לבנו ומפנקו ומבכרו על פני בתה. לאמיתו של דבר צדקו שניהם, שכן אף בלא יודעין האדם קרוב אצל עצמו ובשרו, משום כך שררה מתיחות בביתם ושלום הבית הופר. לימים גדלו הבן והבת, וההורים נדברו ביניהם להשיאם זה לזה. הקימו בני הזוג בית נאמן בישראל ודאגו האחד לרעהו. והוריהם דאגו לשניהם והרעיפו אליהם אהבה, ומני אז שרר השלום במעונם. ואדרבה, ילדיהם- שהיו קודם לכן סיבה לפירוד הלבבות ביניהם- היו עתה הסיבה להידוק הקשר ולאחווה. והנמשל: הקב"ה ברא את האדם כשילוב של גוף ונשמה, גשמיות ורוחניות. אבל בין בני זוג אלו שוררת מתיחות מתמדת, כי הנשמה אהבת את בני טיפוחיה, וחפצה להתעלות ולהזדכך בתורה ובמצוותיה, ואילו הגוף אוהב את מנעמי העולם ואת חמדותיו. אבל קיימת דרך אחת להשכין ביניהם שלום ואחווה, והיא, אם ידע האדם, שכל מזונו וסיפוק רצונותיו ניתנים לו מאת הקב"ה, ויודה לו על מזונו תחילה וסוף, יהיה המזון גורם להכרת הטוב ולעבודת הבורא, או אז ישמחו בו שניהם כאחד! ועל כך באה ההודאה על הטובה המושלמת והכפולה שבנתינת המזון – ובהכרה בכך "שאתה זן, ומפרנס אותנו תמיד בכל יום, ובכל עת ובכל שעה!" (אגישמקע ווארט)

הוא תהילתך והוא אלקיך (י, כא)

המגיד הקדוש ממזריטש זצ"ל אמר על כך אימרה נפלאה ונוקבת: אם תרצה לעמוד על מידת יראת שמים שבך, על מידת האמונה בך, לדעת עד כמה ה' הוא אלקיך, ראה והתבונן איך נראית תפילתך, איך אתה מודה ומהלל לבוראך. בחוס, או בקרירות. בכוונה, או בפזיזות נפש. בדביקות, או בניכור. עקוב אחר עצמך בברכת הנהנין, בברכת המזון. בשירי שבת, בזמירות. ודע: "הוא תהילך, והוא אלקיך".

באותה מידה שהוא תהילתך, בה במידה הוא אלקיך! (שם)

וננתי מטר ארצכם בעיתו... ונתתי עשב בשדך (יא, טו)

שאל רבינו מיימון בן עטר זצ"ל: מדוע פתח הכתוב בלשון רבים, וסיים בלשון יחיד. ועוד, המילים "ארצכם" ו"שדך" נראות כיתירות. אלא, רמזו כאן למה שאמרנו בירושלמי: פעמים שהגשמים יורדים בזכות אדם אחד, בזכות עשב אחד, ובזכות שדה אחת. ושלושתם מפסוק אחד "ומטר גשם יתן להם – לאיש עשב בשדה". מעתה יובן מדוע נכתב: "וננתי מטר ארצכם בעיתו" – ומפרש: "וננתי עשב, בשדך". גם בגלל עשב אחד הצריך מטר, גם בגלל אדם אחד ושדה אחת! (שם)

לא יהיה בך עקר ועקרה (ז, יד)

כתב ה"בעל הטורים": "לא יהיה בך עקר ועקרה" – בגמטריא 'בדברי תורה'. כלומר, ישנה עקרות בדברי תורה – אדם שאינו מחדש חידושי תורה, והתורה מבטיחה ש"לא יהיה בך עקר ועקרה", כלומר לא יהיה מי שלא יחדש בתורה. ובספר "ראשית חכמה" (שער הקדושה פ"ד) כתוב, שכשם שמחוייב האדם לפרות ולרבות במין הגשמי – כך צריך שיפרה וירבה במין הרוחני. וה"מגלה עמוקות" (סוף פרשת וילך) כתב: המצוה הראשונה בתורה היא "פרו ורבו", והמצוה האחרונה היא כתיבת ספר תורה. יש להוסיף את הראשון לאחרון ואת האחרון לראשון, ולהבין שמצוה לפרות ולרבות גם בדברי תורה. (ומתוק האור)

ויענך וירעיבך ויאכילך את המן (ח, ג)

הגאון רבי סלימאן מאני זצ"ל, רבה של חברון, סיפר סיפור מאלף, מעשה שהיה, ולאורו הסביר את הפסוק: מעשה בחכם, שנתר בערב שבת קודש בלא פרוטה. אמר לאשתו: "אעלה לבית הכנסת ללמוד, כי איני רואה דרך להשיג הוצאות שבת". עלה לבית הכנסת, ולמד. לפתע הגיע שליח מאשתו, כי אדם אחד בא לביתם ומבקש שיכתוב לו איגרת. הלך לביתו וכתב לו איגרת מנוסחת, בכתב נאה, והלה נתן לו שכרו בעין יפה והלך לדרכו. קנה בכסף כל צרכי שבת בהרווחה, שב לביתו עם כל המצרכים, ולפתע ראה שהלה שכח לקחת את האיגרת! ביום ראשון הגיע האיש ואמר: "תוכל לקרוע את האיגרת, כי התבוננתי וראיתי שאיני צריך לה כלל. ולפלא היה בעיני שלא התבוננתי מראש, והייתי נמנע מלכתבה". כך אמר, והלך לדרכו. אמר החכם לאשתו: "הוא מתפלא מדוע כתב את האיגרת, ואני יודע מדוע הוא כתב איגרת שאינה נחוצה לו, כדי לתת לנו כסף להוצאות שבת! לא היה אלא שליח ההשגחה!" אמרה לו אשתו: "אם הקב"ה דאג לך כך להוצאות שבת – מדוע השאירך בתחילה ללא פרוטה, וציערנו צער רב מתחילה?" אמר לה: "אילו היינו משיגים את הכסף מראש, לא היינו רואים עין בעין את השגחת ה' עלינו, ולא היינו יודעים כמה עלינו להודות לו!..." וזהו שכתוב "ויענך וירעיבך – ויאכילך את המן". מדוע הקדים לענותינו ולהרעיבנו לפני שהאכילנו את המן הנפלא שטעמו כצפיחית בדבש? כדי שנדע "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על מוצא פי ה' יחיה האדם". מוצא פי ה' שנותן את הלחם... נדע – ונודה! וזהו שנאמר: "אודך כי עניתני, ותהי לי לישועה". מטרת העינוי הוא להבין שה' הוא המושיע. וכמו שנאמר: "אודך ה' כי אנפת (כעסת) בי, ישוב אפך ותנחמני!" (מעין השבוע)

ואכלת ושבעת וברכת את ד' אלקיך (ח, י)

איתא בגמ' ברכות (לה). שהמקור לברכה על המזון 'לפניה' נלמד בקי"ו "כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן?", ואילו בברכת התורה מצאנו להיפך ש'לפניו' יש מקור מן התורה "כי שם ד' אקרא הבו גודל וכו'", ו'לאחוריו' נלמד בקי"ו. הרי שבברכת המזון נאמר בפירוש הברכה לאחוריו, ולפניה למדינן מקי"ו. ואילו בברכת התורה נאמר מקור לפניו, ולאחריה למדינן בקי"ו. בטעם הדבר כתב הגר"א, שהנה מה ההבדל בין הנאה אמיתית מדברי תורה לשאר הנאות של עולם הזה? שבשאר הנאות, מכניס היצר חשק גדול ומגדיל לו את ההנאה בדמיונו עשרת מונים, ורגע אחד אחרי ההנאה כבר מאבד את כל טעמו, ורואה שהכל היה דמיון, ואילו בלימוד התורה הוא להיפך,

"וידעת עם לבנך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מיסורך" זה יסוד לכל החיים, שכל מה שקורה לנו זה לטובתנו

לפני כמה שנים היתה משפחה עניה שהתגוררה במרכז. ההורים לא יכלו להרשות לעצמם ללכת לנופש [כמו רוב המשפחות]. הרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה כששמעה זאת היא התגיסה כדי לאסוף כסף עבור המשפחה הזאת כדי שהילדים יוכלו גם הם ללכת לנופש כמו כל חבריהם. היא דיברה עם כמה תורמים כדי שיעזרו לה לצורך המטרה הזאת. לאחר זמן השיגה הרבנית את הכסף הנדרש כדי שהמשפחה תוכל ללכת לנופש בבין הזמנים הקרוב. הילדים כששמעו זאת מאוד שמחו והכינו את עצמם לחוויה. כבר כמה הימים לפני הנופש התחילו להכין את המזוודות לצורך הנסיעה. ביום הגדול עשו את כל הדרך עד מקום הנופש שהיה בעיר צפת. כשהגיעו לשם, הודיע להם המשכיר שהוא מתנצל כי הוא השכיר בטעות למשפחה אחרת, הוא פשוט לא רשם באותו זמן שהדירה שמורה להם ושכח מהם. הילדים מאוד הצטערו. לפני שלקחו את הדרך חזור למרכז כל בני המשפחה החליטו ללכת להתפלל תפילת מנחה בבית הכנסת המרכזי בצפת. הן הגדול שכבר היה בתקופת השידוכים מחמת העגמת נפש שהיה לכל המשפחה התפלל כל כך חזק שכל מי שראה אותו חשב שהוא באמצע שמונה עשרה של ימים נוראים. לאחר כמה ימים התקשר רב העיר צפת למכירו וסיפר לו שהוא כל כך התלהב שבאמצע בין הזמנים ראה בחור שהתפלל עם כל הכוונה כמו באמצע הזמן, לכן רצונו להציע אותו לשידוך. לאחר כמה בירורים ופגישות שברו צלחת במזל טוב. בהתחלה היה נראה לכל בני הבית שנסעו לצפת לריק, אבל הקב"ה סיבב שהם יכלו עד לשם כדי שרב העיר יראה את הן אף הוא מתפלל וירצה אותו לשידוך. (דברי השירה)

פינת ההלכה

"ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם לירא ה'" - איך מחדירים יראת שמים בילדים?

שאלה: בתלמוד תורה שלנו ישנם ברוך השם תלמידים בני עליה עם ידיעות נרחבות בתורתנו הקדושה. שאלתנו היא, כיצד בנוסף לידיעת התורה, ניתן להנחיל לילדים יראת שמים, שתלווה אותם גם בהמשך דרכם?

תשובה: לפני שאנו באים להשיב איך מכניסים יראת שמים, יש קודם לבדוק מהי יראת שמים. באחת הפעמים כשהחפץ חיים נפגש עם האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור זצ"ל, שאל אותו החפץ חיים את השאלה הנ"ל, מהי ההגדרה של יראת שמים, השיב לו האדמו"ר: שבמכת ברד כתוב, "הירא את דבר ה' הניס עבדיו"! והעדר יראת שמים הוא "ואשר לא שם לבו". כלומר אדם שהולך בעולם וכששומע אסון חושב שעולם כמנהגו נוהג ושזה קרה בגלל אי זהירותו של הנפגע, זה חוסר יראת שמים, ויש להחזיר בילדים שכל דבר שקורה זה בא בחשבון מדוקדק למה זה קרה, ובגלל מה. **לחיות עם חשבון** במכת ברד כתוב, הירא את דבר ה' הניס את עבדיו, ולכאורה יש להבין איזה יראת שמים יש כאן, הרי היתה זו כבר המכה השביעית, והמצרים למדו לדעת שדברי משה מתקיימים במלואם, ומי ירצה באיבוד ממונו, והיה לכתוב מי שיש לו קצת שכל, הניס את מקנהו? ותיריך ב'זר זהב' לרבי אברהם מטשכנוב, דהירא - לא השתתה בהוראת משה, אלא הניס מיד, ומי שאינו ירא דחה את אסיפת עבדיו ומקנהו עד שבא הברד. לפי זה נדע ונבין, שירא שמים אינו מי שלא חוטא, אלא מי שנוהר שלא יבוא לידי חטא. כשם שהירא מאש אינו מי שאינו מכניס את ידו לאש, כי מי שכן מכניס, הוא בגדר שוטה, ומי שלא מכניס הוא בגדר אדם, אבל הירא מאש, הוא מי שאינו מחזיק חפצים סמוך לאש העלולים להתלקח, מחשש שמא תפרוץ שריפה. כך ירא שמים אינו מי שאינו חוטא, כי מי שחוטא הוא כבר בגדר נכנסה בו רוח שטות, ומי שאינו חוטא הוא בגדר אדם, אלא ירא שמים הוא מי שמתכנן את צעדיו ומכניס שלא יכשל. דוגמא קטנה, ראיתי יהודי ירא שמים, שְׁחָלָה, והכין לעצמו כבר ביום שלישי את כל הדברים שיצטרך להם במהלך השבת, כמו חתיכות צמר גפן תלושות, ועוד. זה הוא הפירוש יראת שמים, שְׁשָׁם לבו שיצטרך דבר לשבת, ונוהר כבר כמה ימים מראש שלא יבא לידי חטא. **ברכות** **במונה** איך מגיעים ליראת שמים: מצינו בתורה שמישה רבינו אמר לישראל "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם לירא ה'", ודרשו על כך חז"ל אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', מכאן רמז למאה ברכות. וביארו המפרשים, שבדרשה זו באו חז"ל לומר לנו סגולה להגיע ליראת שמים, וזאת על ידי ברכות בכוונה, כי מי ששותה מים ומברך שהכל נהיה בדברו, וכבר יודע שהכל מהשם יתברך, ואם יאמר כן מאה פעמים בכל יום, זו סגולה בדוקה ליראת שמים. **דרך החינוך ליראת שמים** דרך החינוך ליראת שמים היא הדוגמא האישית של ההורים והמחנכים, כאשר הורים ומחנכים יהיה להם יראת שמים אמיתי, ויברכו ברכות בקול רם, וגם הילדים יבחינו שההורים אינם רק שומרי מצוות בהכרח, אלא הם שמים לב, ודואגים בשמחה [ח"ו בלא מתח] איך שלא להגיע לידי חטא, גם לילדים יהיה יראת שמים. **סיפורי צדיקים** אחת הסגולות הבדוקות והמוכחות ליראת שמים היא לספר לילדים מדי פעם סיפורי צדיקים איך שצדיקים עבדו את בוראם ביראה ובסילוודין, ולמרות הנסיונות הקשים שעברו עליהם, התגברו על כך, וקיימו את המצוות בשמחה וטוב לבב. וגם נפלאות ההשגחה פרטית בני זמננו, איך שהקב"ה מנהיג את העולם בהשגחה פרטית, ודבר זה מסוגל מאד ליראת שמים. שמעתי על אחד מגדולי ישראל שעמד מלהתקבל לדיין, ואז למד הלכות גיטין ששים פעם, כדי שלא יכשל בהלכות גיטין החמורות, לזאת יקרא יראת שמים, גם מורי רבי בעל החזון יחזקאל בכה מאד בנפילת אפיים בכורעים ביום כיפור, ובכה מאד שלא יכשל בגיטין, ושיזכה בפסח למצות כשרות. (הגר"י זילברשטיין, ווי העמודים)

חידה שבועית

לֹאֵךְ זָמַן לִהְיוֹן אוֹתוֹ אֵם לֹא תִתֵּן מוֹ אִהֵר הוּא יִהְרֵם. אֵם תִּתֵּן מוֹ
אִהֵר אִיִּדוֹ יִכֹּאֵף לֵךְ. מֵה זֵה?

תשובה לחידה בפר"ש: מן הארץ ועד הרקיע. תשובה לחידה השבועית: כביש. תשובה: תתחילת פרק

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות הבלין - וידבסקי לאירוסי הבת הנכדה משפחות קובלר - א.ב. פרידמן לאירוסי הבן והבת
משפחת האוזר לאירוסי הבת משפחות ניסל-יעקבזון לבר מצוה משפחת קצף להולדת הבן משפחת מושקוביץ לאירוסי הבת
גני הדן: משפחת הולצר לבר מצוה משפחות בן עמי - אמיתי (מרכז העיר) להולדת הבת הנכדה משפחת רוטנברג לבר מצוה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

לר"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לר"ג מרת לאה אלטס חס"ה
בת ר' יעקב הלוי ז"ל

אזהרה חמורה! העלון מיועד
אך ורק לרציניים שיודעים את
חשיבות התפילה, וכשעת התפילה
לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו שאל המגיד מדובנא מובן למה אסור לגרוע ממצות ד': אבל מדוע אסור לו לאדם מישראל להיות מן המהדרין ולהוסיף על מה שצונו הקב"ה. וביאר המגיד מדובנא על פי משל. לאחד שהיה שואל כלים מאת שכנו, וכפעם בפעם היה מחזיר לו כפלים, תחת כף אחת ששאל החזיר שתי כפות, תחת קערה אחת שתי קערות, וכאשר תמה המשאל על זה היה השואל משיבו ב"תמימות": כשהבאתי הכף לביתי היתה וגם ילדה כף שניה, וכמו כן הקערה... פעם אחת, בא אליו הלווה ואמר לו: הערב חג משפחה בביתי, במשטתא ממך, להשאילני מנורת כסף הגדולה שלך: המשאל נעתר לבקשתו, מתוך תקוה כי למחר יביא לו זוג מנורות. עבר מספר ימים, והשואל לא החזיר אף מנורה אחת. המשאל פנה אל שכנו ואמר לו: מדוע לא החזרת לי את המנורה? ענה לו השואל מתוך הבעת צער: דע, כי מנורת הכסף שלך כשהבאתה לביתי חלתה ומתה לפתע פתאום... המשאל התרגז וצעק: למה זה תתלוצץ? הנשמע כדבר הזה, כי מנורה תמות? אבל השואל השיב לו בניחותא: מי שמע או ראה כי כף וקערה הרו וילדו? ואם כשהחזרת לך כפלים האמנת כי כלים של מתכת יכולים ללדת, מוכרח אתה גם להאמין כי מנורה של כסף יכולה גם למות... והנמשל: אם אדם יוסיף מצוות לפי ראות עיניו הוא גם עלול לגרוע מהמצוות.

לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו... עיניכם הראות את אשר עשה ה' בבעל פעור כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלוקיך מקרבך: על הקשר בין שני הפסוקים הללו מבאר האלשיך הקי: יש אנשים שאינם חושאים מתוך כוונה לעבור על ציווי ד', אלא הם הולכים שולל אחרי שכלם המטלה אותם, כי באופן כזה אין הציווי חל. אמרה איפוא תורה: "לא תוסיפו ולא תגרעו" - אין להוסיף או לגרוע ממצוות התורה על-פי הנחיות השכל העצמי "כי עיניכם הראות את אשר עשה ד' בבעל פעור" גם בענין בעל-פעור לא נתכוונו בני-ישראל לסגוד לו, אלא אדרבא, כוננתם היתה לבוונתו, שכן העבודה לבעל-פעור היתה מעשה של ביוזי(הפוער עצמו לפעור) ואף-על-פי-כן "השמירו ד" אלוקיך" - הרי מכאן עליו ללמוד, כי מצוות התורה אינן ניתנות לשינוי קל, אפילו כחוט השערה, בשל סברות עצמיות והגיון עצמי, יען כי שכל התורה הוא אחר לחלוטין ונשגב מאד, שאי-אפשר כלל למדרו בקנה מידה של השכל האנושי. (מעינה של תורה)

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך: מובא בגמ' ברכות סא: תניא ר' אליעזר אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאריך ואם נאמר בכל מאריך למה נאמר בכל נפשך אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכן נאמר בכל נפשך. ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכן נאמר בכל מאריך ויש לתמוה, וכי שייך אדם כזה שממונו חביב עליו מגופו, שמעדיף למות והעיקר לא לבזבז את ממונו? מבאר הגאון מוילנא שאין הכוונה כאן למסירות נפש כפשוטו, אלא שישנו אדם המוכן לקיים מצוות בשמחה כל זמן שמדובר על טירחת הגוף ולא על הוצאת ממונו. ויש אדם שטבעו הפוך: הוא מוכן להוציא ממונו רב, רק לא להתייגע מבחינה גופנית. לפיכך אמרה תורה: "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאריך" - גם זה שאוהב את ממונו יותר מגופו צריך לדעת שלשם מצוה עליו להוציא ממונו, וזה שאוהב את גופו יותר מאשר את ממונו, שידע שלמען עשיית מצוות עליו לטרוח גם בגופו.

ומשלם לשנאי אל פניו להאבידו: כחיו משלם לו גמולו הטוב, כדי להאבידו מן העולם הבא. (רש"י) מדוע באמת משלמים לרשע שכרו בעולם הזה, ולצדיק בעולם הבא? ההסבר הוא: כי הרשע בעשותו מצוה, על פי רוב רק למראית עין עושה אותה, ולא בלב שלם, ובשקר יסודה, לכן משלם לו הקב"ה שכרו בעולם השקר, אבל את העבירה הוא עושה בכל חוס לבו ובנאמנות לרשעותו לבו, ולכן משלם לו העונש בעולם האמת. והיפוכו הוא אצל הצדיק, את המצוה הוא עושה, בלב שלם ובנאמנות אומן, ולכן משלם לו שכרו בעלמא דקשוט, אבל העבירה הוא עושה מתוך אונס, יצרו תקף עליו ואין פעולתו מזדהית עם אמונתו וישר לבו, לכן הוא בא על ענשו בעלמא דשקרא. (שו"ת בית יצחק)

מאמרי השקפה, מוסר, והנהגות

אחד מגדולי ראשי הישיבות בארה"ב סיפר, שאביו של אחד הבחורים הלומדים בישיבתו פנה אליו ואמר: "אם נראה לראש הישיבה שבני מעונד לגדלות ואף יכול לצאת ראש ישיבה, אין לי התנגדות שישאר בישיבה, אך אם לאו, אני מעדיף שיצא לעסקים". השיב לו ראש הישיבה: "ומדוע שלא תאמר להיפך: אם בני מעונד לעשות חיל בעסקים ומסוגל לצאת עשיר כרייכמן או ברוטשילד, אז שיצא לעסקים, ואם לאו, שישאר בישיבה. אין זאת אלא משום שבעיניך יש ערך ללימוד תורה רק אם בנך יצא גדול הדור, ובשביל שיצא תלמיד חכם בינוני אין הלימוד שווה, בעוד שלצאת לעסקים זה כדאי, גם אם יהא סוחר רגיל... ועל זה נאמר: "אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (ולעבדך באמת)

תלמיד חכם אחד סיפר כי בבחירתו נכנס למרן הסטייפלד זצ"ל ושאל שראה באיזה ספר סגולה לזיכרון לקחת כמה מיני אוכלין ולכתוש ולערב עם דבש ולאכול שלש פעמים ביום "ווא לא ישכח אף פעם כל מה שלומד". מרן הסטייפלד אמר: מה יכול להזיק קצת קינמון וזנגביל ודבש? זה לא מזיק ואולי גם קצת מוכך את השכל, אולי, אבל כל הסגולות לזכור את הלימוד לא יועילו בלי העצה הראשית: לחזור, לחזור, לחזור על כל מה שלומדים הרבה פעמים, וכמה שחוזרים יותר זוכרים יותר. (פני הקהילות יעקב ח"א)

פעם אחת פגשוהו את רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל (בעל ה"שדי חמד") הולך בדרך בחום היום. וישאלוהו: לאן פני רבינו מועדות? אמר: לקיים מצות ביקור חולים. שאלו: ומי הוא החולה? אמר: פלוגני אלמוני. חרדו ואמרו, עברין הוא, ואל ירבו כמותו בישראל. ענה להם: ראשית, אמרו חז"ל: אפילו חוטא שבישראל מלא מצות כרמון, שנית, לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה זו הצטרפו גם השואלים אליו לביקור זה. כשראה אותם החולה התאושש וישב על המטה מפני הכבוד. לא עברו ימים מועטים והאיש התהלך ברחובות העיר. אמרו: מאז, שב האיש בתשובה. ("אור החמה")

פעם אחת נסע מרן ה"חפץ חיים" עם עוד אדם גדול לכמה ימים, בשליחות ציבורית, והגיעו לעיר אחת ונעצרו לנוח בה. מצאו אכסניה אצל אשה אחת שהיתה שומרת תורה ומצוות ושאפשר לאכול אצלה בכשרות הראויה למרן החפץ חיים. הגישה להם לאכול ולשתות, בגמר הסעודה שאלה, האם הסעודה ערבה לחיכם. השיב מרן החפץ חיים מיד, היה טעים מאד... ואילו שותפו לנסיעה הגיב שהיה טעים מאד אך הוסיף שהיה חסר מעט מלח. ויהי אך יצאה האישה מעל פניהם והחפץ חיים תפס ראשו בידיו וזעק שכל ימי חייו לא נכשל בקבלת רע על הזולת ועתה נכשל... מתחרט אני שנסעתי עמכם ומסתמא אין זו שליחות מצווה כלל אם נכשלת בכך... השומע נחרד כולו ותהה מה החרדה הגדולה הזו על ההערה אודות קורטוב מלח חסר?! השיבו מרן החפץ חיים: חוסר המחשבה בעוכריך, כאשר אדם מוציא דבר מפיו עליו להתבונן מה נזק יכול לצאת מכך, הנה אכסנאית זו, אינה מבשלת את התבשיל בעצמה, יש לה מבשלת שפרנסתה בכך, בעלת הבית בשמעה הערה על איכות התבשיל מיד ניגשת ועולבת באותה בשלגנית, היא לא תיזהר להתנסח בעדינות אלא תוסיף בחומרת הדבר. העובדת מחשש לפרנסתה או מתוך תחושת פגיעה תגן על עצמה ותטען שלא נכון הדבר... בעלת הבית תקצוף ותאמר "אם כדברך נמצאו הרבנים שקרנים, עובדת כזו שמטילה דופי ברבנים אינני חפצה בה" - ומי יודע המשיך מרן החפץ חיים אולי בשלגנית זו אלמנה היא שעליה הכתוב אומר "שמעו אשמע צעקתה"... השומע הניד בראשו כאומר 'כולי האי צריך לחשוש'. אמר לו מרן החפץ חיים בוא וניגש סמוך למטבת, הם התקרבו וכבר מרחוק היה אפשר לשמוע את הטענות והמענות הדין והדברים הקשים בין בעלת הבית למבשלת... אותו גדול נחרד, ולא זו משם עד שפיסה לאותה אישה והביא שלום בינה לבין מעסיקתה... את המעשה הזה סיפר הגאון רבי משה סולובייציק זצ"ל משמו של המשגיח הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל כדוגמה לכך כמה צריך להתבונן על דבר היוצא מהפה שלא יזיק, ואיזה חורבן ומכשול יכול להיגרם מחוסר מחשבה... (והאיש משה)

"פרפראות"

שח רבי דב יפה זצ"ל: רבי אליהו לופיאן זצ"ל, סיפר לי על רב אחד ששלח שאלה בהלכה לרב אחד באמצעות הדואר, ועל אף הזמן הרב שחלף הוא לא קיבל תשובה. לימים נודמנו שני הרבנים לפונדק אחד, והרב השואל הביע את תמיהתו בפני רעהו מפני מה לא השיב לו תשובה על שאלתו. השיב לו אותו רב, שהוא לא החזיר תשובה משום שהשאלה לא נשלחה לכתובת שלו. יוכי אינך גר בכתובת פלונת? תמה הרב השואל. השיב הרב: "אמנם גר אני במקום שציינת, אלא שאתה כתבת במכתבך אלי: 'לכבוד הרב הגאון', בעוד שהכתובת שלי היא: 'לכבוד הגאון הגדול...'" (לעבודך באת).

"ענן של טעם"

טעם שהתורה אינה מנוקדת, כי האותיות כשאינן מנוקדות סובלות כמה כוונות ומתחלקות לכמה ניצוצות, ומפני זה נצטוונו שלא לנקד ספר תורה כי משמעות כל מלה ומלה לפי הנקודה, ואין משמעותה עם הנקודה כי אם ענין אחד, ובלתי נקוד יוכל האדם להבין בה כמה ענינים נפלאים רבים ונכבדים. (רבינו בחיי)

"מפי כתבם"

עם ישראל זקוק לגדולים, ובני תורה שתורתם אומנותם הם לגיונו של מלך, מהם יצאו ויצאו בס"ד גאונים, גדולי תורה, מנהיגי הדור ויראי ד', ורק מפייהם יצא דבר אמת בשאלות הזמן, לא מאותם מלומדים ומנהיגים שכל דבריהם תאוה ושקר. כבר ראינו בדור הזה איזה מנהיגים יצאו מזה, היטלר וסטאלין ודומיהם. כל העולם שיכור מן הרצונות האנוכיים וכל דעותיהם נגועות בנגיעות ובשקרים. אנשים שלא קיבלו אמונה, ולא רצו, ומעולם לא התאמצו להבין אמונה. מי שראה והכיר את מרן הרב מברסק זצ"ל, וראה את הבנתו העמוקה ושיפושו הקולע במילי דעלמא, יכול היה להבין איך שגדולי ישראל כרבי ישראל סלנטר והחתם סופר ידעו לראות לכלל ישראל בכל ענייניהם, ולהתייבב לפני השלטונות למען הכלל. כשענייני הכלל התנהלו ע"י גדולי התורה, הם התנהלו בצורה יותר טובה ויותר נעלית. היום כשהמנהיגים עושים דבר, הם עושים זאת בנגיעות ובפניות ולהיפך מדרך התורה, והיא לא תצלה. בדורנו זה זכות וחובה כפולה ומכופלת להחזיק בתורה. היו גם לפנינו דורות שעם ישראל היה בו במצב ירוד וגרוע, עוד בימי הנביאים, לפי מעלת דורם. עם ישראל נבנה והתבסס מאותם שבעת אלפים אשר לא כרעו לבעל ואשר שמרו דרך ד', הם דומה שנתקיימו לעולם. השאר נתבטלו מעצמם, הם, דרכיהם, ושיטותיהם. מה שיש בימינו פורקי עול תורה שעודם מוחקים בכלל היהדות, זה רק משום שעוד משתייכים למסגרת הכללית של עם ישראל. את המסגרת הזאת ואת התוכן והצורה שומרים רק לומדי התורה ועמליה והולכים בדרכיהם ודבקים בהם, אפילו כשהם המיעוט דמיוטא. במשך הדורות בכל המקומות שלא היו עמלי התורה ומקיימיה, כלו בני ישראל ונבלעו לבין האומות ואבדו בין בארץ ישראל בין בחו"ל. כתות שעזבו את עול התורה והמצוות, נתקיים בהם ויאבדו מתוך הקהל. ובודאי יש תביעה גדולה על כולנו ועל כל בני תורה להתקרב ולהתקשר בתורה ובעבודת השם... צריך להתחזק בהכרת ערך התורה וחשיבותה, ולדעת כי אי אפשר לבן תורה להתחשב עם דעת העולם הטובעת מכפירה ומרדיפות החומריות, וסוף האמת להתקיים. בדורו של אחאב נמשכו רוב האומה אחריו, אבל אליהו ואלישע ובני הנביאים הם שנשארו לעולם ולא איבדו ונביא הבעל. (רבי אהרן קוטלר זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן במלאכת שבת פעולה שאם עושים אותה במקום אחד עוברים על איסור תורה ואם עושים אותה במקום אחר אין כלל איסור?
תשובה: הולכת חפץ על ידי אדם, ארבע אמות ברשות הרבים (במקום שאין עיהוב) יש בה משום איסור מלאכת שבת, ואילו הולכת חפץ בארבע אמות מקום שמוגדר ברשות היחיד מותר לכתחילה

שמענו אלי רדפי צדק מבקשי ה' תפישו אל צור הצבאתם ואל מקבתי בור נקרתם: רבי ראובן גרונובסקי זצ"ל סיפר מעשה הממוהיש עד כמה גדול כוחה של נגיעה (מוכא בספר סביב שלחנו של המגיד): אדם עשיר שהיה מפורסם בנדיבות לבו היה מרבה להלוות כספים לבני אדם שנקלעו למצוקה יום אחד פנה אליו אדם בבקשת הלוואה בסכום גדול. המבקש היה ידוע כאדם שהיה מרבה ללוות ולא תמיד היה פורע ובמקרה הטוב הוא היה רק מאחר בהחזרת החובות אי לכך נמנעו אנשים מלהלוות לו. מיודענו העשיר, סבר שהעובדה שאחרים נמנעים מלהלוות לאיש הזה צריכה להיות סיבה שהוא חייב להלוות לו, אמנם הוא ידע שבכך הוא מסתכן, אך חשב שבדאי הלה יכיר לו טובה על שהלוה לו ויפרע את חובו בזמן, לכן הלוה לו את הסכום הגדול שביושק. ימים חלפו וזמן הפרעון הגיע, ולא זו בלבד שהלוה לא בא לפרוע את חובו, הוא אפילו לא טרח לבקש הארכת זמן ההלוואה. משהחלו למעלה משנתיים מוזמן הפרעון, הלך המלוה הנדיב אל הלוה וביקשו שיפרע את חובו, כאן נכונה לו הפתעה, הלה הכחיש את דבר ההלוואה וטען לא היו דברים מעולם! לא נותרה למלוה ברירה אלא לקרוא ללוה לדין תורה. הדיינים פסקו שאם הלוה רוצה לפטור את עצמו עליו להשבע שאכן מעולם לא לוח ממונו. למרבה התדהמה נשבע הלוה לשקר ואמר שבאמת לא לוח. כאשר שמע זאת המלוה הוא איבד את שליטתו העיצמית והחל לצעוק על הלוה לעיני הדיינים "לא איכפת לי אודות הכסף" אמר האיש "אך כיצד הנך יכול להשבע לשקר" "האם אינך שם לב שהנך עובר אל אחת מעשרת הדברות?!" "עליך להתבייש מעצמך, אתה ממיט חרפה על כל עם ישראל!" וכך במשך כמה חדשים עלה זעמו של המלוה ככל פעם שהועלה הנושא ובכל פעם היה חוזר ואומר "הכסף לא איכפת לי אך יהודי המכבד את עצמו כיצד יכול להשבע לשקר?!" חלפו שנים, ואנשים שכחו מהמקרה. עד שבאחת השבתות עלה המלוה על הבימה בבית הכנסת ואמר ברצוני להכריז דבר מה: "לפני מספר שנים אירע לי מקרה עם אותו לוח ידוע אשר הזמנתי אותו לבית הדין לאחר פסק הדין ביישתי אותו פעמים רבות בפני רבים מחברי ודברתי עליו רעה, על שביישתי אותו ברבים עלי לבקש ממנו מחילה, והנני רוצה לבקש מחילה גם על כל מה שהוספתי ואמרת". הכל היו המומים, ואלמולי ציוה הרב על החזן להתחיל בתפילת מוסף היו הכל משיחים ומנסים לפרש כוונתו ומגמתו. אחרי התפילה מיהרו האנשים אל המלוה ושאלוהו מה הביא אותו לבקשת המחילה אחרי שנים רבות כל כך, אז סיפר להם האיש את הסיפור הבא: "בשבוע שעבר נסעתי לרגל עסקי לעיר רחוקה מאד מכאן באחת מפגישותי עם אחד מתושבי העיר ההיא סיפר לי על דין תורה העומד להתקיים שם בקרוב, משום מה בקשני האיש לבוא לבית הדין כדי לשמוע את הדיון ואת פסק ההלכה. כיון שהיה לי זמן פנוי הלכתי לשם, והאזנתי לדין ודברים, להפתעתי הרבה נוכחתי לדעת שהנושא הנדון היה בדיוק מה שהיה לי עם אותו לוח, אדם לוח כסף מחברו והודה שהוא חייב לו ומאוחר יותר הכחיש וטען לא היו דברים מעולם, גם כאן פסקו הדיינים שעל הלוה להשבע והוא נשבע, ואני ישבתי בבית הדין וראיתי בעיני כיצד אדם נשבע לשקר והדבר כלל לא הפריע לי, כאשר שבת לביתי החילותי לחשוב הנה אדם זה נשבע לשקר ועבר על אחת מעשרת הדברות ובכל זאת לא הודעתי, מיד שאלתי את עצמי מה נשתנה מדוע אצל הלוה שלי לא נחתו ולא שקמתי ואמרת לכולם שלא איכפת לי מהכסף רק משבועת השקר איכפת לי, ואילו כאן אין הדבר מפריע לי כלל, הגעתי למסקנה שכפי הנראה לא החטא הטרוד אותי אלא כספי שנלקח ממני היה חסר לי, אם כן כל מה שאמרת שלא הכסף עיקר אלא שבועת השקר לא היה נכון, אם כן לא היתה לי כלל זכות לפגוע בו בלוח לכן אני מפייעו בפומבי. (ילקוט לקח טוב)

מפתני אור יתא

פתגמים, נענוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

מן הזהירות שלא תרבה להזהר. (חובת הלבבות)

אין לך אדם הנצרך לבריות כמו בעל כבוד. (ר' ישראל סלנט)

ברוחניות אין פושרים, אלא או חם או קר. (הסבא מנובהרדוק)

אור האמונה

פרשת עקב

שבת קודש * כג' אב, תשע"ח

גיליון מס. 641

❖ דברי התורה שבגיליון מוקדשים ❖

לרפואת והצלחת הרב אליעזר בן עטיא שליט"א
והרבנית תהילה בת לאה תליט"א

לרפואה שלמה: הרב חיים אבישלום כהן בן בלנקה,
ציפורה בת שושנה גורג'יה, שירלי בת יפה, נהוראי בן יעל פאני,
אליהו בן פורטונה, דוד חיים מלכא בן זוהרה, אורנה בת ציונה,
שלומי בן שרה, בצלאל בן רבקה, דורון בן ויקטוריה
להצלחה וישועה: יעקב ישראל בן דבורה חוה, שלום בן ליבא
לזרע בר קיימא וכן זכר: דוד בן פורטונה וטליה בת פנינה,
בת אל בת ציפורה, מיטל בת שרה ויעקב בן שרה,
מוריה בת שרה

לזיווג הגון: מיטל בת יפה, שי שרגא בן אסתר, אייל בן יעל

לעילוי נשמת: דליה בת נחום זאב הי"ד, שלמה שלומי בן אילנה
נאוה, בניהו בן זכריה (יחיא) ומרים, יוסף יצחק בן יחיאל,
חי חיים בן אסתר, משה מוסא בן דוד וסנייה, מאיר חיים בן
פרחה, שמחה בת עודד, ליבא בת אליעזר, שושן דניאל בן רוזט,
שרה בת אסתר, חיים בן רבקה, אהובה בת עזרא, בנימין בן
שרה, רוני רפאל בן שולה, ניסים בן מרים

ת.נ.צ.ב.ה

"וְהָיָה עַקֵּב תִּטְמָעוֹן אֶת הַמְטָפְטִים..." (ב.י.)

יהודי שרוצה לעצמו, יעדיף את המצוות הגדולות, כי השכר שלהן גדול יותר. מצווה שטרחתה מרובה גם שכרה מרובה שנאמר: 'לפום צערה אגרא'. כפי הצער כך השכר. אבל מי שעושה לכבוד ה' לא יזלזל בשום מצווה. גם לא במצוות שחז"ל מכנים אותן: "מצוות שאדם דש בעקביו" (רש"י הקדוש), שאין בני אדם משגיחין בהן, כביכול משליכין אותן תחת עקביהן. כי בקיום המצוות הקלות מוכיח האדם שכל כוונתו היא לעשות נחת רוח ליוצרו ולא דווקא על מנת לקבל שכר.

וְהָיָה עַקֵּב תִּטְמָעוֹן

והיה לשון שמחה. עקב הם הרגליים... צריך להגיע לשמחה כזו, שתגיע עד הרגליים, שהם יתרוממו מעל הקרקע, שיתחילו לרקוד. וזה אפשר רק על ידי משפטים, שאדם שופט את עצמו על כל מה שעושה, אם ראוי לעשותו או לא, וככה הוא ממתיק דינים, כי כשיש דין למטה אין דין למעלה, והוא שמח שהולך בדרך טובה ונכונה, ועל ידי זה זוכה לשמחה וריקוד (ע"פ תורה קסט בליקוטי מוהר"ן). השמחה של יהודי, שהוא כל הזמן רוצה להתעלות. הנשמה שבתוכנו לא יכולה לשכון למטה בלי איזשהו רצון להגיע למשהו עליון יותר. אנחנו תמיד מסתכלים אל הפיסגה, ואחר כך רואים איפה שאנחנו נמצאים ואומרים בסדר, יש לנו סבלנות, כי גם להקב"ה יש סבלנות, העיקר שיש לנו יעד, העיקר שאנחנו רואים את התכלית.

אין דבר שיכול לשמח יהודי יותר מאשר קירבת ה'. "ואני קירבת ה' לי טוב". מתחברים אל המעל ועם הכוח של המעל מתמודדים עם מה שנמצאים בו. הנפש שלנו נמצאת בתשוקה מתמדת למשהו שמעל, למשהו עליון יותר, לא למציאות שאני נמצא בה, אלא למציאות יותר גבוהה, שהיא בעצם תרומם אותי, ואם אני אגיע אז הכל יהיה אחרת. מהי המציאות הזאת שהיא יותר עליונה? זה הקדושה, והדבקות, והצדיקים, והקב"ה, והתורה, והתפילה, כל הדברים הנפלאים שרוצים לזכות בהם. הכל נמצא קצת יותר גבוה מאתנו, לא הגענו לזה, זה נמצא מעל, לא אתנו, אבל כל העבודה זה שאפילו שאנחנו לא יכולים להגיע לזה, שננסה לתפוס משהו מזה, להרגיש את זה, לכסוף לזה, לקבל כוח מהאור הזה. הנפש, היא לא שמחה על התוצאה, היא שמחה על

המהלך. איזה מהלך? מהלך של התרוממות הנפש אל הדבר שמעל. על זה היא כבר שמחה.

יהודי חייב לפרגן לעצמו זמן איכות עם בורא עולם. אם זה להגיע לבית הכנסת קצת לפני התפילה, אם זה להישאר אחריה בלי למהר, אם זה לצאת לשדה לכמה שעות, או למקומות הקדושים, אין תחליף למתיקות הזאת. אם יהודי לא מרגיש שהוא אוהב את ה', אם הוא לא מרגיש את הנועם של ה', אז העיקר חסר לו. יהודי צריך לחפש טעם אמיתי בעבודת ה'. אסור לו להתנפש. יש לנו דוגמא את רבי נתן, שנכספה נפשו להתדבק ביוצרו והוא חש צימאון עז לטעם אמיתי בעבודת ה'. בתוככי לבו הוא ידע שיש מתיקות ונעימות עצומה אצלו יתברך אך הרגיש כל כך רחוק ממנה. עד שפגש את רבינו הקדוש...

אנחנו עם המבט למעלה אך אנחנו לא מנותקים. אם אדם יש לו בעיה מסויימת שצריכים לטפל בה, אז הוא ילך ויטפל בה. הוא ילך ויטפל בשלום בית שלו, או בילד שיש לו בעיות לימודיות, הוא לא יתעלם משום דבר שקיים בעולם העשייה. אבל הוא כל הזמן יזכור שאנחנו לא נשארים פה לעולם. שכל העולם הזה הוא משל לנמשל. אחרי זה בא הנמשל...

כשאדם מכניס טיפה יותר כוונה לכל מעשה שהוא עושה, לכל מצווה שהוא מקיים, הוא מקבל שמחה. כל אדם חייב לומר שכל העולם כולו הוא חצי חייב וחצי זכאי ואדם אחד, עם דבר אחד קטן, אין שנוטלים את הידיים, ומשתדלים למלא את הכלי, ושהנטילה תהיה על כל היד, ולהגיד את הברכה בכוונה כמה שאפשר, יוצא שכל דבר הכי פשוט, כששותים מים ואומרים שהכל נהיה בדברו, אם אדם מכניס את האמונה הקדושה שלו שבאמת הכל

זה ה', שבאמת הכל נהיה בדברו, גם המים האלה שהוא שותה עכשיו, אז הוא יכול להכריע את כל העולם לכף זכות ולהביא את הגאולה.

צריך להכניס אמונה קדושה לחיים שלנו. רק זה יוציא אותנו מהעצבות. אדם, מהרגע שהוא נולד עד יומו האחרון, כל החיים יש לו כל מיני תוכניות ולא תמיד התוכניות שלנו מצליחות, לא תמיד הרצונות שלנו מתממשים ואנחנו לא יודעים על מי לכעוס ושוכחים שבעצם יש מישהו שהוא מכוון את כל העולם, הוא יודע נסתרות והוא זה שמכוון את כל הבריאה כולה. לא הולך לך כי ככה השם רוצה! זה הכי טוב בשבילך כשלא הולך לך. תמשיך לרצות ולהתפלל עד שתבנה את הכלים ואז תוכל לקבל. בינתיים תשמח כשלא הולך לך. אל תאשים, לא את עצמך ולא אף אחד. תראה רק את השם. אדם, אם הוא כועס, דואג, עצוב, שבור, הוא לא רואה את השם, הוא בהסתר פנים, הוא לא רואה שהכל זה השם, הוא לא רואה שזה מהאבה של ה' אליו מה שקרה לו.

החיים זה התמודדות עם אין סיפור נסיונות, אין סיפור קשיים, וכל פעם שנדמה לך שמישהו לא טוב קורה לך, אין לך אמונה. אם אתה בעצבות, זה כמו שאתה אומר אין ה' בעולם ח"ו. אדם מאמין הוא כל הזמן שמח. וגם אם עשיתי עבירה ח"ו, אני לא אתן לו ליצר להפיל אותי לעצבות. בשום אופן לא. אני אעשה תשובה, אני אבקש מה' סליחה. אני אבקש שיעזור לי לעולם לא ליפול יותר ואני אמשך בשמחה. אני אזכור שהכל זה מאהבת ה' אלי.

אחד הדברים הכי חשובים זה להאמין באמונה שלמה שה' אוהב אותי. אהבה אינסופית השם אוהב אותי. כשאני באמת מאמין בזה, אני מסתכל על כל מה שקורה איתי בעיניים קצת אחרות, כי אם ה' כל כך אוהב אותי, אז מה שקורה לי עכשיו לא יכול להיות שזה רע. יהודי השמח ביהדותו הוא הבריה המאושרת ביותר עלי אדמות. הוא לא צריך לבזבז הון במאמצים חסרי תועלת להשיג שמחה מדומה כמנהגו של עולם. יהודי שואב את שמחתו מהידיעה שהוא עובד לכבודו של מלך רם ונשא מלך מלכי המלכים ומהאמונה שכל מה שעובר עליו, הכל לטובה. התורה לא רק מבטיחה למי שיקיים אותה חיי עולם הבא, היא מבטיחה חיים טובים בעולם הזה.

עיקר השמחה של יהודי היא שמחה ברגע הזה. העבר היה ואיננו. העתיד יהיה וגם הוא איננו. מה שיש זה רק הרגע הזה שלפנינו. יהודי קם בבוקר, בורא עולם נתן לו מחדש את נשמתו, הוא צריך להודות קודם כל על זה. כך יהודים שמחו תמיד, עד שאפילו לפני מיתתם הרגישו סיפוק מכל רגע שאפשר לעשות את רצון הבורא. אתה עכשיו כאן חי, בריא, נושם, אז תשמח, תהיה שמח, שמחה בלי שום מחשבה מה היה ומה יהיה. הנסיון של יהודי זה להיות בשמחה תמיד, זה עיקר הנסיון, כי על כל אחד ואחד חייב שיעברו עליו נסיונות, עליות וירידות, עד סוף החיים. ועיקר ההתחזקות בשמחה זה בזמן הירידה, בזמן הנסיון, שמאמין שהוא יצא מהירידה. אדם צריך לשמוח, לשיר, להודות לה' תמיד, לפני שתגיע צרה ח"ו, לא לחכות שתהיה צרה ואחרי זה להשתחרר מהצרה, אלא תמיד נשמח, תמיד נשיר לה', נודה לה', אז גם צרות לא יגיעו. כיון שה' רואה אותנו שמחים איתו, אז הוא יבטל את כל הגזרות.

בן אדם יש לו נטיה טבעית כזאת, ליפול לעצבות. למה אני עצוב? כי אני חומר, כי מגיע לי, כי לא הרגשתי היום בתפילה כלום, ולא הצלחתי, ולא הלך לי, והייתי אגואיסט, ומה שעשיתי לא יצא מספיק טוב, אני, שאני כזה מוצלח, לא עשיתי כל כך טוב ואני נופל מזה.

ה' רוצה שנמליך אותו בתוך העולם הזה. מלכות ה' מגיע לכל חלקי המציאות ויורדת עד לפרטים הכי קטנים ולמקומות הכי נמוכים. ה' רוצה שנרד לפה לעולם הזה עם כל הצרות, עם כל הבלבולים, עם כל הכשלונות, עם כל האכזבות, עם כל מה שקורה לנו, עם כל מה שקורה לילדים שלנו ונראה איך מפה אנחנו מנסים למרות הכל להתרומם קצת, להרגיש משהו, להתחבר,

להבין שהקב"ה הוא הכתובת לכל מה שחסר לך ולכל מה שעובר עליך, אין לך כתובת אחרת. הוא איתך בכל הנפילות והוא עוזר לך לקום.

ה' אוהב את השמחה בחלקנו. מה זה חלקנו? זה כל מה שנדרש לנו כדי להשלים את התפקיד שלנו בעולם. לכל נשמה נתנו כשרונות ושאר מתנות שמים לפי מה שהיא צריכה לעשות כאן בעולם. אחד קיבל הרבה כסף, כדי להתמודד עם נסיון העושר והשני, שכבר התמודד עם נסיון זה בגלגול קודם, בא עתה לעולם כדי להתמודד דווקא עם נסיון העוני. כל אחד מקבל בדיוק את הנצרך לו לצורך תיקונו. אדם צריך לשמוח גם במה שלא הולך לו, גם במה שחסר לו, זה הכל נקרא "חלקו". וכשמתבוננים קצת ב"חלקנו", רואים כמה הוא מרשים, כמה אלפי חסדים וטובות אנחנו מקבלים מהקב"ה רגע רגע. קיבלנו פה כדי לא להפסיק להודות להקב"ה על כל החסד שהוא מרעיף עלינו, על כל הרצונות הטובים שהוא נותן לנו. כי רצון זה שמחה. מתי אדם יכול להגיע לשמחה אמיתית? כשהוא רוצה, לא כשהוא עושה בכפייה. כשהוא רוצה, כשהוא אוהב, אז הוא מרגיש פתאום את השמחה.

השמחה זה האות שאנחנו מחוברים עם ה'. אדם לא יכול להגיד שהוא שמח כשהוא לא מחובר עם ה', שמחה בלי חיבור זה הלולות, בדיחות, קשקושים, השתוללות, אבל אם הוא באמת שמח, זה הוכחה שהוא מחובר עם ה'. השמחה שלנו מתרוממת מעל כל כאב צער ויגון, היא לא קשורה לשום דבר שיש לנו או שחסר לנו, היא שמחה בה'.

מתי אדם נופל מהשמחה? כשהוא עובר עבירה ואז הוא צריך להזכיר לעצמו שהעבירות לא שייכות לנשמה שלו, הנשמה תמיד צדיקה, תמיד טהורה, תמיד קדושה, כל מה שאדם נופל לחטאים, זה מחמת שהוא לא מספיק שמח. ולכן אסור ליפול בדעתו משום דבר בעולם, משום חטא שבעולם, אם נכשלת באיזה עבירה, תעשה תשובה, תראה איזה יצר הרע קיבלת, תראה עם איזה יצר הרע אתה מתמודד כל יום, ואתה במצב הקשה הזה עוד מתגבר ועושה מצוות?! אז ראוי שתשמח.

שמחה וענווה זה הולך ביחד. רואים את זה בפסוק שפותח את הפרשה "והיה עקב תשמעון". אין "והיה" אלא לשון שמחה, ואין "עקב" אלא לשון ענווה. אדם שחי בשפלות וענווה הוא כל הזמן שמח. הוא מרגיש כזה תענוג, כזה אור אלוקי מאיר עליו. הוא עושה המון והוא בכלל לא חושב שהוא עושה משהו. הוא בטוח שכולם יותר צדיקים ממנו, יותר נבונים, יותר קדושים. ככל שאדם מקטין את עצמו, ככה הוא יזכה לחיות חיים יותר שמחים, יותר מאושרים. הביטול זה הכלי שמאפשר לנו לגלות בעמקי ההסתרה את האור הגדול. הביטול זו הרגשה פנימית, אמיתית ועמוקה, שהכל זה מתנת חיים, בלי שום זכות מצידנו, זה הכל חסד ורחמנות של בורא עולם. אי אפשר להתקרב אל ה' עם גאווה. "ורם לבבך ושכחת את ה' אלוקיך" (ת.ד.). שוברים אותנו, אבל רק טוב יוצא מזה. כשהלב נשבר, אז האור של ה' יכול לחדור אליו. כשהלב לא נשבר, אז אין עם מי לדבר, אז הוא לב אטום. מהשבירות האלה מקבלים מדרגות חדשות. פתאום מסתכלים על החיים אחרת, פתאום לא איכפת לי מדברים, פתאום מה שפעם הרגיז אותי כבר לא מרגיז אותי, פתאום מתחברים אליך אבא, פתאום מתחילים לבכות, פתאום מרגישים את ה', פתאום מרגישים ששווה לנו החיים.

אדם צריך להיות בעולם הזה אמצעי לגילוי אלוקות, שהוא יהיה כלום. שיראו אותו ככה בענווה, בשפלות, שיראו שהוא מייצג אלוקות. הוא לא יצטרך לדבר ולתת דרשות, הוא לא יהיה צריך להגיד שום מילה. יראו אדם שהוא לא גוף, לא גשמיות, שאין לו רצונות משלו רק לעשות רצון ה'.

לבטל את היישות זו עבודה מאד קשה, זו עבודה לכל החיים, אך אין שמחה גדולה יותר מזה שיודעים שאין כאן כלום, רק ה'. כמו בסיפור הבא:

נישאנו לפני עשרים ושלוש שנים בחתונה שמחה ומיוחדת. שינו מגיעים ממשפחות טובות, והשידוך שלנו צוין אצל כולם כ"שידוך משמיי". הכול הלך על מי מנוחות והרגשנו על תקרת העולם, אבל הקדוש ברוך הוא - הוא קובע לבני האדם את הדרך שלהם.

עברה שנה מהחתונה, עברו שנתיים, ועדיין לא נפקדנו. השתדלנו לא להילחץ ולהמתין בסבלנות, אך לאחר ארבע שנות נישואין החלטנו בעצת רבנים ללכת לרופאים ולטיפולים. כאן החל מסע ארוך וקשה, מוכר לרבים: רוטינה של תפילות, תקוות, טיפולים, ציפייה דרוכה ואכזבה. כך שוב ושוב ושוב.

ובינתיים עוברות השנים, ואנו חגגנו עשר שנות נישואין, כאשר כל האחים והאחיות שמתחתנו עוקפים אותנו מימין ומשמאל. כמובן שמחנו בשבילם, אך חשנו שהם עצובים בשבילנו וכאילו מרגישים צורך "להתנצל" על כך שנפקדו לפנינו בילדים. עשינו הכל כדי לתת את ההרגשה הטובה ביותר לאחינו ולאחיותינו וכמובן להורינו. למען האמת, לא היינו צריכים להעמיד פני שמחים. באמת היינו שמחים על הטוב שפוקד את הסביבה שלנו. הדבר היחיד שהפריע לנו הוא התחושה שמרחמים עלינו, ו--- כמובן יותר מכל, העובדה שעדיין לא זכינו בפרי בטן.

השנים הלכו וחלפו, ואנחנו חגגנו 16 שנות נישואין, מבלי שזכינו לפרי בטן. האחים שנישאו כבר החלו לחגוג בר מצווה ובת לילדיהם, ולנו אפילו תינוק אחד אין בבית. לאחר 16 שנה, אפילו הרופאים האופטימיים ביותר כבר החלו להרים ידיים, ואחדים מהם החלו לרמוז לנו בכיוון של אימוץ. במצב זה עמדנו לפני כשבע שנים, שבורים ורצוצים ובעיקר חסרי כוח.

יום אחד אמר לי בעלי את המילים המוזרות האלה: "בואי ניכנע". לא הבנתי מה הוא רוצה. "עד כה עשינו את כל ההשתדלויות האפשריות, קוונו ודחקנו בקדוש ברוך הוא לפקוד אותנו. עלה בדעתי לבוא ולומר לו, שאנו נכנעים לפניו ומפסיקים את כל ההשתדלויות, פרט לתפילה, ומשליכים עליו את היבנו". "אני מסכימה", אמרתי לו. ואכן החלטנו לנטוש את הדרך הטיפולית ולדבוק באמונה תמימה בקדוש ברוך הוא שיעשה הטוב בעיניו. כחלק מהשינוי הזה החלטנו לצאת למסע בן שבוע לקברי צדיקים בצפון, להתפלל לישועה. התחלנו אצל רבי מאיר בעל הנס, רבי יהודה בר עילאי, ולאחר מכן אצל רבי שמעון בר יוחאי וכל הצדיקים בסביבה. הלכנו קבר אחר קבר, ובכל קבר שפכנו שיח בפני בורא עולם ואמרנו לו, כי הננו נכנעים בפניו ושמשים בו מבטחנו.

מרום שהיינו עסוקים בתפילה ובאיתור קברי צדיקים, לא שמנו לב לעובדה המצערת, שרכב זקוק לדלק, כמו שדמעות זקוקות לבקבוקי מים. ובאחד הכבישים הצרים של הצפון, בין מג'אר לאנשהו, הרכב החל לחרוק ולאחר מכן נדם כליל. עצרנו בשוליים הצרים של הכביש וחשבנו מה עושים. הייתה זאת שעת ערב במקום לא כל כך נחמד מלא יישובים ערביים, אמנם לא עוינים, אבל עדיין... לא ידענו מה לעשות. בעלי אמר לי: "אני רואה בזה אות משמייים. איננו פחדים. נראה איך יפול דבר". התחלנו לסמן לנהגים לעצור, שייקחו אותנו לאנשהו. איש לא עצר. התחלנו ללכת ובמקביל לנסות לעצור. רק אחרי שעה של הליכה עצר לידינו רכב. "לאן צריכים?" שאל. לא היינו יכולים לטעות במבטא הערבי. "אמממ..." אמר בעלי, "אמממ..." "זה בסדר, אני אומנם ערבי, אבל לא שונא יהודים", אמר. משהו בקולו היה אמין, אבל עדיין לא הרגשנו יכולת לבטוח בו. ואז הוא התחיל לדבר אידיש.

לא שאנחנו דוברי אידיש, אבל הבנו שאנחנו יכולים להירגע... הייתי שנים עובד בישיבה בבני ברק, אתם יכולים לשאול את הרבנים". וכאן נקב

בשמות של רבנים בצורה שמכנים אותם בבני - ברק. כבר לא היה לנו ספק. נכנסנו והתיישבנו. הסברנו לו שאנחנו רוצים להגיע לתחנת דלק, והוא אמר שבעוד חמישה קילומטרים יש אחת כזו. הוא החל לדבר אתנו ולשאול מאיפה אנחנו, מה אנחנו עושים, כמה זמן אנחנו נשואים, ואז שאל: "כמה ילדים יש לכם, לפי החשבון שלי, יכולים להיות שמונה לפחות..." אמר. שתקנו. אני התחלתי לבכות. בעלי אמר לו: "לצערנו, אין לנו ילדים. זו הסיבה שאנחנו כאן. אנו במסע תפילות לקברי צדיקים. הוא החל להתנצל, להתעניין ולבקש את סליחתי, שלא התכוון ולא ידע. בעלי אמר לו שחלילה, אין לו על מה להתנצל והכול בסדר. כך הגענו לתחנת הדלק.

הוא החל להתרוצץ ולאסוף בקבוקי פלסטיק ריקים, ועזר לנו למלא אותם, ולאחר שהיו בידינו עשרה בקבוקים, הוא לא ויתר אלא הכריח אותנו לנסוע איתו חזרה לרכב שלנו כדי לתדלק את הרכב התקוע אם שכחתם, תשעה קילומטרים לצד השני. בדרך לרכב הוא אמר: "אם אתם במסע תפילות, למה שלא תבואו לכפר שלי?" שתקנו. מה יכולנו לומר? שהיינו אצל רבי שמעון בר יוחאי ואצל רבי מאיר בעל הנס, וש-אפעס, הכפר שלו לא כל כך מתחרז עם השמות הגדולים האלה? "אה, סליחה. לא התכוונתי שתבואו למסגד שלנו, אבל בכפר שלנו יש בית של אישה חשובה מאד של היהודים ופה ושם ובאים יהודים להתפלל ואומרים שזה טוב לילדים". זה נשמע בדיוק כמו שזה נשמע, אז לא הגבנו. כשהשתיקה נעשתה מביכה, שאל בעלי: "אתה יודע מה השם של האישה הזו?" "לא" הוא אמר, "אבל תן לי לברר". הוא החל בסדרת שיחות בשפה הערבית, ובסוף הגיע לאחד שאמר לו: "יש לי אצל מי לברר, אני חוזר אליך". הוא חזר אליו לטלפון אחרי שתי דקות ואמר: "מכירים אישה בשם שולמית?" "האישה השונמית", אמרנו שנינו. "כן, מכירים". "אז היא התגוררה אצלנו בכפר סולם. תבואו ותתפללו שם"

לא ידענו מה לעשות עם המידע הזה. האמת בתחילה חשבנו לומר לו תודה, לקחת את הכתובת, לומר שלום ולא לבוא לו אפילו בחלום. אבל בעלי לחש לי: "תקשיבי, אנחנו במסע מיוחד. האישה הזו לא בא סתם. הוא שליח של הקדוש ברוך הוא, להוביל אותנו לאיזשהו מקום. בואי נלך עם זה". הסכמתי מייד. מה כבר היה לי להפסיד. הערבי עזר לנו לתדלק ולאחר מכן אמר: "אם מתאים לכם, פשוט תיסעו אחריי". הוא ראה שאנחנו מהססים והוסיף: "אל תדאגו, זה ממש צמוד לעפולה, זה כפר של אזרחים ערבים אוהבי יהודים. אין לכם ממה לדאוג, אפילו כל השלטים אצלנו בערבית.

החלטנו לנסוע אחריו, יהיה מה שיהיה. בדרך אמר בעלי: "זה דווקא הגיוני, הקשר בין האישה השונמית לזרע של קיימא". למי שלא יודע, הסיפור הוא על אלישע הנביא, שנהג לחלוף לפרקים בשונם ולסעוד אצל "אישה גדולה" שהתגוררה במקום. לימים, הקצתה האישה חדר מיוחד בבית שנועד לארח את הנביא. אלישע ביקש לגמול לאישה על הכנסת האורחים הנדיבה. הפתרון הגיע מכיוונו של גיחזי, משרתו של אלישע, שהסב את תשומת לבו לעובדה שהאישה היא חשוכת בנים. הנביא פנה אל האישה והכריז: "למועד הזה כעת חיה את חובקת בן" האישה הגיבה כמו שרה אמנו בשעתה: "אל אדני איש האלוקים אל תכזב בשפחתך" (מלכים ב, ד). ברם, נבואת אלישע התקיימה, וכעבור שנה ילדה האישה בן. אך הנס של השונמית לא הסתיימה בזה.

הילד גדל ובאחד הימים יצא לעבודה בשדה עם אביו, כשלפתע חש ברע. אביו שלח אותו הביתה, ושם מת הנער על ברכי אמו. תגובתה של השונמית הייתה נחושה. היא חבשה את אתונה ויצאה אל הר הכרמל, לבקש מאלישע על נפש הנער. האישה השונמית אמרה: השאלתי בן מאת אדני? הלא אמרתי לא תשלה אותי" (שם, כח). משהבין מה קרה, מיהר אלישע הנביא אל שונם: "ויבוא, ויסגור הדלת בעד שניהם, ויתפלל אל ה', ויעל, וישכב על הילד, וישם פיו על פיו, ועיניו על עינו, וכפיו על כפו, ויגהר עליו... ויפקח הנער את עינו,

ויקרא אל גיחזי, ויאמר, קרא אל השונמית הזאת. ויקראה... ויאמר שאי בנך".
(שם ל"ג-ל"ד) הילד הזה היה חבוק הנביא.

עבדנו שם בפרך כחמש שעות רצופות, וכשסיימנו, איני יכולה לומר שהמקום נראה יפה, אבל הוא כבר לא היה מלוכלך. כל הלכלוך היה ארוז בשקיות ענק שהבאנו אתנו, והעשבים שניכשנו היו בערימה ענקית, הרחק מבית השונמית. העתרו בתפילה במשך כשעה ולאחר מכן נסענו משם. זרקנו את האשפה במקום הקרוב שניתן ונסענו הביתה.

לאחר כל הסיפור שסיפרתי, הדבר הכי פשוט לספר הוא, שחודש לאחר מכן, התברר לי כי נפקדתי, ותשעה חודשים לאחר מכן ילדתי בן ראשון במזל טוב, ואחריו באו בזה אחר זה באופן טבעי עוד שלושה ילדים: שתי בנות ובן.

חודש בלבד לאחר ההחלטה שלנו "להיכנע" ולהפיקד גורלנו בפני הבורא, ללא שום השתדלות מלבד התפילה, הוביל אותנו בורא העולם בדרך ניסית להיתקע בדרך, ללכת אחרי ערבי דובר אידיש לכפר ערבי דובר עברית, ולבית של אישה גדולה שדיברה בזמנו אל הנביא והולידה נביא בעצמה.

כיום פוקדים את הבית כמעט כל זוג חשון ילדים הזקוק לישועה, ובשנתיים האחרונות מגיעים גם אנשים הרוצים להתפלל על ילדיהם שיאריכו ימים ושהיו בריאים ושלמים, כמו בנה של השונמית, שחי מעל הטבע, וגם לרוות נחת מילדים, כמו בנה של השונמית שהפך לנביא בעצמו. מסע הכניעה שלנו - הפך למסע שכולו ניצחון. לא רק לנו. לכולם.

(חיים ולד, אנשים מספרים על עצמם 9)

קשה לי לתאר את התרגשות שלנו. הרגשנו שהקדוש ברוך הוא, שאליו נכנענו, פשוט מוביל אותנו בדרך אל הישועה. הערבי הוביל אותנו אל מקום מוזנח, מלא לכלוך, זוהמה ועשבים שוטים כך נראה ביתה של האישה השונמית! עמדנו שם והתפללנו, ואז אמרתי לבעלי: "לא ייתכן שביתה של אישה כל כך חשובה, שנעשו לה שני ניסים שהתפרסמו לעד, יהיה במצב כזה. בוא ננקה אותו". "בסדר", הסכים בעלי, "נבוא לפה בשבוע הבא ונעשה משהו". אמרתי לו: "לא בשבוע הבא, כאן ועכשיו". התחלנו לאסוף את הלכלוך, אבל לאחר שעה הבנו שאנחנו צריכים ציוד, החלטנו לשכור צימר בסביבה ולמחרת לקנות ציוד ולנקות את המקום. למחרת קנינו מגרפה, מעדר ושקיות.

תפילה

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם!

תחזיר אותי למה שהיה פעם, שכל מה שרציתי זה רק אותך!

שכל הזמן הרמתי את הראש למעלה וצעקתי בשקט וכשהיה אפשר אז גם בקול רם שאני רוצה אותך! שאני אוהב אותך! שאתה כל החיים שלי! ומהפה הזה יצאו כאלה מילים חמות, כאלה מילים אוהבות שאני מתבייש לכתוב אותן פה.

שהיה פעם.

ריבונו של עולם אתה כל יכול.

אתה יכול לעשות גם מה שנראה לי כמעט בלתי אפשרי. כי איך אפשר להחזיר את הגלגל אחורנית? כשאני מתחבר לאור הזה של כל יכול, ואני מבין שאין דבר שאתה לא יכול לעשות, גם מה שנראה לי לא מציאותי, אני מתמלא אז שמחה, זה כל כך מרגיע אותי, ריבונו של עולם, תחזיר אותי אליך.

זה קורה גם עכשיו אך לעיתים הרבה יותר רחוקות. כשאני שומע מישהו צועק מהנשמה שלו בשדה בחצות לילה, אני נזכר שגם אני צעקתי פעם ככה ואני קצת מקנא.

תעזור לי אבא שכל המתיקות שלי בחיים וכל התענוג שלי בחיים - יהיו רק ממך, רק מהקדושה. כי התענוג הכי גדול זה כשאוהבים אותך ואני לא מוכן לוותר על התענוג הזה בשביל שום דבר אחר, בשביל שום תענוג אחר. כמו

שבך שלום והואי!
מנחם אזולאי

להקדשות ובנושאי העלון נא לפנות לטלפון: 050-4178148

תרומות ניתן להעביר חשבון בנק הדואר 20685668. כל תרומה תתקבל בברכה.

ניתן לקבל את הגיליון בדואר אלקטרוני ע"י שליחת מייל לכתובת: r.m.azolai@gmail.com

הגיליון טעון גניזה

שבת כג' אב התשע"ח

21:02	20:09	19:19	י-ם
20:59	20:07	19:17	ת"א
21:02	20:10	19:20	חיפה
20:59	20:07	19:17	ב"ש

כל הזכויות שמורות

כל הזכויות שמורות

הפטרה
"ותאמר ציון"
פרשת עקב

מאור שבתורה

מעט מן האור דוּתה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

פעם נקלע הגאון רבי בן **ציון אבא שאול** זצ"ל לבית כנסת והיפש את קופת הצדקה של בית הכנסת והכניס לתוכה שטר הגון. רק אז נטל ידיו והתחיל בתפילה. כשיצאו מבית הכנסת שאל את מלווייו: "היודעים אתם איזו מצוה קימתי בנתינת כסף לקופת בית הכנסת?"

שאל וענה: "בקשתי **לקיים מצות חינוך**, כשבאים לבית הכנסת ונהנים מהמקום, מהשולחנות הערוכים, מאור החשמל וממזיג האויר, כל זה עולה כסף, ויש להביע תודה, **להשתתף במימון** ולא לקבל מתנת חינם."

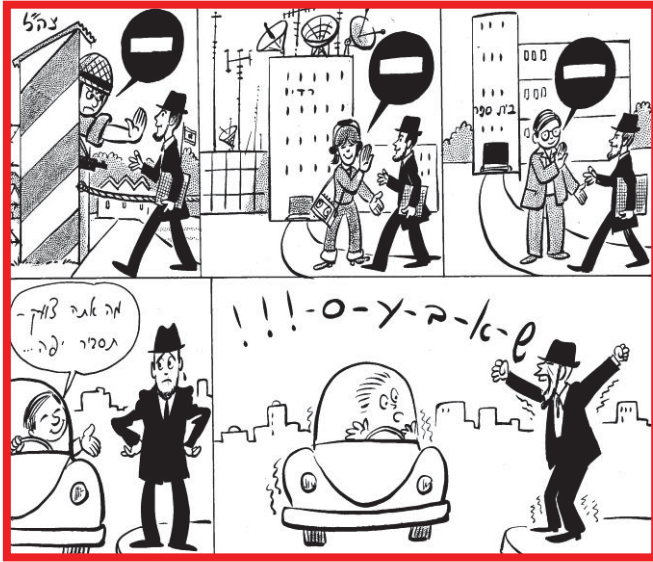
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' בקרא עליך, ויראו ממך, ודרשו חכמינו וזכרונם לברכה, שזה מתייחס **לתפילין שבראש**, שהאדם הלוכש אותם בקדושה, השכינה שורה עליו, ולכן זה מביא פחד אלוקים על הסובבים אותו.

בשנת תשל"ט, ביקר הרב **יוסף ד"ר** זצ"ל בביתו של הצדיק המקובל **חיים סנוואני** זצ"ל, לבוית אחד מתלמידיו שיבלט"א, רבי חיים כיבדם ברוחב לב ושוחח עמם בבידוד ובאהבה. במהלך השיחה, ביקש הרב ד"ר מהצדיק שיאציל ברכת רפואה שלימה, לראש עדת המכונים המקובל הצדיק, רבנו **מרדכי שרעבי** זצ"ל אשר הינו חולה ומדוכא ביסורים. הרב סנוואני השתתף בצערו של הרב שרעבי, וספר על מעט משבחיו באומרו- "העולם לא יודעים מי הוא הרב שרעבי, הכל רואים אותו בחיצוניותו הפשוטה. אבל דעו לכם, שחשיבותו בשמים רבה עד מאוד, חד בדרא הוא **ומגן על העולם כולו בתורתו**. אני מכירו מילדותו מעת היותו כבן תשע שנים, וכבר אז ראיתיו שמשכמו ומעלה גבוה הוא מכולם, עילוי צעיר המלאה תורה ויראה צנא מלא ספרא, וא"א להעלות על דל שפתים."

התכונה מסוכנת ביותר- תירוצים

הרב יוסף בנאים זצ"ל כותב כך "אחד מרבני מראקש הקדמונים איש אלוקים הוא. ולשמע און היה מקרה שהרגו את בן המלך. זרקו אותו בבית הקברות של היהודים. המלך נתן שלושה ימים ליהודים להביא לפניו את עושה המעשה. שאם לא כן כל היהודים ישלמו על המעשה. רבי **מרדכי בן עטר** זצ"ל אמר להם שהוא ילך. הרב הלך למלך ואמר לו. שעכשיו ישמע לו מפי בנו מי הרג אותו.

רק בתנאי אחד שלא תבקש ממני שאני אחיה אותו. שאין בידי לעשות כן. הרב כתב חתיכת ניר ושם אותה בפי בן המלך המת. **והוא דיבר וסיפר** בדיקו מי הרג אותו וגם המקום בו נרצח. ויבוקש הדבר וימצא. המלך שלח לשלום את היהודים."

לצ"נ רחל (רשל) בת קלרה אלבו

איש הארגון והמעש היה הגאון הגדול, עמוד ההוראה, רבי **כלבון משה הכהן** זצוק"ל, רבה הראשי של עיר התורה ג'רבה שבדרום תוניסיה. **כחוקאל הנביא** בשעתו צופה היה לבית ישראל. עינו הבהירה צפתה למרחוק לגדור גדר ולעמוד בפרץ על כל סטיה בדת קדשנו.

הוא **האיש שהרים** את קרנה של עיר ואם בישראל - ג'רבה המעטירה, כאשר עלה ונתעלה לכהן בה כרב ראשי, וזיוו ואורו על כנפות הארץ. לא היתה פרצה בחיי הקהילה שלא טרח עליה לגדרה. הוא שניווט - יחד עם עמידתו הרבנים - את **ספינת היהדות** בתקופה סוערת מאוד, כאשר ההשכלה והחלוניות גברו ועשו שמות בכרם בית ישראל, להעמיד בדקי הדת על תילם.

החיים הם לא תמיד עניין של "להחזיק בקלפים" טובים, אלא לפעמים **לשחק חכם** בקלפים חלשים

אהבתו וחובתו של הרב **משה לוי** זצ"ל לתלמידיו הייתה ללא גבול, ואם כי רוב תלמידיו העדיפו שלא לשתפו **בנעינים הגשמיים** שלפעמים היו טרודים בהם, כגון ענייני שדוכין ובעיות אחרות כדי שלא ליצור או לבטלו משקידתו, מ"מ אלו שכן שתפוהו, היה הוא להם כאב רחום מתפנה מכל עיסוקיו ולא חס על זמנו היקר מזהב כדי לסייע להם בכל יכולתו.

את אהבתו לתלמידיו ראינו לא אחת באופן בו התעניין במצבו של כל אחד ואחד. אירע פעם **שאחד הבהורים** נעדר כמה ימים, ולא ידעו חבריו סיבת היעדרותו. הצטער רבנו ותמה: "איך חבר בשיעור נעדר ואף אחד לא יודע מה מצבו?! תעדכנו אותי ותשלחו אותו אלי..."

נקודת פתיחה

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה... "אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון" רבות! הטו אוזניכם כאפרכסת! כאן חשפה התורה את אחד מסודות החכמה להצלחה בחיים! הכניסוהו לציקלונכם, שאוהו בליבכם! כי מאכן חייםם הולכים להשתנות! **שימו לב!** מי מאיתנו לא שואף להגיע לפסגות? ... במישור הרוחני: להתנדב יותר, לשלוט בכספים, לפתח משמעת עצמית ... ובמישור הגשמי: להתמיד בדיאטה, להפסיק לעשן, להכנס לכושר... נו, ומה קורה בפועל? ... כמה זמן לוקח למכשיר הכושר החדש להפוך למתלה בגדים? ... כמה זמן מחזיקה הקבלה האחרונה שקיבלנו על עצמנו להשתפר בתחום מסויים? ...

ואת הדיאטה נכון שהחלטנו להעביר לאחר החגים? ... (של איזו שנה בדיוק? ...) נו, אז מה עושים? ... האם ישנה נוסחת קסם לצמות למרות הקשיים? אז זהו שכן! - עלינו להכיר את אחד מכוחות הנפש האדירים ביותר שמניעים את האדם לפעולה: "**השאיפה לשלמות**" - רוחו של האדם שואפת לגעת באין סוף, בבחינת "וגם הנפש לא תימלא" נו, אז מה עושים? באה פרשתנו וחשפה בפנינו את הסוד הכמוס: "והיה עקב תשמעון, מצוות שאדם דש בעקביו" - ההצלחה טמונה דווקא בפרטים הקטנים! ... מומלץ להתחיל בצעדים קטנים אך יציבים - למרות שזה לא מושלם!!

כאן רבותי טמון הסוד, "מצוות שאדם דש בעקביו" - פשוט נדרש לעשות מהפכה בחשיבה ולהבין שהדרך להצלחה טמונה דווקא בפרטים הקטנים: כדי **להפסיק לעשן** מומלץ להוריד סגריה אחת כל פעם בתור התחלה: 9 ביום במקום 10 ביום. פרפקציוניסט לא מסוגל לעשות זאת! כי הוא ממוקד תמיד 9 שהוא עדיין מעשן ולא בכך שהוא הפסיק לעשן כבר %10!! שזה הרבה יותר %10!!! ...

הרצון לסלוח הוא החזק ביותר. הרצון להתנצל הוא האמיץ ביותר. הרצון לשכוח הוא המאושר ביותר

לא עליך המלאכה לגמור ואין אתה בין-חורין להבדל ממנה - גם אם נפלת פעמים רבות - אין עליך המלאכה לגמור. אתה לא מנהל את העולם!! ולמרות זאת אין אתה בין-חורין להבטל ממנה - **חובתך לעשות ככל יכולתך להשתפר**, גם אם זה רק ב%80, %60. ... וכך מובטח שתגיע לפסגה. גם אם זה יקח קצת יותר זמן! ... שנזכה להתעלות מדרגה אחר מדרגה (העורך).

שים לב למילים, שכן הם הופכים למעשים

החיים עצמם ספר מוסר. כשולומדים בו בהתבוננות ובכובד ראש, **חוסכים הרבה צרות**. בכל פעולה שאתם עושים בחיים, תחשבו: איך היא תהפוך את העולם **למקום יותר טוב** עבור הילדים והנכדים שלכם.

כל זמן שהבעל מעיר לאשתו, אין בכלל מה להתקדם הלאה ולחפש גורמים נוספים לחוסר **שלום הבית** שלו, או לבעיות השונות שיש לאשתו ברוחניות ובגשמיות,

אלא קודם כל עליו לתקן יסוד זה **ולעשות תשובה** על כל ההערות שהעיר לה – אפילו המוצדקות ביותר, וכל שכן אלה שאינן מוצדקות, ולהתפלל ולבקש מה' שייתן לו את ההחלטה שלא להעיר לאשתו יותר שום הערה, יהיה מה שיהיה, וברוב רובם של המקרים, תיכף כשהבעל יפסיק עם ההערות יחול **שיפור עצום** בכל אותן הבעיות.

"מה אתם עושים" פנה כפרי פשוט אל שלשה פועלים שעמלו קשות ביום קיץ שרבי כשזיעה נוטפת מגופם. "אני עובד לפרנסתי" ענה לו האחד, ו"אני מניח לבנים" ענה לו השני, ואילו השלישי ענה "אני בונה היכל" זה מדהים אותה מלאכה, אך המבט! המבט הוא שמשנה את הכל. אנחנו גם פועלים – **נעמלנו אלו הבנים**, נוכל לראות זאת "כעבודה", "כהנחת לבנים", "כבניית היכל".

כשאנחנו נבית על חינוך הילדים "כבניית היכל" למשכן השכינה, נדע ונחוש שכל רגע אנחנו מניחים עוד אבן ועוד אבן, הנחת הלבנים הללו תראה אחרת, כדי להצליח בבניית היכל דרוש הרבה **"סבלנות"** – כי בניית היכל לא לוקחת יום או יומיים, זו עבודה של שנים רבות, נדרשת "עקביות" – להניח את הלבנים כפי התכנית האלוקית המדוייקת, כי ללא כן, עלולה אבן אחת להיות במקום זה, ואילו האחרת במקום אחר, וכל הבניין יבנה עקום, ונדרש **"חוס"** – חוס נותן את הדבק של לבנה לחברתה.

תחינוך אתה לא אחראי על כל הבעיות שבעולם

לאיש המקורב אליו סיפר האדמו"ר **מצאנו** זצ"ל: עבר עלי יום קשה מאוד... היסורים התעצמו כל כך שאין לשער... עד שקראתי אלי את חתני רבי **פישל** ולמדנו בצוותא כמה דפי גמרא, והלימוד היה ממש מחיה נפשות... הקל מעט מהיסורים. **באחת הפעמים** שהתכונן להגיד את השיעור השבועי שלו.

תקפוהו לפתע מחושים עזים עד שלא היה מסוגל לצאת מחדרו. לאחר זמן מה התגבר יצא להיכל הישיבה **ובשארית כוחותיו** אמר שם את שיעורו. כשסיים את השיעור צנח על כיסאו אין אונים ולא היה מסוגל ללכת ברגליו הביתה, עד שמשמשו נאלצו לשאתו לביתו.

רשימת תפוצה hamaor.net@gmail.com

הצדיק יודע מרת נפשם של הדלים ושאחריהם יהיה טוב אבל הרשע סובר שלעולם יהיה לו החוסן ולו נאה העשירות יודע צדיק דין דלים

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

משולחן גבוה

"יהיה עקב תשמעו את המשפטים האלה..."

דרשו רבותינו (תנחומא עקב א): זהו שאמר דוד המלך **למה אירא בימי רע עין עקבי יסובני** (תהלים מט, ו). אמר דוד לפני הקב"ה: **איני מתירא מן מעות החמורות שבתורה, אלא מן מעות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן מפני שהיתה קלה, ואתה ציווית להיות זהיר במצוה קלה כבחמורה (אבות פ"ב מ"א).**

בדרך כלל אדם זהיר שלא לאבד מצוות גדולות ולא לעבור על עבירות גדולות וחמורות, אך על עבירות ומצוות "קלות" הוא דש בהם, אמנם עריך בזה זהירות רבה כיון שהעבירות הקלות מביאות את האדם לעבירות החמורות. וגם כפל העבירות הקלות, שעובר עליהן טוב ושוב, עיונם גדול מן העבירות החמורות.

ואפשר להסביר זאת יותר על פי מה דקיימ"ל להלכה (סימן שכ"ח ס"ד) שחולה מסוכן שקבע הרופא שחייב לאכול עוף טרי, וישנה אפשרות להאכילו נבילות וטריפות ולא לחלל שבת, ומנגד ישנה אפשרות לשחוט עוף, להבעיר אש ולבשל את העוף, ולעבור בכך על כמה מאיסורי שבת החמורים שאם היה עושה אותם באיסור בעדים והתראה היה חייב סקילה. הדין הוא ששוחטים לו ואין אומרים נאכילנו נבילה.

ובטעם הדבר כתב הר"ן שאין איסור נבילה קל מאיסור שבת משום **הדאוכל נבילה עובר בלאו על כל זית וזית, ורבינו האיטוריים גורם שיהיה איסורו לא פחות חמור מאיסור שבת שחיובו סקילה.**

לכן הוזהרתנו התורה "והיה עקב תשמעו" – מצוות שאדם דש בעקביו, להישמר מהעבירות הקלות שרביבים חמור יותר מהעבירות החמורות. וכן הוא בעשיית המצוות שכל מצווה הבאה לידך אל תחמיננה, אפילו היא מצוה קלה, כיון ששכרה רב, וגם היא תביא את האדם לעשיית מצוות גדולות.

וחה שאמר שלמה בחכמתו **משכני אחריו נרדף, הביאני המלך חדרני נגילה ונשמחה כף** (שיר השירים א, ד), בתחילה צריך למשוך האדם את עצמו ולהתאמץ בעשיית המצוות, אך אחר"כ הוא ירוץ מאליו, **נרדפה לדעת את ה' (הושע ו, ג),**

לאחר שירגיש את מתיקות התורה והמצוות, **טעמו וירא כי טוב ה' (תהלים לד, ט).**

יהי רצון שנוכה לעובדו בלבב שלם ונראה בגאולת ישראל השלימה בקרוב, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

כשגבר קמצן אומר: "גדלתי בבית חם" הוא מתכוון

"גדלתי בבית בלי מזג"

כ"ק האדמו"ר רבי **אהרון זבעלז** זצ"ל עבר פעם ליד בית שהכניסה אליו היתה מסביב, דרך החצר. העיר על כך הרבי ואמר: "בית כזה אינו ביתו של **אברהם אבינו** שהיה פתוח להכנסת אורחים.

משום שהכניסה אליו צריכה להיות מלפנים ולא מאחור. שאם יודמן **אורח זר**, יוכל למצוא מיד את פתח הכניסה ולא יזדקק לתור ולחפש אחריו..."

כל העלונים: hamaor.net המאור שבתורה - זאבות ובנים

בשבתו על כסא הרבנות בדמשק, הרבה רבי **שלמה אליעזר** זצ"ל פעלים לחיזוק הדת, התקין תקנות חשובות, פיקח על כשרות החינוך לנוער ונהג רבנותו ברמה.

תקיף היה בכל הנוגע **לכבוד שמיים** ולא חת מפני איש. גם אם היו אלה גבירים ונשואי פנים – אם היה צורך לנזוף בהם כדי להעמיק **הדת על תילה**, עשה זאת ללא רתת.

אל תשווה את עצמן לאחרים, אין לך מושג מה הדרך שהם יעברו בחיים.

התורה מבטיחה בזכות שמירת השמיטה, שבשנה הישיית תצמח הרבה תבואה גם עבור השנה השביעית והשמינית, ויאכלו מן התבואה הישנה. ושואל רבינו **האור החיים הקדוש**, הרי בשנה השמינית יכולים לזרוע, ומדוע הוצרך לנס זה?? ומתרחץ רבינו הקדוש, היות שתבואה ישנה משוחבת ובריאה יותר מן החדשה, הקדוש ברוך הוא **ירחם** על עמו ישראל שיאכלו מתבואה ישנה. ומסיים רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'וכרחם אב על בנים ירחם ה' על עמו'.

[והגאון רבי רחמים פלאגי בספרו 'יפה ללב' לומד מדברי רבינו הקדוש, נפקא מינה לענין **פת שחרית**, שכל הסגולות שלה לבטל מחלות וכדומה, נאמרו רק כשאוכל פת שנאפתה מתבואה ישנה]

דרכו של רבי **מוטילה מר חמסטרקא** זצ"ל הייתה להסתיר את המופתים והישועות לבל יחשוב מישהו שהישועה קשורה אליו. פעם אמר לאחד ממקורביו: הרופאים היום אינם יודעים כלום...

התקשר אלי היום **אחד ממכריי מארה"ב**, וברוב צער הוא מספר לי שאירע להם אסון גדול במשפחה... כי עשו צילום לביתו וראו מה שראו... והנה אמרתי לו לעשות צילום חוזר והוא **יצא נקי לגמרי**.

כי זאת עלינו להבין שנתן הקב"ה ליצר הרע כח שלטון וממשלה, **ושואף להגשים** את שלטונו ולכן בדברים החמורים שבהם הרווח מרובה משקיע את כל כוחותיו כדי לזכות ולנצח...

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יוחאי בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת שרה, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אליעזר בן שמחה, יעקב בן אוריח, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בנועים, יעקב בן טלל, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מרוח הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

{ אז נדברו }

פרשת עקב תשע"ח | גליון בין הזמנים | מקוצר

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8y7168@gmail.co

m

ניתן לקבל גיליונות בודדים
בלבד (לא לשייבוט)

בכתובת חזון איש 34 פינת
דסלר, משפחת דרייפוס.

להשתתפות בהוצאות
הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה מסומע)

0799-654321

• • • • •

• • • • •

מה המבחן האמיתי ביותר ליראת שמים??

והיה **עקב** תשמעון את המשפטים האלו... מה זה **עקב??** כולם יודעים: **מצוות שאדם דש בעקביו!!!!** אבל יש משהו שלא כולם יודעים... **מה הם** אותם מצוות שאדם דש בעקביו???

אז עד היום אני תמיד חשבתי שהכוונה היא למצוות התמידיות כמו ק"ש וברהמ"ז... שאנחנו מתמודדים ודשים בהן מידי יום...

אבל מי שידוע לקרא את הפסוק ככתבו וכלשונו... מה כתוב? והיה עקב תשמעון את... את מה??
את המ ש פ ט י ם האלה!!!

מדברים פה על דיני ממונות!!!! לא פחות ולא יותר! (עיין רמב"ן...) דיני ממונות הם הם המצוות שאדם הכי הכי דש בעקביו...

אתה יודע מה כתוב פה?? שאם עד היום חשבתי שקריאת שמע וברכת המזון וציצית הן המצוות שאדם דש בעקביו... **אז זהו שלא!!!** אתה יכול לראות אנשים שאפילו את המצוות האלו הם מקיימים בשיא ההידור והחומרה... ואילו בדיני ממונות הם נכשלים. דיני ממונות הם המצוות שאדם דש בעקביו!!!!

הצלם בחתונות... אחד מהתמונות שהוא חייב לצלם זה איך החתן שובר את הכוס ברגליו. אבל שים לב: הוא מצלם רק את הרגל של החתן... הוא לא מצלם את הפנים של החתן בשעה שהוא שובר את הכוס... **למה??**
תנחש למה??? **מסיבה טכנית פשוטה:**

כי מאוד קשה לתפוס בתמונה אחת מקרוב גם את הראש וגם את הרגלים!!! לכן תבחר: או ראש או רגל... ובאמת אם תסתכל על כל התמונות שבתוך החופה... אם תשים לב כמעט ולא תמצא תמונה אחת שבה רואים את רגלי החתן... כי אם רוצים לצלם את פני החתן, קשה לתפוס את הרגלים...

זה הפשט: מצוות שאדם דש בעקביו!!!! מי שבחר להתעסק עם מצוות שברומו של עולם... יש לו נטיה לאבד קשר עין עם מצוות שאדם דש בעקביו... בציבור שלנו אין מכות... אין אלימות... אין אגרסיביות... **עד!!!! עד איפה??** עד שמגיעים לענייני השקפה!! ברגע שמתחילים להתווכח בעניינים העומדים ברומו של עולם... פתאום ישנה מין תחושה שהותרה הרצועה... הכל נהיה מותר... לשון הרע חופשי... מכות ואלימות חפשי... מי מדבר על השחתה ועל זריעת הרס וחורבן שכל המרבה הרי זה משובח...

אין זה יכול להיות?? **פשט מאוד:** ברגע שאתה מתעסק עם הראש!!!! תזהר!!! אתה נמצא בסיכון גדול... לאבד קשר עין עם העקב... ועל הדרך שאתה מתעסק עם **"הראש"** אתה תעבור על כל התורה כולה שאדם דש בעקביו...

ישנם הרבה אנשים שבד' מינים הם מקפידים על כל ברעטל הכי קטן... אבל כשזה מגיע לדיני ממונות שם אין עם מי לדבר... יש כאלו שברגע שהנושא הוא דיני ממונות הם נהיים עקומים עד כדי תסכול... והם ואומרים לך כל מיני סברות עקומות... הפעם הראשונה שהבנתי באמת מה זה ישרות... היה זה כשעמדתי מול למדן שהסביר לי בק"נ טעמים למה מותר ומצוה לגנוב את זה ואת זה ואת זה... והוא הסביר את בעקמומיות כ"כ משכנעת שבזכותו הבנתי מה זה ישרות!!!!

בשביל להיות ישר לא מספיק להיות למדן... צריך להיות והיה עקב תשמעון!!!! צריך יראת שמים... צריך לדעת שיש דין ויש דיין... ובשמים לא קונים לאקשן... בשביל שהעקב יהיה ישר... צריך שהראש ידע מה עומד מעליו... דע מה למעלה ממך... דיני ממונות זה המבחן האמיתי ביותר ליראת שמים!!!! מבחן שטומן בחובו המון הפתעות... ישנם אנשים שנראים לך לא משהו מיוחד... אבל הישרות שלהם בדיני ממונות מסגירה אישיות אצילית שעליהם נאמר ואהבך וברכך והרבך... ויש כאלו ש... ש... שהיפך... עדיף לא לפתוח את הצד השני של המטבע... הזהרו מחיקויים!!!!!!

“

גם בריאות יכולה להיות תלמוד תורה

הגמ' בשבת (פב.) מספרת, שרב הונא שאל את בנו רבה, למה אתה לא הולך ללמוד אצל רב חסדא? (רב חסדא היה ידו של ר"ה...) ענה לו בנו: מה אעשה... אני רוצה ללמוד תורה... ואילו כשאני מגיע הסיבה שאני לא הולך ללמוד אצל רב חסדא כי אני בא ללמוד תורה הוא לפעמים מדבר על כל מיני ענייני דעלמא שלא קשורים לתורה... התפלל רב הונא: מה?? תתן לי דוגמא על מה כבר רב חסדא מדבר חוץ מלימוד התורה??

ענה לו רבה: לדוגמא, רב חסדא אומר כל מיני הוראות של בריאות... מה כן בריא ומה לא בריא... איך להתנהג ביציאת הנקבים וכו' וכו'... **נדעק רב הונא ואמר לבנו:** רב חסדא מדבר איתכם על "חיי דברייתא" חיים בריאים של הבריות, ואתה קורא לזה "מילי דעלמא"... חס ושלום!!! זה תלמוד תורה לכל דבר... כל שכן שאתה צריך ללכת אצלו...

כתוב כאן חידוש גדול מאוד:

כתוב כאן שלדבר על בריאות גוף האדם זה תלמוד תורה!!!

יש לציין שהייתי די בהלם מהחידוש הזה... נכון... הנה... גם רבה בר רב הונא היה מופתע... הוא היה בטוח שלדבר על ענייני בריאות זה ביטול תורה... גם הוא לא הבין למה רב חסדא מדבר על זה באמצע הלימוד... **אז זהו!!!** שרב הונא חידש כאן לבנו שלדבר על התנהלות נכונה בבריאות האדם זה יכול להיות חלק בלתי נפרד מתלמוד תורה...

רק במאמר המוסגר יש להעיר: שהחידוש הזה הוא אמיתי!!! אבל עדיין... מאוד תלוי איפה אומרים אותו... כשעומד לפניך בן אדם שאין לו הרבה קשר לידישקיים וכל החיים שלו מתחילים בבריאות ונגמרים בבריאות... אני לא בטוח שאצל אדם כזה לדבר על בריאות זה בגדר תלמוד תורה... יותר נכון... אני כמעט בטוח שלא... אלא מאי?? מדובר פה על רב חסדא!!! שכל כולו תורה!! וברגע שכל גופו מוקדש לתורה ואכילתו כמו קרבן ושתייתו כמו נסכים... כעת יש מצוה של זוהרות בממון הקדש ואיסור מעילה בכלי שרת... וממילא חלק ממצות תלמוד תורה זה ללמוד איך לשמר ולהבריא ולהחיות את הגוף הזה... ו... ואתה יודע מה... לא צריך להגיע כ"כ רחוק... לא צריך להגיע עד רב חסדא הקדוש והטהור... גם כל אחד ואחד מאיתנו, אם מדובר בבן תורה שעיקר מנגמתו וחפצו זה לעשות רצונו יתברך והוא משדל להיות אדם מרומם ולהיות בכלל "קדושים תהיו..." (הדגשתי דווקא את המצוה "קדושים תהיו" שיש בה גישה כללית שמוטל עלינו להיות מרוממים... שעבודת ה' תהיה הנושא שלנו ונהיה מוקדשים לכך...) כזה אדם, הרי הדיאטה שהוא צריך לעשות... ושמירת הבריאות שמוטלת עליו היא חלק בלתי נפרד מהתורה... המכונה הזו ששמה גוף היא חלק בלתי נפרד מההוצאות של ה"חברה" ששמה תורה... אבל כשמדובר בבן אדם ששם לעצמו אידיאל ששמו בריאות... אז יפה מצידו שהוא דואג שלא משחית בריאה של הקב"ה... אבל להגיד שזה תלמוד תורה... רחוק... רחוק מידי... (זה בדיוק כמו שהאמורא רב לן ברפת רועי בקר במשך שנים עשר חודש בשביל להבחין בין מום קבוע למום עובר, והלינה הזו נחשבה לו לעסק התורה הכי גדול שיש... כי כך הוא למד את סוגיית מום קבוע שבמסכת בכורות... אבל קח בחשבון שיחד איתו לן גם

ויטרינאי נחמד שגם הוא היה צריך להבחין בין מום קבוע למום עובר לצורך ההשתלמות בלימוד הרפואה... אתה מבין לבד שלמרות ששניהם עסקו באותו נושא, אבל שמים וארץ מפרידים ביניהם... רב הגיע מהרפת הזו עד כסא הכבוד... ואותו ויטרינאי הגיע עם הרפת הזו לריח של פרות... אז על אותו משקל כאן)

ובכן: כיון שכך... כיון שמצינו ש"חיי דברייתא" זה גם בגדר תלמוד תורה... אז אם אנחנו כבר בבין הזמנים וכולנו עסוקים כעת בסוגיית "חיי דברייתא" אז תרשה לי אולי להחכים אותך בתובנה רפואית כללית שהסיבה היחידה שאני רואה לנכון לכתוב אותה... כי... כי זה מסוג הדברים שאף רופא לא יכול להגיד את זה... ואם יהיה לך סבלנות לקרא אתה גם תבין למה...

ובכן: יש בדיחה מוכרת על אחד שהגיע לרופא והתלונן: שכל פעם שאני שותה תה כואבת לי העין... הרופא חשב וחשב ואז הוא פרץ בצחוק ואמר לו: פעם הבאה שאתה שותה תה תוציא את הכפית... **הבנת את הבדיחה???** בקיצור: התברר שהכפית נשארה בתוך הכוס והיא נכנסה לו בתוך העין... עד כאן הבדיחה... כאן צריך לצחוק...

העניין הוא שבדורנו הבדיחה הזו היא כבר לא כ"כ מצחיקה...

אתה יודע למה?? כי הרופא הזה המדובר שאמר למטופל להוציא את הכפית מהכוס... הרופא הזה כבר מת ממצמן... הוא כבר איננו... חבל על דאבדין... אין לנו כבר את הרופא הזה שמסוגל לשבת מול המטופל ולהסתכל לו עמוק עמוק בתוך העיניים... ולהקשיב לו ולקרא אותו ולהבין אותו ו... ו... ולקחת בחשבון שיכול להיות שכל הכאבי עיניים הכל בסה"כ נובע מהכפית שלא הוצאה מהכוס... הרופא הזה נוחו עד... היום כבר אין לנו את סוג הרופאים האלו...

כי הרופא של היום... אם היה מגיע אליו אותו בן אדם והיה מתלונן על כאבי עיניים בשתיית התה... הרופא הזה היה שולח אותו לאינספור בדיקות דם... בדיקת גסטרו... בדיקת עיניים... בדיקת שרירים... מה שאתה לא רוצה... הוא היה יוצא ממנו עם בוחטות של תרופות ובדיקות מעבדה... ותכל'ס... לזהות את הבעיה המצחיקה הזו... שיתכן שכל הבעיה היא משהו צדדי... דווקא את זה יתכן שהרופא לא היה מזהה!!! (אני לא אומר חלילה... יש רופאים מאוד חכמים ומנוסים... אבל לפעמים דווקא הטכנולוגיה המתקדמת לקחה את האבחון לעצמה והרבה פעמים היא דוחה את ההיגיון הישר של הרופא ומניחה אותו בצד והופכת את הרופא להובט שיושב מול מחשב) אז זהו!!! שתקח בחשבון שיש המון המון כפיות מהסוג הזה... יש כל מיני מקרים של כאבים כרוניים... שעם קצת תמונה כוללנית ועם קצת עירנות בנתונים הסיבבתיים אפשר היה לקלוט ממה זה נובע... ו... ו... **ואל תצפה מהרופא שיזהה את זה לבד!!!!!!** כי הרבה פעמים מדובר בנתונים כ"כ צדדיים שאף אחד לא יכול "לעלות עליהם" חוץ ממך...

אני אתן לך כמה דוגמאות... רק בשביל לשבר את האוזן:

כאבי ראש!!!! מי שהרבה פעמים כואב לו הראש... מה זה אומר?? למה זה קורה?? אז אם תלך לרופא... הרופא ישטח לפניך כמה אופציות... או שלא שתית מספיק... או שהיה לך שמש על הראש... או שיש לך מיגרנה... זהו!!! זה מה שהרופא יכול לדלות מהידע שלו!!! ואני לא מצפה ממנו ליותר מזה!!! אז זהו שתרשה לי להחכים אותך מזוית אחרת לגמרי... ובכן: כל יום שאתה "**משחק אותה!!!!**" זה מתכון בדוק לכאב ראש למחרת... הבנת מה אמרתי?? **אני אסביר:**

. אני בדרך כלל בן אדם טבעי וספונטני... אני מחייך כשמצחיקים אותי... ומקשיח כשמרגיזים אותי... אבל אני לא צריך לספר לך... שהרבה פעמים אנחנו משחקים אותה... אני מגיע לאיזשהו מקום ואני צריך "לשחק אותה" נחמד... (למה?? עזוב למה... אלף ואחד סיבות...) ערב שלם אני מסתובב ומחייך מקיר אל קיר... נחמד... מאיר פנים... ואני כעת **במשחק!!!!** במשך ערב שלם שרירי הראש שלי בדריכות!!! שרירי הראש שלי קפוצים באופן לא ספונטני!!! אני מתאמץ להיות נחמד... והתוצאות מגיעות מיד למחרת... הראש פתאום כואב... **על אותו משקל ההיפך הגמור:** לפעמים אני משחק אותה קשוח... זה גם קורה... יום שלם אני מסתובב בין אנשים ובמקום להיות נורמלי וטבעי... אני משום מה בוחר להיות קשוח... לא יודע למה... כנראה שנדמה לי שזה עושה אותי יותר חשוב... **העונש מגיע במקום!!!!** למחרת פתאום כואב לי הראש ואני לא מבין למה... אני מנסה לשחזר מה היה אתמול... אה... בטח... אתמול הייתי באיזשהו אירוע ויותר מידי הרבה אנשים ידעו שאני כותב את עלון אז נדברו... והייתי צריך לשחק אותה... לשחק אותה "רציני..." לב... "ותכל'ס, במשך כמה שעות שהתנועות שלי לא טבעיות... נו... מה הפלא שלמחרת כואב לי הראש?? תנסה במשך כמה שעות ללכת בהליכה שונה ממה שאתה רגיל... תגיד לי אם לא יכאב לך הרגלים... אז זה בדיוק אותו דבר... ברגע שיום שלם שרירי הפנים היו במצב דרוך ולא טבעי... זה מתכון בדוק לכאבי ראש!!!! הנה לפניך דוגמא של אבחון מזוית לא מוכרת מה הסיבה לכאבי ראש... עכשיו אל תתפס לדוגמא הזו... יכול להיות שאצלך במקרה זה לא עובד... אבל אני רק מביא את זה בתור דוגמא... של אבחון לכאבי ראש... שאתה מבין לבד שגם הרופא הכי גאון לא יכול עד כדי כך להיכנס לנעליים שלך ולהבין שהכאב ראש שלך נובע מזה שאתמול היית עסוק בלעשות פוזות...

כזה סוג אבחון רק אתה יכול לזהות!!!!

ויש כאלו עשרות דוגמאות... ומסתמא גם אלפים...

רציני... שהוא איבחנו את הבעיה!!! ומה הוא מצא?? הוא פשוט תחקר את ר' חיים איזה תנועות הוא עושה כשהוא יושב ולומד... ור' חיים התחיל באמת לחשוב בלימוד והרופא צפה עליו... ומיד הוא זיהה שר' חיים בשעה שהוא היה חושב בלימוד כל כולו היה מתכווץ... והוא היה קומץ את ידיו בדריכות עצומה ולוחץ על הראש מאוד בחוזקה!!! (כן... מספיק שהוא עשה את זה בעוצמה כמו המהלכים העוצמתיים שהוא חידש... זה מספיק...)

והרופא זיהה!! שהנה... זה כל הבעיה של ר' חיים...

אתה מבין?? היה צריך להביא את הרופא הכי גדול בעולם בשביל שיאבחנו את הדבר הפשוט ביותר... את התנוחה הלא נכונה שר' חיים היה עושה בשעה שהוא לומד... (מר' חיים עצמו אי אפשר היה לצפות שיאבחנו את עצמו בפרט הזה... כי... כי בדיוק אז הוא היה שקוע בלימוד...)

אז זהו!!! שכל אחד מאיתנו צריך לקחת בחשבון שלפעמים הסיבות לכאבים כרוניים טמונים בהתנהלות לא נכונה שרק אתה יכול לזהות אותה...

מה שברור: אחד מגורמי הכאבים הכרוניים הכי גדולים בדורנו זה לחץ!!! אז אצל אנשים מבוגרים לחץ זה משהו שיכול להיות במחיר של חיים... לחץ נפשי בגיל מבוגר יכול לגרום לחץ דם ומחלות לב ושבץ מוחי רח"ל... ואילו אצל אנשים צעירים... גם אם הלחץ לא גורם לסכנת חיים... אבל אפשר לומר שחלק גדול מהכאבים הכרוניים קשורים איכשהו לחץ...

והדור שלנו מומחה לענייני לחץ!!! ופעם כבר כתבתי כאן בגיליון שאחת ההגדרות של לחץ זה לנסות לדחוס שתי שניות בשניה!!! זו הנקודה!!! כלומר: לחץ לא קשור לעומס... יכול להיות בן אדם משועמם להחריד אבל הוא לחוץ... ולמה? כי יש לו חוסר ויסות באמון הזמן... והוא תמיד ינסה להספיק לעשות ביום מה שאפשר לעשות בשבוע... והוא תמיד ירצה לדחוס לימוד של עשרה דפים בזמן שאפשר ללמוד רק חמש... וכשהוא כך מנהל את כל חייו... הרי יש לפנינו אדם לחוץ!!! ואדם לחוץ, מערכת העצבים שלו חלשה... ואם מערכת העצבים חלשה הכל חלש... המצב רוח חלש... כוחות הנפש חלשים ואפילו מערכת החיסונית נחלשת...

אין ברירה אלא להפסיק להיות לחוץ... ותנחש מה היא הדרך היחידה להפסיק להיות לחוץ?? להשקיע בבטחון בה'!!! (בהזדמנות אחרת...)

חכה חכה... רגע רגע... לפני שאתה ניגש לסחרחרות של הבדיקות... תנסה לחשוב שניה... רגע... בעצם למה כואב לי הגב?? אולי אתמול נרדמתי בצורה לא נכונה ושכבתי לא נכון... אולי סחבתי לפני שלושה ימים איזה משהו כבד בצורה שונה ממה שאני תמיד רגיל לסחוב... אולי אתמול ניסיתי במשך עשרים דקות לגרד את הגב במקום הכי רחוק... והיות ואין לי זנב לכשכש בו... אז הייתי צריך למתוח את היד שלי הכי רחוק שיש... ועשיתי את זה בצורה אגרסיבית במיוחד... ולכן כעת כואב לי הגב... (לכן אני כעת שוב אעשה את אותה תנועה... ואם אני ארגיש "ששם יושב הכאב" אז הנה... חסכוני בדיקת דם מיותרת... ואגב: ברגע שכואב משהו... והדימיון מתחיל לחשוש ממי יודע מה... זה מתכון בדוק לכאב כפול... כל פעם שאתה מדמיון שכואבת לך השן... היא עלולה באמת להתחיל לכאוב... כי עצם המחשבה מכווצת את כל האזור וגורמת לתחושת כאב מסיימת...) וחוץ מזה שאל תשכח שכמעט כל אחד מאיתנו... תוך כדי שהוא חושב הוא מתעסק עם משהו בידיים!!! ובדרך כלל הוא מתעסק בזה בעצבנות... (לכל אחד יש את ההתעסקות שלו... וכשזה נעשה בעצבנות ובמשך הרבה זמן זה עלול לגרום לכאב מסוים... בדיוק כמו שאדם שכותב הרבה שעות עלול לכאוב לו האצבע... ככה בן אדם שמפצח גרעינים בעצבים ו"רב איתם" במשך כמה שעות... המשמעות היא שבמשך כמה שעות הוא היה עסוק בתנוחה דרוכה מסוימת שעלולה לגרום לו לתפיסת שרירים... לא... לא נורא... זה לא כ"כ כואב... אבל אם אתה מוטרד מהכאב הזה... אז קח בחשבון שזה יכול להיות גם זה... מה שברור: את זה אף רופא לא יגיד לך... וכאן צריך להפעיל את השכל שלך!!!

ומה תגיד על חבר שלי שניגש אלי מבוהל... תקשיב: יש מקום מסוים ברגל שכל פעם יש לי שם פצע באותו מקום... הפצע עובר... ואז הוא שוב פעם חוזר... מי יודע מה יש לי שם... מה זה יכול להיות?? והוא היה ממש מוטרד מזה... ואז התחלנו לחשוב יחד מה יכול להיות... ו... ו... ואז הוא בעצמו פתאום נעמד והצמיד לרגע את הרגל שלו לשלחן... ואז הוא פרץ בצחוק מתגלגל... **מה התברר??** התברר שהמקום הזה ברגל הוא בגובה של הקצה של השלחן!!! וכידוע... כל כמה ימים הרגל שלנו נתקעת בזוית של השלחן... אנחנו מקבלים איזה מכה יבשה כזו כואבת וממשיכים הלאה... (בפרט אם יש כוס קפה ורתחת ביד שחצי ממנה נשפך על החולצה של החבר... אז בודאי אין לנו זמן לשהות במכה היבשה שהרגל קיבלה) ותכל'ס, כל כמה ימים הרגל באותו מקום מקבלת מכה... וברגע שמיודענו זיהה יותר מידי שטפי דם ברגל... ותמיד זה באותו מקום... הוא התחיל כבר להיכנס לחרדות... מי יודע מה יש לי... הוא כמעט הלך לרופא... כמעט רץ לבדיקות... כמעט קיבל התקפת לב... **ומה היה חסר לוו??** כמה שניות של מחשבה ואבחון... מסוג של "מצא את המטמון..." תפעיל מחשבה שאף אחד לא יוכל לנחש את זה במקומך... ושוב... זה עוד דוגמה חובבנית... אבל צריך לדעת שלפעמים מדובר באמת בכל מיני כאבים כרוניים... בכל מיני התכווצויות בגוף שיכולות ליצור עצירות במעיים או ההיפך... ואגב: יש סיפור ידוע על ר' חיים בריסקער שהייתה תקופה שהוא סבל מכאבים מאוד גדולים ואף רופא לא הצליח למצא מה הבעיה... עד שלקחו אותו לרופא מאוד מאוד

כי לכל אחד יש את הניואנסים האישיים שלו... כל אחד והשגעונות שלו... כל אחד והתנועות היחודיות שלו... ואתה יודע מה... אני אתן לך עוד דוגמא... והפעם זה ממש דוגמא מצחיקה... תקופה אחרי החתונה שלי... התחיל לכאוב לי הבטן... כאבי שרירים חזקים... נלחצתי... מי יודע מה... הלכתי לרופא... הוא נתן לי כדור כזה וכדור אחר... שלח אותי לבדיקות וכו' וכו'... ושום דבר לא עזר... ומה בסוף התברר?? שאחרי החתונה מתחילים טיפ טיפה להשמין ברוך ה'... ו... ואני הרי מאוד לא רוצה להשמין... וחוץ מזה... גם החולצות לאט לאט כבר לא כ"כ עלו עלי... וכעת יש שתי אופציות: או ללכת בשמחה לחנות ולקנות מיידה אחת יותר גדולה ולהודות לקב"ה שסוף סוף יש לי קצת נחת בחיים ואני מתחיל קצת להשמין ולא להשאר רבע עוף כמו שהייתי בישיבה... או... או לא... חס ושלום... מה... אני השמנתתי? אני צריך לעלות את המידה של החולצה? מה פתאום!!! לא בא בחשבון!!! נו... מה עושים?? כווצתי את שרירי הבטן ורימיתי את עצמי שזה בסדר... נשארתי רזה... אני לא צריך להחליף חולצות... הכל בסיידר... עכשיו תנסה ללכת ככה כמה ימים... תנסה ללכת כששרירי הבטן מכווצים... מה הפלא שהבטן כואבת???

נו... ותחשוב שאני כעת הולך לרופא ומתלונן שכואבת לי הבטן...

עכשיו: לך תצפה מהרופא... שבמקום להוציא לי מהמחשב רשימה של כדורים ובדיקות... שבמקום זה הוא יהיה הפסיכולוג שלי ויזהה שיושב מולו בן אדם שכל הבעיה שלו מתחילה ונגמרת בזה שהוא לא מוכן להשלים עם זה שהחולצה שלו קטנה עליו... נו... תגיד לי: האם יש סיכוי בעולם שהרופא יאבחן כזו בעיה?? את זה רק אני יכול לזהות!!! זה ניואנסים שרק אני יכול להפעיל אותם!!! וממילא צריך לקחת בחשבון שעם כל הכבוד לרופא... יש אבחונים שרק אתה יכול לאבחן אותם...

ושוב... אל תתפס על הדוגמאות שאני מביא... אתה מבין לבד שלכל אחד יש את השגעונות שלו... ואת הנקודות שהוא תקוע בהם... ואם תשים לב: אני כעת לא מדבר על כל מיני בעיות נפשיות או רגשיות שמשפיעות באופן ישיר על הגוף וכו' וכו'... שזה גם נכון... והיום יש לזה כבר מודעות... אבל לא!!! אני מדבר עוד לפני כן!!! אני מתעכב כעת על השלב אחד לפני הנפשי!!! אני עדיין אוחז בשלב המכני!!! שגם בייחס אליו לפעמים צריך להפעיל הרבה מחשבה עד שאתה מזהה את הנקודה...

ושלא תבין לא נכון: אין כוונתי חלילה לזלזל במושג ששמו בדיקות... ולהגיד שכל אחד שנשלח לבדיקות זה שום דבר... והוא רק צריך להחליף את המידה של החולצה או להוציא את הכפית מהכוס... לא!!! לא זה מה שבאתי לומר!!! אז מה כן?? לכל בעלי הפאניקה שבינינו... שברגע שכואב להם משהו בגב או בבטן... הם נבהלים ובטוחים שמי יודע מה יש להם... והם רצים לרופא... והרופא רק מלחיץ אותם עוד יותר כי הוא נותן להם רשימה של בדיקות שכל אחת מהם מפחידה עוד יותר... אז

ידידי היקר שבנופש בחו"ל: טובה הארץ מאוד מאוד!!!

מסופר על אחד מגדולי עולם שהגיע מאירופה לארץ ישראל... הוא הסתובב בין ההרים הצחיחים וגבעות הטרשים (היה זה בתחילת הישוב היהודי בארץ ישראל). ונפשו התמוגגה מהיופי המדהים של ארץ ישראל. פנה אליו אחד ממקורביו ואמר לו: ילמדנו רבינו... הרי הרב הגיע מאירופה, והרב גם הסתובב בשוויץ ובעוד כמה מקומות מרהיבי עין באירופה, וכי באמת זה פחות יפה מהנוף הפשוט הנשקף כאן בארץ ישראל?? נענה אותו גדול בישראל והגדיר כך: אתה צודק... הנוף של שוויץ יותר יפה מארץ ישראל...

אבל הנוף של ארץ ישראל זה נוף שמדבר אלי!!!!!!

אתה מבין את המשפט הזה?? אתה מבין מה הכוונה "נוף שמדבר אלי...???" **פשוט מאוד:** כיום מקובל בחצרות החסידים... שנוסעים קבוצה של כמה מאות חסידים עם הרבה שליט"א לאירופה... להשתטח על קברי רבותינו הק'... ולשבות ולהיות בעיר שעליה קרויה החסידות... אם זה עירית ויזניץ או עירית בעלזא או עירית פרשבורג... ובדרך כלל זה נסיעה מיוחדת מאוד... והנוסעים חוזרים ברוממות רוח מכזה מסע...

ואני עומד ושואל כמו ליטאי קר כקרה: בעצם... אם אתם כבר נוסעים עם הרבה שליט"א לביקור במקומות מעניינים ופסטורליים... אז למה אתם מתבזבזים על עירית בעלזא?? חבל... יש מקומות הרבה יותר יפים בתאילנד... אני יכול להשיג לכם כרטיסים זולים... יש גם נופים מדהימים... אה???

נו... מה התשובה?? שוטה גמור!!!! מה הקשר בכלל!!!!

כשאנחנו נוסעים לעירית בעלזא... נכון שבמקרה זה באירופה... ויש שם יערות עד... ויש שם ירוק על בסיס קבוע... אבל זה לא הנושא!!! כשאנחנו מגיעים לעירית בעלזא הלב מחסיר פעימה... הנוף שם מדבר אלי!!!! כשאני מסתובב שם בין הסמטאות המוזנחות אני רואה לנגד עיני את ה"יושבים" של בעלזא רצים מהר לבית מדרש... כשאני יושב מול הנהר אני רואה לנגד עיני את האידישע מאמע חוזרת מהשוק עם דגים חיים לכבוד שבת...

זה נוף מסוג אחר... זה לא נוף תאילנדי... זה נוף של הליגער קהילת קודש בעלזא... נו... את זה אתה מבין?? כן... אין אחד שלא מבין... **אז תכפיל את הרגש הזה בעשרות עשרות מונים ואתה מוזמן לפגוש בכל ד' אמות בארץ ישראל!!!!!!**

אנחנו מסתובבים כאן בארץ ישראל... והנוף המשתקף לנגד עינינו... זה הוד קדומים... על הריצפה שאני כעת הולך... עליה הילכו קדושי עליון... אוכלי חולין בטהרה... כל הר בארץ ישראל מקפל מאחוריו פרקים שלמים בנביא שהם חלק מהתורה שלנו...

רק בתור דוגמא: אני גר בחיפה... והקייטינים מגיעים ועסוקים בשאלות: האם רואים ים מהחלון?? כמה ים רואים? כזית או כביצה...?? תעזבו... תעזבו את הנוף הפנורמי של הים... את זה יש גם בחוף לארץ... אם אתם כבר פה תסתכלו על משהו אחר... אתם רואים את המפרץ?? אתם יודעים מה זה המפרץ הזה? אתם יודעים מה טמון בנוף המפריץ הזה?? המפרץ הזה זה הנמל של שבט זבולון!!!! כאן... במקום הזה לפני אלפי שנה היו גרים שבט זבולון כפי שכתוב בתורה... ושם... שם בנמל עכו שאתה רואה מהבית שלך... היה עומד יהודי משבט זבולון ונפרד מבני משפחתו בדמעות... כן... הוא הולך כעת לנסוע לחצי שנה... למה?? כדי לפרנס את ליששכר שיושב ועמל בתורה... זה היה הנוף הנשקף מידי יום ביומו במפרץ הזה... שם היו נפרדות משפחות שלמות מיקיריהם על מזבח אהבת תורה... כמה דמעות נשפכו שם על אהבת תורה... כמה לב יהודי של מסירות נפש לתורה התנפץ על הגלים של המפרץ הזה... אז נכון שיש נוף של ים... וזה נוף יפה... אבל אל תשכח שזה גם **נוף שמדבר אלי...** זה לא סתם ים... זה לא סתם חוף... זה זבולון לחוף ימים ישכון... זה נוף שמקפל מאחוריו נתח שלם מהידישקייט שלנו... וכן הלאה וכן הלאה... כל ארץ ישראל... אין כאן המקום להאריך... תביא איזה מקום שאתה רוצה... ואני אגיד לך בדיוק מה "מדבר אלי" שם... (אבל בשביל מה אתה צריך אותי... אתה יכול לבד להגיע לזה... הרי ספר יהושע לפניך... הרי התורה לפניך... ואם חסר משהו... הדבר היחיד שחסר זה קצת התמקדות באהבת ארץ ישראל...)

אני קצת מתבייש לספר... אתה תצחק עלי... אבל השבוע נסעתי לקייט בירושלים... ואני מסתובב שם ברחובות כמו תייר ולא ממהר לשום מקום... והנה... עמדת לי ברחוב ירמיהו וחיכיתי לאוטובוס עירוני שיקדם אותי בכמה תחנות... והנה... בעודני ממתין בתחנה ו... ולפתע הגיע אוטובוס ואני רואה שכתוב עליו **בית אל!!!!**

התרגשתי מאוד... מה?? האוטובוס הזה נוסע **לבית אל??**

כן... ה"בית אל" שמוזכרת כמה וכמה בתורה בהקשרים מאוד מרגשים... לא חשבתי מידי הרבה... פשוט מצאתי את עצמי עולה לאוטובוס... שלמתי והתיישבתי... גם אני רוצה לנסוע לבית אל...

ואז פתאום תפסתי את עצמי... רגע... השתגעתי?? מה קרה לי?? מה... אני הומלס...?? פתאום עולה על אוטובוס ונוסע לבית אל?? בשלב מסוים גם התחלתי לפחד... אחרי הכל חוששים שם ממחבלים... תאר לעצמך שיחשדו בי שאני מחבל... ויתחילו לשאול אותי מה אני עושה כאן?? מה אני אענה להם... שהגיע אוטובוס ו... ו... ועליתי עליו בלי לחשוב פעמיים...

אבל פתאום תפסתי את עצמי: סליחה סליחה סליחה...

כל המתנחלים שגרים בבית אל... **למה הם גרים שם??** בגלל שהם אוהבים את ארץ ישראל... השם "בית אל" מדבר אליהם... הנוף של בית אל מדבר אליהם... זה מזכיר להם את חלום יעקב... מזכיר להם את הים של דמעות שיעקב אבינו שפך וניסך שם לפני פטירת רחל אמנו... אז למה אני לא?? למה לי אסור להתרגש מכזה מקום?? וכי סולם יעקב זה נחלתם הבלעדית של המתנחלים?? רק להם מותר להתרגש מארץ ישראל?? הנוף של "ויסך יעקב נסך" מדבר רק אליהם?? **לא!! אני מוחה בתוקף!! גם אני יהודי... גם לי יש רגש... וגם אלי הנוף הזה מדבר...**

זכותי המלאה לעמוד בתחנה ולראות אוטובוס שנוסע לבית אל... ולקפוץ עליו... ואני לא צריך יותר מידי להסביר למה...

כווווו!! אני בדיוק כמו חבר שלי!!! חבר שלי יושב כבר חודש על קוצים... הוא רוצה לברוח מארץ ישראל... הוא חייב להגיע לנופש בחו"ל... הוא ישב כל היום בטלפון עם הסוכן נסיעות וכל הזמן חיפש טיסות מזדמנות... והנה... פתאום התפתה איזו טיסה מאד זולה... והוא קפץ על זה ו... טס לחו"ל... **אז אני בדיוק כמו חבר שלי!!!** הוא קפץ על טיסה לחו"ל... ואני קופץ על נסיעה על אדמת ארץ ישראל... **כו!!! אני יהודי גאה!!! אני אוהב את ארץ ישראל!! משוגע על ארץ ישראל!!!** ואני חרדי... שיך למגור הליטאי... אני נאמן לדברי רבותנו שאסור להתגרות באומות והכל נכון... אבל לכן מה?? לכן אני צריך להתבייש שאני אוהב את ארץ ישראל??... זכותי המלאה לא להתבייש בזה!! מי שיש לו בעיה עם זה... שיטוס יחד עם חבר שלי לנופש באוסטריה... ובהולנד... שיחבקו את האדמה העקובה מדם שרצחה את יקירנו ויהנו מכל רגע...

עכ"פ הגעתי לשם - לבית אל... והלכתי שם... כן... הלכתי על הרצפה עצמה... הריצפה הקדושה... והאספלט הזה דיבר אלי... הנוף הזה דיבר אלי... ראיתי לנגד עיני את יעקב אבינו מנסך כאן נסכים בחג הסוכות... ממש כאן... הסתכלתי על העמק מהצד **והעמק הזה דיבר אלי...** כי זיידע אברהם עמד כאן... בין בית אל ובין העי... וכאן הוא בנה מזבח לה' ויקרא בשם ה'... הסתכלתי לפתע על השמים ודמיינתי לעיני רוחי שכאן... כאן נמצא אמצע השיפוע של סולם יעקב וכו' וכו'... והנה... מולי ניצב הר חצור... כאן יהושע נלחם מלחמת מצוה מול מלכי כנען... כאן באזור היה המעמד של שמש בגבעון דום וכו'...

ו... ורק בשביל להשלים את התיאור המרגש... אני רוצה להוסיף עוד איזה פרט... שהוא ממש הדובדבן שבקצפת... **שבאמצע!!!** באמצע שאני מהלך שם בבית אל... לפתע אני מקבל טלפון מחבר שלי... טלפון מחו"ל... כן... החבר שלי שיצא לנופש בחו"ל... הוא מתקשר אלי מאוסטריה ומתחיל לתאר לי כמה יפה כאן... ואיזה מדהים... איזה קסום... לא רציתי לצנן את ההתלהבות שלו... אבל אמרתי לעצמי: **תראה מה ההבדל ביני לחבר שלי??** חבר שלי עומד על אדמה טמאה... טומאת ארץ העמים... גזרו על גושה ועל אוריה... הוא עומד כעת על אדמה עקובה מדם... אדמה של גוים רשעים... ש... שלא נתנו לנו להלך על האדמה הזו... (כן... הילכו שם קדושי עליון... אבל לא כ"כ על האדמה... אלא מעל האדמה... דאגו לאבד את שמם מהאדמה הזו...) ואילו אני?? אני עומד פה על אדמת קודש... בנוף שמדבר אלי... בנוף שזועק קדושת ארץ ישראל...

אני יודע שאתה חושב שהמשפטים שאני אומר עכשיו זה סוג של "אפלייה מתקנת"... כנראה שרציתי מאוד לטוס לחו"ל ולא הצלחתי... אז במקום להתבכיין... אני בוחר לזלזל בכל אלו שנסעו לחו"ל... **אז זהו שלא!!!** לא חייבים להגיד "אוקימותות"... אהבת ארץ ישראל זה לא כזה רחוק מהמציאות... מי שרק רוצה יכול לאהוב את ארץ ישראל... תבין: זו אהבה שקיימת אצלנו בגנים... הסבים והסבתות שלנו ירקו דם בשביל חיבת הארץ... אז מה יש לנו?? למה נגזר עלינו שהארץ מקיאה אותנו?? זה לא אמור להיות ככה... זה לא אמור להיות ככה... זה לא אמור להיות ככה...

נקודה!!!! לא!!! לא!!! זו נקודה למחשבה בימים אלו שאנחנו תרים את הארץ... זה הזמן לבחור לאהוב את ארץ ישראל... להחליט שאנחנו בוחרים להקשיב לכלב ויהושע שאומרים: טובה הארץ מאוד מאוד... ולא להקשיב לאחרים... יש לנו את זה!!!

אגב: ולחברי היקר שנמצא בגלות אוסטריה שם במלון... אני פונה אליך מע"ג שורות אלו... אנא... כשאתה גומר לאכול ארוחת בוקר... נא לא לשכוח ברכת המזון... אל תשכח... בפרשת השבוע כתוב: ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך **על הארץ הטובה אשר נתן לך...** אל תשכח שברכת הארץ זה דין מעבב בברכת המזון.

פניני בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

עקב

גליון מס' 494

יציאת שבת: י"ם 20:13, ת"א 20:16

כניסת שבת: י"ם 18:59, ת"א 19:14

נלמד מהפרשה

"ויענך וירעיבך ויאכילך את המן וכו"

עצם הליכת עם ישראל במדבר ארבעים שנה בלי מזון ובלי מחיה, וסיפוק צרכיהם כדי לחם לאכול ובגד ללבוש, לכאורה די בכך כדי ללמד אמונה גדולה ולהודיע שעל כל מוצא פי ה' יחיה האדם, ובפרט שכל אחד קיבל את מנתו במדויק - עומר לגולגולת אחד המרבה ואחד הממעיט, אחד המקדים ואחד המאחר. אם כן, מה הצורך ב"ויענך וירעיבך" העינוי והרעבון לשם מה ניתנו, ובתוספת "ויאכילך את המן אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך" לחם כזה שלא נודע עליו מאז בריאת אדם הראשון, הרי כדי להודיע כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, די בכל לחם שימצא להם במדבר, בלי עינוי ובלי רעבון, כי סיפוק כל צרכי בני ישראל במאכל ובמשתה בשרב ובצנה, זה עצמו נס עצום?

מבאר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל בספרו "משנת רבי אהרן" כי בלי "ויענך וירעיבך" יהיה חסר ב"למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם", שכן אדם שאינו רעב, אינו חי את האמונה, וגם אם יקבל בצורה פלאית במדבר השומם לחם רגיל שאוכל הוא ואבותיו, לא ירגיש את גודל הנס. ולכן היה כאן צורך הכרחי להכניס את עם ישראל למצב של "ויענך וירעיבך" ולתת להם מן "אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך", כדי לחיות את האמונה כי "על כל מוצא פי ה' יחיה האדם".

מסופר על אחד מגדולי תלמידי המשגיח הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שלא היו בידו אמצעים להשיא את בנו בכורו, ועלה במוחו רעיון לפנות אל רבו, רבי יחזקאל, ולבקשו כי יכתוב לו מכתב המלצה על מנת שיביאו לידידו, מתלמידי רבי יחזקאל, שזכה לעושר רב והוא גר בארה"ב, כדי שיתמוך בו לצורך נישואי בנו. כשהגיע לרבו ושטח בקשתו, הסתכל רבו בפניו ואמר לו משפט אחד: דע לך! הקב"ה יודע בדיוק מה אתה צריך ולכמה אתה זקוק! לימים, סיפר אותו תלמיד כי מילים אלה שיצאו מפיו של צדיק וקדוש שכל חייו היו אמונה, חדרו ללבו ופעלו ישועות לא רק בנישואי בנו הראשון, אלא בנישואי כל ילדיו, ובכל ענייניו ראה סייעתא דשמיא בזכות האמונה שעל כל מוצא פי ה' יחיה האדם.

זהירות בכבוד הזולת

"לאהבה את ה' אלוהיכם ללכת בכל דרכיו ולדבקה בו".

ופירש רש"י: הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים.

מכאן נלמד - אומר ר' יעקב נוימן זצ"ל - שקיום מצוות שבין אדם למקום מותנה בזהירות ושמירה בעניינים שבין אדם לחברו. שגם בשעה שאדם מתעלה ומתדבק בקיום מצוות הבורא, אין לו לשכוח את הציווי, ללכת בכל דרכיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום וכו'. וממילא להיזהר שלא לפגוע בזולתו.

ומכאן תוכחה נוקבת לאותם אנשים המראים תשוקה רבה להדר במצוות שבין אדם למקום, ובאותה עת נעלם מעיניהם חיובי היסוד שבין אדם לחברו. ודוגמא לכך הביא ר' שלום שבדרון זצ"ל ממעשה שאירע בבית הכנסת לקראת קיום מצות קריאת "פרשת זכור". כאשר הנער שקרא את פרשת השבוע היה צעיר לימים, וכשהגיע לקרוא את "פרשת זכור", התפרץ "ירא שמיים" אחד ממתפללי בית הכנסת וסילק את הנער מן הבימה בביזיונות לעיני כולם, וטען שקריאת "פרשת זכור" מהתורה, ורק מי שנתמלא זקנו יכול לקרואה. הנה האיש הזה, ממשיך ר' שלום שבדרון - נראה כמחמיר ומדקדק במצוות בתכלית. אומנם לא כן הוא, אלא הוא "מושחת שנתפס לחומרות" אשר נוח לו לרוצץ את גולגולתו של חברו ובלבד שיראו כולם כמה הוא מדקדק במצוות... ולמדים אנו מכאן שאם יש לאדם מצווה חשובה, ומאידיך עומד כבודו וצערו של האחר - הכל נעצר! כי המצוות שלי אינן יכולות לבוא על חשבון הזולת.

סיפר הגאון ר' מאיר צבי ברגמן שליט"א את המעשה הבא: לפני שנים רבות ארע הדבר, כאשר היה דורש בירושלים מגיד מישרים בשבת קודש לפנות ערב. ומכיוון שהיה הדרשן מאריך בדרשתו אחר שקיעת החמה, לכן כולם התפללו לפני השיעור תפילת מנחה. והנה בשבת קודש נזדמן למקום זה הרב קרויזר זצוק"ל והצטרף לקהל שהאזינו לדרשה, אלא שהרב קרויזר לא התפלל לפני זה מנחה והדרשה מתארכת ושקיעת החמה מתקרבת. שקל בדעתו מה לעשות, כי לא רצה לצאת באמצע הדרשה מפני כבודו של הדרשן, לכן החליט לצאת לאט שלא יורגש הדבר, אלא שדעתו לא הייתה שלמה אם כך היה ראוי לנהוג.

וביום ראשון נכנס לחזון איש כדי לשאול כיצד היה צריך לנהוג במקרה כזה שנמצאים בדרשה ועדיין לא התפללו מנחה והשמש מתחילה לשקוע. ענה החזון איש: אינני מבין את השאלה. הרי לצאת באמצע דרשה - זו הלבנת פנים לדרשן ובזיון לתלמיד חכם! ובודאי שתפילת מנחה אינה דוחה ואינה מתירה מעשה זה, ובודאי שאסור לצאת!

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

כוחה העצום של התפילה

מצאו את המילים בפיהם להודות על המתנה העצומה, ופרצו שוב בבכי... הפעם היה שהבכי של הודיה לה' יתברך. בין לבין התברר שהניתוח השני הסתיים אף הוא בהצלחה. הם שבו לארץ ישראל בהרגשה מופלאה על שזכו לניסים גלויים שכאלו, כשבנם התינוק בריא לחלוטין. מספר ימים לאחר שובם ארצה, נשמעות דפיקות בדלת ביתם, ועל הסף עומד תלמיד חכם מפורסם, ממקימי עולה של תורה. הם לא ידעו על מה ולמה הגיע התלמיד חכם לביתם, אך הוא לא הותיר להם זמן רב לחשוב'. ברצוני לומר לכם, שהכסף שקבלתם אצל הגביר באמריקה שייך לי' - - - הלא ותדהמה נראו על פניהם של האב והאם. מה פירוש הדבר שהכסף שייך לך, הרי קבלנו אותו כדת וכדין בלשכתו של הגביר? - שאלו. והתלמיד חכם השיב: אני מחזיק מוסדות מסועפים עם תלמידים רבים, ולאחרונה הגענו ממש עד קצה היכולת באחזקת המוסדות, והגיעו מים עד נפש. כדי לשפר את מצבנו הכלכלי, נסעתי לאמריקה, ועשיתי עבודת שטח מאומצת עד שהסכימו לקבלני אצל הגביר, וסיכמו איתי לשעה 4 אחר הצהריים, באותו יום שאתם הגעתם למשרד. הסיכום היה שאקבל מאה אלף דולרים לאחזקת המוסדות שלנו. כיון שהנני מכיר את אופן התנהלותם של הגבירים, וידעתי שאם אאחר בדקה אחת לא יקבלוני כבר, הזדרזתי להקדים את בואי, ונקטתי בכל האמצעים האפשריים על מנת להגיע בזמן. אבל ה' יתברך רצה אחרת. כבר בשעה שלוש נכנסתי למעלית שתובילני אל הקומה בה שוכן משרדו של הגביר, אבל לפתע נתקעה המעלית, וגם כוחות החילוץ שהגיעו, לא הצליחו לשחררני עד השעה חמש... כאשר חולצתי סוף סוף מהמעלית, מיהרתי כל עוד רוחי בי אל משרד הגביר, ואז אמר לי המזכיר, לתדהמתי הגדולה, ש'מישהו כבר לקח עבורך את הכסף'... לא ידעתי במי ובמה מדובר, עד שהוא הסביר לי שהיה כאן אברך צעיר, ושאלתי אותו האם אתה 'יונגרמן', וכשהשיב לי בחיוב נתתי לו את המעטפה... עכשיו אפשר כבר לגלות מי היה התלמיד חכם שהתדפק על דלתו של האברך בבני ברק. היה זה הגאון ר' שלום מאיר יונגרמן זצ"ל, שיסד והקים את מוסדות התורה והחינוך בזכרון יעקב. הוא - הוא היה התלמיד חכם שאתו סיכמו להגיע בשעה 4 (והדגישו שלא ימתנו מעבר לשעה ההיא, וכשמזכירו של הגביר ראה את האברך נכנס למשרד, שאל אותו האם אתה יונגרמן מבני ברק, וכשהתשובה הייתה חיובית - נתן לו את כל הכסף... והאברך הבין שהמזכיר שאל האם אתה 'יונגרמאן', דהיינו האם הנך האברך הצעיר מבני ברק, ולכן השיב בחיוב... פלאי פלאים של השגחה!

הגרש"מ יונגרמן זצ"ל סיפר ששאל את מורו ורבו כיצד קורה הדבר שלאחר שהשקעתי כל כך הרבה מאמצים לקבוע פגישה עם הגביר, והפגישה נקבעת, והנה מגלגל הקב"ה שבסופו של דבר יגיע הכסף לידי של אדם אחר, שלא טרח ולא יגע כלל בעניין זה? ותשובתו של אותו גדול הייתה: אתה אמנם השקעת מאמצים כבירים כדי לקבוע פגישה עם הגביר, אבל שום דבר אינו עומד בפני דמעות - תפילה המגיעות עד כסא הכבוד! ובמיוחד כשבני הזוג הללו התפללו, כעדותם, כל אחד על השני, וכפי שסיפרנו לעיל. תפילה מסוג כזה, דוחה את כל הדברים האחרים! והנה נמצאנו למדים על כוחה העצום של תפילה!

המעשה אירע במשפחתו של אברך תלמיד חכם, שזכתה ללידתו של ילד נוסף, אבל לפתע פתאום התברר שיש לו פגם מולד, והטיפול הטוב ביותר לכך ניתן רק בבית חולים באמריקה, וצריך להטיסו לשם. עלותו של הניתוח הגיעה ל-100.000 דולרים, וכיון שמדובר במשפחה של בן תורה היושב כל ימיו ויליותיו על התורה ועל העבודה, ברור היה שלרש אין כל. הקרובים והידידים נרתמו למבצע איסוף הכספים, וההורים וילדם התינוק עלו על המטוס בדרכם לבית החולים האמריקאי. בתוך שעות מאז נחיתתם היה כבר התינוק על שולחן הניתוחים. האב והאם, אין צריך לומר, ישבו בחדר ההמתנה, ושפכו את ליבם לפני ה' יתברך שישלח רפואה שלמה ומהירה לתינוקם. והנה, כעבור שעתיים יוצא הרופא מחדר הניתוח בפנים חמורות סבר, ולוקח את ההורים לפינה צדדית. הם כבר מרגישים שמהו לא התנהל כשורה, וליבם מחסיר כמה פעימות. ואכן, הרופא מבשר להם כדלהלן: הניתוח שלשמו הגעתם לכאן הצליח במאה אחוזים, אבל במהלך הטיפולים הכירורגיים מצאנו פגם מולד נוסף בתינוקכם, הגורם אף הוא לסכנה גדולה, וצריך אפוא, לבצע ניתוח נוסף. עלותו של הניתוח הנוסף, ציין הרופא מגיעה אף היא למאה דולרים! ההורים קבלו את הידיעה בתדהמה, והחלו לבכות לפני הרופא ולומר לו שאין בכיסם פרוטה לפרוטה, וגם את מאה אלף הדולרים הראשונים, שנועדו לכסות את הניתוח שכבר עבר בהצלחה בס"ד, גייסו מתרומות. ברם, לרופא לא היה מה לעזור להם בענין זה, והוא הודיע שבתוך כמה דקות הם צריכים להחליט מה הם עושים. לא צריך להיות חכם גדול כדי להבין שההחלטה של האב והאם היתה לעשות גם את הניתוח השני, ובאשר לכסף - ירחם המרחם. ומי שעזר להם להגיע עד הלום, יסייע בעדם גם בהשגת סכום העתק הנוסף. הרופא נכנס שנית לחדר הניתוח כדי לבצע את הניתוח השני, וההורים תפסו שנית את ספר התהילים, ובכו ובכו... בעוד הם יושבים לפני חדר הניתוח, ומתפללים ובוכים, עובר שם יהודי שומר מצוות, שהבין שקרה כאן משהו, ומתעניין אצל בני הזוג במה ניתן לסייע להם. הם מספרים לו את המעשה, והאיש מצדו מפתיע באומרו שהוא מכיר את אחד הגבירים היהודיים הגדולים המתגוררים בקרבת מקום, 'ואם תרצו אסדר לכם פגישה במשרדו'. 'ההורים לא ידעו מאיפה 'נפל עליהם' מושיע שכזה, ובעצם הם כן ידעו... הרי ספר התהילים לא מש מידיהם... עד שהצליחו להוציא מילה מפייהם, סיכם איתם האיש שיגיעו למחרת היום, בשעה 4 אחר הצהריים, למשרדו של הגביר השוכן באחד מגורדי השחקים הסמוכים. בשעה היעודה הגיעו ההורים, יחד עם האיש ההוא, למשרד המדובר. הגביר עצמו לא היה שם, אבל מזכירו האישי פותח את הדלת, וכשראה את האברך התלמיד חכם שאל אותו שאלה אחת, קצרה: "אתה יונגרמן מבני ברק?"

(המילה "יונגרמן", באידיש, מורכבת משתי מילים, ופירושה: איש צעיר.) האברך היה בטוח שהמזכיר שואל אותו האם אתה האיש הצעיר עמו סיכמו על הפגישה, והשיב מיד: 'כן'. המזכיר לא דיבר מילה נוספת, והגיש לו מעטפה. התלמיד חכם פותחה, ומתחיל לספור את השטרות שהיו שם, ומגיע לסכום של... 100.000 דולר בדיוק!!! לא אחד פחות, וגם לא אחד יותר. בני הזוג לא

פינת ההלכה - הלכות ריבית

נשאר חייב לחם למכולת ועלה המחיר - כמה צריך לשלם

שאלה: קנה כמה מוצרים במכולת, כשהגיע לביתו נזכר ששכח לשלם על הלחם, והסכים בליבו שמחר בבוקר יזדרז להחזיר למכולת את הכסף שנשאר חייב בטעות. למחרת כשהגיע למכולת הבחין שהיום עלה מחיר הלחם ב-30 אגורות, ויש להסתפק אם מותר לו לשלם למכולת המחיר היקר של היום, או שצריך לשלם רק המחיר של אתמול, ואסור להוסיף יותר.

תשובה: נכון להחמיר ולשלם המחיר של אתמול, ולא המחיר של היום.

סברת הדברים: יש להסתפק כשנשאר חייב לחם למכולת, האם החוב הוא 'לחם' או שהחוב הוא 'כסף', דאם החוב הוא 'לחם' מותר לו לשלם המחיר של עת הפרעון כיון שהוא דבר מועט המבואר ברמ"א (סי' קסב סעי' א) דאין איסור 'סאה בסאה' בדבר מועט, אולם אם החוב הוא 'כסף' צריך לשלם רק המחיר של הלחם של אתמול, דאחר שנתחייב בכסף, נשאר החוב כאותו סכום שנתחייב.

ונראה פשוט, דהחוב במכולת הוא 'כסף' ולא 'לחם', דהרי כל התנהלות המכולת הוא שמוכרים מוצרים תמורת כסף, ולכן כשלוקח מהחנות לחם הוא מתחייב לשלם תמורתו בכסף והחוב הוא כסף, וכפי המחיר שהיה בעת שלוקחו כן מתחייב לשלם, וכשמוסיף למחרת יותר ממה שמחויב, יש בזה איסור רבית.

ברם, נפסק ברמ"א (סי' קס סעי' ד) שבהלואה דרך מקח מותר להוסיף בשעת פרעון אם אינו מפרש שהתוספת הוא עבור ההלוואה, וא"כ גם בזה שהוא הלוואה דרך מקח מותר להוסיף יותר בשעת פרעון אם אינו מפרש שמוסיף עבור ההמתנה, אלא שבחידושי רעק"א וכן בבית מאיר מחמירים שאין ההיתר של דרך מקח אלא ב'פסיקה' שהתוספת הוא בכלל המקח אבל ב'טרשא' שמוכר ביוקר ומשלם אח"כ אין היתר זו, וא"כ גם במעשה זה שנשאר חייב עבור קניה, יש להחמיר לפי שיטת רעק"א ובית מאיר שלא להוסיף יותר, ונכון לחוש לכתחילה לשיטתם.

מתוך ספר התשובות בהלכות ריבית - "ברית פנחס"

לשאלות בהלכות ריבית ניתן להתקשר ל- 02-50-15-920 • לשיעורים בהלכות ריבית ניתן להאזין ב"קו הריבית" - 0723705882

פרפראות לתורה

פרשת עקב מתחילה בפסוק "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלוֹקֵיךְ לך את הברית... אשר נשבע לאבותיך" ומיד אחר כך מפרט את השכר הגשמי שניתן לקבל כאן בעולם הזה. המפרשים שואלים מדוע נאמר כאן הלשון "עקב" והרי היה אפשר לומר "והיה אם תשמעון את המשפטים האלה וכו', וכלשון הזה מתחילה פרשה שניה של קריאת שמע. ומדוע כאן נכתב "עקב תשמעון". ובפרט שהשם של הפרשה הוא "עקב", הרי בהכרח שיש כאן דבר מיוחד במילה "עקב".

רש"י מביא את דברי חז"ל במדרש "והיה עקב תשמעון" - אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעון "ושמר" - ישמור לך הבטחתו. ע"כ. הרי שכאן באה התורה להזהירנו על מצוות קלות שאדם דש בעקביו. אך דבר זה בעצמו צריך הסבר, מה המיוחד שיש במצוות קלות שעליהן יש שכר מיוחד. ומה הכוונה מצוות קלות שאדם דש בעקביו.

בספר "ארשת שפתינו" מבאר הרב שולזינגר דהנה ישנן מצוות או איסורים שהם גלויים וברורים וכל אדם שרוצה לשמר איזו מסגרת דתית למשפחה או לעצמו בודאי ישמור על הדברים הללו מכל משמר. אבל יש דברים אחרים שחומרתם באותה מידה, אבל יש הרגשה לאדם שהם לא קשורים לדברים העיקריים שלו ושל משפחתו, אותם הוא אינו שומר ואינו מקפיד עליהם. לדוגמה לנסוע ברכב בשבת כל יהודי שמבקר בביכ"ס יודע היטב שלעולם לא יעשה זאת, כי זה אומר לו חילול שבת ממש ואת זה הוא לא יעשה, גם בגלל "מה יאמר" והחברה והסביבה הלוחצת, ואולי גם הוא לעצמו מבין שזו כבר חציית קו אדום, ואם הוא רוצה להשאר באיזו מסגרת דתית גם רעועה, הרי את זאת לא יוכל לעשות, כי לנסוע בשבת ובפרהסיא זה לגביו חילול שבת גמור.

אמנם אותו אדם כלל אינו מכיר ל"ט מלאכות בשבת ובודאי לא את פרטיהן וכמו למשל איסור "בורר" בשבת, הרי לברור פסולת מתוך האוכל הוא איסור דאורייתא גמור, ובזה הוא מחלל שבת בדיוק כמו לנסוע ברכב. ולמרות זאת אדם רגיל לא מחשיב את זה לחילול שבת ואינו חושב שזה חמור כל כך. ולא רק מפני שאינו יודע את ההלכה ופרטי ההלכה, אלא גם ובעיקר משום שזה כבר דבר הקשור בינו לבין קונו, ולא קשור לחברה או לסביבה, וזה לא נראה בעיניו חמור כל כך שיצטרך להקפיד על פרטים "כל כך קטנים" הנוגעים לשמירת השבת. וכאלה ישנם עוד דברים רבים שהאדם הרגיל מתייחס אליהם בזלזול כי לדעתו אלו אינם מעיקרי הדת, והוא מבין את שמירת השבת אחרת מכפי שהיה ראוי להבינה.

זה מה שפירש"י "אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו" ואין הכוונה שהמצוות הן קלות ח"ו אלא שבעיניו הן קלות ולא נראות לו חמורות כמו דברים אחרים שבעיניו הם החשובים והם החמורים. אבל אליבא דאמת אין הבדל ביניהם וכולם חמורים במידה שווה. ולכן אם אדם ישמור גם אלה בהקפדה או אז "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך". וזו הכוונה "עקב" שאדם יתן התיחסות לכל פרט ופרט מהלכות כמו דבר גדול.

המזכרת

שתפאר כל אירוע, שמחה, או שבת התאחדות

התלבטתם לגבי מזכרת לשבת התאחדות,
או לשימחה המסיפחתית?
הזמינו עוד היום את חוברת עלוני השבת של
גרפומט, בשילוב הטקסט שלכם בשיעור!

E. Kahana

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00